

M
15.417
...60...

652K

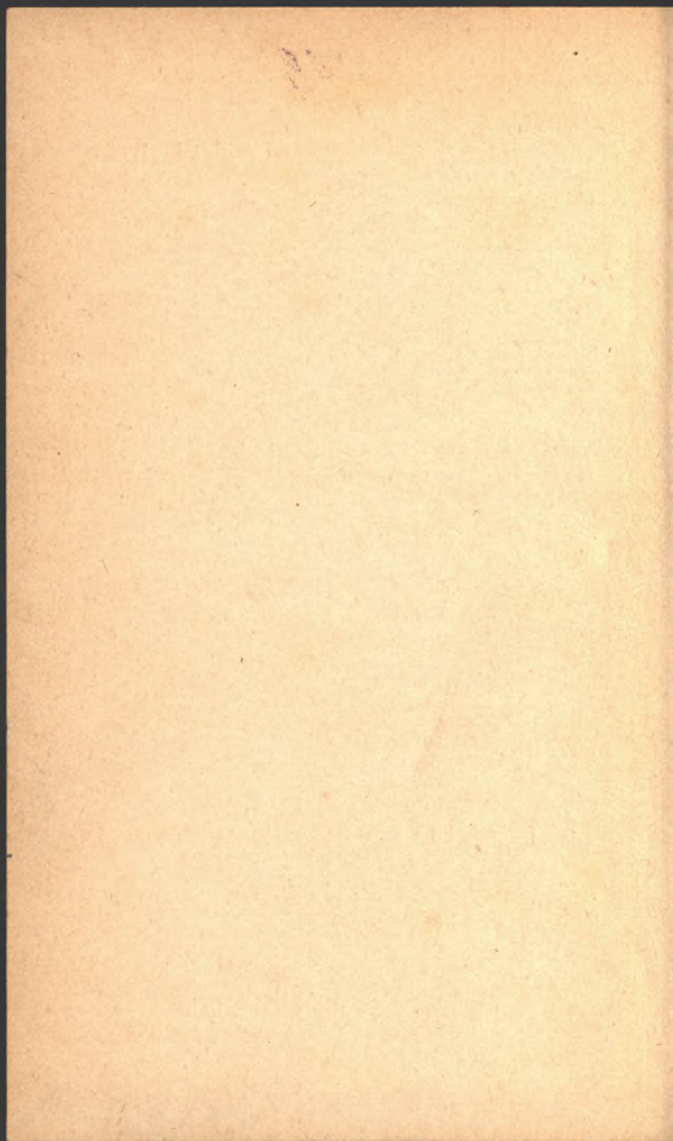
HELLER

Collin ur
kalandjai

12

7.50

1936

COLLIN ÚR KALANDJAI

REGÉNY

SVÉD NYELVEN ÍRTA

HELLER FRANK

FORDÍTOTTA

BALLA MIHÁLY

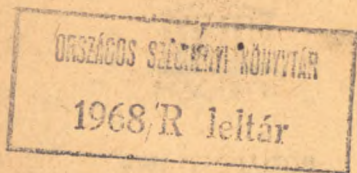

BUDAPEST, 1919

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

M. 15.417/60

ELSŐ FEJEZET.

A 12 M 1000 SZÁMU AUTOMOBIL.

Hogyan érzi magát egy gonosztevő másnap reggel? Meg van az írva ezernél több könyvben. Ha Collin Fülöp úrtól kérdezték volna meg, azt felelte volna: Csak úgy, mint máskor.

Az 1906. esztendőben, mikor e történet kezdődik, Collin Fülöp okos feketeszemű, fekete-bajusú és megnyíró külsejű, középmagas úriember volt. Azonkívül pedig gonosztevő volt, mert a svéd törvénykönyvnek nem kevesebb, mint négy vagy öt olyan paragrafusa is akadt, mely arra készítette, hogy kerülje a találkozást azokkal, kik e paragrafusokat kezelik. Még kellemetlenebbé tette helyzetét az, hogy félreérthetetlenül vágta esetéhez a dán törvény egynémely bekezdései is.

Tehát Collin Fülöp gonosztevő volt. Jogászból lett azzá.

Hogyan fordult így sorsa? Mindenesetre olyan kérdés, melyre ő maga is nehezen adhatott volna választ.

Vizsgáljuk meg a multját.

Becsületes, bár nem szegény szülőktől 1875-ben Dunderyd községben született, ugyanott anyakönyvelték el, oltották be és tartották keresztségbe, noha e történet elején a világnak egészen más részeiben élvezte a pogártársak bizalmát. Atyjának behozatali üzlete volt Le Havreban, mamája francia nő volt és Fülöp úrfinak a papa szülőföldjén tett látogatása alkalmával adott életet. Sem szükség, sem terheltség nem készíthették volna Fülöpöt arra, hogy a bűnre adja fejét, már azért sem, mert papája tehetős úriember, mamája pedig elragadó nő volt, kire még most is csak fájdalommal gondolhatott. Nincs bizonyítva az sem, hogy a francia vérben nagyobb mennyiségben volna található a bűn mikrobája, mint bármiféle más vérben. Fülöp szülei azval követték el az egyetlen hibát, hogy nagyon korán haltak meg; Fülöpnek, ki akkor kilencéves, erős és ravasz kis lurkó volt, ennek következtében Svédországba kellett utaznia, hol atyjának rokonai nevelték. Elég baj volt az neki, s ha multjáról elmélkedett, ebben a gyermekkorban lelte még okát később elkövetett kisiklásának.

Kilenc év telt el közte és rokonai közt való örökös surlódás közben; a rokonai fősvények voltak s ez ingerelte, mert bármily fiatal volt, tudta, hogy nem ők viselik nevelésének költségét; kicsinyesek voltak, ami sok elfojtott szitkot és mindenféle nem szép hátmögötti taglejtést csalt ki belőle; és puritá-

nok voltak, ami már elég jókor hatott reá kellemetlenül.

Tizennyolc éves korában a diákpályára vetette magát. Odahagyta gyermekkori hajlékát s az egyetemre ment azzal az elhatározással, hogy kárpótolja magát a komor iskoláskodásért. Amit derekasan meg is cselekedett.

Hat év telt el azzal, hogy a legpajkosabb diákkörökkel érintkezett, előadásra ritkán járt, s abban a hírben állott, hogy sok mindenfélét tanul, főképpen nyelveket. Egyszer, mikor az öröksége már-már végére járt, azzal lepte meg a világot, hogy néhány gyors megismétlés után letette a jogi szigorlatot, aztán pedig, zsebében az oklevéllel, faképnél hagyta az egyetemet.

Valamivel utóbb azt rebesgették a barátai, hogy pénzének utolsó maradványával beállt társnak Stockholm egyik keresettebb ügyvédi irodájába ; de a következő esztendőben, úgy látszik, már megelégtelte azt a dicsőséget, és maga nyitott ügyvédi irodát egy városban, melyet K . . . . helyett mindjárt Kristianshamnnak is nevezhetünk. A verseny nem volt tú nagy, a helybeli ügyvédek özönvízelőtti módszerrel védtek ügyeiket, s az igazát kereső nép rövid időn sietett ügyeit a fővárosból jött csinos ifjú ügyvéd kezére bízni. Fülöp néhány év alatt már nevet biztosított magának s úgy látszott, teljes kilátása van arra, hogy vagyonos emberként, mint az ügyvédi kamara választmányi tagja, a görög Megváltó-rend lovagja s talántán mint országgyűlési képviselő fejezi be életét. De ekkor las-

san-lassan működésbe léptek azok a sötét hatalmak, melyek sorsunkat irányítják és Collin Fülöp, ki a Mercurius csillagképe alatt született, huszonhét éves korában játszani kezdett a külföldi börzéken.

Az időtájt, a mikor Fülöp tizenhárom éves volt, megjelent Angliában egy skót tanár könyve, mely azt bizonyította, hogy a természet törvényei szakasztottan hű másolatban ismétlődnek meg a szellem világában is. Különös tételei nem érdekelnek bennünket, de sok minden szól a vezérlő gondolata mellett. A tehetetlenség törvénye szerint például egy *X* test, melyet egy *Y* erő mozgásba hoz, addig mozog tovább, míg egy *Z* erő meg nem állítja. Ha a Collin Fülöphöz hasonló fiatalember megtette az első ballépést egy kétértelmű művelettel, teszem a pénztárból való kikölcsönzéssel, vagy hamis váltóval, addig gurul tovább a bűn ösvényén, míg egy másik gazdasági, erkölcsi, vagy akár jogi természetű erő fel nem tartóztatja. Minthogy az erkölcsi erők Fülöp esetében, sajnos, meglehetősen jelentéktelenek voltak, a gazdaságiak pedig csak ösztönzéseként hatottak reá, barátunk addig folytatta így tovább, míg közel nem látta magához azt a valószínűséget, hogy a BTK jogi ereje fogja feltartóztatni. Három év elég volt arra, hogy ehhez a végső eredményhez juttasson és tönkretegyen egy sok széppel biztató jövőt. És hogyan történt mindez? Fülöp maga is bajosan adhatott volna számot róla, pedig egész következetességgel folyt abból a rövid levél-

ből, melyet az 1901-ik év tavaszán küldött a dán bizományos cégnek, azzal a felhívással, hogy vegyen számára ötven galíciai olajrészt. Ez a kis levél valamelyes nyereséget hajtott s nyomon követte a további levelek hosszú sora a szolgálatkész dán céhhez és cégtől. Veszteség és nyereség mind gyorsabb ütemben váltogatta egymást, míg Fülöp egy reggel azzal a tudattal nem ébredt, hogy nem becsületes polgártárs többé. A büntetőtörvénykönyv két kis paragrafusa fosztotta meg a jogtól, hogy annak tekintse magát.

Aztán kellemetlen feszültség időszaka, a túlhatalom ellen való játkövetkezett, melynél becsület és társadalmi állás volt a tét.

Mint ahogy kis fiúk tavaszkor jégtábláról jégtáblára ugrálak, úgy szökdelt Collin Fülöp két éven át olvadó hitelének darabjain, mindig nyugodtan, mosolyogva és víz felett. Oly kitűnően szökdelt, hogy alig sejtette bárki valódi helyzetét, mikor 1904 szeptemberében hirtelen felfedezte, hogy már egyetlenegy hitelgöröngye sincs, mely elbírhatná, s hogy bizonyos paragrafusok, melyek Skarin törvénykiadásában oly kicsinynek látszanak, fenyegető viharfelhőkké váltak, s egészen elborították eget. Egyetlen út állt számára nyitva, azon a déli vasút vitt lefelé. És hitelezőinek szép kép- és ritkasággyűjteményt hagyva hátra kárpótlásul, Collin Fülöp úr a mondott hónap végén eltűnt az országból, melyben először ocsúdott a földi lét világosságára.

Eltűnt és senki sem tudta, hová. Egyébként

beletelt egy hét, míg valaki kérdezősködött is róla. De akkor Kristianshamn négy bankjának egyike vetette fel azt a kérdést; másnap a többi három ismételte meg éles hangsúlyozással, egy hét múlva pedig az egész ország detektívtestülete és népe. Házkutatást tartottak irodájában s hátrahagyott iratait nagyobb gonddal tanulmányozták át, mintha egy új Shakespeare irodalmi hagyatékához tartoztak volna. Kitűnt, hogy a büntetőtörvénykönyv 12-ik részének az a két paragrafusa, melyekkel legelőbb jutott összeütközésbe, ötre nőtt meg, s azokat is néhány mással lehetett összefüggésbe hozni; hogy (nem közönséges ügyesség-gel) mások nevét írta alá saját előnyére, hogy becsületesség hiányáról tett bizonytságot a reabízott pénzek kezelésében s a bankoknak és másoknak együttvéve mintegy 200.000 koronájába került. Ez összeg oroszánrésze, mint láttuk, szerencsétlen spekulációkra ment el, hogy mekkora útiköltséggel indult el, nem tudta senki.

Ilyen kezekre bízzák az országban a törvényt, mondták a szociáldemokrata újságok. Fogjátok meg a gazembert, mondták a bankok, a vérét akarjuk inni. A közönség pedig, mely mindkettejüknek igazat adott, türelmetlenül várta a hírt Collin letartóztatásáról. Várt egy esztendeig, aztán belátta, hogy hiába várt, s azok a kevesek, kik ez időpontban (1905 szeptember havában) még nem felejtették el a Collin-estet, a rendőrségnek szóló vállvonással temették el. Háromezer koronás jutalomdíj

csábította még azokat, kiknek volt kedvök reá, hogy utána szimatoljanak.

Képzeliék el hát a csodálkozást, mely az 1906. év elején uralkodott Svédországban, mikor köztudomásra jutott, hogy egy bizonyos Philippe Nicolle nevű francia úr, ki tizenöt hónappal azelőtt egy kis bizományi váltóüzletet alapított Kopenhágában és 1906 január havában kerekét oldott, minden valószínűség szerint azonos a keresett honfitárssal. Teljes bizonyosságot nem lehetett szerezni a dologról, de a belső valószínűség — a vámbélyeg, mint a detektív urak szokták mondani — mégis mellette szólt. Kitűnt, hogy Nicolle úr személyleírása meglehetősen illik Collin úrra; Collin úr köztudomás szerint folyékonyan beszélt franciául és azok a kopenhágai cégek, melyek átokkal emlegették Nicolle úr nevét, éppen azok a cégek voltak, melyek Collint, a hátrahagyott feljegyzései szerint »romlásba döntötték«. A részletek nem igen válhattak becsületére a dán cégeknek, mert gondosan titkolták, de az az egy egészen bizonyos volt, hogy Nicolle úr a krokodilbőr-tárcájában őrzött 70.000 koronát tevő útiköltséggel hagyta oda automobilban Kopenhágát szombaton, 1906 január 16-án. Autókirándulása Roskildeba vitte, onnan pedig útja belekapcsolódott a hamburgi gyorsvonat menetrendjébe, de a városba való megérkezése után Nicolle bankár úr megszűnt életjelt adni magáról.

Reggel 7 óra 39 perckor, egy órával a gjedser—warnemünde-i expressznek Hamburgba való

megérkezése után, indul a gyorsvonat Párisba és Amsterdamba az, ki ez utóbbi városba készül, Osnabrückban átszáll és Amsterdamból még aznap este továbbutazhatik Hoek van Hollandba, hol egy nagy, fehér turbináshajó készen várja, hogy továbbvigye Harwichba, Angolországba.

Az olvasó, ha 1906 január 18-án, egy hétfői reggelen, a harwich—londoni expresszvonaton ült volna s reggelijét az étkezőkocsiban költötte volna el, látott volna egy feketehajú, mintegy harmincéves férfiút, ki jó étvágygal evett sonkát, tojást és marmeladeos szeletkéket. Előtte egy csésze párolgó tea volt, melyből nagyot kortyantott olykor-olykor. A pillantása csupa derű és nyugalom volt, a fejét magasan hordta s ha bajusza olykor megreszketett, annak csakis egy elfojtott ásítás volt az oka. Pedig annak a pillantásnak bátortalanannak kellett volna lennie, annak a bajusznak félelmében kellett volna reszketnie, mert a fennen hordott fejre legalább háromezer korona volt kitűzve s tulajdonosa, a svéd rendőrségtől már régóta kerestetve, ez idő szerint abban fáradozott, hogy a dán rendőrség előtt nyerjen egyérutat.

Collin Fülöp — mert csakugyan ő volt — utolsót kortyantott a csésze teájából rendelt egy pohár cognacot védekezésül a téli hideg ellen, aztán gyors pillantást vetett a szomszédjára. Mert azért mégis volt, ami ha nem is nyugtalanította, de fölkelte figyelmét; ez a valami az a kis szürkeruhás úriember volt,

ki mellette ült, s e pillanatban jóformán eltűnt a *Daily Chronicle* mögött. Fülöp háromszor akadt össze vele ezen a reggelen s ugyanannyi szor érezte magán szürke szemének (les pillantását ; s bár nem volt ideges, mégis úgy rémlett neki, hogy ez az élesszemű úr túlságosan érdeklődik minden dolga és mozdulata iránt. Szobatársak voltak a *Prinsregent* hajón Hoek és Harwich közt, de Fülöp a hajószobában alig vetett ügyet ez emberre. Ellenben mikor kávéját itta a hajó barjában, a szemközt levő tükörben egyszerre észrevette, hogy valaki egy sportsipka ellenzőjének védelmére alatt merőn nézi, s mikor megfordult, látta, hogy az a valaki a hálótársa volt. A hálótárs azután eltűnt és Fülöp csak a kikötőparton látta viszont. Éles szemével az egyik kikötői barak árnyékában fedezte fel az idegent, aki szemmel kísérté az utasokat és, Fülöp érte szerint, főképpen őt. Collinnak ez alkalommal egyszerre az a gondolata támadt: detektív ez! De henyének találta és visszautasította ezt a gondolatot. Mert hiszen ha csakugyan detektív, gondolta magában, akkor nem engem kereshet — még nem! Mindenesetre eltelik még néhány óra, míg Greenberg Lukács úr és a jó kopenhágaiak rájönnek, mit vesztek el bennem! De ámbár nyugodt volt e pont felől, Collin úr mégsem fojthatott el magában bizonyos kellemetlen érzést, mikor az étkezőkocsiban ülve, harmadszor is látta feltűnni és helyet foglalni saját asztalánál ugyanazt a férfiút. Pedig az éles pillantású szürkeruhás úrnak ezúttal eszé ágá-

ban sem volt figyelni Fülöpöt ; csak lenyelte a sonkáját, aztán elmerült a *Daily Chronicle* olvasásában. Igen, igen, gondolta magában Collin úr a cognacját szörpölve, fölöttébb gyanus alak, de lesheti, hogy éppen engem fogjon meg !

S míg a vonat végigszáguldott az átfagyott szántóföldek közt — keservesen hideg volt az éjszaka —, a jövő édes álmait szötte, melyek egészen elfeledtették vele a szürkeruhás detektívet. Halk angol beszéd idegenszerű zümmögése szállt fölfelé a körülötte levő asztalok mellől s e zümmögésből úgy hallatszott ki néhány amerikai hang, mint a sirályok rikoltása az esti hullámverés halk mormolásából. Minden újszerű volt e kelő reggel világosságában. A szél és a téli hideg mozgásba hozta vérét, s míg szemének pillantásával édesdeden simogatta olykor-olykor belső zsebének szép domborodását, melynek rejtekében egy kis krokodilbőrtárca körülbelül 70.000 korona dán pénzt ölelt magába, Fülöp légvárat ácsolt a jövőről. Furcsa dán francia-svéd gondolataiban félig suttogva ment ismét végig az elmúlt cselekedetein. Bosszút állt a kristianshamni kudarcért, alaposan leverte az álnok atyafiakat, most pedig, zsebében a hadikárpótlásukkal, a pénz fővárosába tart. Ah, sacré nom, ha rovásukra meggazdagodhatnám ! Mert London — e szóban találkozik minden esély — toutes les chances possibles, és Collin úr fejében már tervek rajzoltak, melyek aranyat, sok aranyat fognak hajtani számára. Egyelőre kicsin kell

kezdenie, de hiszen úgy kezdette minden milliómos. És mihez nem foghat egy okos férfiú, kinek 70.000 korona van a zsebében. Mindenhez, ha van elég türelme hozzá.

Collin úr felriadt, mikor köröskörül az asztalokon arany és ezüst pengését hallotta s látta, hogy már mindenhol fizetnek. A nappal világozása bágyadtan és haloványsárgán áradt be a kupé ablakán s a temérdek állomási váltórázása London közelségét jelezte. Collin úr fizetett és kocsiszakaszába ment. Aztán felvette az ulsterét és útitáskájával kezében megállt a folyosón, mikor a vonat nagyokat zökkenve bekanyarodott a piszkos Eastendbe. A szűk hátsó udvarokban rosszul öltözött nők végezték házi munkáikat, sápadtképzű gyermekek hemzsegték, s a ruhaszáritó-köteleken szürke rongyok lig-lógtak. A vonat most egyszerre a sínek valóságos tömkelegére futott, lármásan zörgött el üres vasúti kocsik mellett, aztán egy zökkenéssel megállt a Liverpool-street-állomáson. Utasok, hordárok és kalauzok kiabáltak össze-vissza. Fülöp, ki könnyű tábori podgyász-szal vonult be Londonba, elszántan vetette magát a tolongó sokaság közé, boxokat osztogatott és bocsánatot kért, de nem kapott feleletet, meglökdösték őt is, aztán néhány pillanatra megakadt egy embergomolyagban. Végre sikerült eltolakodnia egy szürke felöltő s egy sportsapka mellett, rájuk ismert — a hajón volt szobatársa volt bennük — és szerencsésen elért egy cabot. A cabby megkapta az útast, hogy vigye egy szállóba, melynek címét

egy újságban olvasta véletlenül, s kirobogtak a pályaudvar kapuján.

Tehát Londonban... A téliesen hideg levegőben a hétmilliós város forgalma dübörgött körülötte s a felkelő januári nap szokatlan, vöröses fényt vetett a City füstös házaira. Autók és kocsik vonultak tova két egyformán széles, zakatoló folyamban; társzekerek az eléjük fogott óriási lovakkal, melyeknek patáját bozontos szörpamat vette körül, motocyklék, amelyeket az elejükön ülő kis fiúk hajtottak, omnibuszok, tetszetős cabok és bágyadtfényű úri autók. Fülöp cabja itt-ott annak rendje és módja szerint való vonattal találkozott, mely két vagy három teherkocsiból állt s melyet egy fújtató, dübörgő utcai lokomotív vont maga után; az egész úttest rengett a hatalmas nyomástól, s a levegő reszkett a kolosszus lármájától. A lázokat és kocsikat plakátok borították be tarka, rikító színeikkel, benzin, kőszénfüst és dohány szaga érzett, s itt-ott ételszag-hullám csapott ki egy-egy vendéglő ajtajából.

Fülöp nyitott pórusokkal szívta magába mindezt az újszerűséget. Sok nagyvárost látott már, de ehhez a Londonhoz hasonlót soha. London! Mily zengése van már a nevének is! London — oh, kifosztásra teremtettszerű város, idézte félig hangosan magában. — Én leszek a kifosztója. Nekem fognak dolgozni ezek a milliók. Le fogom győzni Londont a 70.000 koronámmal, és London emlékszobrokat fog állítani tiszteletemre és sirnek fog nevezni.

Igy gondolkozott Collin Fülöp úr, mert bűszke volt dán sikereire, és nyájas mosollyal kísérte az óriás város nyüzsgését. Aztán hirtelen cigarettázni támadt kedve, elővette cigarettatárcáját s a gyújtót (s reágyújtott egy Abdullahra. Aztán, e mozdulat közben, el sem fujva a gyújtót, megállt, mert egyszerre tudatossá vált előtte, hogy oly különösen könnyen ment az a mozdulat, mellyel elővette a cigarettatárcáját... Végignézett magán. Utazó-úlszterének két felső gonbja ki volt gonbolva. Pedig, ha egyáltalán bizonyos volt valamiben, azt az egyet bizonyosan tudta, hogy az úlsztert begombolta, mielőtt leszállt a vonatról. Váratlan, baljóslatu érzés cikázott át rajta, a gyújtó megperzselje iját és Collin úr szórakozottan, káromkodva ejtette ki kezéből. Száz feltevés rajzott a fejében, s végre elhatározta, hogy habozó kezével a belső zsebébe nyúl.

A belső zsebe üres volt.

Dögvész és halál!

Collin Fülöp lázas kézmozdulattal kutatta végig a zsebeit, gyorsan kinyitotta az útitáskáját és átkutatta azt is, majd hangosan bömbölve forgatta fel a cab egész belsejét. Aztán tehetetlen dühvel, végtelen csodálkozással s azzal a mind mélyebben gyökeredző meggyőződéssel telve, hogy egész egyszerűen meglopták, visszaroskadtt a bőr ülőpárnájára. Egy zsebmetsző lopta meg, egy egészen közönséges angol zsebmetsző! Úgy van, egész határozottan a kajüttárs volt, akit botorságodban, oh, Collin Fülöp, az igazságszolgáltatás emberé-

nek hittél. Az igazságszolgáltatás emberének ! Hát igen, az is volt ! Bűnhődésed a multadért megkezdődött, jövőd homályos, néhány hitvány százas bankóval a zsebedben partra vetődöttél ebben a nagy, ebben az idegen Londonban ! Ebben a Londonban, melyet ki akartál fosztani, melynek millióit el akartad rabolni ! Hah, Collin Fülöp, íme a babéraid ! Az az egyszerű zsebmetsző megmentette Londont. London nyugodt. London nem is gondol reá, hogy emlékszobrokat állítson a Svédországból jött Collin úrnak.

Van gondviselés, úgy vigyázz, Collin Fülöp !

*

London fashionable részének közepén van a Bond street. És körülbelül a Bond-streetnek közepén van a 118/b. számú ház. Ott lakott az 1906. esztendőben El Kabir, a nagy jövődömondó.

London, mely babonásabb, mint akárhány szerencsen kraal, hemzseg a jövődömondóktól és varázslóktól. S 1906-ban egyike volt ezek közt a leghíresebbeknek El Kabir, Bond-street 118/b.

A ház földszintjén egy Institut de beauté, az első emeleten egy női ruhaszalon volt, a következőben El Kabir lakott, s ez a második emelet többe keresett, mint a másik kettő együttvéve. Pedig a női ruhaszalonok és a szépítő-intézetek sem dolgoznak veszteséggel Londonban.

El Kabir lakása négy szobából állt. Az első volt a várószoba. A második a mágus dolgozószobája, a harmadik a lakószobája, a negyedik egészen kicsiny szoba volt és figyelőhelyiségül szolgált; a dolgozó- és várószoba mellett volt s összeköttetésben állt mindkettővel, bár a bejáratait nehéz drapériák takarták. Pentagrammákkal mintázott drapériák omlottak alá mindenütt a falakon, elrejtve minden, minden ajtót és beszögelést; és e drapériákkal díszes ajtókon át özönlött London előkelő és félig előkelő világa egyenletesen ömlő folyamhoz hasonlatosan a nagy mágushoz, ki a kristálygolyók fölé hajolva merengett dolgozószobájában. Misztikus füstölő illata lengte át az egész helyiséget, melybe a mennyezeten lévő bágyadtfényű golyó hintett világosságot; hátborzongatóan zörgött valami a múmiás-szekrények felől, hol a látók titkos papirusz-tekerceit őrizte; vén, szürke majom nézett elő mozdulatlanul egy sarokból, hol urával együtt a lét rejtelmeiről elmélkedett. Egy párnahegy tetején ült emez álmodozásba merülve, állát a tenyerébe támasztva, nargilé-pipájával az ajkai közt és megfejtette látogatójának a jövőndő talányát. Senki a kristálygolyókból a jövőnek mélyükön szunnyadó titkát úgy kicsalni nem tudta, mint ő, senki sem tudott oly horoszkópiumokat állítani, mint ő. De senki nála jobban nem értette a módját, hogyan kell megfizettetni magát mindezért. Kettőtől öt guineáig terjedt a tiszteletdíja egy közönséges tanácsért és egyszerűbb dolgokért, mint fájdalomcsillapító va-

rázsszerekért, skarabeuszokért és közönséges talizmánokért. De külön megállapodás után nem volt, ami nem telt volna ettől a bánatos nézésű keleti embertől: szerelmi bájital, ifjúságot adó folyadék, mely eddig meg nem fejtett ciprusi dokumentumok ujmutatása alapján készült és kopt ördögűző-zacskó a szerencsétlenség és a gonosz szellemek távoltartására.

Aki pénteken, 1906 február 19-én pillantást vethetett volna a látnok szobájába, üresnek találta volna úgy a várószobát, mint a dolgozóhelyiséget. E pillanatban nem voltak ott látogatók s a mester a magánszobájában ült egy szürkeruhás úrral beszélgetve, kinek külseje a saját külsejére emlékeztetett. És a negyedik helyiségben, a kis figyelőhelyen, egy hindu állt, a magánszobába s olgáló részhez szorítva fülét.

Feszült érdeklődés kifejezése ült vonásain és mandolametszésű fekete szemei ideges me-revséggel néztek a várószobába.

Ez a hindu nem volt más, mint Collin Fülöp, a jogtudományok doktora, s a történet, mely elmondja, hogyan jutott oda, hogy ott álljon, ahol most állt, újabb bizonyság a sors iróniájáról.

Éppen abban a pillanatban csalódva meg, mikor azt hitte, hogy már győzött, megcsalva, meglopva, alig ezer koronával a zsebében szárazra vetve: Fülöp, mihelyt magához tért első kábulatából, sietett vissza a liverpool-streeti állomásra, hogy talán valamiféle nyomát leli az ismeretlennek. Mert abban, hogy a hajón volt ember lopta meg, egy pillanatig sem ké-

telkedett. Minden a gyanúja mellett bizonyított : a hajószoba, melyben együtt laktak, hol a gazember könnyen megláthatta Fülöp pénzestárcáját, reggeli találkozásai és a Fülöpre vetett éles pillantásai, végre a pályaudvar sokadalmában való összetalálkozásuk. De hiába kereste a zsebmetszőt ; a liverpool-streeti pályaudvaron nyomát sem lelte és minden eredmény nélkül barangolta be a következő héten Londont egyik végétől a másikig. Nem ment sem mire állhatatosságával és bosszúszomjával, s már-már újabb utakon-módokon törte a fejét, mikor egyszer csak megpillantotta en berét.

Még pedig nem egy, hanem mindjárt tizenhárom példányban.

Más szóval az, amire rátalált, az arcképe volt (Fülöp legalább úgy volt meggyőződve) tizenhárom sandwich-en ber hátán a Bond Streeten. Tizenhárom sandwich-ember hátán, akik mind El Kabir, a nagy mágus tetteit hirdették. És vonásaiban Fülöp nyomban felismerte a keresett zsebmetsző vonásait.

Nagyot húzott botjával a tizenhárom sandwich-ember egyikének hirdetőtáblájára, hogy kifejezze útálatát azzal az emberrel szemben, kinek képét viselte, s lefizetve a reárázott rendőri bírságot, az adott címre, Bond-street 118/b. alá rohant. Ott egy szolga fogadta azzal a kérdéssel, hogy várják-e ; azt felelte gúnyos megvetéssel, hogy már egy hétnél hosszabb idő óta várják. Erről bebocsátották a nagy El Kabir színe elé. Tíz perc múlva, egy kínos jelenet elmúltával, kissé hanyatt-homlok repült ki a má-

gus lakásából. Odabenn megállapította volt, hogy tévedett, amennyiben nem maga a varázsló, hanem a szintén jelen volt, polgári ruhába öltözött öccse, név szerint Bateson úr a keresett gonosztevő. Lánggal lobogó francia-dán-angol kitöréssel követelte Fülöp a pénzét, nyers kacaj felelt a szavaira, ő szörnyű fenyegetésekkel válaszolt, mire a markos testvérpár kilódította, ő pedig a leghallatlanabb büntetéseket helyezte kilátásba számukra, s megesküdt, hogy szükség esetében a rendőrséghez fordul segítségért. Egy másodperccel utóbb kidobtak még egy másik urat is; El Kabir szolgája volt, ki állását veszítette azért, hogy beengedte Fülöpöt. Fülöp az utóbbi elől egy autóba menekült, s mielőtt megérkezett volna Piccadillyba, bosszúterve készen állt.

Ugyanaznap délután az ujságok »Kereslet« rovatában egy hirdetés jelent meg, amelyből kitűnt, hogy a nagy El Kabirnál a Bond Streeten egy szolgai állás megüresedett. Másnap ez állást betöltötték egy hallgatag, barnabőrű hinduval, ki a Faiz Ullah névre hallgatott. Egy hét leforgása mulva Faiz Ullah kedvence volt úgy gazdájának, mint közönségének, s az előbbi vajmi kevésé gyanította, hogy a barna arcbőr és a bő indiai köntös olyan férfiút takar, ki halálos ellensége, név szerint Collin Fülöpöt, a jogtudományok doktorát Kristianshamnból. Pedig úgy volt. S míg egyik nap a másikat követte, az a fekete indiai szempár, mely oly hűségesnek és alázatosnak látszott, sohasem szünő éberséggel figyelt mindent, ami

a Bond-street 118/b. szám második emeletén történt s később való mihez tartás végett jól megjegyzett magának minden gyanus vonást.

Es amit Fülöp kezdettől fogva gyanított, csakhamar világosabb alakot öltött tudatában. A testvérpár nem érve be a jövőndőmondás bő jövedelmével, merőben sajátos magáncéljaíra használta fel azokat a közléseket, melyeket kicsalhatott ügyfeleitől. Egy héttel azután, hogy az ifjú Morrisné — Fülöp maga vette át a névjegyet — találkozott El Kabirral, világos nappal betörők jártak e hölgy lakásán, elvitték több száz font értékű ékszerét, a helyi viszonyok és házi szokások feltűnő ismeretéről tévén tanubizonytságot. Maga Morrisné nem volt otthon és Fülöp saját hallgatódzó fülével hallotta, amikor a mágus azt tanácsolta neki, hogy azon a napon ránduljon ki valahová, »hogy elkerüljön egy máskülönben reá váró nagy szerencsétlenséget«.

Mert Fülöp, valahányszor szabad pillanata volt, — más szóval, mikor a várószobában nem volt senki és nem várták Bateson úr jöttét — belopódzott a már említett kis figyelőhelyre. Onnan szokta titkon figyelni ügyfeleit a boszorkamester is, mielőtt találkozóra rendelte őket. Ha nem figyelhetett meg rajtuk elég érdekeset arra, hogy jövőndőt mondhasson nekik, — ami elég gyakran megesett, mert El Kabir annakelőtte a pincérség igénytelen foglalkozását űzte — akkor Bateson William úr kezére bízta a dolgot. Az ügyfelet ilyenkor másnapra rendelték, mikorra Bateson úr az alsó-

rendű világgal fenntartott összeköttetései révén megtudta azokat a részleteket, melyekre a mágusnak szüksége volt. Akkor aztán a nagy El Kabir egyforma könnyűséggel fejtette meg a múlt és jövő kérdéseit; és csodálatos lélek-látó erejének új bizonyítékát csatolta a meglévő sok bizonyítékhoz, s az üzlet fényesebben jövedelmezett, mint valaha.

Ebben a helyiségben állt most Fülöp, pén-teken, 1906 február 19-én, a lakószoba falán lévő kis lyukhoz tartva fülét, szemeivel pedig az előszobába nézve, hogy gyorsan elébe siet-hessen a netalán jelentkező látogatónak.

Mert e napnak délutánján, három óra táj-ban, nagysietve rohant fel a lépcsőn Bateson W. úr és így kiáltva: »Hallod-e, Faiz Ullah, nincs a bátyámnál senki?» — a látnok szobá-jába sietett. Villámgyorsan futott vissza láb-ujjhegyen Fülöp a rejtekszobába, hogy hall-gatódzék. Néhány halkán s ttogott szóra mély csend következett a dolgozószobában. A testvérpár átsuhant El Kabir lakószobájába. Bölcsen előrelátva, hogy mit hozhat a jövő, Fülöp az odaszolgáló falba is fúrt egy lyukat és abban a helyzetben találjuk őt most, amint fülét ahhoz a lyukhoz tartja.

— Ügy látszik, csakugyan igazat mondtott, — hallotta az ifjabbik Bateson szavát. — Egész reggel nyomon követtem az urát és akassza-nak fel, ha nem találtam igaznak minden apró részletet. De ha nem saját szememmel lát-tam volna bemenni a Ludgate-cirkusz közelé-ben levő irodába, aztán újra kijönni onnan

olyan duzzadó bőrtárcával, mint egy hurka, biz' Isten, nem hittem volna el. 70.000-et' vagy 80.000-et egy közönséges cabben! Pedig úgy csinálják valamennyien, mondotta Jamies a klubban. Kikérdeztem, persze óvatosan. Bevett szokás, mondotta, hogy a bankfiókok közönséges cabben vitetik el. Ördög tudja, — tette hozzá Bateson úr vigyorogva — sokáig tartják-e még ezt a szokást!

— No, s mit akarsz tenni? — hallotta Fülöp a látnok szavát és végső feszültséggel fülelt.

Itt van a jó alkalom, itt van a jó alkalom, zúgott az agyában. A hangok pedig még jobban elhalkultak odabenn és csak szaggatott mondatrészek jutottak el fülébe.

— Mit? Utána megyek a legközelebbi ködös napon. A töltésen szokott hazahajtatni. s ezt tudva, egy kis meglepetést gondoltam ki Walters John úr számára... Azt hiszed, nem lehet? Nagyszerűen lehet az autómmal... a ködben... sipirc... képzelhetsz kü'önbet... Nem... mindig kedden és pénteken, de többnyire pénteken... Úgy van, Putneyben, hiszen a bankfiók Putneyben van... képzeld csak, lehet, hogy 70.000 font!...

Fülöp kívülről lépteket hallott s mint a ki-lőtt nyíl, kifutott órállásának helyére, a várószobába. A feje zúgott és csak minden erejét összeszedve volt kép. s két perccel utóbb szokott keleti nyugalomával El Kabir elé vezetni két hölgyet. Mert egyikök Walters Johnné volt, lakása Steffens Walk 10, Putney. És kiről

beszélt volna az imént a dicső testvérpár, ha nem az ő férjéről!

Itt az alkalom. Most! Bosszú, bosszú minden áron, még ha a rendőrségtől kell is segítséget kérnie, mint a Bateson uraknak már első találkozásuk alkalmával kilátásba helyezte.

Másnap, szombát délutánra, kimenőt kért és kapott El Kabirtól, és bizonytalan elhatározásokkal London forgatagába vetette magát. Európai ruhába öltözötten és a kopenhágai királyi automobilklubtól szerzett régi sofförképesítőjével a zsebében látjuk belépni négy óra tájban egy automobil-garageba a Blackfriars-híd közelében. Egy óra múlva London utcáin autón tett próbaútjáról tért vissza ugyanoda. Újabb negyedóra elmúltával eltávozik a garage tulajdonosától, letétbe helyezve nála utolsó negyven fontját, biztosítékul egy autóért, melyet — valószínűleg — jövő péntekre vesz bérbe és sofför nélkül maga fog vezetni.

Megénekelni azt, ami most következik, méltóbb tollat illelt meg, mint az enyém. Éppen a garagéból jövet, elgondolkozva ment Fülöp a töltésen s tervének egy meg nem oldott, fontos részletéről gondolkozott. Vajjon Bateson egyedül lesz-e? Vagy magával viszi sofförjét is? És ez utóbbi esetben kénytelen lesz-e változtatni saját tervén, vagy beszélhet-e majd a sofför fejével? Javában ezen tépelődött még, amikor De Keyser hotelje előtt megpillantott egy tigrisszerűen doromboló nagy fekete Panhard-autót, s mellette, egy bőrruhás

soffőrrel beszélgetve, senki mást, mint Bateson urat.

Úgy látszott, mintha Bateson úr sejtette volna, hogy ellensége közel van, mert abban a pillanatban, mikor Fülöp észrevette, felszökött autójára, mely útnak indult, mint a szélvész, a töltésen. A hátulsó lámpája égett és világosságában Fülöp elolvashatta a számát: 12 M 1000.

Gyors elhatározással, rohamlépésben vetette magát Fülöp az ellensége után, de a küzdelem nagyon is egyenlőtlen volt, s a fekete Panhard-autót rég elvesztette volna a szeme elől, ha a kellő pillanatban nem tűnt volna elébe egy taxi. Felpattant rá és meghagyta a soffőrnek, hogy utána; de nem ülhetett soká benne. A 12 M 1000 autó mindjárt a Waterloo-híd után befordult egy keresztutcába, mely a strandra vitt ki, ahol az esti forgalom már hihetetlen arányokat öltött. Az utolsó pillanatban, mielőtt a sarkon álló rendőr felemelhette volna karját, Bateson úr autója kitört a strandra, aztán légmentesen ismét bezárult mögötté a rés, mely a forgalom áradatában támadt. Felbőszülve a balsikeren, Fülöp odavetett egy shillinget a soffőrijének, s egy óriási ardennei ló feje alatt elmerült a strand esti forgalmában, hogy továbbbúldozhesse ellenfelét. Oda sem nézve a veszélynek, hogy száguldó automobil kerekei, vagy lovak patája alá kerül, sikerült az Aldwych sarkáig követnie az ellenséges autót. Oly nagy volt a torlódás, hogy a 12 M 1000 mindíg csak

pár kerék hosszúságra furakodhatott előre. Végre a sofförje, aki pokoli módon ügyesnek látszott, felkanyarodott, egy autobusznak meg egy teherkocsinak épen az orra előtt, az Aldwych-utcát a; Fülöp merész ugrással egy vérszomjas Lipton Delivery-autó elől egy nyájasan doromboló üres autótaxira menekült, s újra megindult a hajsza, most már egyenlő fel-tételekkel, a Kingswaytól a Holborn felé. A Holborn és az Oxford-street gyalogjáróin ezernyi nép áradt a nyugati városrész felé; a földalatti vasutak állomásai lökészerűen ontották az embertömegeket, szakasztottan úgy, mint ahogy a víz dől ki egy szétszakadt vízvezetéki csőből; s a gyalogjárók közt lévő úttest egyetlen dübörgő zuhatagja volt a kocsiknak és szekereknek s fölötte fehér gomolyagokban permetezett a benzin, mint a tajték, mely a vízesés felett táncol. Az alkonyati ég pedig sárgászörösen borult az egészre, ott, ahol az ívlámpák kékes-zöldre nem festették.

A 12 M 1000 hirtelen bekanyarodott egy keresztutcába és megállt; és Fülöp káromkodva látta, hogy az egész hajsza csak a Bond-street ismert 118/b. számú háza elé juttatta. Bateson úr leszállt, de aközben, hogy Fülöp kifizette a sofförjét, megint felkapott autójára és a kormánykerékhez ült. Rövid kézlegyintéssel búcsút intve bőrruhás sofförjének, elrobogott. Nyilván szabadságot adott neki mára. Fülöp, pillanatig tartó habozás után elhatározta, hogy lemond, Bateson további üldözéséről; e pillanatban inkább a szolgálja érdekelte.

— Előre ! Támadjuk meg az erényét ! —
dörmögte Collin úr és utána sietett. — Tisztába
kell jönnöm vele, mielőtt elmúlik az éjszaka.

Jóval éjjél előtt tisztába is jött vele és Bateson
urat a szolgája $\frac{1}{2}$ óra tájban minden jelenté-
kenyebb habozás nélkül elárulta. Lescot —
annak hívták a soffört — értelmes ifjú párisi
ember volt, ki Lépine úrral elintézetlenül
maradt valamiféle ügye miatt kénytelen volt
külföldön élni, amit Bateson úr alkalomadtán
mindig kihasználta, hogy megadásra szorítsa.
Bateson úr szinte sohasem vezette maga a
gépét és Lescot éj pen most tudta meg, hogy a
közeljövőben nem igen kaphat szabadságot.
Ennek következtében jóformán holtbizonyos
volt, hogy közre kell működnie Batesonnak
Walters úr ellen forralt tervében és szájtátva
hallgatta most, amit Fülöp e tervről elmondha-
tott. A kövér falat és az életfogytig tartó fegyház
közt való választás elé állítva, nem této-
vázott soká. Mielőtt elváltak egymástól, hü-
séget fogadott Collin úrnak. Számbavehető
lelkifurdalás nélkül tette, mert körülbelül
éppoly kevésbé szerette Bateson urat, mint az
új gazdája.

S most itt következik a történet arról, hogyan
állt boszút Collin Fülöp a Bateson testvéreken.

1906 február 26-ikának pénteki napja a
sárgás-szürke ködnek azzal a különleges nemé-
vel virradt Londonra, melyet ott borsóleves-
ködnek szoktak mondani. Benn a házakban,
valamint künn az utcákon, mindenütt sárgás-
vörös és zöldeskék gőzkörben égtek a gáz-

és villamoslámpák, de nem terjesztettek nagyobb világosságot, mint egy faggyúgyertya. Az utcák korareggeli forgalma csigalassúsággal bonyolódott le; az emberek alig láttak egy méternyire; és abban a ragadós pépben, mely a kövezetet borította, a járókelők nagy bajjal jutottak előre az autók üvöltő, zengő és hápogó túlkölése közben. Néha-néha óriási árnyék tűnt fel a ködben a vándorok feje felett s egy gyámoltalan autóbusz nagyot döccenve ütődött a gyalogjáró széléhez. Utmutatók és fáklyavivők siettek megkezdeni munkájukat és jól kerestek, mert csak nagyon tájékozott gyaloglók és kocsisok találták meg az utat. A köd félkilenc óra tájban kissé még jobban megsűrűsödött, fél óra múlva aztán megint megritkult, de még mindig oly nehezen borult a városra, hogy lehetetlenné tette az egyedüljárást mindenkinek, aki nem londoni őslakó.

A Bond-street 118/b. számú háznak még kevés látogatót vitt ez a nap, mikor Bateson William úr féltizenegy óra tájban felrohant a lépcsőn, mely bátyja lakásába vitt.

— Faiz Ullah odamarad, — ez volt az első szó, mellyel a mágus fogadta. — Nem gondolod, hogy a köd lehet az oka?

— Mi az ördög volna más? Csak azért jöttem ide, hogy megmondjam, hogy ma megcsinálom. Húsz perc alatt jöttem ide a Putney-től. Lescot úgy hajt, mint az ördög. Az ember szinte azt hinné, hogy tudja, miről van szó — well, meg is tudja nemsokára, mert Walters

már útban van, megállapítottam. Tehát Isten veled !

Be sem várva a feleletet, megint lerohant a lépcsőn és a reá váró autóba ugrott. A következő pillanatban szédületes gyorsasággal száguldott át a 12 M 1000 a Bond-streeten. Az utca üres volt, tehát a kockázat csekély, de a Piccadilly sarkán a helyzet veszedelmesebbé vált. Egy nehéz fuvaroszekér meg egy úri autó alig másfél méter széles rést hagytak nyitva, de Lescot, ügyet sem vetve a gépvezetők kiáltására, átrepült köztük, megfordult úgyszólván a saját tengelye körül s a következő pillanatban a Piccadilly-cirkusznál volt. Ott még tízszer megismétlődött ugyanaz a művelet ugyanannyi másodperc alatt, aztán a 12 M 1000 számú autó éles diadalrikoltással eltűnt a Haymarketben ; el a Charing Gross mellett, hol a rendőrök rekedtté sípolták magukat és elkoptatták a ceruzájukat, hogy felírassák a 12 M 1000 számot, a kis soffőr, a Westminsteren át véve útját, a Parliament-streetre tért, hogy elkerülje a Strand torlódását. Lenn a Westminster-hídnál egy pillanatig elkerülhetetlennek látszott az összeütközés egy villamossal, mely kétségbeesett harangjelzések közben tűnt elő hirtelen a ködben ; de az autó gyors kanyarodással elkerülte a karambolt és a villamos utasainak ádáz kiáltásai közben a töltés felé vágatott. A sárgásszürke ködben áramlatokat és örvényeket szakítva száguldott el a 12 M 1000 a klubok és a Temple előtt. A Blackfriars-hídnál

ismét lassította menetét és szakadatlan túlkö-
lés közben kanyarodott be a City szűk utcáiba.
A London and Liverpool-bank irodája előtt,
a Ludgate-cirkusz közelében, hirtelen megállt
egy ott várakozó cab mögött.

— Jól mentünk, Lescot — mondotta Bateson.
— Most beszéljünk meg valamit.

Ha most az utolsó pillanatban őszinte, vagy
legalább bőkezű lett volna, a kis soffőr talán
megmenti; de Bateson úr, szokása szerint, n-
kább szörnyű fenyegetésekkel igyekezett meg-
félemlíteni s arra az eshetőségre, ha minden
jól megy, tíz font jutalmat ígért neki. Tíz
fontot, mikor 70.000-ről van szó! Lescot
nagyot káromkodott magában, de figyelemmel
hallgatta utasítását; ha az az úr, kire a cab
várakozik, kijön a bankból és beszáll, Lescot,
megtartva mindig az óvatosságparancsolta tá-
volságot, hajtson utána, de semmi szín alatt
se veszítse szem elől a cabot. Valószínű, hogy
a cab a töltésen megy lefelé. Mihelyt Lesoct
három rövid füttyentést hall ott a gazdájától,
a legnagyobb gyorsaságot fejtve ki, rohanjon
neki a cabnak, ütközzék össze vele, s ha lehet,
gázolja le. Abban, ami azután következik,
csak annyiban vegyen részt, hogy adott parancs-
szóra ismét induljon el és tűnjék el a ködben.

Lescot mindenre igent és áment mondott,
s mikor Bateson úr még javában beszélt, egy
másik autó közeledett s egy méternyi távol-
ban megállt a 12 M 1000 mögött. Ez autó kor-
mánykerekenél nem ült senki más, mint Co'lin
Fülöp úr, kissé megkésve a garage tulajdonos

sal való szóváltása miatt. Bateson úr gyorspillantást vetett az újonnan érkezőre, de a köd sokkal sűrűbb volt, semhogy bármit láthatott volna, s egyszerre kilépett a bank irodájából egy feketeszakállas úr, egy nehéz bőrtáskát tartva a kezében. Felszállt a reá váró cabre s fél perccel utóbb nyomon követte a 12 M 1000.

Képzeljük el már most a menetet. Elöl megy a cab, az ártatlan kövér galamb, mely gyanutlanul billeg a ködben; utána a 12 M 1000, a kegyetlen héja, óvatosan követve az ízes falatot; utolsónak Collin Fülöp — Collin Fülöp, a boszúzó, a királysas, készen lecsapni a gonosz héjára és megmenteni saját javára a galambot. Fülöp helyzete volt a legnehezebb. Mert míg a cab semmit sem gyanított, Bateson úr élesen kémlelt mindenfelé, s Fülöp kénytelen volt oly távolban tartani magát, hogy a 12 M 1000-nek éppen csak a hátulsó lámpáját látta és csak a hallására bízhatta magát, hogy jókor érkezzék.

Most kikanyarodnak az említett sorrendben a töltésre, előbb a cab, azután a 12 M 1000, utoljára Fülöp. A töltés olyan, mintha kihalt volna; nem ül senki még a padokon sem, melyekre máskor a sok hajléktalan szokott letelepedni. A víz búsan permetez a lombtalan fák ágairól s olyan szagot érezni, mintha London a világ pincéje volna. De a köd kissé oszladozik és Bateson, attól tartva, hogy elszalasztja kövér zsákmányát, megadja a megállapított jelzést. Három rövid füttyentés,

Lescot egyszerre kiereszti minden visszatar-
tott erejét s egy nekilendüléssel, mely Batesont
majdnem hanyatt vágja ki a kocsiból, a 12
M 1000 megteszi azt a tíz métert, mely elvá-
lasztja a cabtól. Egy taszítás, egy reccsenés,
a cab összeroppan, mintha villám sujtotta
volna le, a ló kapálódzva fekszik az oldalán
s a kocsiból a lökéstől kirepül egy fekete táska
és nehéz dobbanással a földre esik. Villám-
gyorsan ugrott ki most Bateson úr az autójá-
ból s reáveti magát a fekete táskára, melyet
mohón megragad kezével. Már-már megfordul
és autójába ugrik, mikor valaki elgáncsolja
a tudatosan előrenyújtott lábával. Bateson
úr megbotlik, a nehéz táskát kiragadják a
kezeiből s egy kezet érez, mely gyorsan motoz
kabátjának belső balzsebében. Aztán hallja
egy eltűnő autó zúgását s ugyanabban a másod-
percben előtápáskodott a cab romjaiból egy
feketeszakállas úr és rekedt ordítással reá-
vetette magát. A következő pillanatban a
cabby is talpraugrott és hátulról támadja meg,
míg ő fülhasogató hangon rendőrért kiabál. Aköd
egy kissé még jobban ritkul, eléggé arra, hogy
egy elősiető rendőr láthasson egy felborult ca-
bot, egy autót, mely belerohant a cab romjaiba
és két urat, ki dulakodik egy harmadikkal.

A feketeszakállas úr lihegve mutatkozik
be, hogy ő Walters John, a London- and Liver-
pool-Bank putney-utcai fiókjának igazgatója,
és röviden előadja a történeteket. Szokása sze-
rint ma is elindult a banknak a Ludgate-
cirkusz közelében levő központjára, hogy fel-

újítsa a pénztári készletet s jelentést tegyen — kötelessége, megtenni azt hetenként kétszer — és szokás szerint cabot rendelt, mert azt tartják legbiztosabbnak és legkevésbé feltűnőnek. De egy autó hirtelen összeütközött a cabbel, s mikor ismét talpra állt, maga előtt látta ezt az urat, az autó nyilvánvaló gazdáját, de nem látta a táskáját, melyben 45.000 font sterling volt aranyban és papírpénzben. A meggyanusított Bateson úr a szavába vág és a legerélyesebben fogadkozik ártatlan voltára, de minden tiltakozása ellenére kénytelen elmenni a legközelebbi rendőrszobába. Ott megismétlődik a jelenet ; Bateson úr esküdözik az ártatlanságára s minden bajt a ködben történt balesetre hárít és hivatkozik a Bond-streeten lakó nagynevű bátyjára. A jelenet részesei nem tudják, mit higgyenek, mit ne, s a helyzet egy pillanatig úgy áll, mintha Bateson úr kibujhatna.

Szégyen és gyalázat, Collin Fülöp, ez nem méltó hozzád ! Hát elkerülje méltó bűnhődését a nyomorult gonosztevő ? Beérted azzal, hogy kezvedben van ismét a 70.000 koronád, igaz, hogy kamatostul ? Nem méltó hozzád ez, Collin Fülöp ! De hallga ! — Motozzák meg ! — szólta a rendőrfőnök ; és ártatlanságának tudatában nyugodtan veti alá magát Bateson úr. Zsebkést, manikürdobozt, kulcsokat szednek ki a zsebéből, aztán zsebkendőt, aprópénzt, egy még fel nem adott levelet és egy töltőtollat, ártatlan jószág mind, és Bateson úr már diadalmasan mosolyog. Egyetlenegy zsebe van még hátra, a belső balzsebe és ki-

tűnik, hogy egy kis krokodilbőr pénztárca van benne.

— Halló! — kiáltja Bateson úr és elsápad.
— Hát ez mi? Ez a tárca nem az enyém!

— Vajjon? — mondja a rendőrfőnök. — Merőben szokatlan valami, hogy egy gentleman mások pénzesztárcáját hordja a zsebében. Olyan furcsa képet vág, mi csodálni valót talál ezen a pénztárcán? Nagyon közönséges krokodilbőrtárca.

Kinyitja és Bateson úr ámulatában dermedten nézi, mit szed ki belőle: vázlatrajzot a London- and Liverpool-Banknak a Ludgate-cirkusz közelében és Putneyben levő irodájáról, aztán feljegyzéseket Walters igazgató szokásairól; de Bateson úr homlokán csak akkor üt ki a hideg verejték, mikor megpillantja a feljegyzések kéziratát. Mert saját, félreismerhetetlenül saját kézírása az, pedig még sem látta soha azelőtt e feljegyzéseket.

Hah, durva angol zsebmetsző és gonosztevő! Kezded már látni, kinek a tilosába léptél? Kezded már bánni a napot, mikor útjába vetted magad Collin Fülöpnek? Késő, mon ami! Az angol törvénnyel, melynek védelme alatt ujjat húztál vele, nem lehet tréfálni; olyan dolog az, melyről most lesz módod, elmélkedni jó néhány esztendeig.

— Nem én írtam, — hebegi Bateson úr rekedt hangon. — Gáncsot vetettek...

A rendőrtisztviselő egy pillantást vet a le-
vélre, melyet Bateson zsebében találtak, összehasonlítja a kéziratot és a vállát vonja.

— Vezessék el a foglyot, — mondotta.

És Collin Fülöp kacag, mikor olvassa az estilapokat.

*

Collin Fülöp ez első angol műveletének zárójelenete két évvel utóbb játszódott le. Mert Bateson úr a bőrtáska hiányának és néhány más körülménynek figyelembevételével csak ezt az enyhe büntetést kapta.

Aznap, mikor odahagyta Dartmoort, az igazgató elé szólították:

— Itt van egy levél, Bateson, — mondotta az igazgató. — Úgy látszik, pénz van benne. Fél évvel ezelőtt kaptam azzal a kéréssel, hogy ma adjam át önnek.

A fogoly reszkető kézzel vette át a levelet, feltépte és tompa ámulattal nézte azt a két bankjegycsomót, mely kihullott belőle. Végre sikerült összeszednie magát s elolvasta a levelet.

Dear Mr. Bateson, — ez állt benne —
El kell ismernie, hogy beváltottam szavamat, melyet hosszabb idővel ezelőtt a Bond Streeten adtam önnek, csakugyan segítségül hívtam a rendőrséget s ez teljesen megnyugtató módon intézete el a köztünk felmerült kis ügyet.

Mindig meg szoktam tartani szavam. De most, hogy már megbűnhődött tettéért, nem neheztelek többé önre s ennek bizonyágául kérem, engedje meg, hogy átnyujtsam önnek a

csatolt összeget. Kívánom, hogy vezérelje jobb útra ez a pénz, jobbra, mint a régi, bűnös útja volt!

Tisztelője

Collin Fülöp.

Bateson úr tehetetlenül bámulva nézett az igazgatóra, ki kezdette szemügyre venni a bankjegyeket.

— Jó Bank of England papirok, — dünyögte. — De várjunk csak...

Odalépett a könyvvállványhoz s levett egy papírnyalábot, melyben 1906-ból való bírósági jegyzőkönyvek voltak.

— Mi a manó! — kiáltott fel hirtelen, — Azért tűntek fel mindjárt oly ismerősnek ezek a számok! Hiszen éppen ezek miatt a bankjegyek miatt került maga hurokra — a legnagyobbakat értem! A kisebbeket, mint megtudtuk, különböző helyeken felváltották. Tessék, itt vannak a számok.

Kezdette olvasni a számokat, de Bateson úr alig hallgatott rá, mert megfordította a levelet s a következő utóiratot találta hátlapján:

Megengedem, hogy kissé nehezen felváltathatóknak fogja találni a bankjegyeket, melyeket küldök, de, diable, mit akar? Az ember megteszi, amit tehet, hogy segítsen barátain!

Még egyszer

C. F.

MÁSODIK FEJEZET.

A SZÓRAKOZOTT URAK KALANDJA.

London északnyugati városrészében, a Regents Park fashionable negyedének határán van a Gothenburg-road. Ez az utca mint a régi regényekben szokták írni, elmúlt szépségének nyomait mutatja; régebben egyik tagja volt a fent említett utcaláncolatnak, de lefokozták. A délkeleten levő Bloomsburytől kezdve sűrű egymásutánban sorakoznak a boarding-houseok, a vendégházak, s megszállták már a Gothenburg-road legjelentékenyebb pontjait. Még néhány év, s az utca, mely most egy öregedő udvarhölgy kétségbeesésével küzd a külsejéért, örökre elveszti azt az igényét, hogy a fashionable utcák közt emlegessék.

A Gothenburg-road közepén van a 49. számú ház, középnagy, tekintélyes háromemeletes épület, mely 1906-ban meglehetősen elhanyagolt külsejével és a kapuján levő fehér táblával tűnt szembe, mely hirdette, hogy a ház »Kiadó«. A bérösszeg, melyet a házáért követeltek, — 450 font — sokáig biztosítékszámba ment arra nézve, hogy Frank, Knight és tsai urak Hannover-square 20. sohasem fogják bérbeadni. Ennek következtében annál nagyobb csodálkozást keltett a ház osztályostársai, valamint a közeli vendégházak körében, mikor az említett év egyik áprilisi napján munkások kezdtek szorgoskodni a ház

és az asztalterítő nagyságú négy virágágy körül, a hirdetőtábla pedig eltűnt és bútorszállító-kocsik álltak meg a kapu előtt.

Nézze az ember, túladtak a 49. számon, mondogatták a vendégházakban. Ugyan ki adhatott 450 fontot azért a rozoga alkotmányért? Az ám, lesz új szomszédunk a 49. számban, mondták más házakban. Remélhetőleg nem vendégházat csinálnak belőle!

A kíváncsiság néhány nap múlva kielégült, mikor megtudták, hogy a házat külföldi, párisi ember, egy bizonyos Pelotard tanár vette bérbe, aztán még kétszeresére emelkedett, mikor a tanár beköltözött. Mert a tanár minden látszat szerint el volt határozva, hogy tájékozatlanul hagyja a Gothenburg-roadot magáról és dolgairól. A kémlelő szemek, melyek reáírányultak az ablakokból, kénytelenek voltak beérni annak megállapításával, hogy a tanár körülbelül harmincéves férfiú, választékosan öltözik, egy zöldeskék Daimlergépe van és minden valószínűség szerint egyedül lakik a házban. Cselédsége egy francia szakácsnőből meg egy svéd szobaleányból áll; megkérdezettven a tanár szokásai felől, csak annyit mondhattak, hogy naphosszat valami nagyon tudós dolgon munkálkodik, aminek mibenléte ismeretlen előttük, s hogy nagyon gazdag lehet.

Ezzel az emberek beérték, míg májusban azt a felfedezést nem tették, hogy a tanár házat egy vöröshajú, nagyon közönségesen ruházkodó ember hagyja el minden nap reggel félkilenc óra tájban. Siettek kérdést intézni róla a svéd

szobaleányhoz s megint be kellett érniök a félig-meddigvaló tájékoztatással. A vöröshajú úr a tanár titkára, jelentette ki a leány, s tudós munkájában segédkezik neki. Hogyan segíthetne a titkár az urának, kérdezték, mikor mindig csak Londonban van? A svéd leány azt nem tudta s a dolog így magyarázatlan maradt.

De Ingram úr, a Gothenburg-road legelőkőbb boarding-house-ában, a 45. szám alatt, egy szép májusi napon egy hirdetést talált a *Daily Telegraph*-ben, mely végre mintha újmutatást adott volna a tanár szándékaira nézve. A hirdetés egész terjedelmében így szólt :

Lélektani tanulmány.

Pelotard tanár Párisból adatokat keres nagy tudományos munkájához a gyűjtő-szenvedély s más hozzá hasonló rögeszmék eseteiről. Minthogy az eféle szellemi irányzatok, köztudomás szerint, jobbára nagyfokú szórakozottsággal, lelki nyugtalansággal és az emlékezőképesség gyengeségével szoktak együttjárni, felkéri önt, hogy amennyiben válaszolni szíveskedik, ne mulassza el kegyesen közölni azt is, hogy mennyiben illik mindez önre. Pelotard tanár, ki minden beküldött adatot köszönettel fog elismerni, szigorú titoktartást biztosít az érdekelteknek.

Azok a kellemetlen kísérő tünetek, melyek a szórakozottságot és az emlékezőképesség

gyengülését valóságos csapássá teszik arra nézve, ki bennük szenved, Pelotard tanár új lélektani módszerével elháríthatók és gyógyíthatók.

Tessék levél útján Pelotard tanárhoz, London NW., Gothenburg-road fordulni.

A többi újság átforgatása után kitűnt, hogy Pelotard tanár hirdeteménye, melyet nagyon élénken vitattak meg a boarding houseokban, jóformán valamennyiben megjelent, a *Daily News*-től és a *Chronicle*-től kezdve a balszárnyon a *Pall Mall Gazette*-ig s a *Times*-ig a jobbszárnyon. Benne volt a *Punch*-ben és a *Titbits*-ben, meg lehetett találni minden havi szemlében s ott ékeskedett a *Curio* és a *Collectors Journal* első oldalán. Csak a *Star*-hoz és a *Lloyds Weekly*-hez hasonló olcsó újságokból hiányzott teljesen. A hozzátartozó rajz — egy úr, ki a szórakozottság és a szenvedés kifejezésével szemében egy Shakespeare-kötetet tart kezében — csakhamar époly ismeretessé vált, mint Pear, vagy a *Black and White* valamelyik reklámképe.

Májustól fogva a Gothenburg-roadon a tanár postájának fokozott megnövekedését alapították meg. A levélhordó mindennap nehéz csomagokat és zsinegekkel átkötött kereszt-kötéseket adott le a házban. De egyébként nem sikerült bővebb tudomást szerezni Pelotard úrról, mint addig.

Az 1906. év elmúlt, az 1907. nyomon követte és letűnt, anélkül hogy nevezetesebb változást

idézett volna elő a Gothenburg-roadban. Két új pontot szálltak meg az előrenyomuló boarding houseok ; Pelotard tanár a Daimlere helyett egy Dion-Bouton-autót szerzett s új szobalányt fogadott a svéd lány helyett. De a tanár postája nőttön-nőtt, a gothenburg-roadi vendégházak hölgyei továbbra is szerelmes pillantásokat vetettek reá s a vöröshajú ember még majdnem mindennap kiment a kapun.

Április havát írták az 1908. esztendőben, — mint Jules Verne mondaná — s mi elhagyjuk a Gothenburg-roadot, a 49. számú házat és Pelotard tanárt, hogy egészen más dolgokról beszéljünk. Az újságoknak, melyek egész tavaszon a marokkói nemzetközi konfliktussal voltak tele, most azonkívül egy honi ügygel kellett foglalkozniok.

Ritkán, vagy talán sohasem uralkodott oly izgalom Anglia kised kereskedővilágában, — és Anglia kised kereskedővilága egyike az ország legfőbb életidegeinek — mint az alatt a három hét alatt, amíg a misztérium tartott. Az emberek bizalmatlanok voltak az egész világban, féltek, hogy pénzt veszítenek, s minthogy elvesztették a rendőrségben való bizalmukat, úton voltak az általános anarchia felé.

Mi az, ami előidézte ezt az állapotot ? A szuffragettek 1908-ban még szelíd báránycák voltak, kik bégetve keresték pásztorukat. Vagy talán a német rém jelentkezett újra ? A féniek csináltak bajt, vagy a százezernyi munkátlanok mozdultak meg ? Sem ez, sem az. Az ismeret-

lenek, kik három hete dacoltak a rendőrséggel és rémítették a társadalmat, szentségesebb valamit illeltek meg, mint a nemzet függetlensége, az ír kérdés, vagy a földbirtok biztossága. A birodalom ércpénzére vetették vakmerő kezüket s azzal szíven találták az angol népet.

Mert nincs Angliában magasztosabb és szentségesebb fogalom, mint a font, a shilling meg a penny, sem az egyház, sem a király, sem az alkotmány. Azoknak valódiságán épül fel a brit birodalom léte és az angol ember gondolatvilága.

Merőben ismeretlen, hogy voltaképpen mikor kezdette meg műveleteit az 1908. évi hamispénzverőbanda. Az elszórt feljegyzésekből következtetve, úgy látszik, hogy kísérletképpen már az egész tavaszon működésben volt. De először csak hétfőn, április 14-ikén csapott le igazán a társadalomra.

Április 15-ikén megjelent valamennyi reggeli újságban az a híradás, hogy előtte való nap sikerült nem kevesebb, mint 118 hamis sovereignt helyezni el a City különböző részeiben.

A pénz, mely kitűnő utánzat volt, a különböző üzletekben, hol kiadták, egyáltalában nem keltett gyanút, csak a bank irodájában fedezték fel a csalást. A megdöbbenés általános volt, de remélték, hogy a rendőrség mihamarabb felfedezi a gonosztevők nyomát. Azt hitték, vannak támaszpontjaik. Az újságok általában sajnálták a történeteket, de hozzájárultak az üzletembereknek ahhoz a bizakodásához, hogy

a bűnösök hovahamarább zár mögé kerülnek. Ebben az országban — írta a *Morning Leader* — ritka esetben találtak állandó vásárt árújak számára az aféle urak. A *Times* pedig, a legtekintélyesebb valamennyi sajtóorgánus közt, a következő szavakkal fejezte be e dologról írt cikkét: »Mi is részvéttel vagyunk, mint lap-társaink, a történetek áldozatai iránt; de lehetetlen ki nem fejeznünk csodálkozásunkat, hogy oly könnyen becsapatták magukat. Mert ha van hang, mely közismertebb az angol nyelvénél, bizonyára az angol arany pengése az.«

A tiszteletreméltó újságnak igaza volt. De azért, követem alásan, mégis csak üres szólamokat pufogtatott. Mert az angol arany pengését, melynek oly ékesen zengette dicséretét, oly ügyesen utánózták, hogy másnap, 16-ikán, sikerült nem kevesebb mint tizennégy hamis fontot helyezni el magában a *Times* kiadóhivatalában!

Ugyanaz a nap még temérdek más Jóbhírt is hozott. A gonosztevők nem hogy elfáradtak volna első sikereik után, hanem még újabb tettekre is merítettek ösztönzést belőlük. Az »illetők« London egész Keletén s a Cityben megismételték, csak hogy jóval nagyobb mértékben, hétfői teljesítményeiket. Trafikokban, barokban, ékszeresboltokban és vendéglőkben körülbelül 250 font értékű hamispénzt helyeztek el, valamennyit a hétfői jó fajtából. S a családok, éppúgy mint hétfőn, annyira el tudták terelni magukról a figyelmet, hogy az érdekeltek mindannyiszor csak a bankirodában vették

észre gyászos veszteségüket. Nem adhatott senki értékesebb ujjsmutatást, a rendőrséggel csak a gyanuokok tömegét közölték, s a detektívek arcuk verejtékével dolgoztak.

Aki csütörtökön, 17-ikén, a helyzet javulását merte még remélni, vagy azt várta, hogy a gonosztevőbanda bátorságát veszti, ugyancsak kiábrándult mindenféle bizakodásból. Nem szólva arról, hogy az aznap — felfedezetten és megállapítottan — elhelyezett hamis sovereignek összege elérte majdnem a 300-as számot, s hogy a gonosztevők működési tere South Kensingtonból most már átterjedt London E. C.-ig; a Fenchurch-street tájairól, vagyis a város keleti részéről és a folyó déli partvidékéről beérkeztek az első híradások mindenféle hamis ezüstpénzekről a kétshillingestől fölfelé, egy holborni szabócég pedig hangos panaszszal tett jelentést az első hamis ötfontos bankjegyekről. Az újságok, melyek eleinte csak félvállról kezelték a dolgot, kezdték hegyezni fülöket; a közönség idegessége növekvőben volt, ami meglátszott a »beküldött« levelek nagy számán, s a rendőrségnek, a Scotland Yardnak, melyben rendületlenül bizakodnak az emberek, még nem volt közölnivalója. Vajjon hogyan dolgoznak a gonosztevők? Nem tudta senki. Hogyan utánozhatták oly ügyesen a pénzdarabokat súlyban, veretben és pengésben? Nem tudta senki. Hol van a központjuk: Londonban, a külföldön, vagy a vidéken? Nem tudtak róla semmit.

Zavar és ámulat, ebben lehet összefoglalni

a most következő napok, április 18-ika, 19-ike és 20-ika történetét. Tizennyolcadikát a gonosztevőknek a vidéken történt első rablófellépése, 19-ikét Skóciában végbevitt fosztogatásaik tették emlékezetessé, 20-ikán pedig, mely vasárnapra esett, a pihenés rövid szünete következett. A megijedt boltosok feljelentései következtében egy csomó embert letartóztattak, néhány esetben régi és ismert büntettesek kerültek kézre, kiknek gyaníthatólag semmi közük sem volt a dologhoz, a többiekkel nem tehettek mást, mint hogy szabadon engedték őket bocsánatkéréssel, vagy anélkül is. Ha a bűnösök ezek közt a letartóztatottak közt voltak, a védekezésnek rendkívüli eszközeivel rendelkezhettek.

A *Times*, mely 16-iki balesete óta meglehetősen csendesesen viselkedett, hétfőn ezzel a címmel: *Videant consules* cikket írt, melyben a tiszteletreméltó újság nagyon keményen bánt el a rendőrséggel. Meddig lesznek még kereskedőink — kérdezte — szabad prédái egy gonosztevőbandának, melynek minden érdeme nyilván csak a vakmerőségben áll? Hát meglehet, hogy »árújak« kitűnő és elég ügyesen utánozza pénzünk csengését (sic) és súlyát — de mi bátorzkodnánk azt mondani: ha a rendőrségben nincs elég hivatottság arra, hogy kézrekerítse ezt a bandát és megóvja az üzleti életet fosztogatásaitól, akkor csehül áll a jog és törvény dolga ebben az országban. Az efféle bűncselekmények megelőzése, illetve megtorlása a Scotland Yardra tartozik, meg is

kell annak történnie. Még egyszer: videant consules . . . »

Ez a cikk április 21-ikén kelt. Harmadnapra történt meg a sziléziai Werffel úr esete.

Werffel urat legelőbb Oxfordban látták, ahol sikerült egy marék hamis aranypénzzel egyenlítenie ki a hotelszámláját; mire a dolgot felfedezték, már eltűnt autóján a városból. De ezúttal oly világos volt a nyom, hogy kívánni sem lehetett különben, s Werffel úr, bár útközben is sikerült még öt vagy hat fonton túladnia, rövid időn — nem lehetett másképp — mégis kézrekerült. Az axminsteri rendőrséget illette érte a dícséret. Mikor letartóztatták, kitűnt, hogy nem kevesebb mint öt, együtvéve mintegy 300 font értékű hamis sovereignekkel telt kis posztózacskót hord magával, minő a bankoknál van használatban.

Úgy látszott hát, hogy végre mégis lefűlelték a banda egyik vezérét, a sajtó öröme határtalan volt, már azért is, mert német volt az istenadta — de nem tartott soká. Mert Werffel úr gúnyral fogadott védekezésének megfelelően kitűnt, hogy gazdag német sportférfiú ő, ki úri kedvtelésből járja be autón Európát és maga is áldozatául esett a gonosztevőknek, amennyiben váltópénzül kapta a szóbanforgó aranypénzes zacskókat egy amsterdami bank és utazási irodától. Az illető irodában meg-ejtett vizsgálat során kiviláglott, hogy a régi, ismert vállalat egy héttel azelőtt fogadott el hamis angol aranyat 720 font erejéig. Ámulattól dermedten az ismeretlen banda vakmerő-

ségén, szabadon bocsátották Werffel urat, ki az angol aranyban való bizalmával szegényebben hagyta oda Angliát.

Ez április 23-ikán és 24-ikén történt ; úgy ezek, valamint a közvetlenül megelőző napok ugyanazok közt az egyhangúan megismétlődő tünetek közt folytak le ; hamis arany, ezüst és bankó, melyet tömegesen terjesztettek, holtra rémült közönség és lázasan dolgozó, de merőben tehetetlen rendőrség. Péntek, 25-ike, új epizódot hozott a gonosztevőkkel folytatott küzdelemben.

E napon a *Daily Mail* levelet kapott egy addig ismeretlen, Kenyon James nevű úrtól (W. Exeter-place 5.), ki az újságnak leveléhez fűzött megjegyzése szerint »nagyratörő magán-detektív«, eredetére nézve ír ember, s tüzetesebben meg nem jelölt esetekben »kitünően bevált«. A levél, mely a szerkesztőhöz volt címezve, formaszerinti kihívás volt, félig a rendőrség, félig a gonosztevők ellen. »Ha rendelkezném azokkal a segítőeszközökkel«, írta Kenyon úr, »melyek a Scotland Yardnak rendelkezésére állnak, merném mondani, még ha kérdőnek tartanának is érte, hogy több eredményt érnék el, mint az ő detektívjei. A dolog most úgy áll, hogy a nemzet jóléte forog kockán, én tehát, bár segítőforrásaim szűk korlátok közt vannak, el fogok járni a gonosztevők ellen. (Kenyon úr nyilván ír ember volt.) És ha nem kerítem őket kézre egy hét leforgásán belül, vagy nem szolgáltatok elég támaszpontot a rendőrségnek, hogy ártalmatlanná

tehesse, akkor örökre lemondok titkosrendőri hivatásomról.»

Az emberek jót nevettek Kenyon úr ír hetvenkedésén, de minthogy bizonyos mértékig imponált nekik a dolog, elhatározták, hogy bevárják győzelmi jelentéseit.

Kenyon úr tehát keztyűt vetett az ismeretlen gonosztevőknek, de csakhamar meggyőződhetett róla, hogy elfogadták kihívását. Április 26-ikának szombati napja valóságos austerlitz-i győzelem volt számukra a társadalom ellen indított harcaikban.

E napon Londonban, a város egyik végétől a másik végéig, Ealingtól Whitechapelig, Epsomtól Hendonig, nem kevesebb mint ezer-kétszáztíz fontot adtak ki hamis ércpénzben és bankjegyekben. Az üzletek legkülönbözőbb válfajait sarcolták meg. Elsősorban, szokás szerint, a szivarosboltakat és barokat, de egyik szakma sem panaszkodhatott, és a Dion-Bouton-társaság oxford-streeti főügynöksége a gonosztevő vééréért kiáltott az éghez.

Délután félhárom órakor, az írásban — udvari címerrel díszített lepélpapíron — történt előzetes bejelentésnek megfelelően, nem kisebb ember jelent meg ott, mint Caxton Randolphe lord, a király meghitt barátja, a főváros legismertebb egyéniségének egyike. Az előzőeken nyen hajlongó igazgatótól követve, megsemmisítette az autórakírást, kiválasztott magának egy nagy fehér Limousine-kocsit és lefizetett készpénzben 200 fontot.

— Csodálkozhatnak, — jegyezte meg moso-

lyogva — hogy készpénzen fizetek. De talán mégis tudja az újságokból, hogy sohasem írom a nevemet csekkre és csak nagyritkán más egyébre.

Alázatosan mosolyogtak Randolphe lord szeretetreméltóságán; az pedig aláírta nevének kezdőbetűivel a szerződést (mely szerint a vételár hátralévő része egy hónap múlva fizetendő, feltéve, hogy az autó megfelel) és elhajtattott. Két óra múlva kitűnt, hogy mind a 200 font hamis, némi utánjárás után pedig, hogy Caxton lord, kinek egyéni sajátosságai állandó tárgyai szolgáltattak az élclapoknak, azon a napon ki sem tette lábát a lakosztályából, mivelhogy szóbanforgó lába 24 óra óta ki volt ficamodva.

Kenyon úr tehát megkapta a kellő választ s az emberek türelmetlenül várták a párbeszéd most következő viszonzását.

A helyszűke arra kényszeríti az elbeszélőt, hogy átugorja Kenyon úr közvetlenül ezután következő napjait. Be kell érünk annak rövid megemlékezésével, hogy a fehér Limousine-kocsinak sehol semmi nyoma nem volt, éppúgy, mint annak a vakmerő szélhámosnak sem, aki eltulajdonította Caxton lord vonásait. Úgy az egyiknek, mint a másiknak pontos leírását minden eredmény nélkül táviratozták szét egész Nagy-Britanniába, a Scotland Yard detektívjei pedig mindhiába kutatták át Londonnak és környékének százhatvanegy különböző garageát és javítóműhelyét. Meg kell még említenünk, hogy Kenyon úr, a sok száz be-

jelentett helyen tartott alapos szemle alapján úgy vélte, hogy a gonosztevők főhadiszállását a Holborn, Kings Cross, Regentpark és Tottenham Court-road közt levő területre lokalizálhatja. Tudniillik ez a terület a térképén épp oly ment volt minden jelzéstől, mint Afrika Stanley előtt, s minthogy a pénzhamisítók köztudomás szerint lehetőleg középpontjuktól távol szokták kifejteni tevékenységüket, Kenyon azt gyanította, hogy ez a középpont a fent említett területen lehet; de a jelzett helyen végzett kutatásai minden eredmény nélkül végződtek. Még kell emlékeznünk még Amsterdamban, a hollandi bank- és utazási társaságnál tett látogatásáról, mely csak azzal az eredménnyel járt, hogy megállapíthatta az ál-Caxton lordnak személy leírását, aki ott is tűzbe ment. Aztán az Angol Bank szentekszentjében, a bankógyárban tett látogatása következett; ott is negatív eredményeket ért el, bár minden feltevése azt mondta, hogy a gonosztevők valami útonmódon szert tehettek az igazi bankópapírosra, mert olyan gyártmány az, hogy utánozni csak a legnagyobb nehézségek árán lehet. De nem! A gyár csak kevés munkást foglalkoztatott; valamennyi nagyfizetésű ember volt, ki félt, hogy állását veszti s egyébként is felettte állt minden gyanunak. Azonkívül pedig minden nap megmotozták őket.

— Nem történt változás az alkalmazottak közt? — kérdezte Kenyon úr.

— Yes, egy meghalt. Jeffries Tomnak hívták és felügyelő volt.

— Régen ?

— Három hónappal ezelőtt.

— A reá vonatkozó iratok ?

— Minden rendben van, tessék megnézni : orvosi bizonylat, temetési bizonyítvány, minden. Nem, itt nem talál semmit, Kenyon úr, de egyébként is úgy fest a dolog, mintha a bűncselekmények megszűntek volna. Három nap óta nem volt újabb esetünk.

Úgy is volt. Kenyon sóhajtva hagyta reá és ajánlotta magát. A Dion-Bouton-társaság ellen szombaton, 26-ikán történt merénylet óta a hamispénzzel való üzelmek mintegy varázsűtésre megszűntek. Három nap múlt el azóta. Három nap ! Igen, a következő négynek elmúltával már be kellene váltania ígérését. Tépdeste a vörös haját és közel állt hozzá, hogy kétségbeesve a *Daily Mail*-ban való elhamarkodott dicsekvése miatt, letépje magáról a választékos ruháját is. Micsoda ügybe is kevéredett ! Lehetetlen, képtelen ügy ! A nagy esetek — a Dion-Bouton história és az amsterdami eset — nem szolgáltattak semmi nyomot ; hát igen, rendkívül ügyesen rendezték, a dolog érthető. De az a sok száz kisebb eset ! Azoknak csak kellett nyomot hagyniok s lehetővé tenniök bizonyos következtetéseket, a részletekben okvetlenül kellett ismétlődéseknek történniök, a gonosztevők csak nem tehatték nemlétezővé a megvásárolt tárgyakat. De az esetek nem egy, hanem száz következtetésre adtak módot ; a részletek nem ismétlődtek meg, vagy ha mégis, csak a tanuk egyforma

fantáziája következtében ismétlődtek meg; a gonosztevők pedig mintha csakugyan bűvészmesterséggel tudták volna eltüntetni úgy önmagukat, mint gazul szerzett tárgyaikat. Tompa és ádáz dühhel telve dolgozott tovább Kenyon egyetlen megmaradt feltevése alapján s minden istenadta reggel egy nappal közelebb érezte magát romlásához.

Csütörtökön, május 1-én, már nem is ő, hanem egy alaposan megváltozott és alázatos Kenyon úr volt, aki tizenkét óra tájban megjelent a Scotland Yardon és újabb részletek iránt érdeklődött. Mert tudnivaló, hogy a detektív-központ gúnyos előzékenységgel sietett Kenyon úrnak rendelkezésére bocsátani minden segítőeszközét. Néma fohászokkal telve, hogy bár küldöttek volna az égi hatalmak valami új támaszpontot, szokott kérdéseivel a tisztviselők egyikéhez fordult, csak éppen hogy megkapja a szokott feleletet: Nincs semmi újság, Kenyon úr! S már menni akart, mikor a fiatal tisztviselő utána szólt:

— Egy pillanatra még, Kenyon úr — mondotta. — Talán mégis van valamim; ami érdekelhetné. Azaz, nem hiszem, hogy fontos volna. A London County and Westminster Bank holborni fiókja közölte velünk, hogy bizonyos szabályszerűséggel talált hamisítványokat abban a pénzben, melyet egyik ügyfelük, Lavertisse Adolphe úr, a Southampton-road 138. szám alatt levő régiségkereskedő helyezett el náluk betétképpen. A bank nem tulajdonít fontosságot a dolognak, mert pár

év óta van már üzleti összeköttetésben Lavertisse úrral, ki tekintélyes követeléssel szerepel könyveiben. De talán mégis nyomra vezetheti a dolog valami irányban.

— Kevésbé valószínű, — felelte Kenyon keserűen — ebben az átkozott ügyben nem segít nyomra semmi. Mióta áll az üzlete annak a Lavertisse úrnak?

— Azt hiszem, két éve.

— Helyes, alkalmilag el fogok nézni hozzá. Jó reggelt!

Kenyon, ha lehet, még rosszabb kedvvel ment el, mint ahogyan jött. Piha, mily gyalázatos eset! Pedig huszonnégy óra leforgásán belül tisztában kell lennie a gonosztevőkkel.

Hát biz' az úgy volt s jóformán bizonyosnak látszott, hogy Kenyon úr közpályájának vége közel. Mert az utolsó feltevés, mely még rendelkezésére állt, nem biztatta jóval több eredménnyel, mint az addigiak. Mittevő legyen azzal a Lavertisse-szel? Az órájára nézett, mely éppen tizenkettőt mutatott, s minthogy még korán volt a lunchhöz, tíz perccel utóbb leszállt Lavertisse úr üzlete előtt a Southampton-roadon egy autótaxiból, melyet útközben fogadott. Elvégre benézhet Lavertisse boltjába még reggeli előtt.

Lavertisse úr boltja egészen elfoglalta egy régi háromemeletes ház földszinti részét s művésziesen rendezett kirakataiban minden elképzelhető ritkaság tarka gyűjteménye volt. Indiai porcellán, Cruikshank régi metsze-

tei, Beardsley Aubrey rajzainak egész sorozata, rézmetszetek Lancet és Boucher képeiről, kalapált arab fémtárgyak, egy groteszk menü-lapsorozat d'Anglesea márkí tíz ebédjéről, egy karmesteri pálca, mely Leoncavallóé volt, egy hangjegyfűzet Bizet ajánlásával s egy másik, melynek borítéklapján Sullivan név-aláírása látszott — efféle dolgok töltötték meg kiszámított rendetlenséggel a kirakatokat.

Közvetlenül a bejáró felett fehérlett egy plakát, mely kérdezte: *Do you collect?* (gyűjt ön?) s alatta mindjárt meg is adta a büszke választ: *Then there is nothing we cannot procure* (akkor nincs, amit mi meg nem szerezhetünk).

Lavertisse úr olyan embernek látszik, aki ért a dolgához, dűnnyögte Kenyon s belépett a boltba. A bolt e pillanatban üresnek látszott, de a mellette levő helyiségből két hang hallatszott ki. Kenyon nem érthette meg, hogy mit beszélnek, de úgy vette észre, mintha francia nyelven folynék köztük a szó. Igen határozott, de tompított hangon beszéltek egymással, s mindketten izgatottnak látszottak. Egyszerre csak sikerült megkülönböztetnie egy szót s érdekelte nagyon, mert az a szó ez volt: *police*. A hangok ezután közeledtek s a következő pillanatban két férfi lépett ki a hátulsó szobából, melynek ajtaját leomló vastag függöny rejtette el.

Nagyságra körülbelül egyformák voltak s mindkettőjüknek fekete szeme volt, de míg az egyik símára borotválta a képét s középen gondosan elválasztotta a haját, a másiknak

arcát pazar rőt sörény vette körül s az orra alatt bozontos, vörös bajusz éktelenkedett.

Rőthajú francia, olyat, by Jove, még nem láttam, gondolta magában Kenyon; ír emberen talán még megeshetik, de ha francia, fekete legyen, úgy rendelte már a gondviselés.

Aközben, hogy a két úr — kik közül nyilván a rőthajú volt az üzlet tulajdonosa — elbúcsúzott egymástól, Kenyon felkapott még egy szót, azt, hogy: tanár, ami tréfás megszólítás lehetett, mert a feketehajú úr mondotta a vörösnek. Az előbbi aztán kiment, felszállt egy autóra és elhajtattott. Kenyon most a pénzhamisítási ügyre vonatkozó néhány kérdéssel fordult a rőthajúhoz.

De Levartisse úr nem mutatkozott éppen előzékenynek. Becsapták a hamispénzzel, de nem mondhatná meg, kik. — Megesik az mostanság minden üzletemberen, hogy hamispénz folyik a pénztárába, — mondotta kurtán. — Nem csoda, mikor a rendőrség tehetetlenül áll a gonosztevőbandával szemben; s a *Daily Mail* fiatalembere is, aki úgy leszólta a Scotland Yardot, nem hallat magáról semmit.

Kenyon elpirult és sietett másra terelni át a szót. A kirakat sarkában néhány szép japán fametszet hevert s mondotta, szeretné azt sok megtekinteni. Szenvedélyes gyűjtő volt a rövid szemle után elhatározta, hogy megveszi a kilenc darabból álló sorozatot.

— Mi az ára? — kérdezte.

— Tizenennyolc font, uram, mind a kilenc. Darabja két font.

— Hm, drágálom.

— Bocsánat, uram, nem drága. Egyébként is olyan dolog ez, melynek ára még hallatlanul emelkedni fog. Mi csak elsőrendű árút tartunk, uram.

Ámbár a *Daily News*-ra való célzás miatt még sértve érezte magát, Kenyon kénytelen volt elismerni magában, hogy annak az embernek igaza van. Elővett két tízfontos bankót, zsebretezte a visszakapott két fontot s kérte, hogy az árút küldjék lakására.

Eközben két közönséges gyakornokformájú fiatalember jött be az utcáról, biccentettek a bolt tulajdonosának és a hátsó szobába mentek.

— Bocsánat, uram, — mondotta gyorsan Lavertisse és utánuk ment.

Kenyon közben sietett szemügyre venni a boltot, de nem találhatott semmi gyanusát, aztán a függöny egy részén át egy gyors pillantást vetett a szobába. A két fiatalember nagyobb halmaz arany- és ezüstpénzt rakott Lavertisse úr elé, aki viszont egyes tételeket írt be az üzleti könyvébe. — Itt, úgy látszik, minden rendben van — sóhajtott magában Kenyon. — Ne felejtse el hazaküldeni a dolgaimat, — kiáltotta és kiment a helyiségből.

Künn a Southampton-roadon megállt és átgondolta a tényállást. Persze, hogy nem volt mit találnia Lavertisse úrnál, a dolog egészen világos; ebben az átkozott ügyben egyáltalában sehol sem lehet találni semmit. Mit tegyen már most? Azokra a táviratokra, melyeket

legutóbbi feltevésének ellenőrzése végett küldött szét, délután előtt nem várhatott választ... Amint így gondolkozott, hirtelen két embert látott, kiknek megpillantása gyors elhatározást értelt meg benne. Egyikök az a feketehajú úr volt, kit csak az imént látott a boltban, s aki most kanyarodott ki autóján a Holborn sarkán és a bolt elé járt; a másik Blair, saját embereinek egyike volt s a Sicilian Avenue sarkán éppen a cipőjét tisztíttatta.

Kenyon gyorsan átvágott az utcán s az utóbbi felé tartott.

— Blair, — mondotta — tartsa szemmel egy óra hosszáig azt a francia ritkaságboltot, aztán jöjjön el a Holborn-étterembe és tegyen jelentést. Én most odamegyek és megreggelizem. Valószínűleg nem lesz fontos közölnivalója, de mindenesetre... És, igaz, tudja meg, kié az az autó, mely ott a bolt előtt áll.

Kenyon elköltötte a lunchét, közben a *Pall Mall*-t és a *Westminster Gazette*-t olvasva, de a tanulmánya semmiképpen sem volt alkalmas arra, hogy fokozza étvágyát. Mind a két újság a pénzhamisítók dolgával foglalkozott rövid cikkben. »Még nem hallottunk hírt« írta a *Pall Mall Gazette*, »hogy le tartóztatták volna azt a határtalanul vakmerő, világos nappal dolgozó gonosztevőbandát, melyhez hasonló ötven év óta nem garázdálkodott Angliában. Április 14-ikén adott először hírt magáról, most pedig május elseje van. Alszik a rendőrség? Alszik Kenyon Jakab úr?« És a *Westminster Gazette* humoros mellék-

lete képet közölt, melyen a hamisítóbanda tagjai, hamis aranypénzzel teli nehéz zacskókkal a kezökben, a Scotland Yard babérai felől tudakozódtak. Kenyon káromkodva dobta félre az újságokat s látta, hogy Blair belép az ajtón.

— Parancsa szerint jártam el, uram, — mondotta. — Mielőtt ön befordult volna a sarkon, egy feketehajú úr jött ki az üzletből s eltávozott azon az autón, melyet ön említett. Aztán jött az utcán át három fiatalember, olyan kereskedelmi gyakornokfélék és szintén bementek a boltba. Elfelejtették betenni az ajtót s én is besompolyogtam utánuk, anélkül hogy észrevették volna. Egyenesen a hátulsó szobába mentek, én bekukucskáltam a függönyön s láttam, hogy arany- és ezüstpénzt döntenek a vöröshajú elé, kit a bolt gazdájának tartok; kacagtak mind a négyen, de nem hallottam, hogy mit beszélnek. A boltos bevezette a tételeket egy könyvbe, melyet aztán a szoba jobbsarkában levő titkos szekrénybe zárt. Én megint kisompolyogtam, mielőtt észrevettek volna. Más nevezetes dolog nem történt, de az autóról van mit mondanom. Tulajdonosa Pelotard tanár, Gothenburg-road 49.

— Jól van Blair, köszönöm, — mondotta Kenyon — elmehet. — Pelotard, — ismételte meg aztán halkán, mintegy magában — hol a pokolban hallottam én már ezt a nevet?

Cukorért nyúlt, hogy a kávéjába tegye, s eközben véletlenül egy pillantást vetett az előtte levő újságokra. A *Pall Mall Gazette* első oldalán észrevett egy hirdetést, melyet

már két éve látott folyton a lapnak ugyanazon a helyén. »Lélektani tanulmány« s a szórakozottan néző úr, a Shakespeare-kötettel a kezében.

Felkacagott és végigolvasta az ismert frázisokat: »Pelotard tanár adatokat keres egy nagy tudományos munkához... nagyfokú szórakozottsággal, lelki nyugtalansággal és az emlékezőképesség gyengeségével szoktak együtt járni... a kellemetlen kísérő tünetek, melyek a szórakozottságot valóságos csapássá...« és így tovább. Ahá, innen ismeri a tanár nevét. Hogyan is volt csak? Az a feketehajú úr nem szólította-e tanárnak a boltban a rőthajút? Megfordítva kellett volna... Hm.

Kenyon kiragadta magát tépelődéseiből. Reménytelenül bár, de munkához kell látnia! »Alszik Kenyon úr?« — idézte gúnyosan és elindult.

Ugyanaznap este hat órakor Kenyon nem sokkal örvendőbb arccal lépett ki irodájából, mint reggel. Távirataira beérkezett egy válasz, de nem az, melyet a legfontosabbnak tartott volna, s a helyzet még mindig kilátástalan volt. Átkozott fickók, — patvarkodott magában s bement egy szivarosboltba, gyújtót venni. Az asztalra dobott egy aranypénzt s mindjárt vissza is kapta a trafikostól.

— Próbáljon vele szerencsét máshol, tisztelt uram, — vicsorgott reá az a vastag bajusza alól. — Már éppen eleget kaptam ebből a fajtából.

— Csak nem gondolja, hogy hamis? —

mondotta Kenyon meghökkenve és szemügyre vette a visszautasított sovereignt.

— Dehogy nem gondolom, — bömbölte most már ingerülten a trafikos. — Látja az úr ezt a darab krétát? Tudja-e az úr, hogy mi van benne? Kéneső! Érti az úr? Azzal próbálom ki az árút. A jó aranyat megfogja, de a hamisat nem.

Kenyon füttyentett egyet; miért hogy nem jött reá más is a próbának ily egyszerű nemére? Akkor talán nem történt volna meg az eseteknek fele sem, a gonosztevők pedig már tömlöcben volnának. Elővett egy másik sovereignt a a zsebéből; a trafikos megvizsgálta azt is, mint az előbbi, aztán kirohant a boltjából.

— Ez már mégis sok! — ordította a bajuszán keresztül. — Akármilyen legyek, ha nem a pénzhamisítók valamelyike színről-színre. Oly igaz, mint az evangélium! Gyerünk csak uram, a rendőrszobába, még pedig tüstént!

Olyan volt a hangja, mint a dühös bikáé. A hallgatónak egész seregei csődültek össze minden irányból és Kenyon dühében vörösen kénytelen volt elővenni a rendőri igazolványát, melyet a pénzhamisítók ügye miatt hordott magánál. A dühös ember csak akkor tárgult mellőle. Kenyon sípolt egy taxinak és szótlanul kellett túrnie, hogyan óvták tőle a soffort:

— Vigyázz ám, Cholly! — kiáltották minden oldalról, — Őrizkedjél a sárga csikóitól, Cholly! Szép rendőrség az olyan, mely maga is hamispénzt ad az embereinek! Ezek is magukkal vihetnék a dajkájukat, mikor sétálni mennek!

De Kenyonnak, amikor a taxin vad száguldással elrohant, hirtelen egy ötlete támadt: hiszen ez éppen az a két font, melyet Lavartisse üzletében kapott vissza reggel! Nem volt a zsebében más egész nap! Ahá, eszerint az a vörös francia mégis csak lassúbb víz, mint amilyennek mutatja magát. Vajjon nem éppen nála lehetne megtalálni az egész ügy nyítját? A remény újabb sugára villant fel s Kenyon a következő pillanatban új parancsot adott, nyomatékokat kölcsönözve szavának a rendőri igazolvány előmutatásával, s a taxi vágatva tört előre Holborn felé. Kenyon úr egy ízben megállította a kocsit egy gyógyszertár előtt, hol negyedóra hosszáig időzött, aztán megint folytatta útját és pontban hét órakor kiugrott a taxiból a Southampton road 138. szám előtt s meghagyta a soffőrnek, hogy várja meg.

A rőt hajú üzlettulajdonos éppen zárni akart.

— Hét órakor zárunk, uram, — mondotta kissé feszesen.

— Tegye meg, — szólt hozzá Kenyon — aztán' jöjjön be velem az üzletbe. Valami mondanivalóm lesz önnek, monsieur!

— Fontos, uram?

— Átkozottul fontos és félre a kibúvókkal, — mondotta Kenyon nyersen.

Habozva bocsátotta le a francia a vasredőket és bement a boltba Kenyonnal, ki belülről bereteszte az ajtót.

Ugyanaznap este fél tíz órakor majdnem sírva panaszkodott Kenyon soffőre egy rendőrnek a Southampton-road 138. számú háza előtt. Több, mint két órája már, — mondotta — hogy benn van ebben a boltban az az úr, kiről azt mondták neki, hogy hamispénze van s aki maga azt állította magáról, hogy rendőr volna! Mit tegyen? Mi az ördögöt tegyen? Nehéz sora van a soffőrnnek, mikor a rëndérek — akarja mondani a rendőrök is hamispénzt kennek rá az emberre. Nagy határozottsággal köpött egyet egy lámpaducra, s a rendőr, ki nagy jóakarattal hallgatta panasztát, éppen zörgetni akart már, mikor az ajtó hirtelen kinyílt s megjelent a küszöbön egy feketehajú úrral, kit elfogott a reszketés, mikor megpillantotta a rendőrt.

— Uram, Kenyon úr, egy rendőr... — hebegte.

— Látom, — felelte Kenyon nyugodtan. — Szálljon fel, Lavertisse, erre a kocsira. All right, rendőr, Kenyon vagyok, aki a pénzhamisító-ügyben dolgozik. Azt hittem, jó nyomot talállok itt.

— És nincs, uram, semmi?

— Semmi különös, — felelte Kenyon némi habozás után. — Gothenburg-road 49. — tette hozzá a soffőrhöz fordulva, ki ismét elfoglalta helyét. — És előre szaporán!

Az Euston-road sarkán hallották egy rikancs rekedt kiáltását:

— *Star*, különkiadás? A pénzhamisítók ve-

zére jóformán hurokra került, szenzációs hírek, *Star*, különkiadás!

Kenyon egy pillanat alatt megállította az autót és vett egy újságot; s míg továbbrobogtak a hepehupás kövezeten, olvasta a következő szenzációs cikket:

Dráma a Westendben.

A pénzhamisító banda újra jelentkezik!

Főnöke jóformán kézrekerült...

Ámítás, vagy egy örüllő ember cselekedete?

Közvetlenül azután, hogy a lapot a nyomdába adtuk, a következő szenzációs hírt közli tudósítónk. (Bővebbet későbbi tudósításunkban): Este hat órakor, mikor a Westend nagy cégei éppen be akarták zárni üzleteiket, egy nagy, fehér Limousine-kocsi állt meg a Dion-Bouton-társaság főügynöksége előtt az Oxford Streeten. Egy őszhajú tekintélyes úr, ki maga vezette a kocsit, kiszállt, bement az üzletbe és beszélni akart az igazgatóval. Az igazgató, szólíttatván, jelentkezett, de alig hitt a szemének, mikor megpillantotta az őszhajú urat. Mert nem más állt előtte, mint az az ember, ki körülbelül két héttel ezelőtt elkövette a társaság ellen azt a vakmerő szédelgést, mely bizonyára élénk emlékezetében van még olvasóinknak; előtte állt egy úr, ki a megtévesztésig hasonlított Caxton Randolphe lordhoz, annak nevén mutatkozott is be, megvásárolt szerződésileg egy

fehér Limousine-kocsit és kifizetve hamis bankjegyekben kétszáz fontnyi felpénzt, eltűnt.

Nos hát, az igazgató, végtelen megdöbbenésére, ugyanazt az embert ismerte fel az előtte álló férfiúban, s könnyű elképzelni csodálkozását, mikor az illető így szólt hozzá : »Bocsásson meg, igazgató úr, de nem mondhatnám, hogy meg vagyok elégedve azzal a kocsival, melyet huszonhatodikán vettem öntől s azért felkérném, hogy a szerződés értelmében adja vissza a kétszáz fontomat. Az autót elhoztam.«

Azzal a jövevény kihúz a zsebéből egy írást, melyben az igazgató a szerződésre ismer. E látványra aztán végre sikerül győznie ámulatán, melybe ez ember vakmerősége ejtette, s e kiáltással : »A szélhámos ! Az ál-Caxton lord ! Fogjátok meg !« — a csalóra veti magát. Az, mintegy megriadva, összerázkódik, s mielőtt az igazgató és az elősietett alkalmazottak megfoghatták volna, kirohan az üzletből ; az alkalmazottakat sokkal inkább elfoglalta az üzletzárás, semhogy észrevették volna a benn történeteket.

Azzal aztán a dolog véget ért, az őszhajú csalónak nem volt nyoma sehol ; akár egy autón, akár a földalattin menekült el, az az egy bizonyos, hogy nyomtalanul eltűnt. A Dion-Bouton-társaság visszakapta az autóját, annyi az egész.

De mire vélje az ember ezt a megmagyarázhatatlan epizódot ? Örült ember csínytevése volt ? Ámítás esetével van dolgunk ? Alig hihető, de mi az, ami lehetetlennek bizonyult

volna az 1908. évi hamispénzverőbanda bámulatos ügyében? Akármint van is, legfőbb ideje, hogy végezzünk ezzel a társasággal. És mi újra csak azt ismételhetjük: Alszik a Scotland Yard? Alszik Kenyon Jakab úr?

Kenyont egy mellette felhangzó vihogás zavarta meg hirtelen az olvasmányában; Lavartisse úr is elolvasta a *Star* cikkének végét, és szabad folyást engedett vidámabb érzelmeinek. Kenyon olyan pilantást vetett reá, hogy egyszerre elment a jókedve, aztán ismét elmerült gondolataiba. Mit jelent az ügynek ez a legújabb fordulata? Hogyan merészelhette a gonosztevő az oroszán torkába dugni fejét? Vagy kihívás volt, jeladás, hogy a hamispénz forgalma egyheti szünet után újra megkezdődik? Bizonyára az utóbbi esetről van szó, gondolta magában Kenyon, akkor aztán: jó napot, Kenyon Jakab úr. Holnapig hatalmában kell lenniök, s a dolog eléggé valószínűnek is látszott. Van még tizenkét órája!!

Megrázkódott, mert az autó e pillanatban megállt egy tekintélyes külsejű háromemeletes ház előtt s a soffőr így szólt:

— Gothenburg-road, uram!

Kenyon, karonragadva az ismét egészen mélabús Lavartisse urat, belépett a kertajtón, magához véve előbb az automobilból egy terjedelmes csomagot, s meghagyta a soffőrnek, hogy várja meg. Aztán megnyomta a villamos csengő gombját.

A kaput egy cselédleány nyitotta ki. Néhány pillanatig tartó beszélgetés következett, azután

egy földszinti előkelő dolgozószobába vezették Kenyon urat és kísérőjét. A tanár nincs ott-hon, de minden pillanatban hazavárják.

Nem is telt bele öt perc, s egy fehér autó állt meg a kapu előtt. Fiatalember szállt ki belőle, három lépéssel megtette a kerti utat, s gyorsan elhaladva a tornácban váró cselédleány mellett, a dolgozószobába sietett. — Csak egy pillanatig, Mary, — kiáltotta a leánynak — telefonoznom kell.

Kenyon hidegen mosolyogva kelt fel karosszékéből, az újonnan érkező tétován nézett reá s meghökkent, mikor megpillantotta Laver-tisset.

Aztán könnyeden meghajolt s így szólt :

— Vagy úgy, látogatóm van. Miért nem mutat be Lavartisse? Pelotard tanár vagyok.

— Az én nevem hallatára valamivel kevésbé fog örülni tanár úr, — mondotta a detektív lassú hangon. — Kenyon detektív vagyok, s a híres pénzhamisító-ügyben járok el ezidőszerint.

A tanár arca a legnagyobb meglepettséget fejezte ki, mikor így szólt :

— Ellenkezőleg, Kenyon úr, ellenkezőleg ! Eppen ön az, akivel találkozni óhajtottam.

— Kétségbe vonom, — felelte Kenyon gúnyosan mosolyogva.

— Biztosítom, hogy éppen telefonozni akartam s az, akit fel akartam hívni, senki más, mint ön !

— Igen ? — mondotta Kenyon szárazan. — Nekem akart telefonozni ? Ámbár sok mindent

tudtam meg önről ma délután, azt az egyet mégsem tudtam, hogy ismer engem.

— Nem baj, — felelte a tanár szeretetreméltóan. — Tudom, hogy törekvő fiatalemberrel van dolgom, bár néha túlnehéz dolgokra vállalkozik. Egy kis ügyben választanom kellett ön közt és a Scotland Yard között, s választásom éppen most önre esett.

Kenyon elvörösödött mérgében.

— Köszönöm! Annál nagyobb sajnálattal vagyok kénytelen kijelenteni, hogy azért jöttem ide, mert le fogom önt tartóztatni.

Ha azt hitte, hogy földig sujtja ezzel a tanárt, nagymértékben csalódott. Mintha nem is hallotta volna ez utolsó replikát, a professzor elgondolkozva vett le az egyik asztalkáról egy üveg whiskyt meg egy szódásüveget, néhány — vagy háromszáz — csepp whiskyt töltött a pohárba és felhígította vízzel.

— Parancsol egy kis whiskyt? — fordult aztán meleg barátsággal Kenyonhoz. — Nem? Igazán, ne haragudjék meg azért, amit az imént mondtam, Kenyon úr. Senki nálam jobban nem tudja, mily fárasztó és nehéz a detektív hivatása, én magam is afféle kis expedícióról jöttem most, Kenyon úr. Nagy megerőltetéssel jár az; az ember alig alhatik, Kenyon úr.

Kenyon ez újabb csípős célzásra összeráncolta a szemöldökét, de mielőtt szólhatott volna, a tanár, nagyot nyelve a poharából, így folytatta:

— E szerint most le akar tartóztatni? És miért, ha kérdeznem szabad? Angliában, tud-

tommal, nem megy az csak úgy minden teke-tória nélkül.

— Le fogom tartóztatni, — bömbölte Kenyon, még jobban felbőszülve a tanár nyugalmán — egyrészt a Southampton-road 138. alatt levő jeles üzlete, másrészt a pénzhamisító-ügyben való részessége miatt.

— A Southampton-road 138. alatt levő kis üzletem miatt? — kérdezte a tanár mosolyogva. — Letartóztatni engem, azért? Nagy kérdés, hogy érdemes volna-e megkockáztatni, Kenyon úr. A másik pontot illetőleg pedig még rosszabbul áll a dolga. Nem volna szíves megmondani, mi közöm van ahhoz a pénzhamisító-ügyhöz?

Nyugalma kezdette éreztetni hatását, s Kenyon kissé kevésbé szilárdul folytatta:

— Avval még nem vagyok egészen tisztában. Csak ma délután vettem önt célba, de néhány dolog már világos előttem. Ma reggel két hamis sovereignt kent reám — úgy bizony, tanár úr, azt pedig átkozottul ostobán tette. S ma este, mikor megvizsgáltam a pénztárát, legalább négy hamis fontot találtam benne.

— Hát az nekem fáj legjobban, — felelte a tanár — mily szörnyen lelkiismeretlen világot is élünk, Kenyon úr! Hat font egy nap alatt! Igazán, hogyan boldogulhasson a szegény üzletember! De azért ismerje be, hogy a bizonyító anyaga kissé sovány, Kenyon úr, a vádjához mértén!

— Egyelőre, — mondotta a detektív, és igyekezett visszaszerezni előbbi fölényes hang-

ját — egyelőre elég nekem az a southampton-roadi szédelgő üzletecske. Abban eléggé megfogatta magát, mondhatom, és ...

— Ne induljon fel, — mondotta a tanár. — Legyen inkább oly szíves, és mondja meg, mi kivetni valót talál az én — a Lavartisse úr üzletén.

Lavartisse úr, ki addig szótlanul ült helyén, most megrázkódott és reszketett, mint a nyárfalevél, mikor Kenyon úr nyers hangon így felelt:

— Majd megtudja a rendőrségen. Most pedig szíveskedjék velem tartani! Itt van a tisztelt bűntársa és itt vannak a könyvei is.

— De az elfogató parancsot, úgy-e, elfelejtette megszerezni? — jegyezte meg a tanár mosolyogva. — A meghökkenés, mely lerítt Kenyon arcáról, mutatta, hogy elevenre talált, és Lavertisse úr feldúlt vonásai is felderültek. — Mindjárt gondoltam! A kezdő ember megszokott hibája az, Kenyon úr! Eszerint megértheti, hogy nem tartok önnel a rendőrségre, ha meg akar félemlíteni. De mondok valamit. Ön tetszik nekem, minden fiatalos felbuzdulása ellenére — igazán nem parancsol egy pohár whiskeygrogot? — s megígérem önnek, hogy vele megyek, ha félóra leforgásán belül meg nem győzőm arról, hogy önnek kell velem jönnie!

— Engem győz meg? Erőszakkal? — kérdezte Kenyon gúnyal.

— Ejnye, ejnye, Kenyon úr, pedig elmés embernek mondották! Jöjjünk tisztába egy-

mással. Mi kivetnivalót talál az én southampton-roadi üzletemen ?

— Hogy mi kivetni valót találok az ön southampton-roadi üzletén ? — kiáltotta Kenyon egészen kikelve magából. — Csak azt, hogy a leghallatlanabb szédelgést űzik ott, melyről egész pályámon hallottam (a tanár diszkréten mosolygott, amivel még jobban dühbe gurította az ifjú detektívet), s ha pályám nem is oly hosszú még, mindenesetre eléggé ismerem az ország bűnügyi történetét, s még soha életemben sem hallottam hírét, tanár úr, oly alávaló szédelgésnek ! Hát bocsánatot kérek ! Hirdetést tesz közzé az ország minden újságjában . . .

— Csak a jobbokban, — vágott szavába a tanár gyorsan, de Kenyon, ügyet sem vetve rá, így folytatta :

— Igen, az ördög vigyen el, ha nem olvastam annyiszor a hirdetését, hogy már könyv nélkül tudom. Lélektani tanulmány : Pelotard tanár Párisból adatokat keres nagy tudományos munkához a gyűjtőszenvedély s más ahhoz hasonló rögeszmék eseteiről. Minthogy az eféle szellemi irányzatok köztudomás szerint többnyire nagyfokú szórakozottsággal, lelki nyugtalansággal és az emlékezőképesség gyengeségével szoktak együtt járni, felkéri önt, hogy amennyiben válaszolni szíveskedik, ne mulassza el kegyesen közölni azt is, hogy mennyiben illik mindez önre. Pelotard tanár szigorú titoktartást ígér mindenkinek. Azok a kellemetlen kísérő tünetek, melyek a szórako-

zottságot és az emlékezőképesség gyengülését valóságos csapássá teszik arra nézve, ki bennek szenved, Pelotard tanár új lélektani módszerével elháríthatók és gyógyíthatók...

— Tisztelet, becsület az emlékezőtehetségének, — sikerült a tanárnak közbevetnie. — Ön bizonyára nem szorult rá a módszeremre.

— Az ön módszerére! Köszönöm szépen! — kiáltotta Kenyon és fokozódó szigorral folytatta dorgatóriumát. — A válasz csak úgy dől a hirdetésre, tanúságot tehetnek róla a levélhordók. Leveleket kap oly emberektől, kik szeretnék nyomtatva látni könyvében a bolondságaikat, olyanoktól, kik kezelteni akarják magukat önnel, és olyanoktól, kik mind a kettőt szeretnék. Ön pedig kezelésbe veszi őket saját módszerével, gyaníthatólag nem díj-talanul...

— Csekélység az egész, — rebegte a tanár, ki illedelmesen hallgatta — kúrálja két font.

— Köszönöm szépen! De az még semmi. Addig csak szélhámoskodik, mint akárhányan mások. Az igazi terve sokkal furfangosabb. Tudomást szerzett róla, hogy Jones úr oly szórakozott, mint az élclapok professzora s él-hal a kínai porcellánért. Hogy Brown úr, ki osztályosa a szórakozottság balsorsában, a színlapok gyűjtését űzi emésztő szenvedéllyel. S hogy Smith úr, kinek szórakozottsága közmondásos egész Kensingtonban, abban leli életének minden célját, hogy mexikói bálványképeket és egyiptomi múmiákat gyűjt. Lehet, hogy kezeli is őket, saját módszere szerint; de ugyanakkor

megjelennek az ön, bocsánat, Lavertisse úr ügynökei Smith, Brown és Jones uraknál. Smith úrnak visznek egy ritka mexikói bálványt, Brown úrnak egy példányt a Shakespeare-korabeli Globe-színház színlapjaiból, Jones úrnak pedig egy tüneményes kínai porcellánfigurát. Smith, Brown és Jones urakat megragadja a vágy, hogy magukénak mondhassák azokat a ritkaságokat, mert az ön árúja elsőrendű, de az árai nem kevésbé azok. És erőt vesz rajtuk a habozás : venni, vagy nem venni, kérdések kérdése ! Egyébként mondja, honnan veszi az árút ?

— Az embernek vannak összeköttetései, — mondotta a tanár mosolyogva s kacsintott egyet Lavertisse úr felé.

— Elképzelhetem ! Ezek után, kedves tanárom, megengedem, hogy a terve valósággal elméssé fordul. Smith, Brown és Jones urak még tétováznak, de ekkor beavatkozik az ön ügynöke és így szól : De kérem, uram, szívesen adjuk részletfizetésre is ; heti, havi, negyedévi részletre, amint önnek tetszik, uram. Részletfizetésre, gondolja a szegény mr. Smith. Ez kell az ángliusnak. Hiszen az ember észre sem veszi. És kötélnek áll. Esetleg azonnal fizet, de baj is az ? Ön nem veszít semmit, s a következő héten ismét ott van az ügynök. Előbb vagy utóbb beleesik a hálójába. Készítenek egy ravasz szerződést, melyet ő aláír, s azzal el van veszve ; mert, mint ön tudja, oly szórakozott, hogy alig tudja, hogy reggel felkelt-e az ágyból, hát még azt, hogy hány részletet

fizetett le már! Ő maga mondja, hogy alig veszi észre! Ellenben az ügynök, az nem szenved a század csapásában, a szórakozottságban; az óra pontosságával állít be, hogy felvegye a részleteket, s a vevő ilymódon három-, négy-, sőt ötszörösen fizeti meg a drágaságait. Közben pedig az ügynök ismét megjelent új kincsekkel, melyeket Smith, Brown és Jones urak megvettek tőle — részletfizetésre! Ön pedig még elég szemérmetlen, hogy könyvet vezet arról, hogyan fosztotta ki őket!

— Az embernek csak kell rendet tartani az üzletében, — vetette ellene a tanár.

— Szóról-szóra úgy van, de ha nem lettek volna könyvei, sohasem jöttem volna nyomára önnek, tanár úr! A könyvei s e vörös paróka által, mely önt Lavertisse úrrá tette, Lavertisse urat pedig önné! Most már tudom, hogy ön volt az, kit ma reggel az üzletben találtam. De Lavertisse úr ma este hanyagul tette fejére a parókáját, s ezzel felkeltette bizalmatlanságomat — a vöröshajú francia!

A tanár szemrehányó pillantást vetett Lavertissera, Kenyon pedig, saját magyarázataival nyilván elégűlten, így szólt:

— Mondhatom, gyönyörű szédelgés! Ugyan-
csak jól kereshetett!

— Hát igen, igen, — felelte a tanár s legyintett a kezével — de gondolja meg kedves Kenyon úr, hogy az ember mennyit veszít, mikor a vevői hamispénzzel fizetik, főképp, mikor oly gyakran teszik meg azt, mint ön állítja! Mit gondol, rossz az, amit én tettem,

ahhoz képest, amit az a hamispénzgyártóbanda tett? Semmiség az egész! Elvégre jó módú vevőim vannak, s ha kissé túlfizetik is az árúmat, alig veszik észre, mint ön maga mondja! Nem, kedves uram, a pénzhamisítás mégis csak valami más — valami egyenesen megsemmisítő csapás minden egészséges üzleti életre nézve. S ilyen dologgal vádol meg engem?

S mielőtt Kenyon bármit felelhetett volna, a tanár nyugodtan hozzátette:

— Egyetlen közöm a pénzhamisítóbandához csak az, hogy ma délután kinyomoztam összes tagjait.

Kenyon felugrott a székeről.

— Mit, kinyomozta? Eh, ostobaság!

A gúny és bizalmatlanság kifejezésével nézte a fiatal franciát — ki egyébként kitűnően beszélt angolul... De azért volt valami abban a fiatalemberben, ami félig-meddig hihetővé tette imént hallott bámulatos kijelentését. Azaz, hogy mégsem! Ostobaság! Ez a kis szédelgő szimatolta volna ki a pénzhamisítóbandát, mely három hétig dacolt a brit rendőrséggel s vele magával is! Nevetséges!

A tanár félbeszakította gyors gondolatfűzését s így szólt:

— Igazat beszélék, Kenyon úr. Be is fogom bizonyítani. Épen fel akartam hívni, hogy letartóztathassa a derék társaságot. Tizenkét óráig együtt találjuk őket azon a helyen, ahol elhagytam őket. Ma este tartják meg titkos közgyűlésüket, mert holnap újra kezdődik a forgalom.

Kenyon elsápadt. Ha a hamispénz újra forogni kezd, akkor ő el van veszve.

— Tessék mindenekelőtt telefonozni és segítségül magához rendelni hat vagy hét rendőrt, akkor aztán állom az alkut és letartóztathatja őket. Feláldozom a magam javát, mint a rómaiak, a köz javáért, akkor aztán letartóztathat engem is. De most már tizenegy óra mult, jó lesz sietni.

Gyors pillantást vetve a tanárra, Kenyon a telefonhoz lépett és kiadta rendelkezését. Aközben, hogy a rendőrök érkezését várták, a tanár így szólt:

— Talán csodálkozik, hogyan találhattam meg őket. Nagyon egyszerűen, a szórakozott ügyfeleim közül válogattam ki őket. Észrevettem, — vagyis inkább a bank vette észre — hogy rendszeresen kapok hamispénzt és fárasztó munka árán sikerült megállapítanom, hogy annak a bandának a főnökétől valók, amely oly sokáig dacolt önnel.

— Hat napig, — mondotta Kenyon izgatottan.

— Én három nap alatt nyomoztam ki őket, — felelte a tanár. — Még pedig éppen ma délután, mikor a banda vezére, az ál-Caxton lord, rohamában, melyet a szórakozottság tetejének lehetne mondani, azon a ponton volt, hogy az igazságszolgáltatás kezére adja magát! Szerencsére elmenekült... igen, igen, szerencsére, Kenyon úr, mert másképp nem adhatnám most kezére, Kenyon úr.

Kenyon meredten nézett a tanárra, ki csendesen mosolygott befelé.

Néhány perc múlva már hallották kívülről a rendőrök otromba lépteit, s kimentek eléjük, a megtört Lavertisse, Kenyon úr és a tanár.

— Pardon, — kiáltotta az utóbbi az ajtóból a detektív után. — Úgy látszik, az én hajlékomban önt is meglepi a szórakozottság nyavalyája, melyet az imént oly ékesen írt le. Itt felejtí a csomagját.

— Ah, az üzleti könyveit, — mondotta Kenyon mérgesen — köszönöm, nem fogok róluk megfedkezni.

— Egyébként nem kell messzire fáradnunk, — tette hozzá a tanár.

— Tudtam! — mondotta Kenyon, büszkén, hogy letromfolhatja. — Már eleve sikerült a banda tartózkodása helyét erre a környékre lokalizálnom.

— Nagyon helyesen, mert a North Vereker-roadon van a gyülekezőhelyök. S az emberek még azt mondják önről, hogy alszik, Kenyon úr...

A North Vereker-road egészen rövid utca, mely csak hat magánházból áll, öt azok közül is lakatlannak látszott. A tanár vezetésével beléptek a 4. számnak a kertjébe s a ház földszinti ablakait kivilágítva találták.

— Engedjen meg egy kis törvényellenességet, — mondotta a tanár. — Vállalom érte a teljes felelősséget. Őriztesse három rendőrrel a kivilágított ablakot, Lavertisse úr aztán kinyitja előttünk a kaput, s egy csapásra

hatalmunkba ejtjük az ebédlőben összegyűlt bandát.

Kenyon némi habozás után elfogadta az indítványt, Lavertisse úr hozzálátott munkájához azokkal a szerszámokkal, melyeket a tanártól kapott, a tanár pedig Kenyon úrhoz fordult.

— Mondhatom, nem közönséges bandavezért fogunk mi most itt találni. Egy kis meglepetésre készíthetem elő önt.

— Félig-meddig sejtettem, — mondotta a detektív. — Az volt a feltevésem, hogy csak kiválóan gyakorlott kohász, valóságos zseni, s ráadásul elsőrendű technikai képzettségű ember állíthatta elő a pénz ötvözetét, a bankjegypapiros...

— Mindjárt megleli reá a magyarázatot.

— Hát igen! Ezt a fonalat követtem s az elérhető gyér nyomok alapján rendeztem anyagomat, de úgy látszott, zsákutcába jutok vele. Csak most látom, hogy talán mégis igazam volt...

Lavertisse úr ügyes kezei felpattantották a kapu zárát, s Kenyon, Lavertisse és a tanár nyomában, rendőreitől követve, belépett a házba. Pelotard tanár hirtelen benyitott egy ebédlőbe, hol nyolc úr ült az asztal körül, aztán hátrafordult Kenyon felé s így szólt:

— Igaza volt, Kenyon úr, ha csakugyan ezek az urak és főnökük azok, akiket keresett; megérthetem, hogy nem téríttette el magát nyomuktól, melyet megtalált. Nem egyhamar van hamispénzgyártóbandának ilyen főnöke,

de nem egyhamar vannak ily főnöknek ilyen segítőtársai is! Engedelmével bemutatam önnek azt az embert, kit az angol rendőrség három hét óta keres, Chandler Rufus urat, a londoni egyetem tanárát, számos tudományos társulat tagját, a Nobel-díj jelöltjét, a nagy gyűjtőt, London legszórakozottabb embereinek egyikét! Oly szórakozott ember ő, hogy ma délután, mikor kezébe került a Dion-Bouton-társulat szerződése, s látta, hogy C. R. jeggyel van aláírva, elment az Oxford Streetre és visszakérte kétszáz hamis fontját az autóért, melyet Caxton Randolphe néven csalt ki!

Eddig halálos csend uralkodott a szobában, de a tanár ez utolsó szavainak hallatára felugrott az asztal mellől egy tekintélyes őszhajú úr és az ablakhoz sietett. Mintha ez az esemény megtörte volna a varázst, az asztaltársaság többi tagja is felugrott helyéről, vad dulakodás támadt, melyben a rendőrök hamar felülkerekedtek, s ez egész idő alatt nyájas bemutató hangon hallatszott a tanár szava a teremben:

— Szabad bemutatnom White, Younge, Hawkins, Burton, Waller és Edwardes urakat, valamennyien Chandler tanár munkatársai legutóbbi és leghíresebb művében. Utolsónak mutatom be a gyűjtemény ritkaságát, Jeffries Tom urat, azelőtt az Angol Bank alkalmazottját, ki nemrég a szabályoknak megfelelően meghalt és eltemettetett, de aztán feltámadt halottaiból, most pedig útban van kartársaival a börtön felé.

Fél óra mulva Kenyon, a tanár és Lavertisse a rendőrök őrizetére bízták a házat. Mind a nyolc gonosztevő útban volt a rendőrség felé; gyors házkutatást rendeztek, s ez elég volt, hogy kétségtelenné tegye valamennyinek bűnöségét. Chandler tanár laboratóriumában a legmodernebb pénzverőgépeket találták, a szekrényekben garmadaszámra állt a hamis arany-, ezüst- és bankópénz, készen, hogy megkezdje forgalmát. Ami az ötvözetek titkát illeti, az, mellesleg szólva, sohasem jutott napvilágra, Chandler tanár leleplezetlenül vitte magával börtönébe. Ám a dolog nagyjában és egészében tisztán állt és Kenyon elégedett felfoházkodással mondhatta magában, hogy most már nyugodtan alhatik.

Mikor ismét künn voltak az utcán, köhécselt és így szólt:

— Alaposabban fontolóra véve a dolgot, tanár úr, nem indítom meg az eljárást ön ellen a Southampton-roadon lévő üzlete miatt — az ötlet oly kitűnő volt, hogy kész vagyok hallgatni róla, ha becsületszavát adja, hogy nem fosztogatja tovább Angolország szórakozottjait.

— Szívesen, — mondotta a tanár mosolyogva. — Félig-meddig úgyis gondoltam már reá, hogy felhagyok az üzlettel, nagyon sok időmbe és fáradágomba került. Viszonzásul nem tenné meg azt a szívességet, hogy nem említi nevemet a pénzhamisító-ügyben? Legyen az érdem egészen az öné, nekem szívességet tesz vele.

Kenyon elpirult és átnyujtotta a tanárnak a csomagot, melyet a kezében tartott.

— Itt vannak a könyvei, — mondotta zavarodottan.

— Tartsa meg a csomagját, — mondotta a tanár mosolyogva. — A könyveim régóta elhamvadtak a Gothenburg-roadon. Biztosság okáért kicseréltem a csomagokat, mielőtt elindultunk kis expedíciónkra.

Kenyon mosolyogva nézte.

— Tiszteletet kelt bennem Franciaország iránt, tanár úr, — mondotta, mert ez az ügyes, jókedvű zsvány akarata ellenére rokonszenvesen hatott reá.

— Helyesen mondja, — felelte a tanár — mert hiszen anyai részről francia vagyok, de egyébként svéd vagyok.

— By Jove, svéd!

— Úgy van és ne szólítson Pelotard tanárnak, ha megint találkozni fogunk egymással, ami elvégre valószínű. Szólítson *Collin* úrnak!

HARMADIK FEJEZET.

ISAACS ÚR LEHANGOLÓ TÖRTÉNETE.

Isaacs úr a londoni tőzsde tagja volt. Üzleti dolgokban ez volt a jelszava : Tedd az embereknek mindig azt, amiről nem akarod, hogy neked tegyék, életének célja pedig az volt, hogy VII. Edward nemesi rangra emelje.

Isaacs úr bölcsőjénél aligha sejtette valaki, hogy valamikor még álmodni is fog erről; s ha sejtette volna is, nem jutott köztudomásra, mert nem tudni, hogy hol ringatták Isaacs úr bölcsőjét. Tovább mehetünk és azt is mondhatjuk, hogy bizonytalan, vajjon egyáltalában volt-e bölcsője Isaacs úrnak, sőt hogy csakugyan Isaacsnak született-e. Nem szólva arról, hogy valamikor a hetvenes évek elején valahol Lengyelországban született, minden egyéb, ami tízéves koráig az életére vonatkozik, merőben üres spekuláció, minőre még ő sem alapítana üzletet.

Ellenben most említett életkorában egy kivándorlóhajón találjuk, mely Hamburgból Newyork felé tartott; hogy vajjon Isaacs úr, ki alázatos, feketeszemű és görbeorrú zsenge fiúcska volt akkor, hasonlóképen Newyork felé tartott-e, megoldatlan kérdés maradt reá nézve, mert nem váltotta meg jegyét. Southamptonban a kapitány egyszerű módon oldotta meg a kérdést, amennyiben Isaacs urat goromba módon partra tette, nem érdeklődve további sorsa iránt. Nem tudni, hogyan alakult az közvetlenül azután. De a kilencvenes évek elején honfitársának, mr. (később sir) Adolpus Löwensteinnak irodájában találjuk Isaacs urat, s ezzel megtudjuk azt, hogy jó iskolába járt, jó, de szigorú iskolába. Mert egy kínai bevándorló is bajosan élhetett volna meg abból a fizetésből, melyet mr. Löwenstein adott, s végezhetne volna amellet az a munkát, melyet megkövetelt tőle; de Isaacs úr végbe-

vitte mind a kettőt, míg rövid idővel a búr háború kitörése előtt saját szakállára spekulálni nem kezdett. A búr háború sir Adolphust milliárdossá tette, Isaacs urat pedig, ki úgy settenkedett e nagy ragadozó oroszán nyomán, mint a sakál, milliommossá. Már 1902-ben általános olyan embernek tartották, akivel számot kell vetni.

Az 1902—1906. évek fokozott jövedelmeket hajtottak az ifjú tőzsdei férfiúnak; közben sir Adolphus, mint az alsóház tagja, meghalt és Isaacs úr nagyratörő álmai tetté érlelődtek. Régóta felismerte ő már, hogy a címeket és tiszteletbeli állásokat legkönnyebben a közélet embere érheti el; s mikor az 1906. esztendőben megkezdődtek az általános választás előkészületei, Isaacs úr úgy érezte, hogy keblében megszólal egy hang, mely arra inti, hogy álljon sorompóba a meggyőződéséért s képviselje az angol választók seregeit. Minthogy kész volt nagy összegeket áldozni e cél érdekében, — az első áldozatot meghozta már jó idővel azelőtt, mikor megkeresztelkedett hideg vízzel — csak egy, bár eléggé komoly nehézség állta útját: a kérdés, hogy melyik volna az a meggyőződés, s a választók melyik csoportjához forduljon? Liberális jelölt legyen-e, vagy konzervatív? — kérdezte Isaacs úr naponta hússzor is az íróasztalán levő kis margitvirágoktól. A tőzsde hangulata kezdett a konzervatívok ellen fordulni; és Isaacs úr egy pillanatig azt a szilárd meggyőződést érezte magában, hogy szíve mélyéig szabadelvű,

semmi más, mint szabadelvű. De az utolsó pillanatban híreket hallott, hogy felsőbb helyen nem áll jól a liberálisok dolga. Beaconsfield árnya óva és sokatigérően jelent meg előtte és Disraeli Benjámint, lord Beaconsfield bűvös formuláját Isaacs Ernestnek, lord Horsehamnek (nemrég szerzett birtokának neve) formulájával helyettesítve, sietett a konzervatívok választási irodájának rendelkezésére bocsátani magát.

Ott nagy öröm fogadta a gazdag jelöltet, ki hajlandó volt áldozni bármily összeget s begigérni mindent, és síppal-dobbal segítették Isaacs urat, mint a shorewichi kerület konzervatív képviselőjelöltjét. Shorewich a nyugati partvidék egyik városa volt, mely az utóbbi években szinte amerikai gyorsasággal lendült fel, büszke is volt reá módfelett. Elmúlt néhány hét s ezalatt Isaacs úr fáradhatatlanul azzal foglalkozott, hogy beszédekert mondott, ígéreteket tett és összeköttetéseket szerzett. Walsh úr, a liberális jelölt hasonlóképpen; és végre felvirradt a választás reggele. Zászlók lobogtak, kocsik robogtak, a város virágdíszben állt; végre este 9 óra tájban az újságok és a választóhelyiségek transzparencsei hírül adták a választás eredményét: Isaacs úr, konzervatív, 9001; Walsh úr, liberális, 13.276; a liberális jelölt többsége 4275. A nép szava beszélt; Isaacs úrra gúnykacajként hatott az, amit mondott. És Isaacs úr bevonult kamrácskájába, revideálni terveit.

Gyors számvetéssel megállapította, hogy a

választási hadjárat a pártkasszának adott csekkekkel együtt körülbelül 10.000 fontjába került. 10.000 fontot dobott ki az utcára! Kidobta cél és értelem nélkül! Egy képtelen pártra és egy csomó hülye választóra. Ő, ki oly sokáig dolgozott heti egy fontért, ki életének túlnyomó részében nem ehetett többször, mint naponta egyszer, s ki soha más ingyenszórakozást nem ismert, mint a keresztény templomokat, ő dobott ki ezeknek mulattatására 10.000 fontot! Quos ego... Isaacs úr ezt nem mondotta, mert még tudós emberekkel sem beszélt latinul, de olyanok voltak az érzelmei. És szilárdul elhatározva, hogy régi jó szokás szerint az ellenséggel fizetteti meg a hadiköltségeket, egy héttel azután megalapította a brit Digamma-társaságot, Shorewich székhellyel.

A választási küzdelem feltárta előtte a város sebhető pontját, amerikaiás önbizalmát és elbizakodottságát. Hogy pedig nem hiába látta meg, kitűnik a Digamma-társaság tájékoztatójából, melyet a *Shorewich Guardian* szó szerint leközölt. »Shorewich«, így szólt a prospektus, »nem szólva más előnyeiről, nagymértékben élvezi az Atlanti-óceán partján való fekvésének előnyét. Évezredek óta csapkodták partjainkat a világtenger hullámai, hol szelíden, hol pusztulást okozva, mindig haszontalanul. Mert mi eredménye látszik mind e hatalmas nyugalomságnak s küzdelemnek? Semmi; úgy van az kezdettől fogva és úgy is maradt volna, ha nem sikerült volna e napokban egy fiatal-

embernek megoldani e gigászi, e ki nem használt erőforrás értékesítésének problémáját !»

Itt éke szavú ismertetés következett az ifjú feltalálóról, név szerint Maxwell Geoffrey úrról (egy koldusszegény mérnökről, kit útja, nem tudni hogyan, összehozott Isaacs úrral. Vajjon kapott-e pénzt kölcsön e pénzügyi lángelmétől ? Nem tudja senki); s az elméletnek — a digamma-elméletnek — rövid ismertetése után, az újság-prospektus így folytatta :

«Városunk méltán büszke utolsó tíz esztendő alatt elért »amerikai« fellendülésére ; e vállalat következtében még több oka lesz, hogy büszke legyen. Leigázni a hullámokat, értékesíteni az óriási erőforrásokat, melyek kiaknázatlanul vannak lekötve bennük, méltó vállalkozás volna az Oceán túlsó oldalán lévő nagy köztársasághoz, vállalkozás, mely azt bizonyítja, hogy a világtengernek nem éppen a túlsó oldalán lelhető fel minden tetterő és bátor kezdemény.»

A prospektust Shorewichnek és környékének legismertebb nevű férfiai írták alá, kikkel Isaacs úr választási harcának idejében ismerkedett meg, a többi közt Walsh úr, az alsóház tagja is. A maga számára a diszkrét borseférfiú szerényen beírta egy eldugott helyre a felhívás alsó balsarkában. A részvényeket darabonként két fontjával bocsátották ki, a lelkesedés a városban általánossá vált és két nap alatt a részvénytőke — 30.000 font — jegyezve volt. Maga Isaacs úr 1000 részvény erejéig vállalt érdekeltséget. Ha beválik, gon-

dolta magában — néhány szaktekintély lehetségesnek tartotta — akkor jól van, ellenkező esetben pedig oly sok út vezet ki egy vén tőzsdei rókának odujából.

Míg Maxwell úr előmunkálatai megkezdődtek, míg Isaacs úr ügynökei felhajtották a részvények árát a börzén, ez utóbbi elvégezte számadását a konzervatív párttal. Mindkét részről szigorúan titkolták, ami közte és e párt közt történt; de két héttel azután, hogy a konzervatív klubok törölték nevét saját kívánságára a tagjaik sorából, Isaacs úr odahagyta Angolországot. Nevét nem a konzervatív listákban, mint addig, hanem most már a liberális lajstromokban lehetett megtalálni; a liberális pártkassza beköszöntő gyanánt elkönyvelt egy csekket, Isaacs úr pedig egy titkárt véve maga mellé, kinek kétségtelen ismeretei voltak az angol gyarmatok felől, elutazott Afrikába. Kettős terve volt; egyrészt feledést keresett a shorewichi szerencsétlen hadjárat után, másrészt pedig lassan-lassan pozíciót akart teremteni magának a liberális pártban. Éppen e végből vitte magával titkárrul Bass urat, kinek cikkei (»A gyarmatok, szabadelvű szemmel nézve«) voltak hivatva arra, hogy elérje célját. Tudniillik ezeket a cikkeket Isaacs Ernest írta alá.

Hosszú hónapokon át ringatták különböző közlekedési eszközök Isaacs urat Afrika egyik végétől a másikig. Nyugat-Afrika fertőzéstől csepegő mocsarait és őserdeit a délafrikai kopjék váltották fel, a hullámos rónaságok és

végtelen szemhatárok, melyeket újabb erdő-övezetek és vadászterületek vettek körül; Rhodesia, — jelentette ki Bass úr — míg végre Isaacs úr, a megkönnyebbülés sóhaját hallatva, ismét otthon, Egyiptomban lelte magát, abban az Egyiptomban, melyet atyái néhány évezreddel azelőtt oly meggondolatlanul hagytak el. A Nílus partjain tett tanulmányi kirándulásai után augusztusban végre megállt a kihalt Kairóban; és ott, Shepherd szállójában, utólérte végzete egy ifjú angol színésznő, Bell Daisy asszony alakjában, kit valami képen odavitt a szél.

Hogy mely hatalmak indították reá Bellné asszonyt, hogy meghallgassa Isaacs úresdekléseit, csak ő maga, meg Parr bankjának kairói fiókja tudhatja, ellenben azt, hogy mily hatalmak vonzották hozzá Isaacs urat, könnyű megmondani. Benne is teljes mértékben élt a keleti ember épedő vágya a kék szem, a szőke haj, meg a fehér bőr után és Bell asszonyban egyesülve találta meg mindezt — mindazt, amit alázatosan lesütött szemmel keresett mindig az angol báltermekben. Mrs. Bell mindenestre kissé fesztelen volt, s a beszéde minden volt inkább, mint a puszta igen, igen és nem, nem, de Isaacs úr egészen makulátlannak találta őt. Néhány boldog napot töltöttek el együtt Kairóban; aztán mrs. Bell szörnyen kiállhatatlannak találta e várost, egy Lloyd-gőzös éppen kapóra indult Alexandriából, s az ifjú párat szeptember közepén a montecarlói Hotel à Paris-ban látjuk viszont, ahol nyugodtan száll-

hattak meg, mert a város egészen kihalt. Bassurat előreküldötték Londonba.

Néhány nap telt el azzal, hogy Isaacs úr, ki egy álló esztendeje nélkülözte már a londoni tőzsdét, megrohanta a trente-et-quarante-asztalokat, mrs. Bell pedig a rouletten játszott a pénzét, melyet tőle kapott. De egy szép reggelen Isaacs úr lunch közben az irodafőnökétől levelet kapott, mely egy pillanatra megzavarta boldogságát.

Tegnap tartották meg, írta az irodafőnök, a Maxwell-féle készülékek első próbáit, melyek, mint közölni kénytelen, cseppet sem jártak kedvező eredménnyel. Megakadályozták ugyan, hogy a közönség hírét vegye a dolognak, de a tőzsde, bár nem jelent meg semmi közlemény, vagy talán éppen azért, mindjárt reagált. A részvények árfolyama, melyet 6 font 8 shillingre hajtottak fel, 6-ra süllyedt. A *Financial Leader*-ben, az Isaacs úr rendelkezésére álló pénzügyi lapban, mindjárt megnyugtató közleményeket tettek közzé. Mi történjék azzal az 500 részvennyel, mely még Isaacs úr tárcájában van?

Mi történjék vele? szitkozódott Isaacs úr, — felettébb keresztényes szitkokat vett szokásba — eladni, eladni, eladni! Még ha megtudja is egész Angolország, hogy ő adta el! Ámbár, hm . . . Az angol közönség oly pedáns, ki tudja, mit találna gondolni, ha megtudná, hogy Isaacs úr teljes nyilvánossággal leveti magáról a Digamma-részvények súlyos díszét, holott éppen ő alapította meg a társaságot . . . hm, jó lesz fontolóra venni. Ez a fontolóravétel

Isaacs úrnak pillanatig tartó nyugtalanságot okozott; és elszántságát a gondolat sápadtsága támadta meg. De ki tudja? Talán történik még valami! Isaacs úr elhatározta, hogy ez egyszer a véletlenre bízza a dolgot. Végső esetben mi neki az, ha el is veszít 1000 fontot? Isaacs úr egy felettébb illusztratív füstfelhőt fujt maga elé. Délután megismerkedett Collin Fülöp úrral.

Collin úr a tavaszt és a nyarat Angliában töltötte, különböző kisebb vállalkozásokkal bibelődött, melyek többé vagy kevésbé rendben mentek. Őszkor hirtelen erőt vett rajta a vándorkedv; s nyugtalansága, mely régente bolond diáksínyek elkövetésére Kopenhágába és Berlinbe vitte, most végighajtotta cigányos bolyongás közben az egész európai kontinensen, s minden podgyásza egy vékony sétatálcára volt. Az ősznek fátyolosan kék vagy ragyogóan mély ege alatt néhány napig bebarangolta Normandiát, aztán a P.-L.-M.-társasággal leröpítette magát a Bourgogneba, egy újabb hét elmúltával a Középtenger partján, olaj- és mandolafenyőfák lombjai alatt, apró sárga városokon át, a régi Provenceban bolyongott. Végre, ép úgy mint Isaacs úr, a montecarlói Hotel de Paris-ban kötött ki.

Collin úr a mondott délutánon, kezét a zsebébe mélyesztve, kíváncsian merült el egy halom Louisd'or szemléletébe, melyet feketére tett a trente-et-quarante-asztalon. Egyszerre egy lágy kezét érzett vállán és hallotta, hogy egy esdeklő hang ezt suttozza a balfüle közelében:

— Adj még egy kis pénzt, darling! Oly szerencsétlenül játszottam!

— Rouge perd et couleur! — mondotta a croupier.

Fülöp besöpörte a nyereségét, s hátrafordult, látni, ki az, aki oly szépen kért tőle pénzt. Csodálkozó felkiáltás, tágranyilt kék szempár — enfin — Bell Daisy úrnő.

— Pa... ardon, — hebegte — oh bocsánat... tévedtem! Mit gondolhat rólam? Másnak gondoltam önt, oly borzasztóan hasonlít hozzá — úgy értem, hogy hátulról — igazán... de itt jön! — szakította félbe saját szavait és Isaacs úr felé sietett, ki éppen a roulette-szobából közeledett feléje. — Képzeld csak, Ernie, összetévesztettek ezzel az úrral és pénzt kértem tőle!

Fülöp, ki Isaacs urat — nem kis csodálkozására — mindjárt felismerte a képes újságokból, sietett néhány udvarias frázist mondani; s mikor Bell Daisy úrnő Isaacs úr karján ellebegett előtte, hosszú pillantást vetett utána, mert csakugyan nagyon szép volt.

De mi az ördögöt keres Isaacs úr Montecarlóban — ebben a társaságban?

Majdnem elfelejtette már az egész esetet, mikor ugyanaznap este váratlanul ismét összekadt a híres pénzügyi férfiúval a Hotel de Paris halljában.

— Tehát ismét itthon, Európában, Isaacs úr? — mondotta Fülöp nyájas mosollyal, elmenőben.

— Csitt! Ne mondjon nevet, — sugta Isaacs úr. — Ön világfi... megértheti.

— Értem, — mondotta Fülöp elfojtott mosollyal.

De Isaacs úr még nem volt megnyugtatta. Talán jobb volna kissé több nyomatékkal bírni hallgatásra ezt az urat — az angol választók oly nagyon erkölcsösek.

— Bocsánat, — mondotta — egyedül van? Nem ebédelne velem... velünk? Nagyon örül-nék... örülnénk a szerencsének.

— Köszönöm, — mondotta Fülöp. — Nagyon kedves, de bizonyos, hogy csak útban volnék.

— A világért sem. Szíves örömmel látjuk. Itt jön. Bell Daisy úrnő. Daisy, bemutathatom barátomat...

— Pelotard tanár vagyok, — mondotta Fülöp meghajolva és együtt mentek be az étterembe.

Az ebéd kitűnő volt, a borok nem kevésbé, s hangulatuknál jobbat képzelni sem lehet. Fülöp elmondotta a legújabb londoni pletykákat, az úti kalandjait s hozzátett még néhány történetet — mint mondotta: — a saját »praxisából«. Bell Daisy kifejezte bámulatát a tudomány iránt, s egy darabig Marconiról beszélgettek, kit Isaacs úr ismért.

— Hogy a tudománynál maradjunk; — mondotta Fülöp — mégis bámulatos, mily óriási haladást tesz manapság a technika. Ha úgy van, amint ma reggel az ujságokban olvastam, úgy látszik, végképpen meg van oldva egy új

probléma, nevezetesen az, hogyan kell kihá-
nálni a tenger hullámainak erejét. Egy Max-
well nevű fiatal mérnök éppen most állította
fel készülékeit valahol a nyugati partokon.
Kísérletei a Daily Mail szerint, úgy látszik,
váratlanul felül sikerültek. A Daily Mail
mindenesetre a Financial Leader-ből vette át
közleményét, mely kizárólag tőzsdei szempont-
ból volt megírva; de az ember mindenesetre
mégis tiszta képet alkothatott a dologról. Nagy-
szerű vállalat az, Isaacs úr!

Isaacs úr sietett lelke mélyén hálatelt fohászt
küldeni az égbe a sajtóról.

— Nagyszerű vállalat, kedves tanár, — mon-
dotta, és nyomatékkal tette hozzá: — üzleti
szempontból is!

— Elképzelhetem, — mondotta Fülöp. —
Tud valami bővebbet is a társaságról?

Isaacs úr csodálkozva hunyorgott. Úgy lát-
szik, a tanár nem tud semmit a társasághoz
való viszonyáról! Lássuk csak, nem lehetne-e
tenni valamit a dologban! Gurgulyaszemeinek
örömteljes megvillanásával hajolt át az aszta-
lon Fülöphöz, ki éppen egy barackot hámozott,
s legüzletszerűbb hangján így szólt hozzá:

— Nagyon jól ismerem, kedves tanár, azt
a társaságot, s ha tudni akarja nézetemet,
mondhatom, hogy ezek a részvények elsőrendű-
leg alkalmasok a spekulációra. Olvasta azt az
újságcikket; hát, mint tudhatja, én belátok
a kulisszák mögé, s mondhatom önnek, hogy
azt a cikket nagyon is óvatos hangnemben tar-
tották. Majd ha a nagyközönség is tudomást

szerez Maxw ellkísérleteinek eredményeiről, ugyancsak lesz run a börzén; olyan spekulációs papirost, mint a Digamma-részvények, egyszerűen nem találhat a tőzsdén!

Fülöp fürkészve nézte; és egyetlenegy vonás sem árulta el Isaacs úr arcán e szavak kétértelműségét; mindaz, amit tőle hallott, egy okos és tapasztalt ember őszinte hangja és véleménye volt.

— De hiszen ön most egy nagyszerű tipet adott nekem, — mondotta Fülöp. — Magam is szoktam spekulálni kissé...

— Mit nem mond? Szokott ön spekulálni, kedves tanár?

Isaacs úr lenézett a szőlőjére, hogy elrejtse a meglegedettség fényét, mely Fülöp szavaira villant meg szemében.

— Hogyne! Mi csodálkoznivaló van azon? A gyakorlatiasság a fő, a szórakozott tanár az elmúlt időkbe való — Fülöp mosolygott arra a gondolatra, hogy mily kitűnően jövedelmezett a szórakozottság egy tanárnak, akit ismert. — Enfin, kedvem van megszívlelni, amit a Digamma-társaságról mondott, Isaacs úr!

Isaacs úr letette a gyümölcsvágó kést és szívében áldást rebegett a véletlenre vagy a keresztény gondviselésre, mely összehozta ezzel a könnyenhívó tudóssal.

— Figyeljen reám, kedves tanár! — mondotta s beszélni kezdett. Fülöp odaadóan figyelt szavaira és csak olykor-olykor vetett egy-egy pillantást Bell Daisy elragadó nyakára.

Három nappal ezután, megelőzve egy nappal Isaacs urat, Fülöp hazatért Angliába, mint a britt Digamma-társaság 500 részvényének tulajdonosa.

Isaacs úr dolga várakozáson felül sikerült. Fülöp rendes viszonyok közt sohasem bocsátkozott volna oly üzletbe, melyről keveset vagy semmit sem tudott; de amint ott ült a langy nyári estelen a pénzügyi matador asztalánál, bűnnek tartotta volna, nem használni fel azt a ragyogó, önzetlenül adott ötletet, amelyet tőle kapott. Lehet hogy befolyásoltatta magát Bell Daisytől, és hatással volt reá a nő észrevehető csodálata a férfi iránt, ki 3000 fontra szóló üzleteket köt ebéd közben. Elég annyi, hogy feketekávé közben Isaacs úr táviratozott az irodájának, hogy a Digamma-társaság részvényeit, melyeket »egy barátja« számára tartott fenn, engedjék át darabonkint hat fontos árfolyamon Pelotard tanárnak; a tanár pedig ugyanakkor táviratilag utasította bankárját, hogy az összeget fizesse ki Isaacs úr rendelkezésére.

Búcsúzáskor Bell Daisy úrnő egy pillanatra félreszólította Fülöpöt.

— Látogasson meg egyszer, — mondotta. — Oly kedves otthonom van. Sutherland-avenue 26. De kérem, legyen óvatos, Ernie oly borzasztóan féltékeny s minden nap délután öt órakor nálam akar teázni.

Fülöp kész örömmel megígérte, hogy elmegy.

Egy nappal Londonba való megérkezése után

Isaacs úr megérkezett hivatalosan is Egyiptomból, s a liberális sajtó nagy fegyverzőrejjel fogadta. Másnap hivatalosan kikiáltották szabadelvű képviselőjelöltté a south-watfordi kerületben, hol az előbbi képviselő halála következtében új választás vált szükségessé.

Három nappal ezután kezdett Fülöp fogalmat alkotni Isaacs úr üzleti módszereiről. Szep-tember utójának esős, szeles reggele volt, s Fülöpnek, alig hogy kinyitotta a reggeli újságját, szemébe tűnt egy cikk, melynek ez volt a felírása: *»Becsületes játék-e vagy sem?»* S az alcímei így szóltak: *»Hogyan áll a brit Digamma-társaság dolga? Világosságot kérünk!»*

Fülöp valósággal elnyelte a cikket a tágra-nyílt szemével, aztán csodálkozást kifejező szitokkal ejtette le az újságot. A hosszú cikk tartalmát egyetlen rövid mondatban foglalhatta össze: becsapták, még pedig oly alaposan, hogy képzelni sem lehetett különben! A Digamma-társaságot Isaacs úr alapította; fölöttébb gyanus az esetben, hogy részvényeit »egy barátjának« adta el. Az elmúlt heti kísérletekről nem tettek közzé semmit, de az emberek sut-togva adták szájról-szájra, hogy eredményük egyértelmű a társaság romlásával. Újabb kísérletekkel nem is próbálkoztak, a társaság vezetősége pedig makacsul hallgatott. — *Becsületes játék ez?* — kérdezte az újság. Vagy csak-ugyan volna annyi kíméletlenség az igazgatóság tagjaiban, hogy saját előnyüket a közjó fölé helyezik — eladják titokban részvényeiket? Akár így, akár úgy, a részvények tegnap

oly árfolyamveszteséget szenvedtek, mely katasztrofálisnak mondható : 6 fontról 3 font 10-re hanyatlottak. Nyilatkozzék a társulat vezetősége, így végezte az újság. Világosságot kérünk.

Öt perc múlva Fülöp a Citybe száguldott autóján s megállt bankárjainak, messrs Charles and George Robinsonnak irodája előtt. Beszélni kívánt a főnökök egyikével s az ifjabbik főnök, mr. George elé vezették.

— Mi az ön nézete a Digamma-társaságról, mister Robinson ? — kérdezte Fülöp, anélkül hogy helyet foglalt volna.

— A Digamma-társaságról ? — mondotta a bankár s nevetett. — A nézetemet akarja hallani ? Hát csak azt mondhatom önnek — egyelőre bizalmasan : — a legnagyobb, szemen-szedett szédelgés.

Fülöp elsápadt. 3000 font készpénzvagyónának egyötöde volt, s ebbe a vállalatba fektette azt — Isaacs úr jóvoltából !

— Úgy aggódni látszik, — mondotta Robinson úr. — Érdekelve van a társaságnál ? Legalább mi nem szereztünk az ön számára semmit.

— Igaz, de azért mégis érdekelve vagyok a társaságnál, — mondotta Fülöp. — Valamennyire. Kéz alatt vettem.

— Őszintén sajnálom, — mondotta mister Robinson és összevonta a szemöldökét. — Mily árfolyamon vette ?

— Haton.

— Ah, tehát csak nemrég.

— Úgy van. Tehát azt hiszi, hogy a társaság nemsokára beadja a kulcsot ?

— Feltétlenül, azaz hogy az igazgatóság rövid ideig talán még tévedésben tarthatja újságcikkével a közönséget. Vagy...

— Vagy?

— Vagy pedig azzal lehet elkerülni az összeomlást, hogy valamely ismert személyiség sorompóba lép.

Fülöp halkan fütttyentett magában.

— Például Isaacs Ernő úr?

A bankár nevetett.

— Ki? — mondotta. — Isaacs! Igaz hogy eredetileg volt 1000 vagy 500 részvénye a társaságtól, de mérget vehet rá, hogy még jókor reákonte valami könnyen hívó számra.

— Hm — igaz — könnyen meglehet. Hát köszönöm a felvilágosítást, mister Robinson, — mondotta Fülöp és elkészönt.

— S az Isten szerelmére, — kiáltotta még utána a bankár — eladni, eladni, eladni!

Fülöp mély gondolatokba merülve állt meg a gyalogjárón, London délelőtti népforgatagának közepette. Eladni! Igen, könnyű azt mondani, de igazán nem nagy gyönyörűség, így veszteni el 1500 fontot, egyébként az a legkevesebb, amit az árfolyamhanyatlás után vesztenie kell. És eladni! Ki a kánya vesz majd olyan papírt? Bizonyos, hogy a 3000-e menthetetlenül az ördögé. A pénze oda van, köszönheti Isaacs úrnak, s oda van a sok kicsi-kicsi részvényesnek a pénze is, akikről oly szépen írtak az újságban! Valamennyi Isaacs úrnak köszönheti veszteségét. S a társaságot még meg lehetne menteni, ha Isaacs úr kiállna a

gátra. De Isaacs úr nem akar kiállni. Bizonyos, hogy nem akar. Nem lehetne reábirni? Alig valószínű. Kényszeríteni? Nincs rá eset! Úgy hát a pénz odavan, mert nincs más eszköze, mint a rábeszélés, vagy a kényszer.

De ha... igen, ha... lehetetlen? Nem, mégsem. Ha... és ha... Ezzel igazán kamatostul meg lehetne fizetni neki!

Oly harsányat kacagva, hogy az ablakhoz csalta Robinson György urat, Fülöp egyetlen indiánugrással autóján termett, két hahota közben egy címet kiáltott Lescot fülébe és sötét terveket forgatva tűnt el London népsokadal-mában, épp úgy, mint azon a napon, mikor előkészítette bosszúját Bateson úr ellen.

Mert volt terve. Kiváló terve volt! A terv merész, de mit kockáztat vele? Hogy kudarc éri? Nem, nem azt! Hogy börtönbe jut? Ej, hiszen azt kerületi már hat esztendő óta.

Egy óra tájban megint ujjongó kacajjal tett zsebre néhány felbélyegzett írást — bosszúterveinek első gyömölcset. Pedig a dolgokon kívül álló ember alig érthette volna meg e papírok birtokán érzett örömét. Mert mi volt bennök? Talán letartóztatási rendelet Isaacs úr ellen? Talán felhatalmazás, mely rendőri eszközökkel kényszeríti arra, hogy tegye jóvá az áldozatainak okozott kárt? Nem: rendőri engedély volt bennök, hogy aznap délután kinevelvételeket tehet egy pontosan megjelölt utcán.

Délután az idő szebbre fordult. Szél fujt, a felhők úgy libegtek-lobogtak az égen,

mint a függöny a nyitott ablakon, napfény játszadozott a tócsák vizében és ezernyi kék füstfelhőske gomolygott fel az őszi égboltozat felé.

A Sutherland-avenue a Maida Vale kicsiny keresztező utcája London északi részében, s főkép operett- és variété-hölgyek laknak benne ; joggal örvend kétes hírnek. A 26. számú ház vörös nyerstéglafalú villa, típusra ugyanolyan, mint az utca többi háza ; és földszinti részében lakott 1907-ben Bell Daisy úrnő.

Az említett délután fél öt órája tájban egyszerű ruházatú, jóképű, korosabb, kövér ember fordult be a Maida Vale sarkán. Hóna alatt egy összecukott állványt, a kezében pedig egy fekete ládikát vitt, mely olyan volt, mint egy fotográfkészülék. A 26. számú ház elé érve, megállt, felállította az állványt a gyalogjárón és gondosan elhelyezte rajta a fotográfkészüléket. Aztán kiköpte a cigarettacsutkáját, s nagy lelki gyönyörűséggel gyújtott reá egy másik orrtekerően bűdös cigarettára.

Három kis fiú a környék valamelyik slumjéből sietett körbe állni az érdekes ember és a készüléke körül, s egy rendőr, ki a Maida Valeon állt őrt, kinézett a Sutherland-avenuera, s kezét hátravetve megállt.

— Kinográf ? — kérdezte egykedvűen.

— Persze, — mondotta a kövér.

— Urban ? — kérdezte a rendőr.

— Pelotard, — felelte a kövér, nem véve ki a cigarettát a szájából.

— Nem ismerem azt a céget. Írások rendben ?

A kövér ember elővett a zsebéből néhány papirost és közömbösen nyújtotta át a rendőrnek, ki gondosan átolvasta.

— Mrs. Bell? — kérdezte, mikor megpillantotta a nevet az írásban. — Ez az, aki itt benn lakik?

— Az lesz.

— Hm, nagy ideje, hogy az is csináljon megint valamit. Szép darab?

— De milyen! — A kövér hangja megélénkülte beszéd közben. — A címe, hogy: »Kedvesének karjaiból«, vagy »Asszonyszöktető haramia«. Tudja, mi egészen új módszerrel csináljuk a felvételeket. A színészeknek annyit kell jajgatni és kiabálni, amennyi torkukból telik. Úgy lesz a kép természetes. Nekünk pedig nagyszerű színészeink vannak! Hát 'iszen mrs. Bell is egészen jó, de a főszereplőnk — az ám csak az igazi! Csodálkozik majd, ha látja, mily természetesen játszik. Olyan hangján, elhiheti, hogy meghallják Paddingtonban is.

— No, no, nem kell úgy tódítani, — mondotta a rendőr.

De a kövér ember nem hallgatott már reá; széles gummikeréken egy automobil kanyarodott be a Maida Vale sarkán és megállt a 26. szám előtt. A kövér ember arcára a legfeszültebb figyelem ült ki, és verklizett életrehalálra. Előkelően öltözött, már nem fiatal, felöltös, cilinderes, szemita típusú úr szállt ki az autóból, s utasítást adott a sofőrnek, ki titkolt vigyorgással elhajtott, aztán a rö-

vid kerti úton a 26. szám bejáratához ment. Mielőtt elérte volna célját, a kapu hirtelen kinyílt, s egy elragadó, tea-gownba öltözött kékszemű szőke hölgy jelent meg, csókot intett a kezével az elegáns úrnak, s így kiáltott fel: »Oh, Ernie, mily soká váráttál! Jöjj be most már gyorsan és igyuk meg a teánkat!« Az elegáns úr udvariasan levette a cilinderét, s kezét csókolt neki; aztán eltűntek a 26. szám kapunyílásában. A kövér nem verklizett tovább, s ragyogó szemmel fordult a rendőrhöz:

— Ugy-e hogy szép, úgy-e, mily természetesen játszanak?

— No persze, — mondotta a rendőr kritikusán. — De átkozottul unalmas darab.

— Majd elevenebb lesz, veszettül elevenebb. Nem tarthatná kissé távolabb a népet, rendőr bácsi, mikor szükség lesz reá?

— No, az nem lesz nagy mesterség, — felelte a rendőr bizakodva és méltóságteljes léptekkel ment tovább a Sutherland-avenüen.

Aztán szünet következett. Künn a Maida Valeon továbbnyüzsgött a forgalom, de a Sutherland-avenue elcsöndesedett, az alkonyat közeledésének első jeleit mutatta, s úgy látszott, hogy a három utcai gyermek, valamint a kövér ember is türelmetlenül várja a megkezdett dráma folytatását. Mikor az utóbbi már aggódó pillantást vetett az égre és így dörögött: »Az ördögbe, de soká váratnak magukra, pedig Ernie jelenése már soron van«, a csöndet végre megszakította egy hang. Egy újabb autó, egy zárt, zöldeskék Daimler kanyarodott be szá-

guldva a sarkon, végigsuhant az utcán, s megállt a 26. szám előtt. Színpadias külsejű, közepmagas, vörösparókás úr szállt ki belőle, s intett két hozzá hasonló alaknak, hogy kövessék. A 26. szám kapujához sietett, feltárta a kapu félszárnyát, úgy hogy be lehetett látni egyenesen a hallba, aztán becsengetett jobbra, a földszinti lakás ajtajánál, Bell Daisy úrnő lakásán.

— Lavertisse, — dünnyögte a készülék mellett álló ember, s megint verklizni kezdett életrehalálra. — Eszerint a tanár nem jöhetett el maga.

A nappali fény éppen besütött a 26. szám halljába és megvilágított egy különös jelenetet, melynek az utcán is hallható egyetlen szereplője a színpadiasan viselkedő Lavertisse úr volt. Rövid idővel a csengetés után kinyílt Bell Daisy úrnő lakásának ajtaja, s megjelent egy szobaleány.

— Beszélhetek Isaacs úrral? — hallatszott ki Lavertisse hangja. A leány válaszát nem lehetett hallani, de taglejtéseiből kitűnt, hogy határozott »nem«-mel utasította el Lavertisse úr kívánságát.

— De nekem beszélnem kell vele, beszélnem kell vele, — sívított ki Lavertisse éles hangja a hallból. — Tudom, hogy itt van s nem akarja, hogy zavarják. De meg kell tennie. Okvetlenül zavarnia kell. Hírneve, becsülete függ attól, hogy beszélhessek vele. Sőt mi több, gyermekem, a képviselői mandátuma is.

A leány arcán leplezetlen meghökkenés látszott, és Lavertisse, betolva az ajtón, élénk taglejtések közben így folytatta:

— Meg kell zavarnia okvetlenül. Vállalom érte a felelősséget. Csak menjen be és mondja : »Hírneve és becsülete függ attól, hogy kijöjjön, uram, sőt mi több, a Watfordban való megválasztása is.«

A leány szemmelláthatóan ijedten tűnt el és új szünet következett, melyet Lavertisse úr különböző vad taglejtésekkel töltött ki. Az ajtó aztán újra kinyílt s egy úr jelent meg küszöbén. Az az elegáns úr volt-e, ki az imént autón érkezett? Az volt, de már nem kabátban és cilinderben. Lángvörös fez volt a fején, s ugyanoly színű hosszú hálókabát simult a testéhez. Kissé fölhevültnek látszott. Lavertisse, alig hogy meglátta, ég felé emelte a két karját és így kiáltott esdeklő hangon :

— Hála az égnek, hogy megtaláltam, uram. Haladéktalanul velem kell jönnie. Jó híre, becsülete, mi több, mandátuma forog kockán. Összeesküvést szőttek ön ellen. De legyen nyugodt, meg fogjuk menteni, Angolország elvárja, hogy minden fia teljesítse kötelességét.

Isaacs úr arca a legnagyobb megrökönyödést fejezte ki e szavak hallatára. Egyet lépett, Lavertisse vállára tette kezét és mondott valamit. Bár az utcára egy hang sem hallatszott ki, arcjátéka elég világosan beszélt, hogy megértsék válaszát, és ez az arcjáték ezt mondotta :

— Hallja, kedves barátom, ön kétségtelenül megőrült. Ez nagyon szomorú önre nézve. De legyen rajta, hogy visszakerüljön a bolondokházába, akkor nem szélok a rendőrségnek semmit. De aztán úgy legyen ám !

Az állvány mellett álló kövér ember, ki a legnagyobb izgalommal verklizett tovább, gyorsan fölvetette szemét, s látta, hogy barátja, a rendőr, visszatért s a hallban lefolyó jelenetet nézi.

— Kitünő színész ez az Isaacs, bámulatos, — suttogta gyorsan a kinematografus. — Nem lehet valósággal hallani, hogy mit beszél? És figyelje csak Lavertisset.

— Uram, — kiáltotta Lavertisse — ön nem bizik bennem, ön felbérelt bravónak néz engem. Nincs igaza, esküszöm, hogy nincs igaza, s ha szavamat fogadja, megtalálja ellenségeit egybegyűlve a British Muzeumban.

Isaacs úr szemében az a tisztelet tükröződött, melyet sok népfaj szokott tanusítani az elmebajosok iránt, s úgy látszott, nem tudja elhatározni, hogy mit tegyen. A fényképező gépnél lévő ember táncot járt elragadtatásában a lábujjahegyén, s ráért még odasúgni a rendőrnek, hogy : »Oda figyeljen, most csinálják a javát«, mielőtt szavai betű szerint beteljesültek. Mert egyszerre, mielőtt Isaacs úr bármit gyanított volna, Lavertisse úr két karja hirtelen magasra emelkedett és mint a csavarfogó, összezárult a testén, egy füttyentés hallatszott, s a Lavertisse autóján hozott két ember, ki addig a gyalogjárón várakozott, villámgyorsan berontott a hallba. Gyorsabban változott odabenn a jelenet, mint leírni lehetne. Issacs úr, amennyire az utcáról látni lehetett, hirtelen eltűnt, s helyette csak egy lángvörös hálókabát vergődése látszott három pokolian kacagó ha-

ramiának karjai közt. Es Isaacs úr játéka, ha az utcáról nézve eddig némajátéknak látszott, most, mint az újságok mondanák, az elsőrangú hangbeli teljesítmény magasságáig emelkedett.

— Segítség . . . segítség . . . se-e-gí-í-ítség! Elrabolnak . . . elhurcolnak . . . se-e-gí-í-ítség! — hallatszott élesen a vörös hálókabátból. — Rendőr . . . segítség, elrabolnak. Daisy . . . rendőr!

A hálókabát meglibbent egy kiadós ökölcsapás alatt, és Isaacs úr hangja egy pillanatra elnémult. Elfojtott kiáltások közben indult ki a vörös hálókabát a három férfi karjai közt az utcára, s mélyéből hirtelen újra előbukkant Isaacs úr szakállas feje. Vad segélykiáltás hallatszott, aztán eltűnt a fej, s a 26. szám földszinti lakásának ablakát kinyitották. A virágos ablak keretében megjelent Bell Daisy úrnő.

— Ernie, Ernie, — kiáltotta oly hangon, mely reszkettet az ijedtségtől. — Hol vagy, Ernie? Hallottam a hangodat. Világosan hallottam a hangodat.

Isaacs úr megint hevesen fickándozott zsarnokainak karjai közt és felborzolt arca vérszomjas kifejezéssel tűnt elő ismét a hálókabátból, ajka üvöltésre nyílt, aztán újra eltűnt. Bell Daisy visszatántorodott, kinyújtotta a két kezét, s olyan sikolyra fakadt, hogy az egész utca során kíváncsi arcokat csalt az ablakokhoz.

— Ernie, Ernie, — kiáltotta zokogva — te vagy az? Oh, mit tegyek? Mit tegyek? Elrabolják az Erniemet . . . mit tegyek?

Harmadszor és utoljára vált láthatóvá egy pillanatra Isaacs úr, az arca pulykavörös volt, s alig érthető hangon kiáltotta:

— Daisy... ostoba liba... rendőrség... hívd a rendőrséget... rendőrség... ren... rend....

Hangja elfúlt, Isaacs urat bedobták a várakozó Daimlerbe, s abban a pillanatban, mikor az autó elindult, Bell Daisy úrnő eltűnt az ablakból. A következő pillanatban künn állt a ház lépcsőjén. A szeme lángolt felháborodásában, s a rendőrré mutatva, ki nyugodtan nézte végig a dráma lefolyását, így kiáltott:

— Rendőrség! Hiszen itt áll egy rendőr! Gazember! Kutya! Itt áll és engedi elrabolni az Erniemet! Oh, gyalázat, hihetetlen... Marha, gyáva barom!

Az utcai gyermekhad, mely sűrű rajokban csődült oda, rivalgó lármával adott kifejezést elragadtatásának, a kinő-ember kacagva sietett összeszedni a cókémóját, és haragtól vörösen tett egy lépést a rendőr mrs. Bell felé.

— Vigyázzon magára! — kiáltotta mennydörgő hangon. — Jó lesz elhallgatni azzal a nagyon is természetes beszédével. Régóta nem tetszik már nekünk ez az utca. Vigyázzon magára, ha mondom, magának pedig ott — a kinematográfushoz fordulva — jó lesz elhordani az irháját!

S míg Bell Daisy úrnő meg a kinő-ember fölöttébb eltérő érzelmekkel fogadták meg a konstábler parancsát, a zöldeskék Daimler-autó eltűnt az utcák rengetegében. És belsejé-

ből ki-kitört, fenyegetésekkel mindannyiszor elfojtva, az a hang, mely elbűvölte Shorewich választóseregeit, s melyet a tőzsdén mindig tisztelettel hallgattak : Isaacs Ernő úr hangja.

*

Isaacs úrnak a következő húsz órában fűzött gondolatai és szemlélődései megtölthettek volna három kötetet bármely könyvtárban, csak a fiatal leányoknak szánt könyvtárban nem. Csodálkozás és düh tusázott lelkében s mindkettőnek zamatos káromkodásban engedett szabad folyást. Ami megesett, oly gyorsan esett meg rajta, hogy alig vette észre, míg leszadve a lábáról, az autóba nem lökték. Öt perccel azután — neki öt percnél tűnt fel, bár valósággal kissé tovább tartott — kiragadták a zárt autóból, kavicsos ösvényen át egy kapu alá vonszolták, melynek rézlapján éppen csak annyit betűzhetet. ki, hogy : »... tanár«, mielőtt ismét becsapták mögötte a kaput. S néhány pillanat múlva egy zártablakú, pazar berendezésű és örökösen égő villamos lámpával megvilágított szobában találta magát.

Hogyan történhetett meg mindez világos délután, London egyik nyílt utcájában ? Igen, hogyan a csudába történhetett meg ? És ki az, ki az a vakmerő, aki megkockáztatott ily merényletet ? Ki az ördög lehet ? És miért tette, a kánya vigye el, miért ? Mi volt a szándéka, mi értelme van az egésznek ? Ez a három kérdés kérdőzött Isaacs úr agyában, s mind a

három benne volt a másodikban : kinek a keze van ebben a dologban ? Próbálta megfenyegetni és megvesztegetni az autóban lévő embereket, semmi válasz. Vajjon nem a tőzsdén lévő valamelyik ellenfele volt, aki el akarja tenni az útból ? Londonban ! Rablóbanda volt ? Leginkább valószínű — de hogyan sikerülhetett ? Nem Daisy van a dolog háttérében ? Akkor vigye el az ördög. »... tanár«, ezt a szót olvasta a kapu fémlapján, mi a manó baja lehet vele egy tanárnak ? Hiszen nem is ismer tanárt. Talán — rémes gondolat — egy élveboncoló az, ki rajta akarja kipróbálni ördögi mesteriségét, vagy talán egy antiszemita ? Isaacs úr reszketett írtózatában, és göndör haja égnek meredt a fején.

Az idegen helyiségben való fogságát az őrző-gés szabályszerűen visszatérő jelenetei jelezték. Ilyenkor üvöltött és az ajtóra vetette magát. Fél nyolc óra tájban betörte az egyik ablak üvegtábláját is — azt, hogy ez az ablak az utcára, vagy az udvarra nyílik-e, nem tudta, mert teljesen elvesztette tájékozódását. E mérényletnek az volt az egyetlen következménye, hogy a villamos lámpa kialudt és Isaacs úr háromnegyed órát koromsötétségben volt kénytelen eltölteni. Hangos fogadkozására, hogy megjavul, a világosság ismét kigyúlt, s Isaacs úr, ki egyszerre őrző éhséget érzett, megrohanta azt a terített asztalt, mely a szobában állt, s pompásan megebédelt. Szivarozás közben — mert egy ládika Henry Clay is volt az asztalon — néhány órát sívár tépelődéssel

töltött el, melyet éjfél tájban egy utolsó düh-roham követett.

— Hozzátok csak ide az átkozott tanárto-kat, — bömbölte Isaacs úr — majd megtanítom én, hogyan tisztelje a keresztény felebarátját! Jertek ide, gyáva gazemberek! Jertek ide, ha mertek!

Mindennek az volt az egyetlen hatása, hogy a villamos fény kétízben sokatmondóan hunyor-gott. Isaacs úr, ki nagyon nem szerette a sötét-séget, egyszeriben elhallgatott, s nemsokára azután elszenderült egy kereveten.

Másnap reggel úgy vette észre, hogy vizet, toaletszereket és ízletes reggelit állítottak be, ám a gonosztevőknek nem látta nyomát sehol, s mikor végzett a reggelivel, újra felvette tépelő-désének fonálát, közben szünetlenül fel s alá járva a szobában. Hogyan? Ki? Miért? — kérődözött Isaacs úr agyveleje... tanár... mi-féle tanár? nem ismerek semmiféle tanárt, — míg tizenkét óra tájban egyszerre nagyot ug-rott egy gondolatra: Dehogy nem, hiszen ismer-ek egy tanárt! Kinek is hívták csak azt a montecarlói alakot? Azt, akinek eladtam a Digamma-részvényeket? Milyen tanárnak?... Pelotardnak! Nem lehet, hogy ő az?... Nem lehet, hogy ő? — kérdezte magában Isaacs úr agyveleje, s addig-addig kérdezte, míg maga adta meg a feleletet: Az ördögbe, hát persze, hogy ő. Ki volna más? S majdnem ugyan-abbán a pillanatban, mikor Isaacs úr eljutott eddig a bizonyosságig, kívülről léptek hallat-szottak, az ajtó kinyílt, s belépett egy férfiú,

ki egész vigyázatlanul hátat fordított Isaacs úrnak, míg újra bezárta az ajtót. Mikor aztán megfordult, Isaacs úr rémülten ordított fel és egy klubszékbe roskadt.

Tudniillik saját magát látta magával szemben.

De Isaacs úr a következő pillanatban újabb dührohamában újra felpattant és reárontott a jövevényre.

— Ki az ördög maga? — kiáltotta. — Pelotard tanár?

Az idegen meglepődve nézett reá és így szólt:

— Hogyan mondja? Isaacs Ernő úr, a londoni tőzsde tagja vagyok.

— Maga? Örült beszéd! — üvöltötte Isaacs úr. — Ebben a maskarában, mely nem elég jó arra sem, hogy lóvá tegyen vele egy utcaseprőt?

— Micsoda? — mondotta az idegen a legnagyobb csodálkozás kifejezésével. — Nem elég jó, hogy lóvá tegyen egy utcaseprőt? Pedig mindenesetre elég jó volt, hogy lóvá tegye az egész londoni tőzsdét.

— A tőzsdét, — visszhangoztatta Isaacs úr, és elsápadt. — Mit művelt a tőzsdén ebben a maskarában, nyomorult szélhámos?

— Semmi nagy dolgot, Isaacs úr, de mindenesetre olyat, amit egész bizonyosan helyeselni fog.

— Csak ki vele! — kiáltotta Isaacs úr. — Mit művelt?

Az idegen egy lépéssel önkéntelenül hátrált, így felelt:

— Összevásároltam a Digamma-társaság valamennyi részvényét.

Kezét ökölbe szorítva rontott neki Isaacs úr és bömbölve mondta :

— Félrebeszél ! Megőrült ! Bolonddal csuktak össze ! Megvette a Digamma-társaság valamennyi részvényét ... a társaságnak tizenöt-ezer részvénye van !

— Megvettem valamennyit, — mondotta az idegen nyugodtan. S Isaacs úr, mintha fejbeütötték volna, visszaroskadt zsöllyeszékébe. — Még pedig jó árfolyamon, — tette hozzá gondolatokba mélyedve az idegen — hat fonton darabját.

Kövér könnycseppek gurultak végig Isaacs úr arcán. Őrült ez az ember ! Tizenötezerszer hat — az agya megszedült, mikor fel akarta fogni ezt a számot.

— Csevegjünk egy kissé, Isaacs úr, — mondotta a kínzó, s ő is beült egy zsöllyébe. — Jöjünk tisztába egymással, s meglátja, hogy helyeselni fogja eljárásomat.

S míg Isaacs úr villámló szemmel nézte, reágyújtott egy cigarettára és így folytatta :

— Minthogy már úgyis kitalálta, mindenekelőtt magam is beismerem, hogy Pelotard tanár vagyok, szolgálatára, Isaacs úr. Talán még jut eszébe, hogy Montecarlóban találkoztunk egymással, s hogy volt oly kedves, ebédre hívni asztalához. Ekkor dícsérte előttem a Digamma-társaság részvényeit, s minthogy vendége voltam, s bíztam őszinteségében, megvettem az ötszáz részvényét. Mikor visszatértem Angolországba,

ügyet sem vetettem arra, amit mások mondtak a társaságáról, mert teljesen meg voltam győződve, Isaacs úr, hogy ön is oly derék, becsületes ember, mint Brutus. Elképzelheti csodálkozásomat, mikor tegnap reggel megtudtam az újságokból, hogy a Digamma-társaság, melyhez oly nagy reményeket fűzött, a tönk szélén áll — a rossz nyelvek azt mondták, hogy merő szédelés az egész. Megkérdeztem az ügynökömtől, hogy mit véljek. Azt mondotta, hogy a társaság helyzete, sajnos, csakugyan kétségbeejtő, s hogy csak akkor lehet megmenteni, ha valamely ismert személyiség sorompóba lép érdekében. Én mindjárt önre gondoltam, Isaacs úr. Mr. Isaacs, gondoltam, a legalkalmasabb ember, mert hisz a társaságban, s mert egyik megalapítója volt.

De mit tegyek? Ha felkeresem Isaacs urat és beszélni akarok vele, bizonyára el lesz foglaltva, s ha fogad is, azt mondja: Mon dieu, kedves tanárom, igazán nem érek reá gondolkozni arról, én sok vasat tartok a tűzben. Pedig lelkemből tudtam, hogy beavatkoznék és megmenteném a társaságot, ha volna hozzá elég nyugalma és békéje, hogy gondolkozhassék a dologról. Nyugalom és béke, mondtam magamban, ez az, amire Isaacs úrnak szüksége van, s azért hozattam tegnap oly mindenszertartásosság nélkül ebbe a csendes zugolyba, hol, remélem, félig-meddig része is volt benne?

Eh bien, Isaacs úr, minthogy tehát vendégszeretettel fogadtam önt fedelem alatt, feljogosítva éreztem magam, hogy kivegyem

magamnak ugyanazt a szabadságot az ön fedele alatt, s ennek következtében elmentem önhöz, hol a legnagyobb előzékenységgel fogadtak. Emlékezhetik reá, hogy még barátnője, Bell Daisy úrnő is bizonyos hasonlóságot fedezett fel köztünk, s egy kevéske művészettel, ügyebár... minden teljes megelégedésemre sikerült, s a bora kitűnő, különösen a Lafite, ápropos, mint vélekedik az én Clos Vougeotomról? Ritka márka, ha illik mondanom... De elég abból annyi, ma reggel odahagytam lakását s a tőzsdére vittem magam, hol éppoly kiváló udvariassággal fogadtak, mint otthon önnél. Mert ki az, ki nem ismerné Isaacs urat? Mindenki ismeri mr. Isaacsot. Sajnálkozásomra úgy vettem észre, hogy a Digamma-társaság helyzete még rosszabbodott, mert újabb hírek keltek szárnyra Maxwell úr kísérleteiről s a társaság részvényei már parin sem álltak. Mindjárt a tőzsde megnyitása után felszólaltam, mondván:

— Gentlemen, önök ismernek, tudják, hogy én voltam az, aki megalapította a Brit Digamma-társaságot. A legjobb szándékkal tettem, nyereszkesedésre alkalmas jó értéket akartam teremteni, melyet mindenki könnyen megszerezhet; munkát akartam juttatni Shrewich városának, melyet alkalmam volt személyesen megismerni és becsülni; ösztönzéssel akartam szolgálni a tudománynak, szóval, tiszteletet akartam szerezni közös angol hazánknak. Úgy látom, hogy eljárásomat félreértették, hogy gonosz nyelvek kétségbe vonják

a Digamma-társaság megbízhatóságát, hogy a társaság helyzete e pillanatban kétesnek látszik. Éretten megfontolva a dolgot, uraim, elhatároztam azt, amit most közölni fogok önökkel. Minthogy én vagyok, kinek a társaság létét köszöni, segíteni akarom múltó nehézségeiben is, s ezennel késznek nyilatkozom átvenni a részvényeket mindazoktól, akik úgy kívánják, átveszem, akár itt mindjárt, vagy talán még inkább holnap az irodámban.

Szavaim közben, Isaacs úr, halálos csend uralkodott, kivéve eleinte, mikor a társaság alapításánál követett szándékaimat — szándékait magyaráztam. De mikor megtettem kijelentésemet, kitört a felkiáltások és a hahota égháborúja, mindenfelől részvényeket ajánlottak fel, két fontjával, egy font tizével, egy fontjával. De én csendet kértem, s így szóltam: Uraim, hozzáteszem még, hogy annyit fizetek, amennyit jó árfolyamnak tartok, részvényenkint hat fontot. Isaacs úr! Ha ott lett volna! Sohasem láttam az örömmek oly szökőárját, mint azt, mely felém torlódott, oly örömet, hálát, rokonszenvet. Megbolondult az a zsidó, kiáltották minden oldalról, s minden arcon verőfényes mosolyt láttam. Oh, Isaacs úr, szép az, mikor az ember boldog embereket lát maga körül, s nekem ma — hála önnek — részem volt ebben a gyönyörűségben. De legyen nyugodt, önnek is lesz benne része, mikor legközelebb a tőzsdére megy. Meg lehet győződve, hogy senki sem fogja addig elfelejteni.

Collin Fülöp elhallgatott és Isaacs úr, ki égő szemmel nézte, így sziszegett:

— Ördög. Legközelebb... Tehát szabadon bocsát? Nem akar meggyilkolni azután, hogy meggyalázott és meglopott?

— De kérem, — mondotta Collin úr szeretetreméltóan. — Szabadságában áll elmenni, amikor tetszik.

— Bizonyosan átkozottul hazudik, — kiáltotta Isaacs úr és felugrott a karosszékből. — De engedjen csak kimennem, esküszöm, hogy öt perc múlva bilincsben lesz a keze.

Fülöp szemrehányóan nézte.

— Szégyelje magát, Isaacs úr, a bosszúvágy nem méltó keresztény emberhez. Az ótestamentumból fakadó érzés az, melyet igyekezzünk levetni magunkról. Mikor én most kibocsátom innen, nem akarom, hogy meg gondolatlanságot kövessen el. Engedjen meg egy kérdést: Észrevette-e a részleteket, mikor... elrabolták?

Isaacs úr felmordult, mint a ragadozó vadállat, s Fülöp indítatva érezte magát, hogy gyorsan hozzátegye:

— Csak azt akarom mondani, hogy nem látott-e véletlenül elragadó barátnőjének lakásával szemközt a gyalogjárón egy állványt, s rajta egy fotografálógépet, és mellette egy embert, aki verklizett egy kis forgatóval? Röviden szólva: egy kinematográfust? Tudja, olyant, aki felvételeket készít a mozgósínháznak, hova oly szívesen jár mindenki? Oh, nagyon sokan járnak a moziba s mindenki

izgató dolgokat akar ott látni, minél izgatóbbat, annál szívesebben. Betörést, gyilkosságot, tűzvészt, nagyszerűen szokott az bevágni mind — hát még az emberrablás? Egy emberrablás ezzel a címmel: »A szerető karjai közül«, vagy: »Elrabolták a haramiák«? Én a magam részéről azt hiszem, hogy nagy attrakció volna, főképp, ha jó főszereplőt lehetne szerezni hozzá, teszem Robertson Forbest, Irving Henryt vagy például Waller Lewist — vagy igen, önt, Isaacs úr?

Fülöp elhallgatott, mintha néma gondolatokba mélyedne, Isaacs úr égő pillantást vetett reá s így szólt:

— Tehát így sikerült elvinnie? Talán bizony volt ott a rendőrség is?

— Mindenesetre, Isaacs úr. Úgy van, végignézte egy rendőr is.

Pillanatig tartó hallgatás következett, aztán Isaacs úr így szólt rékedt hangon:

— A rendőrség sohasem engedné meg ily dráma előadását.

— Nem sokszor, — hagyta reá Fülöp. — De két előadás éppen elég volna, két előadás telt ház előtt. Az egyik, mondjuk, Londonban, az Albert Hallban, ingyen belépéssel, a másik Watfordban, például ezzel a címmel: »Miért várták hiában a választók a képviselőjelöltjüket.« Mesésen mulattató! Mondanom sem kell, hogy már megszereztem a rendőri engedélyt kis drámám bemutatására. Tessék, itt van.

Odavetett Isaacs úrnak egy írást, melyet az

átolvasott, aztán kárörvendő mosollyal ezer darabra tépett.

— Nyilván figyelmen kívül hagyta, — mondotta Fülöp — hogy az engedélyt három példányban állították ki?

— Egy órával az előadás után sarkában volna a rendőrség, — sziszegte Isaacs úr.

— Fél órával az előadás után már biztos helyen volnék. Könnyen kitérhetek a rendőrség útjából.

— Persze, — mondotta Isaacs úr, — kárba veszett fáradság volna, ha tudni szeretném, mibe kerülne, ha az ember meg akarná váltani a belépést az előadásra — valamennyi jeggyel?

— Szó sincs róla. Az ellenérték mai kötéseim jóváhagyása. — Isaacs úr elbödült, és Fülöp így folytatta: — Allons, Isaacs úr, legyen esze. Hiszen úgysis nehezen vághatná ki magát ebből az ügyből — sokkal jobban van az megcsinálva, mondhatnám, oly jól, hogy magam is meg vagyok vele elégedve. És mit veszíthet? Néhányszor tizezret, talán még annyit sem, mert egy csomó részvénytulajdonos, bízva az ön ravaszságában, meg fogja tartani a papirjait. Magukra vessenek érte. De mit nyer ön? Mindent. Megmentette a Digamma-társaságot. Az egész világ önről beszél. South Watford lengő zászlókkal az öné s néhány év múlva sir Ernestnek fogják önt szólítani. Viszont, ha bemutatom a képeimet, mi történik akkor? Kacaj egész Watfordban. Egész Londonban. Egész Angliában. Nincs Isaacs úr számára

hely a parlamentben, nincs szép szerető, nincs nemesség. Lássa, Isaacs úr, a habozás nem méltó önhöz. Business az egész, business nagyban.

A nagy tőzsdeférfiú lelkében félre nem ismerhető harc viharzott le. Hallgatással mult el néhány perc. Fülöp aztán így szólt:

— Tehát rendben van, jóváhagyja műveletemet?

Isaacs úr nehézkesen állt fel a fauteuilből.

— Rendben van, — mondotta.

— Kitünő, — mondotta Collin Fülöp. — Jöjjön, menjünk a szobámba és foglaljuk írásba a dolgot.

*

Isaacs úr elismerő írásával a zsebében Fülöp félórával ezután whisky-grogja mellett ült a könyvtárszobájában. Kopogtattak. »Szabad!« mondotta s az ajtóban megjelent a tegnapi kövér, korosabb ember. Arcán a legmélyebb levertség kifejezése látszott.

— Jó napot, Graham, — mondotta Fülöp. — Kitünően tartotta magát tegnap, ön is, mint egyáltalában valamennyien. Üljön le és igyék egy pohár whiskyt.

— Köszönöm, tanárom, nem kérek belőle, nem tudom... valami átkozottul kellemetlen dolgot kell közölnöm önnel...

— Vajjon mit, Graham?

— Hát kérem, éppen most készültünk el a filmmel, hamarabb nem jutottunk hozzá. S a film teljesen hasznavehetetlen. Gyöngé lehetett a világítás. Én...

— No, csak üljön le Graham, és igyék egy pohár whiskyt. Eszerint a film tönkrement? Nem baj. Lemondottam az előadást.

NEGYESEDIK FEJEZET.

AZ ELTUNT ARANYKÜLDEMÉNY.

- De bizonyos a dolgában, Lavertisse?
- Olyan bizonyos, mint hogy itt látom magát, professzorom.
- Bizonyos-e benne, hogy nem hallotta rosszul?
- Feltétlenül bizonyos vagyok benne.
- Hogy a küldeményt huszadikán indítják el?
- Úgy van.
- Hogy az *Empress of Oceaniá*-n viszik?
- Az *Empress of Oceanián*.
- Az alexandriai útvonalon?
- Az alexandriai útvonalon.
- S hogy azok az urak, kiket beszélni hallott róla, csakugyan azok, akiknek tartja őket?
- Épp oly bizonyos, mint hogy nem hitték, hogy egy szót is értettem abból, amit mondtak. Három francia újság volt a kezemben. Megkérdezték tőlem, hogy felhúzzák-e az ablakot s én úgy tettem, mintha nem érteném egy szavukat sem. Aztán beszélni kezdtek mindenfélről — s néhány percmulva felismertem az egyiket a *Daily Mirror*-

ból. A képes újságok nagy jótéteménye az emberiségnek.

— Az egyiket? Melyiket?

— Hoxton urat. A legutóbbi lordmayorkinevezés alkalmával volt benne az arcképe. Benne volt már bizonyosan többször is — olyan állású ember, mint ő, tanárom! — de én éppen akkorról emlékezem reá. A dolgot a barátja hozta szóba először. Nevetséges, de azt is mindjárt felismertem.

— Sir Arthur Wadest?

— Sir Arthur Wadest, tanárom, holtbizonyos, hogy Wades volt a külügyminisztériumból. Ő kezdette. Reánézett az újságomra — a *Matin* volt — s annak az első oldalán cikk volt a gyarmatokban, Indiában és Egyiptomban elkövetett gyilkosságokról — hiszen tudja! Ez vezethette reá a dologra. Addig alig figyeltem, mit beszélnek egymással, de egyszer csak hallom, hogy azt mondja: »És nem fél, hogy valamelyik átkozott nacionalista neszét veszi a dolognak? Ugyancsak szép summa pénz volna a pártalapjuknak.« Mikor a »szép summa pénzt« hallottam, persze tüstént hegyeztem a fülem. A másik, Hoxton úr, a fejét rázta s így szólt: »Nem, nem, sir Arthur, nem tud róla senki, csak én meg a főigazgató. Éppen mi is reájuk, a nacionalistákra gondoltunk, s azért veszünk igénybe egy egészen közönséges hajót. Mondhatom, sir Arthur, de hiszen bizonyosan nélkülem is tudja, kicsibe mult, hogy nem sikerült tervük a legutóbbi P. & O. gőzös ellen. Igen, tudja? Sze-

rencsére a kapitány volt oly óvatos, hogy katonai segítségért táviratozott, máskép...» Sir Arthur a szavába vágott, s reám nézett: »Az ördögbe, Hoxton, nem gondolja, hogy ez a fráter megértheti, amit beszél?» A kocsi-szakasz másik végében ültem, professzorom! Hoxton úr kacagott s így szólt: »Nem, hacsak az ajkamról nem tudja leolvasni!»

— Persze, nem tudták, milyen finom halása van magának, Lavertisse.

— Nem biz' azt, professzorom. Sir Arthur aztán így szólt: »De hátha éppen egyiptomi volna, Hoxton.«

— No, Lavertisse, hízelgőnek tartja ezt a feltevést?

— Őszintén szólva nem, kedves tanár. Sohasem láttam más egyiptomit, mint azokat, akik a British Muzeumban vannak — vigyen el az ördög, ha szépek!

— A múmiák? No, vannak újabbkeletű egyiptomiak is. De mindegy, folytassa! Mit felelt reá Hoxton úr?

— Nevette sir Arthurt, s így szólt: »Egyiptom — i wo — egy kis francia széltoló, ha nem tévedek nagyon. Talán valami variété-clown, hogy megengedheti magának az elsőosztályú jegy fényűzését.

— S maga ezt nyugodtan hallgathatta, Lavertisse?

— Az üzletért mindent, professzorom! Az ember ne legyen érzékeny természetű, mikor olyan füle van, mint nekem. Az olyan

ember kénytelen meghallgatni sok mindenféle igazságot.

— Nagy filozófus maga, Lavertisse. No, és?

Sir Arthur aztán így szólt: »Igen, igaza van, Hoxton, valami kis francia széltoló. Tehát azt mondja, ne legyen katonai fedezet, míg a hajóra szállítják?« — »Ne«, felelte Hoxton úr, »hiszen az annyi volna, mintha az ember ki akarná kiáltani a dolgot a világnak. Megolvassuk és lepecsételjük a pénzt és ezer fontonként a bank dobozaiba rakjuk, de aztán egy közönséges ládába csomagoljuk az egészet ezzel a felírással: Árumenták. A hajó kapitányát ismerjük harminc éve — ravasz vén komondor az, sir Arthur, a többi reá bízhatjuk. Oly nyugodt vagyok benne, mint saját magamban.« — »De nem csábíthatná őt magát is túlságosan, Hoxton? Százezer...« — »Nem, sir Arthur, az ő becsületessége nagyobb összeghez is elég. Hiszen ő volt, aki meghozta Délafrikából a Cullinangyémántot — jut eszébe még? Senki sem gyanította, hogyan került az Angliába. Elképzelheti, hogy az egész világ tolvajai utánavetették magukat. Selby kapitány lóvátette valamennyit.« Selby kapitány, gondoltam magamban, nem mondhatná meg a hajó nevét is? De nem tették meg. A dologról aztán nem is mondtak többet, mint ezt: »Az alexandriai bankok remélem, beérhetik ezzel és nem fognak még többet kívánni. Ezzel együtt most már nagyon szép kis összeget küldötünk nekik egy év óta.« Hoxton úr mondotta ezt. És sir Arthur így felelt reá: »Legyen nyu-

godt, Hoxton, az idén kitünő aratás lesz — hiszen elkészültek már sir William zsilipjei. « Mit gondol, tanárom, mit értett azzal?

— Sir William zsilipjei? Természetesen sir Willcox Williamre gondolt, Lavertisse. Hiszen tudja, hogy ő építette meg újra a fáraók egykori nílusi vízműveit. Világos, mint a nap. No és egyéb semmi, Lavertisse?

— Semmi, mert mindjárt azután a Clapham Junctionhoz értünk s kiugrottam a vonatból, bár a jegyem a Victoria-állomásig szólt. Arra gondoltam, hogy hátha sir Arthurnak valami detektívje van az állomáson és eszébe jut, hogy nagyobb biztosság okáért lefüleltessen. Azért jobbnak tartottam leszállni Clapham Junctionnál, s csak a következő vonaton folytatni utamat.

— Zeűszre mondom, igazi drágagyöngy maga, Lavertisse, óvatos, mint Torstenson és éleshallású, mint Odin.

— Mint kicsoda, professzorom?

— Nem fontos — csak emlékezés az elmúlt időkre. No, s mit tett aztán?

— Mentem egyenesen mr. Carnegie egyik közkönyvtárába és előkerestem a *Shipping Times*-t. Selby kapitány és Alexandria — ezt a kettőt tudva, nem lehetett nehéz megtalálni azt a hajót, melyről Hoxton úr és sir Arthur beszélt. Tehát, professzorom, az a hajó az *Empress of Oceania* és huszadikán indul. Kis hajó, hétezer tonnás, csak Gibraltárban és La-Valetteban köt ki. Alexandriában huszonnyolcadikán, na minden jól megy.

Lavertisse elhallgatott és figyelmesen nézte barátját és főnökét, Pelotard tanárt, alias (bár Lavertisse úrnak ez az alias ismeretlen volt) Collin Fülöp urat Svédországból. A tanár előkelő dohányzó-szobájában ültek; előttük egy négyszögletű üvegben whisky állt. Körülötte néhány palack Schweppe, egy nagy doboz de Reszke és egy vertmivű ezüstcsészében jég.

Úgy látszott, mintha Lavertisse úr közlése mély tépelődésbe merítette volna Collin Fülöpöt. Elmúlt legalább tíz perc, anélkül hogy meg is moccant volna zsöllyeszékében; kezét a nadrágzsebébe dugva, állát mélyen a mellére horgaszta, mozdulatlan szemmel meredt a szemközt levő falnak ugyanarra az egy pontjára — Goya »El pico d'oro« című eredeti rézkarcára. Lavertisse úr, ki ismerte szokásait, hol őt, hol meg a rézkarcot — egy bizonyos régiségbolt egyik emlékét — nézte. Collin úr hirtelen egy mozdulatot tett, kinyújtotta kezét, a grogos pohárért, egy hajtásra kiitta egész tartalmát és visszamerült tépelődő helyzetébe, csak azzal a különbséggel, hogy a szemét most a könyvvállványra függesztette. Öt percig nézte vizsga szemmel, aztán így szólt:

— Tudja-e, Lavertisse, mennyit nyom száz-ezer font aranyban? Körülbelül?

Lavertisse úr mélyen gondolkozva szedte ráncba a homlokát.

— Hm, pontosan alig, professzorom . . . egy-, kétszáz kiló, nem?

— Egy-, kétszáz! — Legalább hatszáz kiló! És ebben van a nehézség, Lavertisse! Az arany-

nak egy részét venni el — csekélység, mikor tudjuk, amit tudunk. Elvenni mind — az sem sokkal nehezebb. De elvenni mind és magával vinni, mikor az ember leszáll a hajóról — itt, itt, lássa, Lavertisse, itt fekszik a nyúl!

Lavertisse úr néhány pillanatig gondolkozott, aztán így szólt:

— No, s miért elvennünk mindet, professzorom? Egy részét... néhány kilót...

— Lavertisse! — mondotta Collin úr szigorúan.

— No de miért, tanárom, nem érthetem...

— Lavertisse, mikor egy kalandor elérte azt a fokot, melyről azt hisszük, hogy mi elértük, akkor bizonyos kötelezettségek hárulnak reá. Noblesse oblige, Lavertisse. Mindent, vagy semmit. És ezért gondolkozom.

Lavertisse úr segítségül vette a grogot, hogy könnyebben nyelje le Collin úr szemrehányását, Collin pedig elmerült a fal egy másik részének néma szemléletébe.

Elmult talán még tíz perc és szeme ez idő alatt a falon lévő egyik metszetről a másikra tért át ugrásszerűen. Végre megpihent egy Guillaume-féle rajzon. — »A vigasztalhatatlan«, ez volt a címe, fiatal feketeruhás párisi nő volt rajta, ki könnyben úszó szemmel, kacérul térdel férjének hatalmas márványsíren léke előtt — de alattomban a körülötte settenkedő udvarló felé kacshint... Collin majd hogy el nem nyelte szemével a frivol kis mestermű minden részletét, aztán éles lokomotívfüty-

tyel, hogy : uuuit, uuuit, uuuit, hirtelen felugrott a klubfoteljéről.

— Lavertisse ! Heuréka ! Megvan ! Az arany a miénk — tíz nap alatt a miénk !

Lavertisse úr bizakodásból, csodálatból és bizalmatlanságból vegyült arckifejezéssel meredt reá.

— Mit, hogyan ? — hebegte.

— Jól van, jól, Lavertisse. Majd megtudja később. Hátha közbejön valami előre nem látott akadály, s akkor hiú reményeket ébresztettem volna magában. Egyáltalában — dolgozzék jobban, mikor nem tud semmit.

Lavertisse biccentett a fejével és szemmel láthatóan nem érezte megbántva magát ez utóbbi állítással.

— És micsoda munka jut reám, professzorom ?

— Kétrendbeli. Mindenkelőtt meg kell tudnia, milyen formájú az a láda, melyről Hoxton úr beszélt . . . Kissé kényes lesz, de pénzzel, erős akarattal és óvatossággal könnyen túlteheti magát minden nehézségen. Aztán — részemről ez voltaképpen kacérság — ki kell tudnia, minők azok a dobozok, melyekbe az aranyat rakják. Hiszen elsőrendű hírben áll a bankjánál, nem tudhatná meg annak a révén ?

— Hm, meglehet, — dünnyögte Lavertisse — azt hiszem, menni fog. És mit fog tenni ön, professzorom ?

— Azt hiszi, Lavertisse, hogy henyélni akarok ? Legyen nyugodt ! Mindenkelőtt szolgálai

mezbe kell bujnom, hogy mindenben és mindenkinek olyan legyek, mint egy dockmunkás — ami azt jelenti, hogy reggel fél négyre fenn kell lennem, ha azt akarom, hogy menjek valamire.

— És tengerre akar szállni a . . .

— Persze, Lavertisse ! Még pedig a . . . De azonkívül még el kell intéznem két dolgot : ki kell kísérnem Graham barátunkat a vonathoz és meg kell váltanom a jegyét Nápolyig. Neki aztán ott . . . de az most nem tartozik a dologra ! Aztán eszembe jutott még valami, Lavertisse ! Nem gondolja, hogy csúnyán elhanyagoltuk a községünkbeli papunkat ? Én a magam részéről úgy gondolom, és holnapután felkereksem, s megkövetem a tiszteletreméltó öreget !

Lavertisse bámészul nézett régi barátjára és gazdájára, mintha komolyan kételkedni kezdene elméjének épségében, Collin úr pedig kacagva töltött neki egy pohár grögöt.

Naplóm az »Empress of Oceania« fedélzetén.

Október 20-án.

A naplóm ! Igazán régen volt, mikor naplót írtam — s miért kezdem most újra ? Nem tudom. Talán idegességem készített reá ; a feszültség, mely meg szokta előzni azt a pillanatot, mikor minden eldőlt, mely arra készíti az embert, hogy újságot olvasson mohón és céltala-

nul beszélgessen merőben idegenekkel (sőt önmagában is), míg vár az orvosnál, kinek ítéletétől retteg.

De azt hiszem, a másik kettőre, a barátaimra gondolok, mikor reá szánom magam, hogy írjak. Azt akarom, hogy ha nem közvetlenül tőlem (feltéve, hogy minden sikerül), de közvetve e naplójegyzetekből (biztosra veszem, hogy közzéteszik, ha tervem balul üt ki) — azt akarom, hogy valamiképpen megtudják, hogyan folyt le kísérletem, megismerkedjenek a részletekkel, érzelmeimmel — aggodalmaimmal, félelmemmel.

Igen, a félelmemmel! Nevetséges: egy magamféle, többé vagy kevésbé bűnös, többé vagy kevésbé kalandos szélhámosságokban sokévi tapasztalással bíró embernek — már mint nekem, valósággal reszket a kezem ennél az utolsó kalandnál, mely se nem nehezebb, se nem kockázatosabb, a többinél... Azt írtam: ennél az utolsónál. Önkéntelen jóslat ez, melyet magamnak jósolok? Óvás, figyelmeztetés? Kezdek kivénülni az eféle dolgokból? Felvetem magamban ezt a kérdést egy csomó más kérdéssel egyetemben, anélkül hogy feleletet kapnék reá, anélkül hogy mást felelhetnék reá magamnak, mint azt, hogy ostobaság, nevetséges, képtelenség: mert semmi sem veszedelmesebb abban a tervben, melyet most eszeltünk ki barátaimmal, mint abban a húsz másikban, melyet szintén mi eszeltünk ki és viteltünk végbe. A jutalom pedig, mely reánk néz, annál nagyobb! Százezer... És mégis!...

Úgy volt, hogy reggel három órakor indulunk ki a dokkokból. Esős nap volt, a dokkok szürkébbek és komorabbak voltak, mint valaha s az Eastenden át lefelé vivő utam kietlenebb volt undok szennyével, mint valaha. Azt olvastam egyszer valami könyvben, vagy újságban, magam sem tudom, hol: London a szürke ködén át olyan, mint egy lidércnyomásos álom az örökkévalóságról . . . Önkéntelenül erre kellett gondolnom, mikor idevitt a cabom, lidércnyomásos álom az örökkévalóságról — de elég már az érzelgő ömlengésekből, csak nem azért írom ezt a naplót, hogy L. meg G. kikacagjon érte.

Tehát, három órakor elindultunk . . . a körülmények sorozata, melyekre nem számíthattam, lehetetlenné tették, hogy benézzek a »Három matróz«-ba, hol L. várt, hogy megmondja, csakugyan hajóra tették-e a várt holmit. A cabomat irgalmatlanul rossz gebe húzta és nem sokkal különb kocsis hajtotta. A Nile Endroadon a ló csakugyan elcsúszott és felbukott az utat borító máléban, s a kocsis semmi igyekezettel sem volt képes többé lábraállítani. Másik cabot oly környéken természetesen hiába kerestem volna és igazán még szerencse volt a szerencsétlenségben, hogy végre sikerült felhajtanom egy ócska taxit s egyáltalában még jókor érkezniem a hajó indulásához. Alig volt tíz percnél több időm, és egyáltalában nem értem reá, hogy benézzek a »Három matróz«-ba. De L. kitalálhatta, hogy valami baj ért, mert az utolsó pillanatban dokkmunkásnak öltözve,

futva megérkezett, s meg is talált. Természetesen a fedélzeten álltam s kémelve kerestem őt. Éppen akkor érkezett, mikor felhúzták a hajólépcsőt, s egy fintorral meg egy taglejtéssel értésemre adta, hogy : allright. A várt podgyász megérkezett s csak önre vár . . . gyorsan visszaintettem neki, s lementem a hajószobámba, hol most asztalnál ülök s írom ezeket.

Még nem volt rá idő és alkalom, hogy kikémleljem a terepet, várnom kell holnapig, de hiszen nem is sürgős.

Manó vigye ! Rágyújtok a pipámra és fölmegek a fedélzetre. Borzasztóan ideges vagyok — nevetséges, igazán nevetséges. Száz-ezer és semmi különösebb kockázat.

Október 20-án éjjeli 12 órakor. Megismerkedtem a többi elsőosztályú utassal, meg a kapitánnyal. Ettem, whiskyt ittam, és sakkoztam a máltai tiszteletessel. Már nem vagyok oly ideges, de álmos sem vagyok, s hogy valamiképpen teljék az idő . . .

A máltai tiszteletes ! Mondhatom, sikerült egy alak ! Mert mit mondjon az ember mást egy galambősz öreg papról, ki tüdővészben szenved és reszket minden ízében, mikor keresztshél húz az ajtó felől, s most Máltába megy, hogy oda temetkezzék ! Igen, úgy van, hogy oda temetkezzék — magával viszi a hajón a sírkövét is ! Veszettül nagy darab, — monddotta a kapitány, megvan fél mázsa, vagy annál is több. Igaz, meg akarja még próbálni, mit segíthet rajta az éghajlat, s reméli is, hogy csodát fog művelni érte, de az unokaöccse, ki szintén

vele van, úgy látszik, nem remél semmit. Valahányszor az öreg pap a levegőről beszél s azt a csodálatos hatást említi, melyet olyanokra tett, kiket ismert, az unokaöccse titokban megcsóválja a fejét, bár igyekszik nagyon bizakodónak látszani, mikor az öreg reánéz. De míg az aggastyán az éghajlatról s mi-egyébről beszél, már jön az újabb köhögési roham, melynek elmúltával pihegve mondja:

— Georgie, fiam, mégis csak jó volt megvennem azt a sírkövet!

— Oh bácsi, ne mondj olyat...

— Hiába, Georgie, készülten kell várnunk mindent, ami ránk néz, hogy minden pillanatban szembenézzhessünk a halállal!

Aztán mikor az ember jóformán még nem is sajnálkozhatik és nem is tiltakozhatik, az öreg hirtelen átváltozik, s oly pajzán, mint a gyermek, adomákat mond el — igazán, becsületesre, mulatságos eseteket — s olyan, mint a ragyogó napsugár. A hölgyek természetesen imádják (az a kevés hölgy, aki a hajón van), bár egyébként úgy vélik, hogy a sírkő ijesztő módon rémes. De az öreg ebben az egy dologban nem tűr ellentmondást.

— Édes gyermekeim, — szokta mondani és szelíden mosolyog rájuk — ne sajnáljátok egy öreg embertől életének utolsó örömét. Hiszen oly ártatlan öröm, elhihetitek. Az ember csak megválaszthatja a saját sírkövét. Az enyémet az én kedves Cornwallomban faragták, a szülőhelyemen. Így legalább majd hazám földje — vagy legalább köve — alatt pihenek.

Engem az öreg, úgy látszik, különösen megszeretett. Néhányszor beszélgetésbe ereszkedett velem az asztalnál, egészen ártatlan beszélgetésbe, szokott szeretetreméltó módja szerint, mégis finoman — s a legnagyobb kedvességgel bár, de mégis keresztkérdések alá fogott. Kénti, Tanbridgei földbirtokosnak írtam be magam (valamikor csakugyan megfordultam azon a helyen), s a kellemetlen véletlen úgy hozta, hogy az öreg néhány évig maga is ott lelkészkedett s úgy ismerte azt a falut, mint a mellyene zsebé. Tőlem telhetőleg kivágtam magam, mondván, hogy sok éve járom a világot, s alig emlékezem már a régi jó Tanbridgere — de néhány percig nagyon kellemetlenül éreztem magam, s azt hiszem, az öreg gyanút foghatott volna, ha történetesen nem mélyedt volna el nagyon egy banána hámozásába, s ha egyébként is nem ő maga csevegett volna folyton. Aztán, mikor megittuk a kávé, odajött hozzám, s egy sakkipartíra invitált (történetesen megemlítettem, hogy szoktam sakkozni). Egészen ügyes királyné-gambitot játszottam, de ő ugyancsak ravaszul vágott vissza. Közben erős köhögés lepte meg, de aztán így szólt: — Ah, azt hiszem, kitaláltam a gondolatát! Haha, haha! Nem, meg fogjuk akadályozni! Sakk!

S mielőtt magamhoz térhettem volna a kellemetlen érzésből (átkozott idegesség!), az öreg már mattba tett! Aztán legkedvesebb mosolyával így szólt: — Jó éjszakát! — és belekarolva unokaöccsébe, kibicegett.

Szegény öreg ember — de, ki tudja? Talán boldogabb, mint én a maga egyszerűségében, egyszerű életmódjával, néhány lépésnyire a sírtól. Olyan arca van, mint egy angyalnak.

Nem, de most már lebujok a fölkémbe. Nagy tervek várnak reám holnap. Százezer! Ha Selby kapitány tudná!...

Október 22-én. Az *Empress of Oceania* már hátrahagyott szép egynéhány mérföldet, mióta utoljára firkáltam ebbe a naplóba. Átvágott a Biscaya-öblön — és reményeim eléggé jelentékeny részén. No, nem éppen egészen, de mindenestre...

Tegnap reggel fájdalmas felfedezést tettem: Hoxton megváltoztatta tervét, Hoxton, vagy Selby kapitány.

Eleinte úgy megdöbbsentem ezen a felfedezésen, hogy alig csodálkoztam a módon, ahogy közölték velem: G. a hajón van! G., akit száz mérföldnyire hittem, matrózként szolgál a hajón, s ő az, ki értesített a dologról.

Lementem az alsó szakaszba, hova a teherárút rakták. Hiszen a külsőm nem a legroszabb, ha meglepnének, mikor odalenn kémsemlét tartok — ki gyanúsítana meg egy nap-sütötte, angol sportembert és vidéki nemest oly tervekkel, minőkkel én járok? Azonkívül van odalenn valamelyes podgyászom, mely szükség esetében igazolhatja jelenlétemet. Alig értem le a lépcsőn, valaki a vállamra tette kezét. Mosolyogva fordultam meg, készen a magyarázkodásra — természetesen azt hittem, hogy a hajó valamelyik tisztjével van dolgom. De G. volt!

— Jöjjön velem, — súgta és hevesen összehúzta a szemöldökét. — Itt veszélyes járni és nincs is mit keresnünk itt.

Bámulva néztem reá és bután ismételtem meg: — Nincs mit keresnünk itt. Hogyan érti, G.?

Ő csak türelmetlenül rázta a fejét és gyorsan felcipelt magával a lépcsőn. Még annyira zavarban voltam a viselkedése miatt, hogy alig értem reá gondolkodóba esni a jelenlétén. A dolog csak akkor vált előttem tudatossá, mikor egy lépcsővel feljebb tartottunk.

— G., — mondtam — mi a csudát keres...

— Csitt, — mondotta türelmetlenül — siessünk. A hajón vagyok. Ez elég. Tartottam tőle, hogy egyedül nem igazodhatik el a dologban... hogy nehézségek támadhatnak, — igazította helyre szavait, mikor arcomat látta. — És jó is, hogy eljöttem. Megváltoztatták terveiket!

— Vagy Selby, vagy Hoxton gondolt mást, — folytatta — ördög tudja, miért, de átkozott csalódás ért bennünket! Azt a dolgot nem is a teherárúraktárban helyezték el, mint hittük, s ha ott keresnők, kereshetnők Alexandriáig. Odafenn van!

— Odafenn? — mondtam gépiesen. — Vajjon hol, G.?

— No, az égben nem! — ordította. — Ugyan mi baja, hiszen úgy néz reám, mintha első vállalkozásán volna! Hát nem érti meg? Odafenn a kis raktárban, közvetlenül a fedélzet alatt. Abban a helyiségben, hol az értéke-

besb és a kényes dolgokat tartják — nem éppen drágaköveket, hanem olyan holmit, amiré vigyázni kell. Ott van az a holmi, melynek kedvéért ön is, én is a hajóra szálltunk. Most pedig arról van szó, hogy kieszeljük, hogyan haphatjuk ki onnan.

Végre sikerült erőt venni magamon. Karonfogtam G.-t és így szóltam hozzá :

— Vezessen oda, ha kockázat nélkül odamehetünk. Legjobb lesz, ha nem vesztegetjük az időt.

G. mogorván biccentett s megmutatta az utat, mely egyenesen a fedélzet alá vitt. Közvetlenül a fejünk felett hallottam a matrózok lábának dobogását. Egy hatalmas, szürkére mázolt vasajtó előtt, mely nehéz reteszekkel volt ellátva, G. megállt.

— Itt van, — mondotta. — Odabenn van a százezer és várja, hogy a zsebünkbe vándorolhasson. — Kettős acélajtó, nem éppen vas-pénztár, de olyasvalami.

Szavába vágтам.

— Mi van a mellette levő helyiségben ?

Ezen az oldalán, elől vannak a jégsekrenyek és hűtőkészülékek, — mondotta. — Itt nem lehet tenni semmit. A túlsó oldalán levő helyiséget ezidőszerint nem használják. Csak a doktor tartja ott a szereit. Egyébként, azt hiszem, betegszobának fogják használni, ha szüksége fordul.

— És állnak őrt a pénztárhelyiség előtt ?

— Egyelőre még nem, de gyaníthatólag ... Look out ! — súgta G. gyorsan. A gépházat,

uram? Nem tudom, szabad-e megmutatnom, de tessék erre, uram!

Megfordultam, elég gyorsan arra, hogy lássam az első kormányost, ki lassan jött lefelé a folyosón és mindjárt hozzátaláltam magam G. szerepéhez.

— Űgy, nem tudja, hogy megteheti-e? Pedig oly érdekes volna, mert még sohasem...

— Allright, sir! Arra lefelé, uram! Megengedi uram? — Gyorsan szalutált, s az első kormányoshoz fordult, ki fürkésző pillantást vetett reánk, s most jóváhagyólag bólintott.

Lesiettünk a lépcsőn a dübörgő, zakatoló gépházba. Útközben G. odahajolt hozzám és így szólt kiabálva a pokoli zajban:

— Majd hogy el nem felejtettem! Van itt a hajón egy különös bácsi — valami pap vagy hittérítő vagy olyanféle! Ismeri!

Biccentettem.

— No. Azt látta volna. Olyan podgyásza van, mint a Bábel tornya — azt mondja a vén kutya, hogy a sírkövét viszi benne. A sírkövét! Akármilyenek...

A szavába vágtam:

— Kérem, G., ne mondjon semmit a tisztelésről. Soha oly aranyos embert, mint az. Máltába készül a tüdejét gyógyítani, s odahaza Angliában megfaragtatta a sírkövét, hogy hátha meghal. Miért is beszél róla, G.?

— Miért? Csak azért, mert a sírköve történetesen abban a pénztárszobában van, melyet az imént szemügyre vettünk. A saját kis podgyászuk mellett, — kiáltotta a fülembé.

— Csak vigyázzon, nehogy elvétse, mikor rákerül a sor.

— Tudom, hogy nagyon félti, — mondtam, ügyet sem vetve G. orcátlanságára. — De hogyan vihették a pénztárszobába, mint maga mondaná?

— Van ott egy nyílás, éppen a fedélzeten. De azon ugyan nem vehetjük ki a podgyászunkat. Járnak ott éjjel-nappal. Ajánlom, eszeljen ki valami mást, — kiáltotta G. — Most pedig menjen már fel! Nem jó, ha sokáig együtt látják velem.

Úgy tettem, amint mondotta. S azóta most már elmúlt harminchat óra és még mindig nem eszeltem ki semmit. Kettős vasajtó előtt, oldalról nem lehet hozzáférni, felette pedig egész nap járnak! Nem is említve azt, hogy a folyosón egész éjszaka fel s alá sétál az ő.

Úgy három nap mulva Gibraltárban leszünk, öt vagy hat nappal azután pedig Alexandriában!

Október 24-ikén. Újra hozzáülök a naplóíráshoz — úgy látom, kezd unalmassá válni. Nem történt semmi újság. Semmi, ami csak egy lépéssel is előbbre vitte volna terveimet. Inkább talán olyas, ami egy lépéssel hátravetette, ha ugyan egyáltalában lehetséges volt. S ennek a valaminek nincs más oka, mint a szegény öreg máltai tiszteletes.

Aznap este, mikor legutóbbi feljegyzéseimet végeztem, szokás szerint sakkoztunk, ő meg én, az unokaöccse mellette ült; az *Empress of Oceania* hölgyei pedig körben ültek (képeletesen szólva) a lábainál, mint az apostolok.

Az öreg aranyos kedvében volt, s mindnyájunkkal egyszerre beszélgetett aközben, hogy a húzásait tette. Szokás szerint ő volt előnyben — nem vagyok éppen rossz játékos, a dolog talán éppen megfordítva áll, hiszen egyszer helyt álltam Laskerrel szemben (mikor tizennyolc partit játszott egyszerre), — de az már holtbizonyos volt, hogy az öreg tiszteletessel szemben mindig veszítek. Elég az, hogy mikor éppen kellő közepén voltunk egy érdekes játszmánknak s az öreg jobbra-balra mosolygott és tréfálkozott, oly rémes köhögési roham lepte meg, hogy nem hallottam még ahhoz hasonlót. Az ember szinte azt hitte, hogy ott mindjárt meghal. Valósággal jobbra és balra vetette magát karosszékében, arcához szorította a két kezét, mikor pedig az egyik roham elmúlt, s hörögve levegőért kapkodott, jött utána a másik, mely még szörnyűbbnek ígérkezett. Az unokaöccse természetesen elkövetett mindent, ami tőle telt, úgy voltunk vele mi többiek is, bár voltaképpen alig tudtuk, mit cselekedjünk. A roham végre kissé enyhült, s a szegény öreg visszarozkodt karosszékébe, görcsösen gyűrve össze a zsebkendőjét, megtörő szemmel: a zsebkendője csupa vér volt. Az unokaöccse végre magához tért rémületéből, s odakiáltotta az elősiető stewardnak: »Okvetlenül rendbe kell hoznia a doktor betegszobáját. Nem lehet, hogy a bácsim tovább is fennmaradjon.« »Ne, ne«, rebegte az öreg pap, »mi nem jut eszedbe, Georgie, fiam, jobban leszek majd. Steward, kérem, ne okozzon miattam semmi alkalmat-

lanságot!« De a steward, ki természetesen épp úgy imádta a kedves öreget, mint a többiek, már el is sietett, hogy teljesítse az unokaöccs rendelkezését, s az öreg félóra mulva gondosan ágybatéve feküdt a doktor betegszobájában. A doktort természetesen nagyon kellemetlenül érintette a köhögési rohamról adott leírásunk, meg is akarta vizsgálni a tiszteletest, de nem engedte sem az, sem az unokaöccse. »Nincs célja, doktorom«, suttogta az aggastyán. »Nem segít énrajtam már a világnak semmi orvosa. Ha meggyógyíthat a máltai levegő, akkor... ha pedig nem, kész vagyok számot adni életemről Neki, akitől ajándékul kaptam. De azért hálás vagyok a jóságáért, doktorom!« Az orvos komoran bólintott, mert természetesen csak azt gondolhatta magában, hogy az öregnek igaza van, s hogy ő már csak azt az egyet próbálhatja meg, hogy életben tartsa, míg megérkezünk La-Valetteba. Csillapítószer adott neki, s rendeletet adatott ki Selby kapitánynyal, hogy minél nagyobb csendet tartsanak a betegszoba előtt levő folyosón és a fedélzetnek felette levő részén: úgyis van, hogy szigorúan meg van tiltva az egy doktoron kívül mindenkinek, hogy zavarják az öreget. S a doktor is napjában csak kétszer, vagy háromszor zavarja, hogy lássa, életben van-e még, s hogy csillapítószer adjon neki. Az unokaöccs éjjel-nappal a beteg ágyánál virraszt.

Bizony, szegény öreg papom, ha tudnád, mily alaposan felborítottad a terveimet, melyek a Selby kapitány külön helyiségében féltve

őrzött kényes portékák egyikét, azt a ládát illetik! Te, ki ott fekszel és a halállal küzködöl, nem sejtethed, hogy a melletted lévő helyiségben annyi pénzt őriznek, mely elég volna biztosítani életemet, s még többünk életét földi létünknek egész hátralévő részére! Ott őrzik egy közönséges ládában — a sírköved mellett!

Félek, félek, hogy az a sírkő reményeim sírköve lesz!

Október 24-én, valamivel később. Megint az írka-firkánál. De mit tegyen az ember mást?

Megálltunk Gibraltárnál, s két óra múlva továbbmentünk. Az idő megenyhült és felmelegedett, mióta a Közép-tengerre jutottunk. A nap reggeltől estig sütött, s a napnyugta a legszebbek egyike volt, melyeket valaha láttam — Browning néhány halhatatlan sora jutott eszembe. Nagy arany, vörös, bíbor-színű hullámok, melyek a szirtek mögött feltorlódtak, olyan volt az, mint a színek vulkáni kitörése, mint... de rajongó természetimádásba esem, ami sehogy sem illik sem az angol falusi dzsentrifelvett szerepéhez, sem a szélhámoshoz és a társadalomnak ahhoz az ellenségéhez, aki ez idő szerint egy bizonyos 100.000 fontnyi aranyküldeményre vadászik...

No de az, hogy illik-e hozzá vagy sem, szorosan véve, egyre megy. Mert ez a szerep a legrosszabbul sikerültek egyike azok közt az alakok közt, melyeket életem színpadán játszottam. Egy lépéssel sem vagyok még közelebb célomhoz! A betegszoba közelében oly zavartalan csendet kell tartani, hogy még az

éjjeli őr is parancsot kapott, hogy a folyosó végén álljon meg és ne háborgassa a beteget. Ma délután az unokaöccse fentjárt a fedélzeten. Fáradtnak és kimerültnek látszott és aszkóros foltok mutatkoztak az arcán. Néhány udvarias kérdést tettem a tiszteletesről — mikor hozzája férhettem, mert a hajó hölgyei úgy körülrajzották, mint a méhek a mézet. Megszorította a kezemet, s néhány érthetetlen szót mormolt, aztán kiszakította magát, s újra lesietett a beteg nagybátyjához.

Selby kapitány ma este meglátogatta a tiszteletest, s nála maradt vagy negyedóraig. Mikor újra feljött, nagy könnycseppek fénylettek a szemében — bizony, mondhatom, a barnabőrű vén tengeri farkas sírt. Láttam, hogy bámultan nézek rá s közeledett hozzám.

— Úgy van, — mondotta — sírok és nem szégyenlem azt, sir! Az az ember valóságos szent, uram, valóságos szent és aki az ellenkezőjét mondja...

Nem fejezte be a mondatot, hanem felment a parancsnoki hídra.

Úristen, hiszen nem mondom az ellenkezőjét. Sőt teljes szívemből egyetértek vele. De ha a tiszteletes még oly szent férfiú, vannak pillanatok, mikor a szent férfiak nagyon útjában állhatnak az embernek.

Például, mikor az ember vert aranyban lévő 100.000 fontra vetett szemet s a szóbanforgó szent éppen a kincsház tőszomszédságában lévő helyiséget választja ki betegszobájának...

Október 25-én (vagy 26-ikán, nem tudom már, mikor). Nem, alig is tudom, alig tudom, eszemem vagyok-e vagy megbolondultam, hogy alszom-e, vagy ébren vagyok. Kísérteti alakot láttam, s ha nem láttam kísérteti alakot, akkor lázas állapotban vagyok. A kezem reszket, úgy hogy alig írhatom le ezt, s csak azért írom le, hogy megpróbáljam kissé lecsillapítani magam, a whyskim elfogyott.

Ma este összeakadtam G.-vel, ez volt élményeim kezdete. G.-vel, kit első találkozásunk óta többé nem láttam, s ki ma este, ha lehet, még nyersebb és még kellemetlenebb volt, mint akkor. Egyenesen felém tartott, nem törődve azzal, hogy nem láthat-e meg bennünket valaki.

— Mondhatom, szép kis kéjutazás, — azzal kezdette. Hogyan szolgált a tengeri levegő? Izlik-e a koszt a hajón? Szép, átkozottul szép kis kéjutazás.

— Hallja e G., — mondtam.

— Erre a fülemre egyáltalában nem hallok semmit, — bömbölte. — Mit keres a hajón? Azért van itt, hogy szépelegjen az asszonyokkal és hogy sakkozzék — vagy van más oka is? Mondja csak...

— G., — mondtam újra és erősen reánéztem, — ne ezen a hangon, ha kérem szabad! Maga a vezető, vagy én? Feleljen! És hogyan érti azt a ráfogást? Hogy szépelgek és sakkozom. Isten a tanum, hogy a szépelgés kevésbbé érdekel engem, mint bármi más a világon, ami pedig a sakkozást illeti, — sajnálja tőlem

azt a néhány partí sakkot az öreg tiszteletessel ?
Aki most halálán van ?

— Igen, abban a szobában, a pénzünk mellett, — kiáltotta G. — Ha most sincs alkalm, kössenek fel a legközelebbi fára ! Az őt nem jár többé arra, senki sem jár ott — és maga, maga nem tesz semmit !

Bámészul néztem reá. Arra igazán nem gondoltam ! Azt, hogy a tiszteletes elfoglalta a betegszobát, mindig csak akadálnak tekintettem. De G.-nek, semmi kétség, igaza van ! Nem akadály az, ellenkezőleg ! Ellenkezőleg !

— Holnap vagy holnapután, — folytatta G. ugyanazon az elviselhetetlen hangon — Máltában leszünk. Az öreg ott nyilván kiszáll, akkor aztán megint ott lesz az őt, mérget vehet reá. Most négy napja nyoma sem volt őtnek, de őt . . .

— Hallgasson, G., — kiáltottam, komolyan felindulva a szemtelenségén. — Meg lehet győződve, hogy már fontolóra vettem a dolgot . . . és ma este megtörténik a látogatás a tiszteletes mellett lévő szobában.

Azzal hátat fordítottam neki, hogy ne kelljen többet bosszankodnom. S ma éjszaka egy óra tájban (tehát, azt hiszem, egy órával ezelőtt) elindultam vállalkozásomra. Úgy voltam, mint olyankor szokás, sötét pyjamában és posztó-papucsban, ez a gúnya legkevésbé feltűnő s az ember tíz eset közül kilencben észrevétlenül surranhat el benne.

Némi óvatossággal sikerült is elkerülnöm minden találkozást, ahogy a pénztárszoba és az előtte lévő folyosó felé tartottam. A hajó-

nak ebben a részében, mint G. megmondotta, oly csendes és kihalt volt minden, hogy az ember szinte félt és kelepccétől tartott. Az ő, közvetlenül azelőtt, hogy besurrantam, bekukkantott a folyosóra, de aztán továbbment. Biztosság okáért, s hogy megtudjam, hányszor szokott benézni, elbujtam a folyosó elején lévő kis rekesztékben, ahol a steward, vagy a tisztogató asszonyok egyike a söprűt meg a lapátjait szokta tartani.

Megéngedem, nem volt valami különösebben kényelmes rejtekhely; de volt nekem dolgom már rosszabbal is, például mikor a Drezdai bank falközében feküdtem és... de az nem tartozik a dologra. Ily esetekben az a fődolog, hogy az ember csak arra figyel, ami körülötte történik, nem kalandoz messze a gondolataival, s mindenekfelett, hogy nem gondol arra, amit közvetlenül akar tenni, mert különben ostobaságokat követ el. Sikerült is a dolog, bármily kényelmetlen helyzetben voltam — megszabadultam még az idegességtől is, mely szünetlenül kínozott, mióta a hajóra tettem lábam. Azaz hogy: elismerem, igyekeztem kigyógyulni belőle már este, a stewardnál, kinek elsőrendű amerikai Rye-whiskyje van. Hogy ennek köszönhettem-e vagy a feszült várakozásnak, nem bolygatom, de tény, hogy az idegességem elszállt. Elmúlt jó félóra, aztán újra meghallottam az ő lépteinek kopogását. Mindaddig csend volt köröskörül, s nem hallatszott más, mint a gépek zakatolása s elvétve egy-egy lépés a fedélzeten.

Aztán, mint mondtam, hallottam közeledni az őrt s kikandikáltam azon a kerek lyukon, melyet a rekeszték ajtajába vágtak. Az őrt, egy fiatal skandináv, azt hiszem, szőke, kékszemű — egészen messze künn megállt, onnan állóhelyén felcsavarta a villamos lámpa áramkiváltóját s egy pillantást vetett a teljesen ki-világított folyosóra. Természetesen nem látott semmit, de egyszerre hallani lehetett valamit — rémes köhögést a betegszobából, köhögést, mely sehogy sem akart megszűnni. Szívszag-gató volt. Én is megrendültem a bűvőhelyemen s éreztem, hogy feltóluul bennem a részvétnek egy forró hulláma az öreg iránt, ki amott benn a halállal vívódik. Az őrt kioltotta a lámpát, melyet az imént meggyújtott, de előbb láttam még, hogy a szempillái reszketnek, nyilván ő is látta már az öreg tiszteletet s ő sem szabadul-hatott igézetétől. Aztán eltűnt.

Vártam három-négy percre, mert bizonyos akartam lenni, hogy a hallás távolán kívül van; aztán kiegyenesedtem s oly nesztelenül, amint csak lehetett, kiláboltam a kamrácská-ban levő seprők és egyéb lim-lom közül. Minden zaj nélkül elértem az ajtót, megnyomtam a kilincset s kis rést nyitottam rajta. Egészen ki akartam nyitni, de ekkor oly rémes dolog tör-tént, minőre még nem volt példa életemben.

A pénztárhelyiség nehéz vasajtaja lassan és hangtalanul kinyílt, mintha kísérteti kéz moz-dította volna meg. A folyosót csak bágyadt fény világította meg, mert az őrt leoltotta a villamos lámpát, de elég világos volt arra,

hogy lássam, hogy valaki végtelenül lassan átlépi a küszöböt. Az alak egyszerre, míg én ámulattól meredten néztem a folyosó homályába, hozzám fordult: hanyattvágóltam a padlón s nem tudom, felkiáltottam-e, vagy sem. Ha nem tettem meg, csak azért nem tettem, mert a borzadály összeszorította torcomat.

Mert ott a folyosón, a pénztárhelyiség küszöbén sajátságos fehér foszforfényt láttam világítani egy emberalak körvonalain és arcán, aki nem volt más, mint én magam!!

A betegszobából rémes köhögési roham halatszott ki.

Nem tudom, mi történt azután, nem tudom, mennyi idő mult el, míg egyáltalában megint gondolkozni tudtam. Lehet, hogy órák voltak, de az is meglehet, hogy csak perc.k. Egyszerre úgy vettem észre, hogy végigrohantam a folyosón, mely hajószobámhoz vitt, rohantam az óvatosságnak legparányibb gondolata nélkül, s feltépve hajószobám ajtaját. A kezeim tapogatódzva kerestek egy palackot, melyről tudtam, hogy a fiókomban van — keresték tapogatódzva, mint hittem, órák hosszáig: végre a kezemben éreztem és hosszú kortyokban töltöttem magamba az égető whiskyt. Lassan-lassan elhagyott a borzadály s már csak lökésszerűen tért vissza minden öt vagy tíz percben; megint látni véltem azt a jelenetet; a félig kinyílt nehéz ajtót, a borús alakot, a foszforfényt, arcomat, mindent... Újabb korty a whiskysüvegből és újabb szü-

net, miközben az agyam igyekezett megfelelni arra az ezer kérdésre, melyet magavetett föl magában... Aztán hirtelen a történeteknek egy újabb látománya...

Megháborodtam? Örült voltam akkor? Csak a szemem káprázott? De nem, lehetetlen, nem láttam rosszul; épp oly világosan láttam mindent, mint most az üres whiskysüveget látom előttem. Igen, jól láttam.

Aztán?

Ördög és halál! Még most, mikor mindezt a papírra vetettem, még most sem hagy el a rémület. Vajjon kitől kaphatnék még whiskyt!

Október 27-én. Barátságtalan nap. A fejem még fáj a sok, erős whiskytől, mellyel túlbecsültem tegnap, hogy feledjen... nem, nem is írom le, mit... Hiszen úgy sem felejttem el soha, de soha. Kikötöttünk Máltában és két óra múlva, közvetlenül az alkonyat beállta előtt, már tovább is indultunk. Esett az eső, s azon a kevésen, amit a hajónak el kellett intéznie Máltában a lehető legrövidebb idő alatt túlestünk. Senki sem szállt partra.

Senki, a tiszteletesen és az unokaöccsén kívül! Képzelter-e valaki olyan öregembert?

Tegnap reggel mintha kissé jobban érezte volna magát. Az öccse lunch után feljött a fedélzetre, csak úgy ragyogott az arca és elmondotta, hogy az éjszaka jól mult el (én tudok valakit, akinek nem mult el jól!), hogy az öreg étvággyal evett, s azt mondotta, hogy érzi már, hogyan kezd hatni reá a levegő.

Felesieges mondanom is, hogy nagy volt az öröm, különösen a hölgyek közt. Délután általános búcsújárás indult le a betegszobába — természetesen csak negyedórácskára, nem többre, s az öregembert jobban kényeztették, mint még olyan angyali, jó embernek is üdvös. Az unokaöccse ragyogott boldogságában, de nála sem kevésbé ragyogott Selby kapitány arca. Ott állt és úgy nézte hosszan az öreg papot, mintha a tulajdon édesapja lett volna, s egyre csak azt ismételte:

— Ha Máltába jövök, felkeresem ám, tiszteletes uram! De egész bizonyosan és hozok magammal egy pár kis pogányt Indiából, azokat majd megkeresztelheti!

— Tegye meg, tegye meg! — mondotta az öreg, s mosolygott, anélkül hogy cseppet is megneheztelt volna reá. — Tegye meg, Selby kapitány. Mindig örömmel fogom látni.

— És én? szólaltak meg rögtön kórusban a hölgyek.

— És ti? Drága gyermekeim! Persze, hogy mind kedves vendégeim lesztek.

Aztán hozzám fordult:

— És ön, vajjon fog-e gondolni néha ön is szegény öreg barátjára, a máltai tiszteletesre? És a sakkjátszmáinkra?

Siettem biztosítani, hogy mindenesetre.

— Nagyon szép lesz, — mondotta legszeretetre méltóbb hangján és nevetett. — Mert hiszen tudja, hogy mindig mattba tettem!

Ma, mikor előtűnt a tenger vízből a sziget (mindjárt a lunch után), feljött még a fedél-

zetre is. Hiszen még sütött a nap és jó melegen volt felöltöztetve. De mihelyt kikötöttünk, az idő hűvösebbre vált (húsz perc múlva megereedt az eső) s az öccse hordozó-széken vitette partra az öreget. Előbb természetesen mindenki elbúcsúzott tőle, utoljára Selby kapitány s a kapitány így szólt:

— No, elviszi hát mégis a sírkövét. tiszteletesem?

— A sírköveket? Hogyne. Hogyne, Selby kapitány!

— De hiszen remélem, jobban érzi magát?

— Oh, kapitányom, ki tudja azt ma, hogy mi vár reá holnapra! Hiszen látja, a levegő már rosszabb, mint volt, esik!

— Jöjjön velem Alexandriába, tiszteletesem! Ott kitűnő a levegő.

Az öreg pap nevetett.

— Most nem, kapitányom. Legközelebb.

A kapitánynak olyan volt az arca, mintha azt mondaná: ez a legközelebb sohasem fog elkövetkezni, s mintha nem akarná elárulni gondolatát. Néma szorítással rázta meg a tiszteletes kezét, az öreget elvitték a hordozó-széken, s kezdettek kirakodni abból a helyiségből, mely engem oly nagyon érdekelt.

Sikerült találnom egy helyet, honnan átláthattam mindent. A tiszteletes sírkövét — hatalmas ládájában — daruval emelték fel, s elhelyezték a kőrakodón, s míg ezzel a munkával voltak elfoglalva, a fedélzeti nyíláson át egy pillantást vethettem a helyiségbe.

Nem volt benne több, mint négy vagy öt darab árú, s nem férhetett hozzá kétség, hogy melyik belőlük a mienk, mint G. mondja. Egy sarokban állt a közönséges barna láda keresztpántokkal, s néhány ólomzárral és pecséttel. Agyfotográfiát vettem fel a teherárúhelyiségről, aztán továbbmentem, hogy ne keltsek szükségtelenül feltűnést.

Egy órával azután zuhogó esőben hagytuk el La Valettet, melynek kikötője egészen üres volt, nem szólva néhány halászbarkáról, s egy angol lobogó alatt álló jachtról, melynek *Elöre* volt a neve. »Elöre« — ez a szó legyen most jelszavam! G., ha kell, ezt fogja a fülembe túlkölni, — de nem lesz szükség reá. Elöre ma este, minden megelőző whisky nélkül! Elöre a pénztárhelyiségben lévő barna ládával és aranyos tartalmával! Elöre, ne gondolj se akadállyal — se kísértetekkel!

*

Felhőtlen ég, bársonysíma tenger. Langy délelőtti fuvalom, mely a parton a sötétzöld mandolafenyőligetek fái közt bujkál, künn a vízen pedig az *Elöre* jacht szalaglobogóit és fehér vi. orláit pattogatja.

Az *Elöre* jacht könnyű délelőtti szélfúvás-ban hagyja el Ajaccio kikötőjét s Korzika szigetét. Parancsnoki hídján napbarnította tengeri medve áll, s van rá gondja, hogy a hajó megfelelő irányt tartson; lenn a hajószobában pedig három úr ül egy üveg pezsgő

s a *Daily Mail* egy száma körül. Es újságok elszórtan hevernek körülöttük szanaszéjjel.

Az egyik a három úr közül — ketten egyébként hasonlítanak egymáshoz — némán ül, mosollyal az ajkán és kinéz az ablakon, míg a másik kettő lelkes felkiáltásokkal szól hozzá :

— Óh, tanár, mesés ember maga !

— Ugyan, ugyan, Graham !

— Százezer font, professzorom, s hurokra mégis az a másik került ! Nem, igazán, ha ez ...

— Lavertisse, Lavertisse ! Azt a másikat igazán sajnálom. Azt hiszem, jóra való ember volt és csak rossz útra tévedt. Homo homini lupus. Egyiknek egészség, a másiknak halál. Pedig óva figyelmeztettem, öntudatlanul ! Hiszen kitűnik a naplóból is.

— Hát igen, az a napló, by Jove, a legélvezetesebb olvasmány, melyet valaha láttam. Diable, mennyire megijedhetett, mikor látta kilépni önmagát a pénztárhelyiségből.

— Szegény fiú, igen, Lavertisse, s mikor kihallotta a maga köhögését a betegszobából. Becsületesen, nagyszerűen köhögött.

— Mi az az önéhez képest, professzorom ! Sohasem felejtetem el azt a köhögési rohamot, mielőtt a betegszobába vitték, a vért, s egyáltalán az egészet. Bámulatos volt. Meghódította, mint máltai tiszteletes, az egész hajót. Nem hittek volna azok a bűnösségében, még ha tetten kapták volna is a pénztárhelyiségben. Gyakrabban el kell játszania még azt

a szerepet, professzorom ; by Jove, mesteri alkotás az !

— Oh, Lavertisse, csak a lel' esedés ragadja el — s még ha igaza van is, tudnia kell, hogy a legmesteribb alkotások mindig csak egy példányban fordulnak elő. Első és utolsó lépésem az a papi pályán. De olvassa el még egyszer ezt a cikket, Lavertisse. Hiú ember vagyok. S örülök, hogy elmondhatom, mint az a bizonyos német fejedelem, mikor birodalmának évi jelentését olvasta : Fékomadta, hogy mi tettük mindezt !

Lavertisse úr kezébe vette a *Daily Mail*-t s elolvasta harmadízben is :

A század legtitokzatosabb bűnténye!!

(Aranyküldemény, mely ólomdarabokká változott át! — Egy ember, ki el akarja lopni az ólmot! — A rendőrség szerint a legrejtelmesebb bűntett, melyet valaha látott.)

— *A Daily Mail tudósítójának távirata.* —

Az *Empress of Oceania* gőzös, parancsnoka Selby kapitány, október 29-ikén délelőtt érkezett meg Alexandriába (Egyiptom). Mikor befutott a kikötőbe, rögtön elzártak minden utat, s a rendőrség, melyet Selby kapitány dróttalan távirattal riasztott fel, a hajó fedélzetére ment.

Miért történt mindez ?

A legtitokzatosabb bűntények egyikét követ-

ték el a hajón, oly büntettet, melynek alig van párja a bűnügyi jegyzőkönyvekben. Ha azt mondjuk, hogy zavarba ejtette a rendőrséget, nem mondtunk eleget, mert zavarba ejti az a józan ész is, s egyelőre a legmerészebb feltevésnek éppoly lehetetlen volt megglelni a titokzat kulcsát, mint a rendőri nyomozásnak.

A gőzös 20-án indult el Londonból. Nem éppen nagyszámú utason és meglehetősen sok teherárún kívül 100.000 font értékű aranyküldeményt vitt az alexandriai bankoknak, a feladó fél a Bank of England volt. Egyenkint 1000 fontos dobozokba rakva, s nem kisebb egyéniség ellenőrzése alatt olvastatva át, mint Hoxton James úr, a bank igazgatója, a küldeményt közönségs barna ládába csomagolták, melyet az igazgató számos pecséttel zárt le. Kerülni akartak (bizonyos politikai okok miatt) minden feltűnést a szállításnál. A szóbanforgó árulását lehetőleg diszkrét módon vitték az említett hajóra, hol Selby kapitány vette át s a gőzösnek kényesebb természetű küldemények számára fenntartott külön raktárában helyezték el. Ezt a helyiséget kettős vasajtó zárja el, két oldala felől nem lehet megközelíteni, s éjjel-nappal külön őr tartotta szemmel. Selby kapitány (azok számára tesszük hozzá ezt, akik még nem tudják) egyike az angol kereskedelmi tengerészlet legismertebb nevű kapitányainak, oly férfiú, ki éppoly magasan áll minden gyanu fölött, mint a Bank of England igazgatója.

Október 27-ének éjszakáján, mikor a gőzös útban volt Maltából Alexandriába, a kapitányt felriasztotta az első kormányos. Az említett raktárhelyiség előtt álló őr egyszerre csak, anélkül hogy előbb bármit is észrevett volna látta, hogy az ajtó hirtelen taszítással kinyílik, s egy ember szalad ki rajta őriöngő kacajjal. Az őr segélykiáltásokat hallatva vetette reá magát, földre teperte, s mint említve volt, hívatta a kapitányt. Selby kapitány, ki egy szempillantás alatt a helyszínén termett, minden nehézség nélkül megállapította az illető személyazonosságát, Grossmith Lewis úr, az első osztály különszobás utasa volt, saját adatai szerint kenti-földbirtokos — ami természetesen valótlannak bizonyult. Selby kapitány kérdéseire egy kukkot sem felelt, a kapitány tehát a hajó orvosával és első kormányosával abba a helyiségbe sietett, melyből az illető kirohant, s melyben a hatalmas aranyküldeményt őrizték. A ládát, melybe a 100.000 fontot csomagolták, feltörve találták, de úgy látszott, hogy a dobozok, melyekbe az aranyat rakták, még mindig benne vannak, s a kapitány, hálás felfohászkodással, éppen ki akart menni a raktárból, mikor pillantása a földön heverő néhány tárgyra esett. Három vagy négy darab volt az említett dobozokból, s a kapitány sietett felszedni, hogy visszategye a ládába.

El lehet képzelni csodálkozását, mikor mind felbontva találja, arany helyett ólmot lát bennök, s a ládában levő többi doboznak gyors

átvizsgálása közben kitűnik, hogy valamennyinek tartalma aranypénzből ólommal változott át!

Lapunk más helyén ismertetjük Grossmithnak ezután következő ismételt kihallgatásait, melyek nem jártak semmi néven nevezhető eredménnyel, Grossmith meglehetősen bárgyú embernek látszik. Beérjük itt annak megállapításával:

1. Hogy az aranyat Hoxton James úr, a Bank of England igazgatója csomagolta be,

2. hogy a láda, melyben feladták, senki más részéről támadásnak kitéve nem volt, mint Grossmith részéről — szakértők eskü alatt igazolják ezt,

3. hogy a kapitány a ládát, valamint a bank közismert dobozait (szakértők készek esküvel bizonyítani valódiságukat) arany helyett ólomdarabokkal megtöltve találta,

4. utalunk még egyszer arra, amit fent arról a helyiségről mondtunk, melyben a ládát az *Empress of Oceanián* őrizték.

Azonkívül közöljük a következő furcsa »napló«-t, melyet Grossmith hajószobájában találtak meg, s mely arra látszik vallani, hogy bűntársa is volt a hajón; de annak a személyazonosságát még nem állapíthatták meg kétségtelenül. Könnyen meglehet, hogy az egész napló is csak blöff.

De ki magyarázhatná meg ezt az érthetetlen eseményt? A ládát, a Bank of England pecsétjeivel lezárva, a bank speciális dobozaival tele, rendkívül megbízható kapitánnyal

indítják útnak, a legnagyobb gonddal őrzik, s mikor kinyitják (mindenesetre csak betörő nyithatta ki, de alig tölthetett negyedóránál hosszabb időt a raktárhelyiségben) — mikor kinyitják, a pecsét alatt lévő dobozokban csak ólomdarabokat találnak.

Előre, Sherlock Holmesek !«

Lavertisse úr félbeszakította olvasmányát s megint a legélénkebb csodálat kifejezésével bámult Collinra, ki nyugodtan mosolyogva ürítette ki pezsgőspoharát.

— Azután, — mondotta — hogy megvolt a sírkőre vonatkozó ötletem, a legnehezebb az aranyküldemény kicserélése volt. Az arany nak egy részét venni el, mint már mondtam magának, Lavertisse, csekélység lett volna — hiszen úgy látszik, mister Grossmith is azon a nézetten volt. Mindent elvenni, ez volt a bökkenő. A sírkő megadta az alkalmat, de a kicserélés fejtörést okozott — különösen míg azt hittem, hogy a ládát a közönséges árú raktárba viszik. Azért tettem egynéhány kis portyázó utat a dokkok közt az *Empress of Oceania* közelében, úgy hogy Selby kapitány észrevett. És azért vitette a ládát abba a helyiségbe, ahová kívántam. Ezt a helyiséget akkor fedeztem fel, amikor mint rakodómunkás jártam a gőzösön.

— De bocsásson meg, tanárom, miért vitette oda a ládát Selby kapitány, azért, mert magát látta?

— Hát, tudja, Graham, a kapitány külö-

nős jelmezben látott. Egyiptominak öltöz-
ködtem.

Graham úr fütttyentett.

Ő pedig azt hitte, hogy...

— Úgy van, azt hitte, hogy a nacionalisták talán kémkednek utána s elhatározta, hogy a téherárúraktárnál biztosabb helyre viteti a ládát. Az eredményt látjuk a *Daily Mail*-ből.

— S mikor látta a betegszobát a másik helyiség mellett, akkor támadt az ötlete a tiszteletessel?

Collin biccentett.

— Úgy van, a betegségével. A többi aztán, úgy-e, napnál világosabb volt. Hiszen Lavertisse jóvoltából pontosan megtudtuk, milyen a láda és milyenek a dobozok. Azután már csak arról volt szó, hogy az ólmot a hamis dobozokba tegyük — kis kacérkodás az egész, mint mondtam magának, Lavertisse — a dobozokat pedig a hamis ládába, s a ládát lepecsételjük. A pecsétnyomót megszerezni, hál' Istennek, nem nagy mesterség. S épp oly természetes volt, hogy a hamis ládát ezzel a címmel: Sírkö a máltai lelkipásztor számára, egy másik, nagyobb ládába csomagoljuk. A legbajosabb volt az igazi ládát a hamis ládával a raktárhelyiségben felcserélni. De, hála Istennek, eltávolítottuk az útból az őrt, Lavertisse pedig azalatt, míg én dolgoztam, úgy köhögött, mint egy egész szanatórium.

— No, és az a másik, a Grossmith? Mit gondol, tanárom, hogyan szerzett az tudomást a küldeményről?

— Oh, szinte lehetetlen eltitkolni ily küldeményt.* Semmi kétség. Lehet, hogy voltak összeköttetései a banknál — mi bizonyára nem fogjuk megtudni soha. De én mindjárt gyanuba vettem. Világosságtól irtózó alak... Tréfa kedvéért magamra öltöttem vonásait és azt a kísérteti maskarát — hiszen a tengerészember mindig babonás... Istenem, mint mondtam, egészen rendes ember, csak rossz útra tévedt...

Collin úr elgondolkozva nézett maga elé.

— No, s mit fog tenni most, professzorom?

— Visszatérünk Angliába, Lavertisse, ezen a jachton, melyet Graham szerzett számunkra. Akkor aztán egy adományt teszek.

— Adományt, professzorom?

— Úgy van, Lavertisse, még pedig hálából. Ézer fontot a máltai papságnak.

ÖTÖDIK FEJEZET.

COLLIN ÚR UTCATULAJDONOS LESZ.

Uramisten, mily egyhangú az élet, sóhajtott Collin Fülöp úr, mikor az 1909-ik év egyik januári napján fülig eltemetkezve ült a Hotel Atlantic halljának egyik klubfauteuil-jében. A Hotel Atlantic tudvalevőleg Ham-

* Collin úr szavait fényesen igazolta az 1913-iki gyöngynyakék-eset.

burgban van, és Collin úr, kit üzleti dolga vitt a mondott városba, az imént esett túl egy kései lunchön Pfordtenál. Előtte pattogott a tűz a hall nyitott kandallójában; feje fölött egy bockszivar füstkarikái gyűrűztek, amelyet az ujjai között tartott, s körülötte egy láthatatlan zenekar hangjai áradtak.

De lelkét e látszólagos jó érzés ellenére nagy világfájdalmasság töltötte el, úgy lehet, a bőséges lunch következményeképpen, úgy lehet, dologainak sikere miatt. A sok apró siker, mondja Hafiz, elernyeszti a kedélyt s élet-unottá teszi még a kalifát is. Fenyegető veszély, nagy erőfeszítés, vagy óriási kaland kell hozzá, magyarázza a bölcs Volpitius, ki kommentárokat fűz szavaihoz, hogy el lehessen kerülni ezt az állapotot. Collin úr, ki híjával volt mindez izgatószernek, e pillanatban mélyen pesszimista volt; s úgy vélte, hogy igézetesség tekintetében túlbecsülik a kalandor életét.

Odakünn kétségbeejtő világ volt. A körút fái rázták csupasz ágaikat a téli szélben; az égből zuhogott az eső és a bejáróajtón át szürke esőfátyolba borulva csillámlott az Alster. A belépő vendégek esővízpocsolyákat hagytak lábaik nyomán. Kétségbeejtő volt minden.

Mély levertségében, mert az a sors várt rá, hogy legalább hat órát töltsön el még ebben a nyomorúságban, Collin úr forgatni kezdett a mellette heverő újsághalmazban, hogy talán abban lel szórakozást. Mindhiába volt. Egyik hírük úgy, mint a másik, csak gúnyos dörmö-

gésre készítette ; a birodalmi gyűlés összeült, fűtyülök reá ; Bülow beszédet mond, vigye el az ördög a hivatalos beszédek ; a Vulkán hajógyárban új gőzöst bocsátottak vízre — mi közöm hozzá ? Nikolájevics Mihály nagyherceg a cár kegyét vesztette, rebesgetik Pétervárott — abban legalább van virtus, mikor arról van szó, hogy valami bolondot kövessen el, gondolta Collin Fülöp. Mért hogy nem jön ide, s nem követ el itt valami képtelen örületet ?

Brr ! Nagyon szomorú és unalmas az élet !

Térdére bocsátotta az újságot és bizalmát vesztve nézte az utolsó oldalon levő hirdetéseket. Nyilvános szórakozóhelyek, olvasta és lanyhán futotta át a hirdetéseket, úgy látta, azok sem érnek többet, mint az újság többi része.

Tudom én, hogy mi a baj ; az embernek nagyon is jól megy dolga. Vetette volna csak ide sorsa egy szál kvekkerben, garas nélkül, abban a kénytelenségben, hogy saját leleményével és erejéből vágja ki magát — a dolognak mindjárt más formája volna. Bár idő múltával az is nagyon közönségessé válhatik. Valami új gondolat — az volna a mentőhorgony. S amikor éppen ezt gondolta, pillantása a bal hüvelykújjá közelében levő hirdetésre esett. Titoktartás, így kezdődött, s abban a hitben, hogy valami magánuzsorás hírdetéséről van szó, szórakozottan olvasgatni kezdte, hogy legyen újabb alkalma, szidni a földi létet.

De egészen másvalami volt : *Titoktartás !

Új pazar mulató (éjjeli kávéház) tulajdonosa hölgyeket és urakat (igazi úriembereket) keres, hogy az első estéken szabad evés-ivás (esetleg díjazás) ellenében fényt kölcsönözzenek a helyiségnek s hozzájáruljanak a vidámsághoz. Csak disztíngvált egyéniségek fáradjanak. Az illetők forduljanak Mosse Rudolfhoz. Így szólt a hirdetés, s Collin úr, hirtelen megragadtatva a kínálkozó lehetőségektől, megvillanó szemmel ugrott fel klubszékéről. Néhány pillanatig elgondolkozva nézett ki az Alsterre, aztán kopogott az asztalon és fizetett.

— Van sejtelve róla, hogy mi lehet ez? — kérdezte Fülöp a pincértől s odatartotta neki az újságot.

Az átnézte a hirdetést s egy pillanatig gondolkodott. Aztán így szólt:

— A Papillon de nuit lehet, az új éjjeli kávéház a főpályaudvar közelében. Úgy mondják, elsőrendűen finom valami. Talán telefonozzak és rendeljek asztalt a báró úrnak?

— Köszönöm, — mondotta Fülöp és vigyázatlanul hozzátette:

— Odamegyek magam, érdekel ez a hirdetés.

Azzal a ruhatárhoz tartott, a pincér pedig mélyen megvető pillantással követte.

— Az Atlantic vendége, — dörmögte — ki a Papillonban statisztaszerepre pályázik! Szép időket élünk! Persze valami legazdálkodott alak. No, ez sem öregszik meg itt.

Igy szólt az okos vén pincér Collin Fülöp úrról, ki, nem is sejtve, valóságos ezeregy-

éjszakai kalandba rohant. Sa legkevésbé sejtette azt, hogy mily főnyereményt üt meg.

Öt percig tartó szemle a »Papillon de nuit«-ban elég volt Fülöpnek, megállapítania, hogy még soha oly éjjeli kávéházat nem látott. Pedig ismerte Párist, Berlint, Budapestet és a Rivierát. De sem a Monico, vagy a Maxim, sem a Hungária vagy a Carlton (Monte Carlóban) nem állták ki a versenyt ezzel a helyiséggel, nem is említve a berlini éjjeli kávéházakat.

Tudniillik Mosse Rudolf irodájában Breitmannelhoz, a Papillon de nuit igazgatójához utasították és nyomban szerződtek; s ellátva egy kék-féhér jeggyel, tizenegy óra tájban belépett a kávéházba s megkezdte éjjeli munkáját.

A kávéházat már úgy építették, hogy két részre volt osztva, az egyik rész balra, a bejáró közelében, a másik közvetlenül mellette. Az előbbi közönséges kávéházi stílus szerint volt felszerelve, temérdek lombnövénnyel és japán ernyőkkel; ellenben a belső rész berendezése rendkívül szokatlan volt. A mór stílus uralkodott benne, patkóformájú ívekkel, karcsú oszlopokkal és mozaikpadlóval; a falakon kovácsolt érclámpák; vastag szőnyegek fedték a padlót, a középrész kivételével, hol a mozaik szabadon maradt, és székek helyett hosszú kanapék sorakoztak a terem falai körül. A hátérben vörösfrakkos cigánybanda muzsikált, Fülöp megismerte a »Rat mort« prímását és intett neki, s néhány asztalnál hamisítatlan núbiai nők ültek furcsa

zeneszerszámaikkal, vékony fátyolszövetbe burkolva, melyből kivirítottak barna tagjaik. Néha-néha, mikor a cigánybanda elhallgatott, meg-meghuzogatták zeneszerszámaik húrjait s valami lélekzetfojtó, szédítő áncra kerekedtek.

Fülöp nem volt egészen tisztában a szerepével, de úgy játszotta, amint éppen eszébe jutott. Táncolt az ott levő hölgyekkel, pezsgőzött és igyekezett tőle telhetőleg dekorálni a termet. Fél tizenkét óra tájban kezdettek özönlenni a vendégek a színházakból és a variétékből, előkelően, de nem éppen sűrűen és Fülöp azt kérdezte magában, hogy az ily helyiség hogyan hozhatja meg a jövedelmét. A németek, ha csakugyan jól ismerte őket, nem igen voltak ily mulatóhely törzsvendégének valók. Eszerint inkább idegenekre, amerikai milliomosokra és orosz nagyhercegekre pályáznak. Szeretném látni, eljönnek-e, — gondolta Fülöp.

A »Papillon de nuit« éjjel után félegy óra tájban, elosztatva minden aggodalmát, jóformán mégis megtelt egészen kifogástalan közönséggel, frakkos, lakkcipős urakkal, min: ő maga, előkelően, talán túlelőkelően öltözött hölgyekkel. Pezsgő gyöngyözött minden asztalon s a legtöbbször vacsoráztak is a mulató szédítően drága étlapja szerint. Beállt az a hangulat, melynek hiányában az éjjeli kávéház szomorúbb hely, mint egy imaház; a lámpák villogtak, a núbiai nők pergő táncot jártak köröskörül a mozaikon s olykor-olykor kacajzuhatagok törtek elő az általános morajlásból. Fülöp éppen a második fél Mummot akarta rendelni Breitmann úr

rovására, mikor magára vonta figyelmét egy jelenet, mely a bejárásnál történt.

Élénk vitatkozásba keveredve az őrtálló szerecsennel, egy ember állt ott, ki leginkább egy vasárnapját ünneplő cipészhez hasonlított. Megroggyant alakját rosszul illő szürke ruha és bő nadrág takarta, mely a térdek táján nagy ráncot vetett. A cipője, mely sárga volt és nyilván nem szorította a lábát, szemmel látható jeleit mutatta, hogy viselője bérkocsi igénybevétele nélkül jutott odáig. Előkelően hátrataszítva a nyakába kerek kobakkalap volt rajta, mely kedvesen ütött el szögletes arcától és kiálló pofacsontjaitól. A legkiemelkedőbb vonal ez arcon az orra volt, melynek nagysága és színe arra vallott, hogy tulajdonosa nem tartozott semmi absztinens egyesület tagjai közé; ez orr alatt hatalmas fekete bajusz takarta le a száj nyílását s a bajuszba dugva egy égő cigaretta füstölgött. De a legcsodálatosabb az egész jelenségben a férfiú nyakkendője volt, mely egy kisebb német fejedelemség terjedelmével egy égő istállófal színhatását egyesítette.

— No de sört, ha mondom! — hallotta Fülöp az idegen félig siránkozó, félig ingerült hangját. — Nem hallod már, te fekete ördög, hogy sört akarok?

Nem lehetett hallani, hogy a szerecsen mit felelt, de a taglejtései világosan mutatták, hogy nem hajlandó engedélyezni a cipésznek a kívánt sört. Már azon a ponton volt, hogy minden teketória nélkül kifelé továbbítja a

cipészt, mikor Fülöp látta, hogy az üzletvezető odasiet s néhány szót súg neki. A szerencsen, mintegy varázsütésre, leeresztette a két karját; a cipész megkönnyebbülten egyenesedett fel s kezét nyújtotta, hogy köszönetet mondjon megszabadítójának. Az nyilván kérdezett tőle valamit, mert a cipész mustrálni kezdte a helyiséget, hol csodálkozó pillantásokkal kísérték a jelenetet. Végre felemelte hosszú, sárga mutatóujját és Fülöp asztalára irányozta. Leírhatatlan csodálkozással látta Fülöp, hogy az üzletvezető meghajol s a szürkeruhását tiszteletteljesen átkiséri a mozaikpadlón. Mikor megérkeztek Fülöp asztalához, mely az egyetlen valamennyire üres asztal volt a kávéház belsőjében, az üzletvezető megállt, a védelmébe fogadott vendég pedig óvatosan leporolta a kanapét s az egyik sarkára leült.

— No, ide azzal a sörrel, — mondotta a szürkeruhás hangosan és határozottan. Nyilván elhatározta, hogy rögtönösen imponálni fog a kávéháznak.

— Pilsenit, vagy ászok-sört?

Az ember pár percig keresgélt a mellényzsebében, nyilván nem volt elég bizonyos benne, hogy futja-e a tökéjéből, aztán ugyanazon az elszánt hangon így szólt:

— Pilsenit!

Mégis a legnagyobb mértékben csodálatos, gondolta Fülöp. Részeg vagyok, vagy álmodom? Itt ülök Északeurópának minden bizonnyal legfényesebb éjjeli kávéházában, körülöttem kifogástalan, előkelő közönség, mely pezsgőt

szik és 50 márkás vacsorát eszik ; előttem drága mozaikpadló, melyen núbiai rabszolganők mérsékeltén erkölcsös táncot lejtének. És ebbe a kávéházba, e közé a pezsgőző publikum közé bejön egy szürkeruhás, kissé benyalt vasárnapi suszter, a német föld nyomait hagyja a mozaikpadlón és sört rendel. Még az sem elég : az üzletvezető hajlongva fogadja. Nem elég, hogy sört rendel ; meg is kapja, ugyancsak hajlongások közben. Az igazgatóság csselfogása ez, vagy az amerikai milliomosok legújabb kiadásával van dolgom ?

Rejtett pillantást vetett a szürkeruhásra. Az kezdeiben a kanapé sarkának két centiméternyi részén ült, de aztán fokozott bizalommal beljebb és beljebb csúszott, míg elérte a támláját. Mikor szerencsésen megtörtént az is, energikusan kiköpte cigarettacsucáját a mozaikpadlóra, motozva keresett valamit a zsebében s végre előkerített belőle egy darab újságpapirost, s kivett abból egy félig elszívott másik cigarettacsutkát. Reágyújtott egy szál füstölgő kénegyújtóval, melyet a nadrágszarához dörgölt, aztán hadiszemlét tartott a közönségen. Nyilván nem felelt meg a gusztusának, mert gúnyosan fintorította a nagy orrát, elővett egy lepedőformájú nagy, vöröskék zsebkendőt és tüntető megvetéssel beletrombitált. Ugyanabban a pillanatban meghozták a sörét.

A szürkeruhás sietett beletemetni arcát a messzelybe, de aztán újra felszínre került, mikor a pincér távozni készült.

— Hé, hallja, — kiáltotta. — Nem kell fizetni?

Nyilván olyan helyeken szokott megfordulni, hol a vendégek nem élveznek nagy hitelt.

— Mi az ára? — tette hozzá elszántan.

— Hús márká, Euer Gnaden.

A szürkeruhás, Fülöp kimondhatatlan csodálkozására, elővett a zsebéből egy fényes aranypénzt s egy tízpfenniges nikkelpénzzel egyetemben átadta a pincérnek. »A fáradságáért!« mondotta oly hangon, mintha ki akarna kérni magának minden köszönetet. A pincér meghajolt s eltűnt, Fülöp pedig bámészul nézett a szürkeruhás cipészre. Hús márká egy pohár sörért! Takaros összeg még itt is! Az ember, ki nyilván észrevette Fülöp pillantásait, most szemének megvillanásával feléje fordult s így szólt:

— Egészségére, kedves uram!

— Egészségére, — mondotta Fülöp s még jobban megnézte szomszédját, mikor ivott. A szeme értelmet árult el s volt benne egy szikra, mely tetszett Fülöpnek. Hogy cipész volna? Nevetséges! Nem színész-e, kit mulattat az, hogy bolonddá teheti a közönséget? Vonásai ismerősnek tünnek fel Fülöpnek — mintha látta volna valahol lefotografálva; de agya sehogy sem akarta kiadni, hogy hol. Mikor letették poharukat, Fülöp előre hajolt s így szólt:

— Ha nem tévedek, kollégák vagyunk?

— Nem értem az urat.

— Vagy úgy — csak azt akartam mondani,

hogy engem az igazgatóság fogadott fel, hogy itt üljek és önt?

— Miket beszél az úr? Engem — nem, én Woerz cipész vagyok Altonából, kedves uram s egyszer nekem is jól esik egy kis görbe este.

— Mit nem mond, Woerz úr! Ily késő éjszaka görbe utakon! No, de azért legyen nyugodt, nem szólok semmit Woerné asszonynak, ha összetalálkozunk.

Woerz úr arcát egy vigyorgás hasította meg, körülbelül oly óriási vonalon, mint a bajusza.

— Egészségére, kedves uram — kiáltotta.

— Nagyon jókedvű betörő az úr. Tetszik egy pohár sör?

— Köszönöm, Woerz úr, — mondotta Fülöp komolyan. — Szeretem a sört.

Woerz úr kopogtatott az asztalon s ugyanazon az elszánt hangon, mint előbb, megrendelt még két pohár sört, nyilván erősen elhatározva magában, hogy hadd tudja meg ez a kávéház, hogy Woerz cipész ez egyszer jól akarja érezni magát s az ördögtől sem kérdi, hogy mibe kerül. A sör egy szempillantás alatt helyben volt és negyven márka hagyta el Woerz úr zsebét hús pfenniggel egyetemben, melyre nézve kérte a személyzetet, hogy úgy rendelkezék róla, amint jónak látja. Aztán Fülöphöz fordult s így szólt hozzá:

— És az úrnak csakugyan elég, csak a fenekén ülni, hogy megkeresse a kenyerét? Igaz volna?

— Hát igen, olyanformán. Azaz, hogy táncolnom és énekelnem is kell.

— No de ugyancsak finom dolog az, — mondotta Woerz úr csodálkozva — ejnye, igazán finom! Én egész nap ott ülök a suszterpadkámon s napestig töröm magam. Ez mégis csak más, kedves uram.

— Igen ám, de tudja, Woerz úr, nem mindig kedves dolog ám, dalolni és táncolni, mikor az embernek korog a gyomra és a torka száraz.

— Átkozottul igaz, — mondotta Woerz úr részvétteljesen s újra eltűnt a söröspoharában.

Elmult egy óra s Fülöp, kit furcsa szomszédja mindjobban és jobban érdekelt, ez idő alatt megvitatta Woerz úrral egyrészt a cipőfoldozó, másrészt pedig az éjjeli kávéházat díszítő egyén szempontjából az élet kérdéseit. A sört is szorgalmasan ürítették, közben pedig Woerz úr cigarettái orrtekerően bűdös füstfelhőket bocsátottak ki magukból. Woerz úr végre nagyot ásítva így szólt:

— Pfui Teuxel! Ez aztán az unalmas hely, kedves uram. Nem ült az úr még eleget ma estére? Ne mennénk inkább egy kis tisztességes bumlira?

— Mért ne, szívesen, — mondotta Fülöp. — Ámbár igazság szerint három óra előtt nem szabadulhatok.

Woerz úr zörgetett és fizetni kívánt. A legutóbbi alkalmakkor elfelejtette haladéktalanul megcselekedni.

— Nyolc sör, 160 márka, — mondotta a pincér.

Woerz úr elővett a belső zsebéből egy nagyon elnyűtt bugyellárist, leolvasott az asz-

talra 160 márkát és átadott 80 pfenniget borraivalónak.

Az ördögbe, gondolta Fülöp, ha Woerz úr még most sem oltotta szomját, akkor egy óra múlva menthetetlenül koldusbotra jut. Egyébként úgy látszik, a cipészség jövedelmező ipar. Hús márká egy messzely sör, mondhatom, fejedelmi ár, noha a 10 pfennig borraivaló nem éppen herce... Mielőtt befejezte volna gondolatfűzését, egy belső füttyentéssel felugrott. Az ám! Tudja már! Végre! Tudja, miért tűntek előtte oly ismerősnek Woerz úr vonásai, miféle arcképét látta, mi volt írva az arckép alá. Hercegi borraivaló! Hát persze! Ha a Papillon de nuit milliomosokra és nagyhercegekre vadászott, azok eljöttek, ha nem is frakkban. Lelki szeme feltétlen határozottsággal látta a *Woche* valamelyik számát, mely kivételesen nem a császár arcképét hozta, hanem a mostani asztaltársának képmását. És e kép alatt csakugyan nem az állt, hogy: Woerz úr Altonából, hanem az, hogy: Nikolájevics Mihály orosz nagyherceg. Az eszeveszett nagyherceg! Sietve igyekezett visszaemlékezni mindarra, amit róla tudott. Egész Európa hallotta hírért Mihály nagyherceg örültségeinek, de a gazdagságának is. Hatalmas birtokai és bányái voltak Oroszországban s a papájától egész londoni városnegyedeket örökölt. De Londont, mint mondják, utálta; ellenben szerette Berlint, Hamburg pedig a saját külön Mekkája volt. Minden esztendőben meg szokta látogatni, mikor át-

utazóban volt felséges rokonaihoz Kopenhágába, de egyébkor is, valahányszor alkalma kínálkozott. Az udvarnál rendszerint kegyvesztett volt s csak nemrég járt híre az újságokban, hogy száműzték Jekaterinoszlávba. Nyilván onnan szökött meg s most tiltott vakációját élvezi Hamburgban. Az, ki közvetlenül velt felelős a nagyherceg biztonságáért, bizony nem volt irígylésreméltó ember, örökösen csak a selyémzsinorra való gondolattal járt-kelt a világon. Feladatát nehezebbé tette, hogy a nagyherceg elsőrangú színész volt s állítólag legalább is ösmerte annyira a gonosztevők berlini és hamburgi városnegyedeit, mint a rendőrség. A »Papillon« üzletvezetője nyilván találkozott már őfenségével olyankor is, mikor álruhában volt.

Aközben, hogy Fülöp hamarosan összeresgélte emlékeit, már elhagyták Woerz úrral együtt az éjjeli kávéházat, néhány gyors szót váltva előbb az üzletvezetővel, ki habozás nélkül kijelentette, hogy Fülöp állását veszti, ha három óra előtt elmegy. Woerz úr hallva ezt, adott Fülöpnek egy jó tanácsot, melyben több volt a jóakarat, mint a nyomdaképesség, azután pedig, a gyalogjárón állva, odakurjantott egy bérkocsit. A kocsis, látva a különös emberpárt — Fülöpöt frakkban és lakkcipőben, Woerz urat furcsa öltözetében — az utóbbit nyilván detektívnek nézte, ki bekíséri Fülöpöt, mert az volt az első szava:

— Ahá! A dutyiba, úgy-e! Csak be vele, szaporán, nincs kedvem elveszteni a

jó híremet, hogy ilyen pernahajdereket viszek a kocsimon.

Woerz úr nem maradt adósa a felelettel.

— Pernahajder! — kiáltotta — mi volnánk a pernahajderekek? Ejnye, azt a hamburgi tökefű, beste kocsisát...

Woerz úr a legzamatosabb hamburgi dialektusban terjeszkedett ki a kocsis részletes személyleírására, amit kísérője érdeklődve hallgatott, aztán beült a bérkocsiba, maga után vonta Fülöpöt s kikiáltotta:

— A Seilerstrasséba, de kicsit rögvest!

Dörmögve és káromkodva csördített a kocsis a lovai közé és vágatva mentek St. Pauli felé; tíz perccel azután, hogy átkeltek a Lombard-hídon, Fülöp jóformán azt sem tudta már, merre jár. Woerz úr tovább handabandázott az oldalán. Fülöpnek hirtelen kedve támadt rágyújtani; zsebébe dugta kezét s elővette a cigarettatárcáját; azzal együtt előkerült az a kék-fehér papírjegy is, melyet Breitmann igazgatótól kapott, s egy pillanatig reáesett egy ívlámpa világossága. Fülöp rágyújtott a cigarettára és újra zsebre tette a holmiját, de alig szippantott egyet-kettőt, Woerz úr megállította a kocsit, teljes erejéből dörömbölve a fedelén. Udvariasan nyitotta ki Fülöpnek az ajtót s kiugrott. Künn elállt az eső, de viszont meglehetősen hideg volt. Fülöp toppantott néhányat a lábával, aztán megfordult, hogy lássa, nem száll-e ki Woerz úr is.

De nem a barátságos arcával találkozott, hanem egy félreismerhetetlenül tatár típusú,

vad fintorokat vágó arccal, s ez arc előtt, Fülöp fejének magasságában egy sárga, izmos kézzel, mely egy revolver agyát szorította. Fülöp önkéntelenül hátraszökött. Semmiképpen sem volt gyáva ember, de csöpp kedve sem volt reá, hogy céltáblája legyen egy megőrült orosz nagyhercegnek, aki egy emberéletet valószínűleg a zérusnál is kevesebbre becsül. »Fela kézzel!« kiáltotta mennydörögve a nagyherceg s Fülöp kénytelen-kelletlen megállt. Woerz úr hangja eltűnt, s egy recsegő orgánus árasztotta el Fülöpöt a legzagyvább orosz-német nyelven a szitkok és kérdések zuhatagával.

— Ügy, ügy, monsieur! Ügy, ügy! Szégyelje magát! Az úr hát spicli, hát kelepcebe csaltak a Papillonban — szép, szép ravaszság, adta furfangos csürhéje, de akkor nem szabad ám megmutatni az igazolványát!... ha nem láttam volna éppen most — úgy-e azt hitte, már megfogott... mehetnék vissza megint Jekaterinoszlávba... no persze! De előbb majd adok magának egy kis emléket... Ki az ördög maga... talán a Vivitz emberei körül való, vagy talán valami új... azt hiszem valami új!...

A beszéd tovább áradt szájából, néha félig érthetetlenül, de Fülöpnek világosság gyúlt agyában s megragadva egy pillanatnyi szünet alkalmát, így kiáltott:

— De Woerz úr! Woerz úr! Miket beszélt az igazolványomról... hiszen a kávéházi jegyem az.

— Engem ugyan nem tesz lóvá ily fogá-

sokkal, — bömbölte Woerz úr és vészesen forgatta meg a revolverét, de aztán hozzátette :

— Jöjjön ide, mutassa meg !

Fülöp óvatosan közeledett a hidegen villogó revolvercső elé, a nagyherceg kinyújtotta a hosszú erős kezét s ügyesen kiürítette a belső zsebét, aztán átolvasta gyorsan a kék-fehér jegyet. A következő pillanatban a revolver lebocsátkozott, a nagyherceg tétován meredt Fülöpre, aztán, újra a régi modorában, így szólt hozzá :

— No, Woerz úr az egyszer szépen felsült, kedves uram. Már bocsásson meg az úr — azok a fickók egyszer már majd hogy a frakkszélimen nem csíptek, s azt hittem, az úr spicli ! Vagy tovább is együtt tart Woerzzel ?

Fülöp, kit a kaland mindjobban mulattott, késznek nyilatkozott reá s megint beszállt a kocsiba.

— De most már csak a dutyiba megyünk, — mondotta a kocsis, ki nagy érdeklődéssel kísérte az egész jelenetet.

— A dutyiba, te hájfejű disznó kocsis ? — kiáltotta Woerz úr, megint a szemenszedett hamburgi németiségével. Rossz véget jósolt neki ama bizonyos tulajdonságok — ostobaság és samárhoz illő csökönyösség — miatt, melyek IV. Gusztáv Adolfot is bukásába vitték, aztán megparancsolta neki, hogy vigye őket Schiemann sörházába. A kocsis hangosan és érthetően szabadkozott az ellen, hogy Schiemann sörházához hajtsen.

— Akkor vigyen bennünket a Brunnen-gasséba, tovább aztán nem lesz rá szükségünk!

Tíz perc múlva a kocsis megállt egy sötét, kietlen sikátor előtt, hol sárga lámpák pislogtak és kurjantások hallatszottak. Woerz úr karonfogta Fülöpöt, ki azzal az érzéssel kanyarodott be az utcácskába, hogy ő most egy új Dsáfár, ki a kalifa oldalán kalandra indul ebben a modern Bagdadban. Az első utcai lámpánál Woerz úr megállt, bíráló szemmel nézett végig Fülöpön s így szólt:

— Így nem maradhat az úr, piperkőcöknek itt nincs helye.

Egy üres lépcsőházat szemeltek ki öltöző-ködőfülkének s Woerz úr néhány pillanat alatt pár igazítással, borzalmas cigarettájának némi kis levével s az utca valami kevés sarával a kikötőbeli jasszok lehető legsikerültebb példányává formálta át Collin Fülöp urat, a jogtudományok doktorát. Fülöp magára öltötte Woerz úr nagykokás ulsterét, mely a bokájáig ért, valamint a kobakkalapját, viszont Woerz úr Fülöp cylinderével díszítette föl magát, persze úgy, hogy előbb megfelelően beütötte. Aztán újra útnak ereszkedtek, míg Woerz úr egy két méter széles utcában meg nem állt egy vörös ház előtt, melynek ablakaiból világosság sütött ki. Belülről énekszó és kiabálás hallatszott. Az ajtó hirtelen kinyílt s egy ember röptül ki hanyatt-homlok az utcára, oly sebességgel, melyet nyilván külső behatással adtak meg neki. Mielőtt az ajtó újra bezárult

volna, Woerz úr, kézen fogva Fülöpöt, már előtte állt.

— Adj' Isten! — hallotta suttogását Fülöp. — Az ördögbe, Woerz . . . Woerz, ha mondom! — egy pénzdarab csörrent meg halkan, s Woerz úr egy sötét lépcsőházba vonta maga után Fülöpöt. A következő percben kinyílt egy ajtó, s kísérője betolta egy szobába, melynek hőfoka és levegője hirtelen elfogta lélegzetét, mintha a Vezúv lehelte volna reá tüzét. A szeme vízbe borult, pár percre levegőért kapkodott és csak azután sikerült annyira összednie magát, hogy körülnézhetett.

Meglehetősen nagy helyiség volt, melyben tölgyfaasztalok és hosszú padok sorakoztak egymás mellett; rikítószínű plakátok látszottak elmosódva a falakon és hat gázlámpa pihegett asztmásan a szörnyű légkörben. A füst oly sűrű volt, hogy széles özönben áradt a pincérek után, kik össze-vissza futkostak a teremben. Gomolyagonként emelkedett fölfelé az asztalok körül égő pipák tucatjaiból; Fülöp önkéntelenül azokra a fotográfiákra gondolt, melyek Izland vulkanikus tájait mutatják, hol kengázak tódulnak elő a föld mélyedéseiből. Elfordult a közönségtől, amely csak elmosódva látszott a füst fátyola mögött s úgy rémlett, főképp tengerészekből áll, és jobbfelől egy nagy söntést pillantott meg s egy embert, aki mögötte szorgoskodott.

Fülöp nem egyhamar látott ehhez hasonló fickót. Olyan volt a durva külsejével, mint egy súlydobó bajnok s a tar koponyája vérvörösen

fénylett a gázláng alatt; fókabajusz csüngött kétfelől a szájára, mely szünetlenül levegőért kapkodott, s a kék szeme kövér zsírpárnák között veszett el. A két karján könyökig fel volt gyűrve az ing és vörösen duzzadt roppant kezei örökösen mozogtak. Üres söröspoharakat dobta a pincérek a mérőpadra, a poharak gyorsan kört írtak le a kezében, alámerültek egy vörösbarna színű vízzel telt dézsába s a következő pillanatban megteltek a nyitott csapok egyike alatt, hogy a pincérek tüstént megint elvigyék. Ha egy-egy pillanatig nem volt mit tennie, a csöpögő sörcsapok alá tartotta kezét.

Woerz úr egy ideig vigyorogva nézte, hogyan bámul Fülöp, aztán odavonta magával a mérőpadhoz. A vörösen puffadt ember éles fütytyentéssel köszöntötte őket.

— Adj Isten, Woerz úr! Veszettül régen láttuk a Woerz urat. Úton volt? — kérdezte félig alázatos, félig orcátlan meghajlással. — Hát ez az úr? Az úr most jár itt először, mindjárt meglátni rajta. Mivel szolgálhatnánk ily finom uraságoknak? Valami erőset, úgy-e?

— Gint, Schiemann, — mondotta Woerz úr. — De a javából ám!

Tehát ez volna Schiemann, gondolta Fülöp; méltó a helyiséghez s viszont a helyiség hozzá!

Woerz úr magával vonta a söntés közelében levő székek egyikét, s töltöttek mindjárt három pohár gint.

— No, mit szól az úr Schiemann sörcsarokához? — kérdezte Woerz úr. — Mégis

más ez, mint a maga Papillotteja, mi? Egészségére, kedves uram!

Fülöp ivott egy kortyot a kék-fehér ginjéből mely tűznél jobban égette a torkát. Erős köhögési roham lepte meg, amire Woerz úr meg Schiemann úr majd hogy föl nem gurultak nevettükben. Woerz úr, ki egyet sem kortyantva hajtott fel egy egész pohárral a kegyetlen italból, így szólt:

— Melege van itt az úrnak? — Előrehajolt és súgva folytatta:

— Ne menjünk át a másik részbe? He? Akar az úr játszani?

— Játsszani? — ismételte meg szavát Fülöp értelmetlenül.

— No persze, az ördögbe, roulettezni!

Roulettezni, itt? gondolta magában Fülöp. A dolog szépen fejlődik. Kezdek kalapot emelni Schiemann sörcsarnoka előtt.

— Roulette! — mondotta hangosan. — Veszedelmes dolgok, Woerz úr, veszedelmes dolgok!

— Várjon csak, — mondotta Woerz úr. — Schiemann, Schiemann úr, jöjjön ide! Egészségére! — A vörösre duzzadt kocsmáros közeledett, felvette a gines poharát és hihetetlen biztossággal döntötte egész tartalmát a cuppanó szájába, aztán leejtette inkább, mint letette az asztalra. — Mi baj? — kérdezte.

— Hallja csak, Schiemann úr! — mondotta Woerz cipész s odahúzta magához a kabátja ujjánál fogva. Suttogva beszéltek valamit egymással, egy sárga pénzdarab tette meg

gyorsan az utat Woerz úr zsebéből Schiemann úr zsebébe ; s odakiáltva az egyik pincérnek, — egy alacsony, sánta, bikanyakú és békaszemű fickónak — hogy ügyeljen a kiszolgálásra, Schiemann magával vonta Fülöpöt meg a cipészt a helyiségen át. A terem túlsó végén Fülöp egyszerre fölfedezett egy frakkos öreget, ki taktusban kísért hegedűn egy pianolát s akit a zaj meg a füst addig egészen eltakart. A zongora mellett egy zárt ajtó volt, melyet Schiemann kinyitott. Mögötte egy sötét folyosó ásított, annak a végén pedig egy újabb ajtóhoz jutottak, mely Schiemann úrnak egy sor Morsekopogtatására kinyílt. Schiemann betolta Fülöpöt és Woerz urat, aztán gonoszul vigyorogva, eltűnt.

— Az úr most tagja lett Schiemann segélypénztárának, — mondotta Woerz úr. — Itt szokta az tartani az összejöveleteit. Mindig éjszaka, kedves uram, mert a tagjai nagyon szégyenlősek.

Fülöp körülnézett. A helyiség nagyobb volt, mint az ívószoba, szőnyeg borította padlóját s a szellőzés némi jelei mutatkoztak benne. De a levegő, bár a sörcsarnok levegőjéhez képest paradicsominak lehetett mondani, még mindig jelentékenyen büzlött a szesztől és a dohányfüsttől. A terem közepén álló hosszú játékasztal körül Schiemann segélypénztára tartotta ülését ; s a háttérben egy bar volt, hol a tagok felüldülhettek. A hosszú asztal körül sok játékos poharat tartott a kezében.

— Most majd látja az úr, milyen dűhbe gu-

rulnak ezek, mikor az ember nyer, — mondotta Woerz. — Iszik az úr whiskyt? Akkor kérem szépen, hozzon aközben mindkettőnknek a barból, én pedig majd megkezdem a játékot. Itt a dohány, hogy megfizethesse.

Fülöp ment a barhoz, whiskyt hozni; amíg várta, hogy kiszolgálják, szemügyre vette a közönséget. Nyilván gonddal válogatott társaság volt, mert jobbára külföldiekből, hajóskapitányokból, kormányosokból és matrózokból állott, akik nem egykönnyen fecseghették ki a helyiség titkát. De Fülöp mindjárt látta, hogy mindenféle nagymértékben gyanus alak is találkozik benne; egy pillanatig meglehetősen kellemetlenül érezte magát, de aztán megnyugodott, mihelyt Woerz úr revolverére és Schiemannal való ismeretségére gondolt. Aztán kézbe vette a két pohár whiskyt és igyekezett átvergődni az asztal körül levő játékosok tömegén.

A dolog kissé nehezen ment; valami történetett, de végre sikerült Fülöpnek a játékosok szitkai közben utat törni magának Woerz úrhoz, ott aztán megtudta az izgalom okát. Woerz úrral szemközt ült a croupier, egy kínaiasan sárga, hüllőszemű emberke, a háta mögött pedig egy ember állt, ki nem lehetett más, mint Schiemann testvére; szakasztottan az az óriási test, szakasztottan az a bajusz, az a szem, az a két hatalmas, vörös, duzzadt kéz. Az öltözködése választékos volt, bonjour, virág a gomblyukban, s az altonai Woerz úr e pillanatban úgy őt, mint a croupiert a gyalázásnak

egész zuhagatagával árasztotta el. Tudniillik Woerz úr nyert, s a croupier kifizette, de két hamis húszmárkást csempészett a pénzébe.

— Tisztességes portékát, te sárga ördög, — kiáltotta Woerz úr újra meg újra. — Nem hamis márkába megy a játék!

Néhány játékos mulatott a dolgon, de a legtöbb káromkodott, mert hiába mult az idő. Woerz úr végre kapott új pénzt, mely kielégítette, s a croupier éppen ki akarta vetni a golyót, mikor Woerz úr a szavába vágott, Schiemann testvére mutatott ujjával és így szólt:

— Schiemann, mekkora a legnagyobb tét?

A vörösre puffadt játékfőnök gúnyosan nézett reá és fölényesen felelte;

— Amekkorát akar.

— Számonkint 500? — kérdezte Woerz úr.

Schiemann úr egy pillanatig habozott, egy pillantást vetett a croupierrra, ki alig észrevehető biccentéssel felelt, aztán röviden így szólt:

— Kérem szépen.

— Rendben van, — mondta Woerz úr — csak rajta, majd tesztek.

Eközben Fülöp szemügyre vette a játékasztalt és látta, hogy nem roulettet játszanak, hanem boulet, ami hasonlít a roulettehoz, csak hogy 9 száma van, s nem 36, mint annak; az asztal közepén volt a csésze, melyben a golyó szaladt. Alig hogy a croupier megindította a golyót, Woerz úr pénzt vett elő Fülöp benyomott kalapjából, melyet a kezében tartott, és habozás nélkül a 8-as számra tette. Aztán kivette a pohár whiskyjét Fülöp kezéből.

— Hogyan tehet oly sokat, — kérdezte Fülöp — hiszen bizonyos lehet benne, hogy megvannak a fortélyaik.

— Éppen azt akarom bebizonyítani, — súgta Woerz úr. — Ha sikerül, akkor meglincselik Schiemannt, s az efféle mindig szép dolog. Egészségére !

Egy szemhunyorítás nélkül kihajtotta poharából a pokoli feketebarna whiskyfélét ; a golyó ugyanabban a pillanatban kezdette lassítani menetét, s a croupier néhány pillanat múlva kikiáltotta : 3 !

3 ! Woerz úr vesztett. Rút vigyorgással söpörte be a croupier az aranyait, Schiemann pedig elégtelenen köpött egyet hátra a saját válla fölért. A legendületlenebb módon nyugodtnak Woerz úr látszott, ki a többi játékos hahotája közben még 500 márkát tett a 8-as számra. A croupier, gyorsan kifizetve az egynéhány kis nyereményt, újra pergésnek indította a golyót. Nem véve le szemét a golyóról, Woerz úr csöndesen szürcsölgette a whiskyjét, s majdnem fenékgig kiitta már, mikor a croupier másodszor is kikiáltotta veszteségét. A 7-es szám nyert. Woerz úr 500-át újra beseperték és Schiemann testvére szemtelen hangon kérdezte :

— Tesznek még ?

— Csak nyugalom, kedves uram, — mondotta Woerz úr, kiitta az utolsó kortyot is poharából, s átadta a poharat Fülöpnek, aztán elővett a zsebéből egy 500 márkás bankjegyet, s egykedvűen helyezte el a 8-as számon. Harmadszor perdült útjára a golyó, s a többi já-

tékos, gyorsan megrakva tétjeit, lélegzetfojtva figyelte Woerz urat. 1500 márka — óriási összeg volt az ott! Fülöp észrevette nem egy gyanus alak éles pillantásait, melyek őt meg társát méregették. Veszedelmes dolog, pénzt mutatni ily helyen, gondolta magában. Ha szerencsésen szabadulunk innen, viaszgyertyát ajánlok fel a boldogságos szűzanyának.

Eközben a golyó már lassabban járt, s a játékosok hangosan vitatták, hol fog megállni. Körülmegy még egyszer — ujj! — 5 lesz — nem, tovább megy — no, akkor 6... Ördög és halál, 8! — a nyolcas nyer! És csakugyan, úgy látszott, mintha a cipész nyerne, a golyó valósággal támolmog a lyukak közt, elkanyarodik 5 és 6 mellett, megtántorul a 7-es szélén, végre aztán, nehéz bukással beleesik a 8-ba. De ekkor, mintha csoda történnék, úgy rémlik, hogy új erőre kap, kiemelkedik a lyukból és tovább gurul, el a 9 mellett, az 1-es számhoz, belehull és ott marad. Ugyanabban a másodpercben, mikor Fülöp éppen egy sajnálkozó szót akar mondani Woerz úrnak, a cipész két karjával hátrakap, a zsebébe nyúl, a következő pillanatban előkerül a revolvere, s felhúzza kakasát, az asztal szemközt lévő odalára szegezi.

— Ácsi, Schiemann, és te is, te átkozott kinézer! — bömbölte Woerz úr. — Nyugalom, ne mozdítsd a csápjaidat, mert lövök! És marad, jon vesztég mindenki! Aki akarja, jöjjön ide, s majd meglátja, milyenek Schiemannál ezek a mélyedések alul. Ha nem találtak alattuk

semmit, felköthettek a legközelebbi lámpavasra.

Le nem írható zaj keletkezett Fülöp és a rettenthetetlen cipész körül. A croupier és Schiemann mindenesetre halálosan megijedhetett a revolvertől, meglátszott rajtok. De többen a kétes elemekből, kik nem voltak tűzkörében, igyekeztek utat törni maguknak, s hátulról támadni meg Woerz urat. Fülöpnek ökölrel kellett nekikmenni, míg valamennyire helyreállt a nyugalom és sikerült kiválasztania három férfiút, — külsejük szerint német tengerészkapitányokat — hogy megtarthassák a szemlét, melyet Woerz úr kívánt.

— Kerítsenek elő egy kést, egy bicskát, — kiáltotta nekik — s mérget veszek reá, hogy gummizsinór van ott, vagy talán egy rúgó.

Megtették, amit mondott ; Fülöp körül előre-nyújtották nyakukat a játékosok, hogy lássák az eredményt és egyszerre valóságos vihara tört ki a soknyelvű káromkodásnak és kiabálásnak. Mert a kés pengéje fölött, mellyel Fülöp segítőtársainak egyike a 8-as számú lyuk alját bontogatta, vékony, fekete gummizsinór bontakozott elő ; a gyors vizsgálat során kitűnt, hogy valamennyi lyuk fel volt szerelve ily módon — ha Schiemann úrral szemben nagyon is magas tétek forogtak kockán ; egy kézmozdulat, s a golyó elhagyta a reá nézve kedvezőtlen lyukat.

Ami ezután következett, úgy szállt el Fülöp előtt, mint az álom. Egy revolverlövés durrant el — hihetőleg akaratlanul — Woerz úr hat-

lövetűjéből; az egyik gázlámpa darabjai csőrömpölve hullottak le, s a gáz sziszegve tódult ki csövéből. Fülöp egyszerre érezte, hogy egy kar ragadja meg, s húzza magával villámgyorsan a kijáróajtó felé. Az őr eltűnt onnan.

— Gyorsan, gyorsan, mint az ördög, — kiáltotta Woerz úr a fülébe — Schiemann, a másik Schiemann, verzedelmes fickó.

Futólépésben robogtak át egy folyosón, ki egy ajtón, melyen kívülről nem volt kilincs, aztán egy szűk, rosszszagú sikátoron át. Rohamlépésben kanyarodtak be hol az egyik, hol a másik utcasarkon, míg egy szélesebb utcában, nagyokat fujva, meg nem lassították lép-teiket.

— Nagyszerűen viselte magát odabenn, — hápogta Woerz úr — elárultak és kivégeztek volna, ha nem segít.

Fülöp némán biccentett és tovább rohantak. Végre megálltak egy sötét utcában, melynek nevével csak később ismerkedett meg Fülöp; a Truthahngasse volt. A téli reggel hideg és koromsötét volt; szél fujt és Fülöp ereiben lüktetett a vér. Vajjon mit hoz ennek az ezeregy-éjszakai kalandnak legközelebbi felvonása? gondolta magában; mert lehetetlen, hogy most gördüljön le a függöny, fél öt óra volt, s az ezeregyéjszakában a kalandnak reggelig kell tartania!

A nagyherceg megfordult és hallgatódzott, hogy nem üldözik-e őket; de nem hallatszott semmi és Fülöphöz fordulva, elővett a kabátja belső zsebéből egy kecses arányokban készült

butykost és szolgált magának némi pálinkával, melyet igaz gyönyörűséggel nyakalt be. Aztán felszólította Fülöpöt, hogy üdítse fel magát ő is, de az mosolyogva rázta a fejét; Schiemann úr pokoli whiskyje még égette a gyomrát. Fülöp megkérdezte, hogy ne menjenek-e tovább.

— Várjon egy pillanatig, — mondotta Woerz úr — rendbe kell hoznom a harisnyámat.

A futólépés közben a harisnyája csakugyan lecsúszott, lábát egy sarokkőre tette s kezdette felhúzni; Fülöp nagy csodálkozással vette észre, hogy nem visel alsónadrágot. Woerz úr következetes az öltözködésben, gondolta, s néhány lépéssel előrement az utcában. Aztán megfordult, hogy lássa, nem végzett-e még a cipész.

Azt látta, hogy elterülve, látszólag élettelenül fekszik a kövezeten.

Fülöp néhány pillanatig szinte dermedten állt csodálkozásában és hűledező kérdések rajzottak agyában. Gutaütés érte Woerz urat? Vagy Schiemann úr whiskyjének volt a kozmás ízén kívül más alkotórésze is? Kétségtelen, hogy Woerz úr sokat ivott belőle, de az imént, mikor beszélgettek egymással, még egészen józan volt.

Végre sikerült összeszednie magát és oda-sietett a cipészhez. Az rézsút bukott előre, de oly hirtelen, hogy bukásában nem eshetett a kezére, s karja tehetetlenül volt könyökbe hajolva alatta. Fülöp fölemelte és ülő helyzetben a ház falához támasztotta lompos alakját, mely elég furcsán festett előrebukott fejével s nyi-

tott szájával, mely sűrűn hulló cseppekkel mocskolta be vörös nyakkendőjét. Feltépte a gallérját, s éppen hozzá akart fogni az élesztő kísérletekhez, mikor történetesen felpillantott. Akkor pedig az volt a legsürgősebb dolga, hogy villámgyorsan dugta kezét Woerz úr hátulsó zsebébe, s némi fáradsággal kihúzta belőle a revolvert. Mert óvatosan a ház falához lapulva, két gyanus alak közeledett, akikben tüstént Schiemann sörcsarnokának két vendégére ismert; az arcukon sokatmondó vi-gyorgás ült, a k zükben pedig nem kevesebbet mondó totschrägert, emberölőt szorítottak. Vagy úgy, a rejtélynek megfejtése tehát ez! Gyorsan megvizsgálta még Woerz úr hálántékát a kusza fekete hajfürtjei alatt — úgy van, egy hüvelyknyi hosszúságú kék folt, az ólomgolyó nyoma — mielőtt fölemelte a revolvert és a két apacsnak rontott. Küzdelme nem tartott soká. Azok látva, hogy feléjük rohan, menekülés helyett bután megálltak; a következő pillanatban eldőrdült egy lövés Fülöp revolveréből — Fülöp utóbb a világért sem tudta volna megmondani, hogy szándékosan-e vagy akaratlanul — s a két gentleman egyike, felordítva fájdalmában, a vállához kapott. Fülöpnek egy másodperc múlva része volt abban a gyönyörűségben, hogy hátulról látta, hogyan vetik el magukat, s menekülnek vad futással egy szűk utcában, aztán visszatért Woerz úrhoz, ki még mindig a falnak támaszkodva ült és újabb packákat húzott a nyakkendőjére.

Mittevő legyen? A revolverlövés után sem mutatkozott az életnek semmi nyoma az utcácskában, az egész környék kihaltnak látszott. Egymaga nem cipelhette tovább Woerz urat, valaminek pedig okvetlenül kellett történnie. Bizonyára legjobb volna, ha találna egy bérkocsit, s a kalandos cipészt egy szállóba vihetné. Ha nem téved, a Gänsemarkt azon a tájon lehet valahol, ott pedig okvetlenül talál bérkocsit.

Megszabadítva Woerz urat a bugyellárisától, — mert hiszen az apacsok még visszatérhettek — Fülöp az orosz szentek oltalmába ajánlotta őt, s a reggel csöndjében alvó utcákon elvágatott.

A házak fölött már világosság derengett. A felhők kékesen és szürkén rohantak ormaik fölött és fütyölve járt a szél az utcák sarkain. Az utcák egymásba futottak, mint a vonalak Beardsley rajzain. Fülöp hirtelen kikanyarodott egy sarkon, mely szakasztottan olyan volt, mint tíz más utcasarok, s kiért a Gänsemarktra, mely szürkén és feketén tárult fel előtte. Egy korán kinyitott csapszék előtt bérkocsi állt, s megkönnyebbülten sóhajva ugrott bele Fülöp, megadva a kocsisnak a címet, hogy: Truthahngasse. A kocsis némileg habozva nézte Fülöp koszümjét, s előleges fizetséget követelt, aztán elindult.

Fülöp rágyújtott egy cigarettára — az utolsóóra — s az éjszaka eseményeiből zúgó fejvel a kocsi párnáira dőlt. Alig mult el két perc, emlékei elvesztették összefüggésüket, leleményes

feje hátrahanyatlott, s a cigaretta füstje szívatlanul kígyózott fölfelé az ujjai közt. Hirtelen felriadt, a kocsis megzörgette az ajtót az ostora nyelével, s így kiáltott:

— Truthahngasse! Hiszen oda akart menni az úr!

Truthahngasse? Hol a csudában van a Truthahngasse? — gondolta Fülöp álomittasan és hiába igyekezett emlékezéseit oly képbe foglalni össze, melybe az a szó, hogy Truthahngasse beleillenék. Az ám, ni, az ördögbe, jutott az eszébe hirtelen, hiszen itt kellene felszednem Woerz urat, ki igazabban a Nikolájevics Mihály névre hallgat és Oroszország nagyhercege... De hol az ördögben van Woerz úr?...

A feleletet e kérdésére egészen váratlan formában, még pedig attól a valakitől kapta meg, akitől legkevésbé várta volna, tudniillik magától Woerz úról.

Szörös lábain még mindig felgyűrt nadrágjában, de kalapját a szemébe húzva, vadul lobogó nyakkendővel, szélrázta fatörzs-ként hajladozott jobbra-balra két vaskos német rendőr karjai közt. A halántékára mért csapás nyilván nem volt oly veszedelmes, de azért kétségtelen, hogy Woerz úrnak, mikor felcsudozt kábultságából és ebben a társaságban lelte magát, nagyon rosszra fordult kedve. Látóképeségét a kalap elhomályosította, de a szája szabad volt és özönével dőltek belőle a legrettenőbb szitkok és káromkodások, melyeket Fülöp életében hallott.

— Fogd be a szád, — kiáltotta az egyik rendőr egyre-másra. — Cipész volna az istenadta, de ocsmányabb módon issza le magát, mint egy disznó — szégyen gyalázat — fogd be a szád, ha mondom . . . !

— Fogd be a magadét, — bömbölte Woerz úr dühösen, — lefülelni egy szegény cipészt, azt tudjátok, átkozott hurkalesők, de . . .

Hangja hirtelen elfúlt annak következtében, hogy a rendőrök egyike befogta száját az óriási tenyerével. »Hozd csak a targoncát«, hallotta Fülöp, hogy odakiáltja a pajtásának, ki arra futólépésben eltűnt. Elkékülve és elvörösödve fojtott dühben, Woerz úr hiába igyekezett kifejezést adni a rendőr előtt, hogy mi a véleménye a fogolylyal való ily bánásmódról, de bármint erőlködött, nem sikerült neki. Egyszerre jogaihoz jutott az ólomgombbal reáért csapás, meg a szesz, melyet benyakalt, minden ellenállás nélkül borult a rendőr keblére, s mire a targonca megérkezett, békésen aludt az ellenség karjában. Kacagva nézte Fülöp, hogyan rakják fel mint valami holt csomagot a rendőri alkalmatosságra, mely aztán elindult vele s Woerz úr csupasz lábszárai tehetetlenül imbolyogtak a reggeli szélfuvásban, a rendőrök pedig hangosan és félreérthetetlenül cserélték ki róla táplált véleményüket.

— Részeg, mint a disznó és félig meztelen, szégyen, gyalázat, ha mondom, — dörmögte az egyik.

Fülöp egy pillanatig arra gondolt, hogy közbeveti magát, de pillantása, melyet saját

külső valójára vetett, meggyőzte ily vállalkozás kilátástalan voltáról, mert hiszen majdnem gyatrábban festett, mint Woerz úr. Ennek következtében elégnék tartotta utasítani a kocsiát, hogy kövesse nyomon a rendőri targoncát.

Fél órával azután, hogy meggyőződést szerzett Woerz úr új címéről, mely a gänsemarkti kóterével volt azonos, Fülöp a kocsis tetszésnyilatkozatai közben becsöngetett a Hotel Atlantic kapuján; világos volt, hogy a kocsis kiválóan sikerült tréfának nézte az egészet.

A szálló irodájában Fülöp kénytelen volt valóságos kihallgatásnak vetni alá magát, míg elhitték neki, hogy ő az, és hogy a 127. számú szobában lakik. Mikor éppen fel akart menni, pillantása a vendégek kifüggesztett lajstromára esett s a legalsó sorban ezt olvasta: Vivitz Kázmér, Nikolájevics Mihály ő császári fenségének kamarása, Jekaterinoszláv. Ez emlékeztette valamire, amit Woerz úr az utcai jelet alkalmával kiáltott, mikor rendőrként nézte Fülöpöt: A Vivitz emberei közül való? Vagy valami új... úgy látom, valami új... Egy gondolat villant át agyvelején, s mikor megtudta, hogy mikor fogják felébresztetni Vivitz urat, azt mondotta, hogy keltsék fel ugyanakkor őt is, aztán lefeküdt, éppen mikor az óra hatot ütött. A kaland első fele véget ért, de úgy ígérkezett, mintha a holnap folytatását rejtené méhében.

Másnap reggel féltíz órakor Fülöp, megfürödve és símára borotválkozva, elküldötte névjegyét Vivitz kamarás úrnak. Néhány perc múlva megjött az üzenet, hogy ő exellenciája éppen reggelizik Pfordtenál s nem óhajtja, hogy zavarják.

Fülöp másik névjegyet vett elő s azt írta reá: Érdeklődik-e kegyelmességed bizonyos hírek iránt, melyek fenséges munkaadóját illetik? és átküldötte azt is. Fél perc múlva Vivitz kamarás kérte a megtiszteltetést, hogy Pelotard tanárral reggelizhessék. Nyomon követve a pincért, Fülöp átment a vendéglőbe, megvázolva magában egy rövid haditervet. Vajjon mit érnek a közölnivalói? Semmi kétség, vannak tromfok a kezében, de jók-e? Mielőtt határozhatott volna, hogy minő árat szabjon nekik, szemközt látta magát egy símára borotvált, idősebb orossal, kinek pezsgősárga volt az arca, és tartósan mozgásban voltak a hüvelyknyi széles szemöldökei.

— Pelotard tanár?

— Szolgálatára, Vivitz kamarás úr.

— Foglaljon, kérem, helyet.

Fülöp leült. A pincér kezdette zajtalanul rendbehozni az asztalt a reggelihez.

— Tehát hírei vannak az én fenséges uramról? — kezdette meg mindjárt Vivitz kamarás a támadást.

— Talán, — felelte Fülöp óvatosan.

— Úgy? Tehát nem egészen bizonyos a dolgában?

— De igen — csak látni akarom, hogy excellenciád bizonyos-e a magáéban?

— Hm, értem — őfensége eszerint Hamburgban van?

(Még ennyire sincs tisztában? gondolta Fülöp.)

— Úgy gondoltam, ennyit tud excellenciád, — tette hozzá fenhangon. — Úgy van, őfensége Hamburgban van.

— Kitűnő, — mondotta a kamarás hidegen.

— De excellenciádra nézve talán az volna a fő, hogy mikor hagyja el Hamburgot? — folytatta Fülöp mosolyogva.

— Ha már tudom, hogy őfensége Hamburgban van, tudni fogom a módját, hogy mihamarább megtaláljam, — felelte a kamarás még hidegbben.

— Hamburg nagy, excellenciád.

— Hamburg kicsiny, tanár úr. Vagy legalább az a része, ahol a nagyherceget keresnem kell.

Fülöp csendesen mosolygott. Vivitz kamarásnak csakugyan igaza van. Hamburgnak az a része, ahol a nagyherceget keresnie kell, minden bizonnyal kicsiny, mivelhogy ő fensége ezidőszert egy szűk dutyiban ül.

Eközben a pincér felszolgált a reggelit és Vivitz úr intésére visszavonult. Nyájas mosollyal fordult a kamarás Fülöphöz s kérte, hogy lásson hozzá. Volt szárnyasvagdalék, habkása, pirított vese, sonka tojással és több más ízes falat.

— Kérdezhetem, hogy nem parancsol-e vutkit is, tanár úr? Az étel mellé, orosz szokás szerint?

— Köszönettel fogadom el, — felelte Fülöp

— Orosz, vagy svéd szokás szerint.

— Úgy, ismeri Svédországot?

— Igen, meglehetősen soká voltam ott.

Egymásra köszöntöttek, s Fülöp folytatta:

— Vutkija kitünő, excellenciád. Engedje remélnünk, hogy nemsokára Oroszországban issza!

— Számításom szerint holnapután.

— Nem járna különösebb nehézséggel, — felelte Fülöp s mosolygott. — Csak öntől függ.

— Úgy veszem észre, úgy érti, hogy öntől? Miért nem a rendőrségtől?

— Nem, mert a rendőrség ez esetben nem segíthet excellenciádon.

— Eszerint a nagyherceg meghalt?

— Ellenkezőleg, a nagyherceg él.

— Akkor nem értem, miért nem segíthet a rendőrség.

— Pedig úgy van. Tovább megyek s azt mondom, hogy a rendőrség ez esetben még akadályozná.

— Tanár úr tréfál.

— Komoly dologban nem tréfálok soha, excellenciád.

— Business, tanár úr?

— Business, excellenciád.

— Szabad kérdezni, melyik számjegynél kezdődik önre nézve a business?

— Az ötödiknél, excellenciád.

A kamarás oly mélyen vonta össze a két szemöldökét, hogy majdnem eltemették a szemét, aztán hozzátette :

— És németül számít ?

— Honfiúsított angol vagyok, — mondotta Fülöp, maga is csodálkozva hidegvérén.

A kamarás hangja fagyos volt, mikor felelte :

— Az angol érmerendszer nagymértékben elavult.

— De nekem kitünően megfelel, — mondotta Fülöp még hidegebben. — Tudniillik Angliában a font járja.

— Tudom, — mondotta a kamarás szárazan s kávé tölött magának egy nagy csészébe. Egy perc elmúltával újra megszólalt :

— Tanár úr, a társasága fölöttébb kellemes nekem, de fájdalom, el kell most hagynom.

— Kérem, — mondotta Fülöp udvariasan.

— Excellenciád ideje, természetesen, nagyon drága.

— Hogyne, — főként, mivel az esti vonaton Berlingen át hazautazom.

— Hm, az, úgy hiszem, egy körülménytől függ.

— Vajjon mitől ?

— Hogy módjában lesz-e még előbb kikísérni engem a londoni vonathoz.

— Tehát azt hiszi, hogy feltétlen szükségem van segítségére ?

— Nem, excellenciád, tudom.

Látszólag ügyet sem vetve Fülöp válaszára, a kamarás felállt s így szólt :

— Tehát Isten önnel, tanár úr! Este találkozhatunk. Az időm drága.

— Csak egyre szeretném figyelmeztetni excellenciádat.

— Nevezetesen?

— Hogy az én időm még drágább, mint excellenciádé.

— Majd beszélünk róla ma este.

— Szívesen, ha excellenciád abban a helyzetben lesz még akkor.

A kamarás mosolygott, s nehéz lett volna eldönteni, azért-e, mert a dolog mulattatta, vagy azért-e, mert izgatta. Már elmenőben visszafordult s így szólt:

— A propos, hol található ön?

— Öt órakor billárdozni fogok a túlsó sarkon levő szalonban.

— Igen, szokott billárdozni? Kitűnő, hiszen akkor megpróbálkozhatunk egy partival — jól játszik ön, tanár úr?

— Annyira, amennyire — és excellenciád?

— Tűrhetően.

A kamarás elment és Fülöp tépelődésbe merült szivarjának füstje mellett. De ez a tépelődés nem volt olyan, mint tegnap a hall klubszékében. Az élet megint érdekes volt, a kalandok még nem haltak ki, és Vivitz kamarással vívott párbaja mód nélkül mulattatta. Persze, hogy csak blöff volt az a biztosság, melyet vele szemben mutatott — de ki tudja? Az ember némelykor blöff segítségével is csinálhat nagy fogást, s mindenesetre mulat az eseten.

Öt órakor Fülöp a megbeszélt billárdteremben volt, s tűrhető dákót keresett magának, mikor az ajtó kinyílt s belépett Vivitz kamarás. Arca még sárgább volt, mint reggel, szeme alatt két mély redő mutatkozott, s a sötét szemöldökei nagyon közel húzódtak egymáshoz. Nem találta meg, gondolta Fülöp titkolt felujjongással és nyájasan köszöntötte.

— Excellenciád oly pontos, mint Fogg Filéasz. — mondotta. — Ne játszanánk beszélgetés közben egy kis karambolpartit?

— Szívesen, — mondotta a kamarás és válogatni kezdett a dákó-állványon.

— Már félttem, hogy excellenciád nem ér reá, — tette hozzá Fülöp.

— Miért?

— Hogy talán lekési a berlini vonatot.

Választ sem adva, a kamarás gondosan kiválasztott magának egy dákót, aztán Fülöphöz fordult.

— Jól játszik, tanár úr?

— Mint már mondtam, tűrhetően.

— És nagyban?

— Olykor-olykor.

— Öt számjegyű összegekben?

Fülöp összerezte. Játszmáját tízezerben! By Jove, szép játék. De hát természetesen úgy kell lennie, ezeregy éjszakáról van szó.

— Ötszámjegyű összegben? Amint tetszik, excellenciád, — mondotta. — De angolban!

— Jól van, de a legalacsonyabban.

— Nem bánom, minthogy angol. Tehát a tét az én részemről a nagyherceg hollétéről való tudo-

másom, az ön részéről tízezer font. Ha nyerek, enyém a tízezer font és nincs semmi más kötelezettségem, ha vesztek, köteles vagyok nyomban megmondani önnek ő fensége címét.

A kamarás egykedvűen biccentett és Fülöp azt kérdezte :

— Száz pointig megyünk ?

— Ötvenig, ha nincs ellenvetése.

— Kérem, — mondotta Fülöp és belső csiklandást érzett a gyomra táján. Ötven point karambol, mikor tízezer font a tét ! Az embernek kisebb dolog miatt is reszkethetne a keze.

Sorshúzás döntötte el, hogy kié az első lökés, és Fülöp kezdette. Szép lökést csinált hátulról, utána állása volt s továbbjátszott. Otthon a londoni lakásában két billárdasztala volt, egy angol meg egy francia. Az előbbin kitűnően játszott, az utóbbin — a karambolasztalon — mester volt. S most, ebben a sajátságos partiban, bár nem szabadulhatott a tízezer font gondolatától, minden látszat szerint illetetlenül, kifogástalan, jól számított lökésekkel játszott tovább. Elhagyta a tizet és a huszat, elhaladt a harminc és harmincöt mellett. Végre, mikor harminchatodik lökését kellett volna megtennie, dákója megcsúszott és golyója alig egy centiméternyire mozdult el helyéről.

— Kérem, lökjön újra, tanár úr, — mondotta a kamarás udvariasan. — Kitűnően játszik.

— Köszönöm, de sohasem szoktam másodszor lökni. Egyébként biztosan nyerek. Ma formában érzem magam. 11

— Örömmel hallom, — mondotta a kamarás és megkrétázta dákóját. — Győzelmem annál nagyobb lesz.

Azután Vivitz úr kezdett, s a pincér ámulatában szinte meredten nézte a két játszót. Volt is min bámulnia, mert ha Fülöp jól — az utolsó lökésről nem szólva, kitűnően — játszott is, a kamarás úgy játszott, mint egy párisi billárdtanár. A vastag, fekete szemöldökei összehúzódtak, míg olyanok nem lettek, mint egy homlokkötő, a sárga kezeit idegesen kapkodta a posztón, s rövid, erőteljes lökés következett. Látszat szerint oly meggondolatlan volt, amilyen csak lehetett, de a fehér golyó matematikai biztossággal röppent ki, eltalálta a két másik golyót és állásba helyezkedett. Vivitz úr elhagyta a tizeseket, huszasokat és harmincasokat, a pincér mind tiszteletteljesebb hangon beszélt, negyven, negyvenegy, negyvenhat, negyvenhét, negyvennyolc, negyvenkilenc. Vivitz úr visszahajolt a billárdasztalról s míg ötvenedikszer krétázta dákóját, Fülöp-höz fordult s így szólt :

— Sajnos, elfelejtettünk előre megegyezni. Megengedi, hogy a kezdő lökéssel fejezzem be ?

— Természetesen, — mondotta Fülöp meghajolva. — Egyébként, úgy látom, a helyzet bonyolult.

A kamarás nem felelt. Megkrétázta teljes meglegedésére a dákót, aztán egy pillanatig a billárdposztóra nézett, összeráncolta a szemöldökét s gyorsan lehajolt, egy rövid, heves visszahúzó lökés, s a golyó, a másik kettőnek

egyikét találva, forogva visszafutott, háromszor ütközött hozzá az asztal kereteihez, aztán matematikai pontossággal éppen középen találta a harmadik golyót.

— Ötven, — suttogta a pincér.

— A kamarás fölegyenesedett.

— Ön vesztett, tanár úr, — mondotta.

— Becsülettel, — mondotta Fülöp. — Velenében játszanak így. Megérdemelte, hogy megnyerje és megegyezésünk szerint most tehát meg fogom mondani Mihály nagyherceg címét. Egyébként legfőbb ideje is, mert őfenségének bizonyára untig elég volt már mostani tartózkodása helyéből.

— És, — szolt a kamarás, félretéve a dákóját — hol találjuk meg őfenségét?

— A gänsemarkti áristomban, — felelte Fülöp nyugodtan.

Most elevenült meg először Vivitz úr sárga arca.

— Hogyan mondja? — kiáltotta. — Ha tréfálni akar, tanár úr, szeretném figyelmeztetni, hogy nagyon meg nem felelő dolgot művel.

— Biztosítom, — mondotta Fülöp — hogy a legnagyobb mértékben komoly, amit mondok. De hozzáteszem, hogy nem szabad Mihály orosz nagyherceg őfenségéről kérdezősködnünk.

— Hát kiről? — kérdezte Vivitz úr fenyegetően.

— Woerz altonai cipészről, kit botrányos részegség, csendháborítás, tetteleges ellenszenülés s a rendőri hatóság trágár megsértése miatt

tartóztattak le, — felelte Fülöp akaratlan mosollyal.

Vivitz úr néhány perczig elgondolkozva nézett reá, aztán felvette a felöltőjét.

— Egy vérbeli herceg — egy Romanov az áristomban! — dünnyögte. — Ha tréfa volt: drágán adja meg az árát, tanár úr.

— Nem értem csodálkozását, excellenciád — vetette ellene Fülöp. — Tekintve a nagyherceg szokásait, előbb vagy utóbb szükségképpen be kellett következnie efélének. Én a magam részéről csak azt csodálom, hogy a rendőrség excellenciád jelentése után nem ismerte fel a nagyherceget. De après tout, nagyon is jól játszotta szerepét. A rendőrök, kik tartóztatták, megesküdtek, hogy tizennégy évi szolgálatuk ideje óta nem hallottak olyan főrmédvényt!

— Az áristomban, az áristomban! — ismételte Vivitz úr, még mindig lesujtva a csapás miatt. — Miért nem mondotta meg előbb? Drágán adhatja meg az árát, kedves tanár uram!

Fülöp egy pillanatig nagyon kellemetlenül érezte magát. Gyermekkorai olvasmányaiából visszaemlékezett a harmadik ügyosztály borzalmas leírására és rettegett főnökére, Friedrich báróra. Sarkában érezze már most az orosz rendőrséget is, nem volt még elég a svédből, a dánból? Ejh, gondolta aztán mindjárt, nem lesz rosszabb az sem.

Egy órával azután Fülöp meg a kamarás odahagyta a gänsemarkti rendőrkapitányságot

egy hosszúhajú, szemét vadul forgató, szürkeruhás úr társaságában. A rendőrbiztosnak elmondotta Fülöp a mult éjszaka eseményeit, a kamarás előterjesztette a szükséges irományokat s esküvel tett bizonysgot a nagyherceg személyazonosságáról, mire, éppenséggel nem kegyesen, megengedték nekik, hogy eltávozhassanak vele. A kapuban őfenségét két rendőr elolvadó pillantásai követték. Fülöpnek, ki reájok ismert a truthahngassei rendőri kalandról, méltányolnia kellett érzelmeiket.

A nagyherceg, mikor néhány mély sóhajtással már magába szívta az est hűvös levegőjét, végre meglelte szavát — a rendőrbiztosnál lefolyt egész kihallgatás alatt néma volt, mint a hal — és rekedt hangon mondotta csak ezt :

— Sört !

Bementek a legközelebb érhető sörházba, s megállva a söntésben, őfensége ad libitum elégítette ki szomját csapolt sörrel, s Fülöp meg a kamarás tiszteletteljesen figyelték. A nagyherceg végre félretolta a kancsót — az ötödiket — és így szólt :

— Oh, félig meghaltam már attól az istenverte vízivástól !

— Miért nem adta tudtul fenséged a személyazonosságát ? — kockáztatta meg bátor-talanul a kamarás.

— És maga azt hiszi, elhitték volna ! Bo-csássa meg, Vivitz, maga mégis nagy számár ! Különben azt hittem, hogy cipész nevem alatt is megszabadulhatok. De miért tartott oly sokáig, míg megtalált ?

— Fenség! — tiltakozott a kamarás. — Hiszen alig tudtam, hogy fenséged Németországban van-e, azt meg, hogy Hamburgban volna, egyáltalában nem. Elkövettem mindent, ami tőlem telt. A kikötőt csákllyákkal kutattuk át, megfordultam a halottasházban, St. Pauli lebujaiban...

— Vivitz, de milyen szeretetreméltó maga...

— És a többi figyelembe eshető helyiségekben, — folytatta a kamarás. — Mindhiába volt. Pedig ezidő alatt volt valaki, aki tudta, hogy hol van fenséged.

Fülöpre mutatott, ki kezdette nem a legkedvesebben érezni magát. A nagyherceg mosolyogva nézte, aztán így szólt:

— Az ott, na persze. Finom gyerek! Veszett ricsaj volt Schiemannál, mi? Hol is szakadtunk el egymástól?

— Elég veszett, — mondotta Fülöp. — A Truthahngassében váltunk el, hol felséged a harisnyáját hozta rendbe. Egyébként engedje meg fenséged, hogy szerencsét kívánjak kívá válóan jó egészségéhez.

— Micsoda beszéd? Úgy érzem magam, mint a három ember a tüzes kemencében.

— Azért mondom, mert úgy vettem észre, hogy fenséged azt hiszi, télen is járhat alsónadrág nélkül. A rendőröket, kik bevitték fenségedet, ez nagy csodálkozásba ejtette. De elég annyi, hogy amikor fenséged élettelenül feküdt ott az apacsok ütésétől, nem találtam más módot, mint hogy droskét kerestem s haza akartam vinni fenségedet, mielőtt kivilágoso-

dik. De mire visszatértem benne, fenséged már egészen friss volt s a rendőröket éppen a leggyönyörűbb szitkokkal traktálta, melyeket hallanom adatott. Az volt az első gondolatom, hogy megmentem fenségedet, de nem tehettem a külső megjelenésem miatt, mely eléggé megfelelő volt Schiemannál, de Hamburg többi részében nem. Ennek következtében be kellett érnem azzal, hogy láttam, hova kvártélyozták be fenségedet. A propos, itt van a revolvere, fenség, meg a bugyellárisa, legjobbnak láttam, egyelőre őrizetembe venni. A revolverből hiányzik egy lövedék, bele kellett eresztenem egy apacsba.

— Ördög és pokol, — mondotta a nagyherceg s kacagva és gyermeki büszkeséggel telve hallgatta tetteinek történetét.

— De a történet vége kevésbé mulatságos, — tette hozzá Vivitz kamarás. — Reggeli közben megjelent nálam a tanár és felajánlotta, hogy közli velem fenséged címét tízezer fontért. Természetesen nem voltam hajlandó...

— Vivitz, maga zsugori. A reggeli szomjúságom sokszorosan annyit ér.

— ... és utána jártam a dolognak magam. Fenséged tudja, hogy eredménytelenül. És délután kész voltam megfizetni az összeget...

— Bizony nem sietett vele! Estére már kiterítettek volna, ha nem kapok sört!

— Közben elintéztük az ügyet egy játszma billárddal. Én tízezer fontot tettem, a tanár fenséged címét. A partit én nyertem meg.

— Ejnye, finom partí volt, — mondotta a nagyherceg. — No, de most mit csinál velem, Vivitz?

— Úgy gondoltam, hogy fenségednek talán van kedve hazautazni...

— Jekaterinoszlávba? Soha ebben az életben. Akkor még inkább ülök minden éjjel az áristomban...

— Pétervárra, fenség! A cár visszavonta ukázat. A hír néhány órával fenséged... elutazása előtt érkezett meg.

— Most pedig tud róla az egész világ és...

— Nem tudja még senki. Fenséged hivatalosan vadászni ment. Tehát megrendeljem ma estére a menetjegyeket?

— Rendelje meg, Vivitz! De előbb el kell még intéznem egy ügyet ezzel az úrral.

— Nagyon helyesen, — mondotta a kamarás. — Példás büntetést érdemel. Ha Oroszországban lakna...

— Már megbűnhődött, Vivitz, mert Angolországban lakik, — mondotta a nagyherceg és Fülöphöz fordult: — Milyenek a lakásviszonyok Angliában?

— Meglehetősek, fenség. Kissé különfélék...

— Az önét értem.

— Oh... mit mondjak, türhetőek... de... csak nem lehetséges? Remélhetném azt a szerencsét, hogy vendégül láthatnám fenségedet Angliában?...

— Engem? Hogy én Angliába mennék! Megbolondult? — kiáltotta a nagyherceg bor-

zadva. — Hiszen ott tizenkettőkor bezárnak minden vendéglőt. Tehát tűrhetően lakik? A ház öné?

— Nem, fenség.

— Ostobaság, de majd változtatunk rajta. Vivitz, valahol Angolországban háztulajdonos volnék... Hogyan is hívják csak? Chester...

— Chesterfield Place, fenség.

— Úgy van, Chesterfield Place. Gondoskodják róla, hogy a Chesterfield Placere vonatkozó adománylevél ennek az úrnak, no, milyen tannár is?

— Pelotard, fenség. De... — hebegte Fülöp.

— Semmi de. Ön Angliában lakik. Én sohasem megyek oda. Tehát csak méltányos és helyénvaló. Azonkívül az éjjel párszor megmentette az életemet. S egyébként, ön tízezer fontra becsülte a címemet, én sem leszek udvariatlanabb. Az ön új címe, akármi legyen, valamivel többet fog érni.

Fülöp, egészen elragadtatva e keleties bőkezűségtől, meghajolt. Abban, hogy komolyan kell venni, nem kételkedett egy pillanatra sem. Az ezeregyéjszakában minden lehetséges.

Vivitz urat, ki gazdájának példáját követve most maga volt a megtestesült szeretetreméltóság, egy ügyvédhez küldötték, hogy hozza rendbe a dolgot azzal az adománylevéllel. Este a három úr Pfordténál ebédelt, hol Mihály nagyherceg érthető feltűnést keltett és tíz óra tájban Fülöp kikísérte két társát az esti vo-

nathoz, melynek egyik külön kocsiját tartották fenn számukra.

A perronon a kamarás átadott neki egy okmányt, melyet ki sem bontva tartott a kezében, mikor búcsúzkodott.

— Ha tehát egy eljövendő boldogtalan eset következtében Angolországba számkivetnének, — mondotta a nagyherceg — tudni fogom, hol találhatom meg önt.

— Minden bizonnyal fenség. De minthogy éppen arról van szó, bocsánat, voltaképpen hol van a Chesterfield Place!

— Nem tudom. Azt hiszem, Londonban. Vagy talán nem, Vivitz?

— Helyesen mondja fenséged, Londonban. Fülöp, valami sejtelemtől megszállva, hirtelen kibontotta az okmányt s míg a nagyherceg és Vivitz úr felszállt a vonatra, átfutotta a tartalmát.

— De hiszen, — kiáltotta — a Chesterfield Placet ismerem Londonban. Hiszen az nem ház, — hanem utca. És elfelejtették beleírni a számot.

A vonat elindult. A nagyherceg kidugta fejét a kocs ablakán. Utoljára látta Fülöp a lehetetlen arcát az ívlámpák fényében és hallotta kiáltani:

— Nem kell számot írni bele! Megkapta az egész utcát!

HATODIK FEJEZET.

COLLIN ÚR SZÜNIDEI ÜGYNÖKSÉGE.

An Englishman's house
is his castle.

(Közmondás.)

El volt mondva, hogyan lett Collin úr ház-, sőt utcatulajdonos hamburgi kalandjai után, melyeken Woerz altonai cipésszel együtt esett át, akit botrányos részegség miatt bevittek a rendőrségre, s aki tulajdonképpen orosz nagyherceg volt. Aháztulajdonosnak, hát még az utcatulajdonosnak, irigylésreméltó az élete, házbért emel, nem hajlandó javíttatni semmit a lakásban; a háztulajdonosnak, hát még az utcatulajdonosnak, nem megy a fejébe, hogy vannak, akik bérlők akarnak lenni.

E történetek olvasói tudják, hogy Collin Fülöp, noha most háztulajdonos, azelőtt bérlő volt, még pedig legelőbb a Gothenburg-road 49-ben, hol Pelotard tanár neve alatt tevékenykedett. De a szórakozott urakkal és Kenyon detektívvel való kalandja után elhatározta Fülöp, hogy lakását változtatja. Vállalkozásainak jórésze mindenesetre olyan volt, hogy a törvény nem férhetett hozzá, de Fülöp, ki nagy filozófus volt, tudta, hogy az ember sohasem tudhatja, mit hoz a jövő, s a legnagyobb mértékben helyén nem levőnek tartotta, hogy ismerje a címét Kenyon detektív, aki egyszer már börtönbe akarta juttatni.

Tehát elhatározta, hogy más lakást keres (1908 május közepén).

Nem kívánt rást, mint körülbelül kilencszobás kicsiny bútorzatlan házat; az építése legyen jó re legyen tucatház s London nyugati részének valamelyik csendes, rokonszenves utcájában álljon.

Arról ábrándozott, hogy talál valami hallgató fákkal árnyékolt szép utcát, valami afélet, ami az otthoni városokra emlékeztetné, hol a lomb suttogása közben alhatott el és nedves nyári napokon hall athatta az eső csobogását.

Bebizonyult, hogy olyan házat találni, mely megfelel kívánságának, eléggé könnyű, de olyan utcát találni annál nehezebb. Hiába keresgélt sétái közben, hiába küldötte ki kémjeit, Lavertisset és Lescot-t. Nekik sem sikerült különben, mint neki magának, s Fülöp már-már elhatározta, hogy felhagy a kísérlettel, mikor egyszer csak egészen véletlenül beszélt a Bradford Mansionsba.

A Bradford Mansions kicsiny keresztutca Brook Green közelében, s annyira kívül esik minden forgalmon, mintha Koreában volna. Volt benne nyolc ház, négy-négy mindenik oldalon, valamennyi kerttel és kilenc szobával, valamennyi előtt zúgó szilfák az utca során és valamennyi bérbe volt adva, egynek kivételével.

Fülöpöt egyszerre megejtette az, amit eltilt a kilencedik parancsolat, tudniillik megkívánta felebarátjának házát. Elhatározta, hogy minden áron a Bradford Mansionsban fog lakni

s kezdett értesüléseket szerezni a sarki bar vendéglősétől.

Eközben fölfedezte, hogy az utca, mely az érzékelő világ fogalmai szerint a county council alá tartozik, valóság szerint egyik végétől a másikig Dickens Károlyé. Nevezetesen tulajdonosa, mister Smedley személye révén.

Mister Smedley kifejezetten négyzetes jellegű kicsiny, epés úriember volt; a feje négyzetes volt, a teste négyzetes volt, a keze és lábai négyzetesek voltak. A négyzetes fejét rövidre vágott fehér haj nőtte be. Hasonlóképpen hófehér volt Smedley úr szemöldöke, bajusza és pofaszakál'a; de mister Smedley többi része mákvirág színvörös volt, nem vér-, hanem ríkitóvörös. Négyzetes szemepárja előtt kerek pápaszem volt az orrán, s ezen át nézte bérleit, a bérleti szerződést s a Bradford Mansionsért fizetett bérösszegeket, melyek négyzetes emelkedést mutattak, mióta megépítette az utcát.

Tudniillik mister Smedley maga építette az utcát, minden egyes házát a saját feje szerint, mely négyzetes volt, s a saját feje szerint népesítette is be őket. A Bradford Mansions valamennyi bérlője gazdag agglegény volt — mert mister Smedley irtózott az asszonyoktól, gyermekektől és alacsony bérösszegektől — s valamennyien sportot űztek. Hárman közülök úgy, mint mister Smedley, az utca páros oldalán laktak, a 2, 4 és 6 alatt (maga Smedley úr a 8 számban lakott) s a nyarat éppúgy, mint mister Smedley, Norvégiában töltötték, hol

ketten a hegyeket járták, egy pedig lazacra halászott. De sohasem látták őket együtt, sem egymással, sem Smedley úrral. A páratlan oldalon lakó négy bérlő közül hárman Kanadában töltötték a nyarat egy pedig meghalt, s éppen emiatt volt kiadó a Bradford Mansions 5. számú háza.

Fülöp ezeket a részleteket a sarki bar vendéglősétől tudta meg, s menten fölkerekedett, hogy felkeresse mister Smedleyt, de csak mister Johnsont találta meg, kit igazabban Jonssonnak hívtak, s ki nemcsak hogy svéd, hanem ráadásul smalandi volt. De Fülöp ezt csak később tudta meg.

Johnson úr mister Smedleynek, a Bradford Mansionst illetőleg — a bérbeadás kivételével — legfőbb mindenegybe volt. De míg Smedley úr négyzetes volt, Johnson úr alakjában a tojásdadság volt az uralkodó vonás. Egész teste is, a maga óriási méreteiben, tojásdad volt, de legóriásibb volt a keze és legtojásdadabb az arca. Kiálló pofacsontjai voltak, a képe vörösrre sült áfonyaszedő gyermekkorá óta, a szeme vizenyőskék s a haja kenderszőke volt. Nyár idején Johnson úr sárgásfehér ruhában járt, ami hosszú, sárgásfehér testével és vörösbarna arcával egészen egy szál svéd gyűjtőhöz tette hasonlóvá. És Johnson úr e külsejével Londonban töltötte nyarait, mert Smedley úr, ámbár azt mondotta róla, hogy: »Ez az én jobbkezem mister Johnson Norvégiából«, sohasem vitte magával álhazájába, Norvégiába. Ellenkezőleg, otthon hagvta Londonban, hogy

távollétének ideje alatt őrizze a Bradford Mansionsban a bérlőit.

Am Fülöpnek látogatása úgy mister Johnsonnál, mint négyzetes gazdájánál, nagy csalódottságára minden eredmény nélkül járt. Johnson úr jó eleve figyelmesé tette, hogy annak, hogy a Bradford Mansions bérlője lehessen, elengedhetetlen feltétele, hogy aggregény és sportember legyen. Mikor Fülöp kijelentette, hogy mindkét minőséget egyesíti magában, Johnson úr figyelmeztette, mily jelentősége van annak, hogy jó sportember legyen; tudniillik a bérösszeg nagysága egyenes arányban van a bérlő sportszenvedélyével, Smedley úrnak ez egyik legfőbb elve. Aztán megmutatta az 5. számú házat és felkérte Fülöpöt, hogy másnap jelentkezék újra. Fülöp megtette azt, s ezúttal az epés Smedley úrral találkozott, ki szúró pillantást vetett reá a pápaszemén át s azt mondotta, hogy szeretné megtudni, aggregény-e.

Fülöp azt felelte, hogy többnyire az szokott lenni.

Mister Smedley (dühösen): Gentleman nem űz tréfát az eséléből.

Fülöp: Én sem.

Smedley: Aggregény-e, vagy nem aggregény?

Fülöp: De az vagyok mindig.

Mister Smedley: A sportnak mely ágait műveli?

Fülöp: Autózoom.

Mister Smedley: Arra fütyülök! Azt kérdeztem, hogy milyen sportot űz?

Fülöp: Az autózás az egyetlen sportom.

Smedley úr (hörögve): Sport... Az autózás sport... Egyetlen sportja! Autózás! Ki innen, uram! Autós ember akar a bérlőm lenni! Hogy nem üt meg itt menten a guta!

Fülöp: De hisz ebben az esetben mégis befogadnának a Bradford Mansions bérlői közé.

Mister Smedley: Hallgasson uram, akkor sem, arról gondoskodás történt végrendeletemben. Ki innen!

Fülöp: Jó reggelt önnek.

Körülbelül ilyenforma beszélgetés után mély csalódottsággal és *Smedley* úrra nem kevésbé dühösen ment tovább *Fülöp*. Ki látott még ily szemtelen kis négyzetet! Úgy bánni egy automobilon járó becsületes bérlővel, mint valami gonosztevővel... Jupiterre, ez büntetést érdemel, és *Fülöp* megfogadta magában, hogy alkalomadtán nem feledkezik meg róla. Elkeseredése egy hét múlva kétszeresére emelkedett, mikor megtudta, hogy a házat bérbeadták, még pedig senkinek másnak, mint annak, ki miatt el akart költözni a Gothenburg-road 49 alól, tudniillik *Kenyon* detektívnek. *Kenyon* úr nem egymaga vette bérbe, — ahhoz nem volt elég módja, noha buzgó sportférfiú volt — hanem egy barátjával. A hamispénzverőbanda letartóztatása óta nyilván felvitte Isten a dolgát, s *Fülöp* nem minden keserőség nélkül gondolt arra, hogy ez ügyben nyújtott segítsége lette lehetővé *Kenyon* úrnak, hogy most elkaparítsa előle a Bradford Mansionst.

Ingerülten balsikere miatt, június elején búcsút mondott a Gothenburg-roadnak, s min-

den óvatossági rendszabály szem előtt tartásával a Holland Park közelében lévő egyik csendes utcába költözött, mely félig-meddig megfelelt igényeinek.

Aztán elmúlt némi idő, Fülöpöt nem egyszer elvitte útja a Bradford Mansions közelébe, s ilyenkor mindig bántó döfést érzett a szívben.

Egy szép nyári napon látta, hogy valamennyi ház üres már és papiros takarja belülről az ablaktáblákat az 5. számnak kivételével, s az 5. szám kapuja előtt a norvég Johnson úr állt és két hordárra ügyel.

— Jó napot, Johnson úr, — mondotta Fülöp — becsukja ezt a bódét is?

— Ügy van, uram, — felelte Johnson. — Kenyon úr és mister Cane ma este Svájcba utaznak, uram.

— Sokáig maradnak oda? — kérdezte Fülöp.

— Augusztusig, vagy szeptemberig, uram.

— Jó nekik, — mondotta Fülöp. — Hiszen akkor egészen üres lesz az utca.

— Ügy van, uram, nem szólva rólam, — mondotta Johnson úr és sóhajtott.

— Hát igaz is, nem szólva önről, Johnson úr, — mondotta Fülöp és tovább ment, nem gondolva többet a dolgra.

Szombat este volt, egy héttel azután. Londonban oly hőség uralkodott, mint a sivatag pusztaságában, és Fülöp lassú léptekkel ballagott a Piccadilly táján. Bár az utca hemzsegett a néptől, mégis ünnepi kedv honolt a városban. De a hőség tikkasztó, szörnyen tik-

kasztó volt, és Fülöp befordult a Hyde Parkba, egy kis friss levegőt szippantani.

Néhányat lépett a parkban, aztán leült egy padra. Ott ült azon már egy másik úr, de Fülöp ügyet sem vetett reá.

De egyszerre véletlenül mégis egy pillantást vetett reá, s meglepetésére az óriási Johnson urat ismerte fel benne. Johnson úr szájában egypennys szivar égett, a parazsa visszatükröződött barna polacsontján és kicsiny, vizenyösen kék szemében. A gyűrött, puha kalapja, mely nem igen illett a szögletes fejére, hátra volt taszítva a nyakáig.

Fülöp derűlten nézett reá, s így szólt :

— Jó estét, Johnson úr.

Johnson úr bizalmatlanul pillantott fel, ami reávalott fajtájára (említettük már, hogy smalandi ember volt), eleinte nyilván nem ismert reá Fülöpre. Aztán mégis tisztába jött vele, s fölemelte a kezét, hogy köszöntse. Eközben kihullott a kezéből egy összehajtogatott fehér papiros, — úgy látszott, újság volt — mely Fülöp elé a földre esett. Fülöp előzékenyen lehajolt, hogy felvegye. Könnyű megérteni csodálkozását, mikor a *Strix* egyik számára ismert benne.

A *Strix*! A svéd elmés kedv tízszeresen isztított esszenciája, Engström Albert lapja, a *Strix*. Fülöpnek úgy rémlett, mintha egy ablak nyílt volna meg a múltba, s egy galamb röppenne fel abból, csőrében tartva egy olajfa-levelet : a *Strix* egyik számá*

— Hogyan, Johnson úr! — kiáltotta. — Svéd ember ön?

Kinyújtotta kezét, Johnson úr óvatosan ragadta meg a két roppant tenyerével, s a szája, mintha egy titkos, rég olajozott rúgó készítésének engedne, kinyílt, s a legszebb smalandi tájszólással mondotta:

— No persze, smalandi vagyok.

Aztán szünetet tartott, mintegy csodálkozva saját hangjának zenéjén.

— De az úr csak nem svéd?

— Már hogyne volnék svéd, — mondotta Fülöp melegen.

— Ki hinné, ki hinné — s már tizennégy éve nem beszéltem svédül.

— Annyi ideje, hogy itt van?

— Persze, persze, — hagyta reá Johnson úr elgondolkozva — húsz éves koromban mentem el hazulról, Dackemala az a hely...

— Ismerem, — suttogta Fülöp halkan.

— Az úr ismeri Dackemalát! Ki hinné! Én pedig tizennégy éve nem láttam táját. Ismeri az úr az odavalókat? A báró urat, vagy talán az állomási előljáró urat is? Nem, nem ismeri? Oh Istenem, Istenem, hányszor nem akartam már odautazni...

Fülöp összerezvent. Belsejében egy hirtelen támadó ötlet szülőfájdalmait érezte. Mister Smedley rosszul bánt el vele, Kenyon urral is van még elintézni való ügye, hogyan volna, ha...

— De kérem, Johnson úr, — mondotta — olyan állásban levő férfiú, mint ön, csak lehet abban a helyzetben, hogy hazautazhassék!

Johnson úr újra feléledő bizalmatlansággal nézett reá. Nyilván olyanféle honfitárs ez is, aki odatolakszik a jó hazafiakhoz, hogy eret vághasson rajtuk.

— Hiszen valamicskét — mondotta óvatosan — elvégre megtakarít az ember (Johnson úr már 8000 svéd koronát rakott a takarékbba), de soknak nem sok az, kedves uram.

Fülöp észrevette, hogy hol szorít a bocskor, s mindjárt hangot váltott.

— Félreért, Johnson úr, csak azt akarom mondani, hogy sok ráérő ideje lehet nyáron.

— No persze, az van is, — felelte Johnson — az embernek nincs más dolga egész nap, egész héten, az egész nyáron, mint éppen hogy a fákat locsolja, annyi az egész, mert hiszen az urak Norwayba és Kanadába utaztak. Gondoltam is magamban elégszer: most elmégy te is *abroad*, eredj már egyszer haza, Svédországba és látogasd meg a népedet Dackemalában...

Fülöp gyors pillantást vetett Johnson urra, a vizenyős kék szeméből kiolvashatta néma vágyódását az után a föld után, melyen megpillantotta a nap világosságát. Odanyújtott neki egy szivart a tárcájából s így szólt:

— Szabad-e a mai estéje, Johnson úr?

— No igen, mért ne, — hagyta rá Johnson úr habozva, az ismeretlen úrnak nyilván újabb cselvetésétől tartva.

— Akkor, ugyan, jöjjön el hozzám, — mondotta Fülöp melegen. — Fogadjon el tőlem egy kis egyszerű sonkáskenyeret pálinkával s igyon meg nálam egy pohár puncsot. Magam is

úgy vagyok vele, Johnson úr, hogy életem sok szép esztendeje óta nem jött ki a szájamon svéd szó, pedig mondhatom, hogy nekem is jól esik az. Jöjjön ! Mindjárt fél lesz kilencre.

Johnson úr oly szempárral nézte úri ismerősét, melyben tűz villant meg e szavak : sonkáskenyér, pálinka és puncs hallatára, de melyből ugyanakkor a veleszületett éberség erős fény-szórója világított rá az idegenre.

Rövid harc folyt le belsejében, aztán, megnyugtatta magát azzal a gondolattal, hogy nincs nála értéktárgy, érzéstelenül meghajolt s így szólt :

— Köszönöm alásan, de ez már igazán nagyon szép az úrtól ! Kár, hogy nem vagyok megfelelően öltözve, így csak nem mehetek. Majd máskor.

A lelki szükség, hogy keresse magát, utoljára hal meg az ember minden veleszületett ösztöne közül ; de az is összeroskadt Fülöp rábeszélőképességének erős fejszeapásai alatt, és barátságosan szívarozva egymás mellett, szótlánul indult kifelé a két úr a Hyde Parkból.

*

Két nap mulva, szelíd nyári éjjelen, Jonhson úr egy győzős fedélzetén ült, mely Harwichból Esbjergbe, Dániába tartott, és Malmöig szóló útijegy volt a zsebében. Hogy miért, alig tudta volna megmondani ő maga is.

Az idegen úrral odahagyta a Hyde Parkot s bérkocsiban ment vele együtt hozzá. Annyi

finomságot, mint ott, még sohasem látott Johnson úr, sem Smedley úrnál, sem bármelyik lakójánál. Az idegen úr megmutatta neki házát és autóit, — mert két autója volt : egy kék, meg egy zöld — aztán a dohányzósobába mentek. Evett-e már Johnson úr ? Nem, nem evett, legalább sokat nem, sietett hozzátenni a valósággal ellenkezően. Nem inna étkezés előtt egy pohár whiskyt ? Johnson úr hajlandó volt reá. Tehát ittak egy kis whiskyt a dohányzóban s beszélgettek mister Smedleyről, ki alapjában véve nem több közönséges zsugorinál, aztán a bérlőiről. Java beszélgetésük közben jelentették, hogy tálalva van, arra aztán átmentek egy finom ebédlőbe. Volt az asztalon svéd »smörgasbord« homárral és anchovisszal, volt húspástétom, habkása, hónaposretek ; volt sült hering és füstölt hering hagymás mártással és töltött hering. És Johnson úr meg az idegen úr mindehhez megivott négyféle különböző fajtájú pálinkát. Aztán azt kérdezte az idegen úr, hogy ne térnének-e át most az igazi svéd nemzeti eledelre ? Johnson úr, ki valósággal betege volt a Svédország után való vágyódásnak, azí felelte, hogy : de igen, igen, teleette magát barna babbal és pirított szalonnával és párolt marhanyelvvel meg krumplikásával és lekváros, tejszínhabos palacsintával.

Mikor már nem fért bele több étel s kiitta sörét, bort pedig nem fogadott el, megint átmentek a dohányzóba s ott várta már őket a kávé cognac-kal és puncs-sal. A ház ura felkérte Johnson urat, hogy foglaljon helyet a kanapén.

amit az nagy rábeszélésre meg is cselekedett. Aztán nekigyürköztek a kávénak meg a puncsnak, amit Johnson úr már tizennégy éve nem ivott s ami oly jól esett neki, mintha égi marna lett volna. Ráadásul mindehhez a legfinomabb szivarokat szívták, közben pedig az idegen úr csevegni kezdett. A *Strix*-en kezdték, amely újságnak Johnson úr előfizetője volt, és adomákat mondtak el belőle egymásnak, míg a nagy nevetéstől már mozduini sem tudtak, közben nem egy poharat ürítve meleg megemlékezéssel Engström Albertre, Smaland legnagyobb szülöttére. Az úr aztán így lassan tovább beszélt, Dackemaláról, hogy mily szép lehet ott most a nyár, az ég sötétkéken borul a tavakra, a nap tüzesen süt le a házak kátrányos födelére, s a nagy mocsarak gőzt bocsátanak. Az esteli harang megszólal a gyárban, a konyhákból barna bab és kávé, a rekkenő hőségben verejtékező fenyves felől gyanta illata árad. Lenn a tó langyos vizében oly sűrűn áll a nád, mint az erdő, csukák ugrálnak, s mikor beáll az alkonyat, előbujnak a sügerek. Hej, az ám az ország! A pöszmétebokrokon sárgul a gyümölcs a kertben, a cseresznyefák virágzanak s estalkonyatkor hallani a harmonika szavát az útkanyarulatokon.

Igy beszélt az idegen úr, a puncs patakként folyt, és mister Johnson mindent beleölelt a szívébe. Bizonyos idő múlva annyira megértesztette és beteggé tette a honvágy, hogy sírva kezdett beszélni dackemalai ismerőseiről. Sakkor az idegen, kit sajtóságosképen Pelotard-

nak hívtak, így szólt hozzá : »Miért ne ? Miért ne utaznék haza ? Dackemalába, meglátogatni egyszer a jóismerőseit s egyenként és összességükben ámulatba ejteni őket angol ruhájával és jó angol pénzével !«

— Nem lehet, — zokogta mister Johnson — a fákat öntözni s a házakra ügyelni kell.

— Igaz, igaz, — mondotta az idegen úr — de azt ellátom majd én, valamelyik szolgám elvégezheti helyette.

— Oh, kedves uram, dehogy lehet az, dehogy lehet, — mondotta mister Johnson, nagyot sóhajtva.

— Nagyon is megy, — felelte az idegen úr — bízza csak rám.

— Nem, nem, ha mister Smedleynek a fülébe jut, állásomat vesztem, állásomat vesztem.

— De hiszen Smedley úr nem fogja megtudni soha, arról kezeskedem, — mondotta az idegen úr.

— Igazán ? — mondotta Johnson úr, kinek lelkében a bizalmatlanság démona harcolt a kedv gonosz szellemével.

— Hogyne, mister Johnson, — mondotta az idegen úr. — Gazdag vagyok, látta házamat és autóimat, íme, nézze meg a takarékönyvemet is.

Johnson úr kezébe vette a betéti könyvet, elolvasta 60.000 font végösszegét, s oly vigyázva adta vissza, mint egy újszülött csecsemőt.

— Nos tehát, mister Johnson, szerencsésnek érzem magam, ha viselhetem nyári utazásának

költségét, s hogy teljesen nyugodt legyen, fogadja ezt a csekket, amelyet nyomban beválthat, amikor hazatér, ha nem lesz megelégedve.

— Mily összegről van szó? — kérdezte Johnson úr.

— Ötszáz fontról, — mondotta az idegen úr. És mister Johnsont az ájulás környékezte. Ötszáz font; nagyobb pénz az, mint amennyit sok év óta megtakarított.

— El fogok utazni, kedves uram, — mondotta, azon gondolkozva magában, hogy nem srófolhatná-e még feljebb a csekk összegét; mert azzal, hogy visszatérve, nem lesz megelégedve, máris tisztában volt.

És Johnson úr e nyári éjjelen ott ült a hajó fedélzetén, s látta eltűnni a csillogó világosságok sorát és Angliát. Vörös és zöld hajólámpák fénylettek az Északi-tengeren, a víz hosszú hullámokat vetett és Johnson úr saját hajójának elmaradó füstjén át felvetette szemét a távol csillagokra, s mélységes, smalandi tépelődésbe merült az élet fordulatairól.

Johnson úrnak hazájában tett látogatása nagy és jogos sikerré bontakozott, s a Bradford Mansions felügyelője fájdalommal kezdte már számlálni a visszautazásáig eltelt napokat, mikor egy reggel jött Londonból egy levél, mely lelkét csatázó érzelmekkel, a dackemalai postahivatalt pedig sok felkiáltással és káromkodással töltötte meg. A levél az idegen Pelotard úrtól jött, s így szólt :

Dear Mr. Johnson, csak néhány rövid sort, mellyel értesítem, mint állnak a dolgok Bradford Mansionsban, s kérdem, jól esett-e az utazás. Szívből remélem, hogy igen, s hogy esetleg nem idegenkedik attól a gondolattól, hogy bizonytalan időre meghosszabbítsa a kirándulását, vagyis más szóval, hogy Svédországban maradjon!

Tudniillik távolléte alatt bátorkodtam olyat tenni, ami kissé megnehezítheti visszatérését. Bérbeadtam nyárára az egész utcát.

Fájdalom, nem érek rá, hogy részletekbe bocsátkozzam a dologról, s beérem azzal, hogy a következőkről értesítsem:

Az utca bérletéért befolyt 500 font; ez, valamint még 200 font, melyet kárpótlásul fizetek azért, mert beleegyezése nélkül jártam el, táviratilag rendelkezésére áll, ha, ugyancsak táviratilag, értesít arról, hogy elfogadja ajánlatomat és Svédországban marad. Ha nem teszi meg, akkor, tartok tőle, haladéktalanul vissza kell térnie, hogy rendet csináljon az utcában, míg Smedley úr hazaérkezik.

Várom távirati válaszát s maradok barátja

Pelotard tanár.

U. i. Legyen nyugodt, Smedley úr sohasem találhatja meg, mert hiszen Norvégiában fogja keresni.

Húsz perc leforgása alatt tízszer olvasta végig, mindig csak ugyanezt, Johnson úr; két

apró kék szeme kimeredt csodálkozásában és bütykös ujjával oly óvatosan tárta szét a levelet, mintha a titokzatok titokzatának függönyét tartaná kezében. Felesleges kiterjeszkednünk arra, hogy mit gondolt, mikor végre gondolkozhatott, azt pedig, hogy mit mondott, mikor végre szólni tudott, jórészen nem nyomathatjuk ki. Mert Johnson úr, mint általában a fajához tartozók, nagy Tartuffe volt, s úgy tett, mintha nagy méltatlanság érte volna a tanár részéről, holott valóság szerint a hetedik égben járt örömeiben : $500 + 200 = 700$, 400-at sokévi hű szolgálata közben takarított meg, ez együttvéve 1100 font : Johnson úr Dackemala leggazdagabb férfia volt. Lelkében áldotta a tanárt, s csak azon az egy gondolon borulva el, hogy ugyan mennyit kereshetett az eseten ő, sietett feladni a következő táviratot :

Pelotard tanár, poste restante, Chief post-office, London.

Elfogadom.

Johnson.

Előtte a nyugodt, derült jövővel, Johnson úr eltűnik e történetből.

Ehelyett a szín a Schwarzwaldba helyeződik át. Két porlepte úr ül egy kis vendéglő előtt. Előttük az asztalon tojás és sonka, sör és sajt. Kezökben angol újságok régi számait tartják, s versenyt falják az ennivalóval. Végre elintéznek újságokat és táplálkozást ; reágyújtanak a

pipára, s a két turista fáradtan dől hátra és összekulcsolja kezét a fejebúja mögött.

Egyikök rőthajú; álmosan pillant végig az erdei tájon, s dűnnyögve mondja:

— Nagyon finom ország ez, Cane. Más, mint London ilyenkor. Hogyan is bírhatják az emberek Londonban, Cane?

— Hát bizony... — dűnnyögte a másik két füstfelhő közt.

Néhány perc múlva egy pillantást vet az asztalra, melyen az újságok hevernek és bágyadtan mondja:

— Úgy látszik, mégis van itt valaki, akinek tetszik London nyáron. Láttad, Kenyon, ezt a hirdetést?

— Nem én, mi az?

Kenyon mélyen a szemébe húzta sportsipkáját, s úgy látszott, azon a ponton van, hogy elbóbiskoljon.

— Veszettül hosszú hirdetés, — mondotta barátja, Cane. — »Londonban tölteni a nyarat — miért ne?« — így kezdődik kövér szedéssel. »London nyáron a brit főúri világ városa július közepéig, a művészet és tudomány városa mindig; London nyáron a szórakozást kereső vidék Eldorádója. London nyáron az egyedül megfelelő város önnek, ha talál megfelelő lakást! Mit kíván a lakásától? Azt, hogy kényelmes legyen, hogy központi fekvése legyen, hogy olcsó legyen! E feltételeknek a lakások százai felelnek meg. De ha ön az, akire hirdetésünkkel számítunk, akkor megkívánja lakásától még azt is, hogy hűvös és jófekvésű

lakás legyen, hogy ne érje a forgalom főereinek lármája és füstje, de azért élvezze közelségüknek előnyeit. Mindezt, a kényelmet, a mérsékelt árat és a szép, központi fekvést megtalálja abban a hat pazar magánházban, melyet Pelotard tanár szünidei ügynöksége bocsát rendelkezésére a közönségnek.»

Kenyon megállította barátját gúnyos felolvasásában.

— Hogyan mondtad? Pelotard?

— Úgy van, Pelotard.

— Hm. Ismerem. Vajjon mit főzhetett ki megint? Agyafúrt kutya! Nem említettem még a szórakozottakat? Persze, bizonyos, akkor hát mégis tudsz róla. Hat pazar magánház — van benne még valami?

— Vagy úgy, hát ez az a gazember, — mondotta Cane úr. — Nem, nincs benne más.

Kenyon kezdett már visszamerülni a jóleső szendergésbe, mikor egy indiánüvöltés s egy kúrúgott és felfordult szék dörömbölése riasztotta fel hirtelen. Cane úr visszalódította helyére a széket s kezében tartva az újságot, hangosan bömbölve ugrált előtte jobbra-balra.

— Az Isten szerelmére, mi bajod? — kiáltotta Kenyon ijedten. — Napszúrás ért?

— Napszúrás? Napszúrás... Mondd, Kenyon, hallottál-e már olyat, hogy sajtóhibák is szoktak előfordulni az angol hirdetésekben?

— Ritkán, nagyon ritkán... mi...

— Van-e Londonban még egy utca, melynek Bradford Mansions a neve?

— Nincs, amennyire én tudom, nincs, határozottan nincs... de mi a...

— Nem néznéd meg ezt a hirdetést? Lehet-séges-e? Lehet-séges-e? Megőrültem? Tudod-e, hol lakik és micsoda házak azok, melyeket bérbead? Olvasd, olvasd, olvasd már, akkor megláthatod!

Kenyon kezébe vette az újságot és meredten nézte azt a foltját, melyen kicsiny, epés barátja a kezét tartotta. Az imént felolvasott hirdetés két utolsó sora volt s így szólt: »Forduljon Pelotard tanár szünidei ügynökségéhez Bradford Mansions 5., London W. Az ügynökség házai, melyek ugyanabban az utcában vannak, 12 és 2 óra közt megtekinthetők.«

Kenyon leejtette az újságot és száját nyitva felejtve bámult Cane úrra.

— Lehetetlen! — suttogta rekedten. — Lehetetlen.

— Lehetetlen! — üvöltötte a barátja. — Lehetetlen? Az ördögbe, mivel magyarázod meg nekem ezt a hirdetést? Van még egy Bradford Mansions? Hiszed-e, hogy sajtóhiba?

Felkapta az újságnak egy másik számát, a hirdetés változatlanul benne volt abban is.

— Valamennyi újság hibásan nyomatja ki? A gazember, az átkozott gazember! Látott ember olyat... Ellopja a házunkat, míg mi távol vagyunk, irodát rendez be magának benne és bérbeadja az utca többi részét nyaraló vendégeknek. Hat pazar ház!... Barátod, a tanár, ugyancsak gyönyörű mákvirág! Gyönyörű mákvirág...

Cane urat fojtogatta a düh, Kenyonból pedig kitört az indulat:

— Barátom, a tanár, az én barátom, miért nem éppen úgy a tied? Egyszer kiszalasztottam kezemből a fickót, annyi az egész.

— Úgy van és több az elégnél, — kiáltotta Cane. — Most láthatod a következményeit. De hogyan lehetséges? Hiszen Smedley tart ott valami frátert!

— Bátran feltehetjük, hogy azt vagy meggyilkolta, vagy megvesztegette. Nem sokból áll az neki. Emlékszem még, hogy valami merőben hihetetlen történetet hallottam Isaacs Ernő úrról, mielőtt elutaztunk Londonból.

— Elég volt a beszéd a gázemberről! — kiáltotta mister Cane. — Mit akarsz tenni, Kenyon?

— Táviratozom a rendőrségnek, — mondotta Kenyon habozás nélkül.

— No, persze, a rendőrségnek! — kiáltotta mister Cane, magánkívül megvetésében. — Nem gondolod, hogy más büntetést érdemel? Detektív vagy-e, Kenyon, vagy nem vagy detektív? Kérдем tőled: detektív vagy-e?

— Legalább annak mondanak, — felelte Kenyon, elpirulva barátjának indulatosága miatt.

— No hát és te, aki elfogtad a pénzhamisító-bandát, meg akarod szerezni a rendőrségnek azt a gyönyörűséget, hogy ő füleljen le egy vakmerő gázembert, aki tőled lopta el a saját lakásodat? Az emberek majd nevetnek rajtad.

— Nem lesz szükségük reá, mikor te oly buzgó

vagy, — felelte Kenyon mérgesen. — Vagyok olyan ember, hogy magam csípjem galléron azt az urat. Egészen más dolgokat is vittem én már végbe.

— Elég volt a beszéd a gazemberről! — kiáltotta Cane úr. — Amíg mi itt állunk és locsogunk, kidobálja a családi képeinket az utcára és fehérműnkben jár.

Este a két jó barát sietve útrakelt Angliába, hova hétfőn, augusztus 16-án érkeztek meg. Annyi időt sem szakítva maguknak, hogy kiváltsák útipodgyászukat, egy cabbe vetették magukat s a Bradford Mansionsba hajtottak. Kenyon, kinek heve nagyon hamar lelohadt, félreismerhetetlenül kissé ideges volt, viszont mellette Cane epésebb és bosszúért lihegőbb, mint valaha.

A Bradford Mansionst olyannak találták, mint mindig; csak egy változást vett észre Kenyon: azt, hogy hemzsegett benne a gyermeknép. Gyermekkel voltak tele az ablakok meg a gyalogjárók, úgy látszott, hogy a tanár szünidei ügynöksége csakis gyermekáldásban dús családokkal népesítette be az utcát. Tudnivaló, hogy mister Smedley nagy gyönyörűségét lelte a sokgyermekű családokban.

Önkéntelenül mosolyogva a tanár következő orcátlanságán, Kenyon a sarkon megállította kocsijukat, Cane úrral együtt kiugrott belőle s rohamlépésben tette meg az utat az 5. számhoz. A kis Cane vad csatakiáltása közben siettek fel a lépcsőn, egy rándítással kinyitották a kaput s berohantak a házba.

Kenyon a földszinti lakást vállalta magára, Cane a felső traktusokat. Két perc múlva már újra találkoztak a hallban.

A ház üres volt.

Egymásra néztek, körülnéztek, úgy rémlett nekik, semmi sem változott május óta, bár lehet, hogy a bútor elhelyezésében kissé több a rend. A családi képek, melyekről Cane beszélt, szépen leporolva függtek a falon, s a hálószobában gyorsan megejtett vizsgálat során kitéűnt, hogy a ruhaneműből sem hiányzik semmi. Ha nem hallatszik be az utcáról a gyermekhad lármája, szinte félreértésnek tarthaták volna az egészet.

Kenyonnak, ki percről-percre idegesebb volt, hirtelen eszébe jutott egy üveg Ainslie-féle whisky, melyet elutazásokor a dohányzóban hagyott, s bement, kissé megerősíteni a szívét. Metsző kiáltás szólította be utána Canet.

— Cane! Cane! — kiáltotta Kenyon. — A gazember furfangosabb, mint hittük. Itt egy levél, melyet nekem írt! Fogadjunk-e, hogy elszalasztottuk?

— Elszalasztottuk! — bömbölte Cane. — Szép kis de.ektív vagy te.

Nem felelve semmit, Kenyon feltépte a borítékot s átfutotta a géppel írt levelet, mely benne volt:

Dear Mr. Kenyon, — ez állt benne. — Minthogy visszatér Londonba, természetesen szüksége van a szobáira, önnek éppúgy, mint Cane barátjának, ki bizonyára új

Watsonként fogja megénekelni tetteit. Tehát sietek elhagyni lakását, s azt hiszem, zavar-talan rendet hagyok hátra benne. Csak voltam bátor némi változtatást tenni az ebédlőben s az ön fogadószobájában, remélem, megnyeri tetszését.

Talán csodálkozik vakmerőségemen, hogy szó nélkül bekvártélyoztam magam önnél? De jusson eszébe, hogy májusban nagy veszteségeket okozott nekem, amennyiben tönkretette southampton-roadi üzletemet, azonkívül pedig volt akkor oly szíves, hogy több ízben s legközelebbre szabad lakást helyezett kilátásba számomra. Már bocsásson meg, hogy komolyan vettem azt, ami talán meg-gondolatlan tréfa volt az ön részéről.

Úgy lehet, csodálkozni fog azon is, hogy vállalkozásom oly szépen sikerülhetett, hogy a rendőrségnek nem volt semmi szava az én kis szünidei ügynökségemhez? Szeretném felhívni a figyelmét arra, hogy ez csak meg-erősíti régi elvem: az ember végezze dolgát nyíltan és teljes napvilágnál, akkor nem kell tartania a rendőrségtől.

A mielőbb való viszontlátás reményében
hálás barátja

Pelotard tanár.

U. i. Kérem, mondja meg Cane úrnak, hogy úriember manapság nem visel már olyan alsónadrágot, mint ő. Bátorkodtam a magaméból szekrényébe tenni egyet mintának eset-leges vásárlásaihoz.

Azonkívül voltam oly merész, kicserélni az ön üveg Ainslie-jét egy üveg Jameson-félére, kérem, ne sajnálja megízlelni. Alkalomadtán közölhetné velem nézetét a kettő közt való különbségről.

Cane és Kenyon úr egyszerre felhangzó tigrisordítása helyettesítette a mondatok végén a pontot a tanár levelében, a nyájas befejezést pedig a felháborodás és harag tiszteres üvöltése húzta alá. Mikor hat percnyi káromkodás után újra lélegzethez jutottak, Cane úr így szólt:

— Hogyan tudhatta, hogy ma megjövünk?

— Hogyan tudod, hogy tudta, te hülye? — mondotta Kenyon, kit hideg düh töltött el a tanárral és az egész világgal szemben. — Hiszen a levél lehet tíznapos is. Gyere velem, hurokra kell ejtenünk a fickót élve, vagy halva.

Kirohantak, belevágták magukat egy bérkocsiba, s fél óra múlva a Gothenburg-roadon a tanár régi lakóhelyén voltak, melyet Kenyon ismert. Kenyont, mikor megpillantotta a házat, baljós sejtelem fogta el. A ház nyilván üres volt. Ablakai megint oly elhomályosult fényben csillogtak, mint a tanár ideje előtt, a kertben vadul burjánzott a gaz, s a homlokfalra kifüggesztett óriási tábla hírül adta, hogy a ház bérbeadó.

Kenyon kiugrott a kocsiból s a legközelebbi boarding houseba sietett.

— Nem mondhatná meg Pelotard tanár címét? — kérdezte a ház asszonyától.

— Pelotard tanár! — mondotta az asszony
gúnnyal. — Ki tudott valaha arról?

— Mikor költözött el? — kérdezte Kenyon.

— Június elején. Miért akarja tudni?

— Tett valamit, — mondotta Kenyon. —
Detektív vagyok. Ki költöztette? Jutalmat
kap, ha megmondhatja.

— Nem szolgálhatok vele, uram. Nem
költöztette senki. Saját embereivel költözött
s. maga rendelte meg a teherautót, melyre
szüksége volt, — mondotta az asszony.

— Hm, — mondotta Kenyon elgondolkozva.
— Gondolhattam volna. Köszönöm a felvilá-
gosítást. Ha megtud valamit, írja meg, itt van
a címem.

Visszarohant a bérkocsijába.

— Southampton-road 138, — kiáltotta a
kocsisnak, s útközben közölte Cane úrral nyo-
mozásának lesújtó eredményét.

— Tudtam, tudtam, — dünnyögte Kenyon
egyre-másra. — Az kisiklik! Mégis csak jobb
lett volna táviratozni.

— Kisiklott! — bögte mister Cane magán-
kívül dühében. — Ilyet hallani tőled — aki
letartóztattad a pénzhamisítóbandát! Most
pedig félsz egyetlen szélhámos tanártól?

Kenyon hallgatott. »Nemesis, nemesis«, sut-
togta magában. »Senki sem dicsekedhetik
büntetlenül a mások érdemével. Kezdem észre-
venni.«

— A fickó egész egyszerűen vakmerő, annyi
az egész, — erősködött tovább mellette Cane úr.

Hál' Istennek, csakhogy még megvan a Sou-

thampton-road 138.szám alatt az az üzlet, mely a tanár tulajdona volt ! Kenyon kiugrott a bérkocsiból, be az üzletbe és egy hórihorgas, szakállas, pápaszemes skóttal találta magát szemben, aki nem a legbarátságosabb módon kérdezte, mivel lehet szolgálatára.

— Nem tudhatnám meg monsieur Lavertisse címét ? — kérdezte Kenyon, egyenesen a dologra térve. Emlékezhetik reá, a tanár ezen a néven volt az üzlet tulajdonosa.

— Lavertisse úr címét ? — kérdezte a skót mérgesen. — Bár magam is tudnám.

— Űgy ? Mi panasza van Lavertissera ?

— Mi panaszom van Lavertissera ? Csak az, hogy az orromnál fogva vezetett, hogy alaposan becsapott, ha már tudni akarja. Más semmi.

— Igen, igen, — mondotta Kenyon és megértően biccentett. — Elképzelhetem.

— Kimutatta a könyveiből, — folytatta az őszszakállú skót s mindjobban belehevült a beszédbe — hogy ötezret keres egy esztendőben. A bank is bizonyította. Megvettem az üzletet s a raktárát tízezerért, nevetségesen olcsón, gondoltam magamban. És most alig keresek öt fontot hetenkint. A címét ? Bár megmondaná valaki, tudom, hogy hamar megváltoztatná.

Kenyonnak nevetnie kellett.

— Ami a keresetet illeti, abban alighanem ön a hibás, — mondotta és az ajtó felé tartott. — Ön nem dolgozik Lavertisse úr üzleti módszerével, az a különbség.

A skót szidalmától kísérvé, gyorsan beszállt a kocsiba s megállította a kocsist a Holborn sarkán és belépett a London County and Westminster Bank irodájába.

— Nem mondhatná meg ügyfelőknek, Lavertisse úrnak címét? — kérdezte a pénztárostól.

— Monsieur Lavertisse? Májusban felvette nálunk levő követelését és Párisba utazott. A Crédit Lyonnaisra kapott tőlünk utalványt. De történetesen kerestük címét, az üzlet új tulajdonosa számára (Kenyon mosolygott), s ekkor kitűnt, hogy már mindent felvett készpénzben, anélkül hogy bementotta volna címét.

— Következésképpen nem tud semmit?

— Következésképpen nem tudunk semmit...

Kenyon hangosan elkáromkodta magát s kifordult az irodából. Semmi nyoma! Semmi nyoma! Hát kibujjon kezéből az akasztani-való! A dolog úgy ígérkezett, s be kellett valania magában, hogy az első perctől fogva tartott tőle. A tanár nem az az ember, ki holmi közönséges hibát követne el.

Lesujtva tért vissza Cane úrhoz, ki türelmetlenül szívtá pipáját a kocsiban.

— No? — kiáltotta.

— Semmi, — felelte Kenyon.

— Semmi! Mégis csak átkozott dolog!

— Bizony, mindenesetre az.

— Mit fogsz tenni!

— Mindenekelőtt szerzek egy elfogatóparancsot, hogy ahol érem, letartóztatthassam.

— Ahol éred, vagyis, más szóval, sehol!
— kiáltotta Cane úr elkéseredetten.

— Talán . . . — engedett Kenyon.

— Szégyen, gyalázat! — ordította Cane — detektívnek mondod magad és nem tudod, hogyan fogj meg egy közönséges betyárt, ki ellopja a házunkat, mikor mi odajárunk és ki-gúnyol bennünket a ruházkodásunkért! Fúj, szégyeld magad! És ilyen ember fogta el a pénzhamisítóbandát!

— Nem, — mondotta Kenyon, kit lassú örületbe izgatott, hogy mindig azt emlegetik — nem én fogtam el a pénzhamisítóbandát, hanem a tanár, ha már éppen tudni akarod.

Mister Cane elnémult és hosszan reánézett. Aztán gyorsan és elhatározottan kiszállt a kocsiból.

— Ajánlom magam, — mondotta — nem érek reá, hogy olyan úrral futkossam az utcákon, ki egy közönséges szélhámosnak köszöni hírnevét. Remélem, megsegít a tanár még abban is, hogy elfogatja magát, mint ahogy segített elfognod a pénzhamisítóbandát.

Faképnél hagyta, Kenyon pedig vállát vonva, a Scotland Yardra hajtatott, hol megszerezte az elfogatóparancsot, melyet aztán felöltőjének zsebébe rejtett. Ugyanabban a pillanatban egy gondolata támadt.

Mister Isaacs, mister Ernest Isaacs! Hiszen, mint a klubokban rebesgetik, annak is volt esete a tanárral. Talán adhatna valamelyes felvilágosítást az, ha már senki más nem adhat.

Vágtatva robogott Kenyon a Citybe, hol éppen akkor kezdődött a lunch ideje. Isaacs úr lombard-streeti irodája teljes gözzel dolgozott, jelen volt a főnök is, s Kenyon beküldte hozzá a névjegyét ezzel az üzenettel: Pelotard tanár ügyében.

Fél perc múlva egy ijedt bankszolga — mert Isaacs úr rendszerint hozzáférhetlenebb volt, mint egy keleti fejedelem — a nagy tőzsdei matador elé vezette.

— Közölni kíván velem valamit Pelotard tanárról? — szólalt meg az mindjárt, anélkül hogy köszöntené. — Mit mívelt már megint az a gazember?

— Semmi különöset, — mondotta Kenyon nyugodtan. — Ellopta a házamat, míg én oda-jártam, az utca többi részét pedig bérbe adta.

— Az utca többi részét bérbe adta? — visszhangoztatta Isaacs úr dermedten az ámulattól. — Hát nem volt ott senki?

— De volt egy szolga, csak hogy azt, úgy látszik, megölte, vagy eladta rabszolgának.

— Bérbe adta az egész utcát, de hiszen az bámulatos, — mondotta Isaacs úr még egyszer. — Vajjon mennyit kereshetett rajta?

— Mit tudom? Néhány száz fontot. Most mindenesetre eltűnt. Gondoltam, ön talán megmondhatná, hol...

Isaacs úr egyszerre jégcsappá változott s bizalmatlan pillantással állította meg a beszédben Kenyont.

— Hova gondol? Én? Hiszen nem is ismerem azt az embert!

— Bocsánatot kérek, — mondotta Kenyon zavarodottan, mert észrevette baklövését — úgy hallottam, volt vele valami ügye...

— Nekem! — kiáltotta Isaacs úr. — Soha életemben! Egyáltalában nem szoktam szóba állni aféle emberekkel. Bérbe adta az egész utcát — igazán nagyszerű!

Isaacs úr harsány kacajra fakadt, de hirtelen félbehagyta a nevetést.

— Azaz, hogy egyet mégis mondhatok. Tudom, hol szokott reggelizni. Legalább azelőtt mindig Charlotnál étkezett a Fox-streeten. Néhanapján én is odajárok. De azt nem fogja meg, nagyon is ravasz az önnek.

— Jó napot, — mondotta Kenyon minden átmenet nélkül és kisietett a tőzsdei matador szentélyéből. Mikor becsukta az ajtót, hallotta, hogy az még mindig tüsszög nevetésében.

Sietett Charlothoz, mely egészen kisszerű vendéglőnek, jobban mondva, kis korcsmának bizonyult a Fox-street egyik házának földszintjén. Ezidőszerint egészen üres volt, nem szólva arról az olasz emberről, ki az egyik asztalnál ült és sonkás makarónit evett.

Kenyon felakasztotta felöltőjét egy ruha-fogasra, mert tikkasztó hőség volt a kis helyiségben, zörgetett egy poháron és könnyű lunchöt rendelt. Megfogadta magában, hogy a tanár nem menekül, ha beteszi a lábát, s ez elhatározásának megfelelően a bejárónak félig háttal fordulva, leült, de mégis oly közel az ajtóhoz, hogy minden érkezőt és távozót szemmel kísérhetett. Az órájára nézett — fél volt

kettőre — és szórakozottan majszolt valami ízelítőn.

Az orcátlan bitang! Hogyan támadhatott olyan gondolata? Nyilván csak tréfára gondolt, nem pedig haszonra. És ezért kockáztatni meg a börtönbejutást? Hm, sajnos, nem oly egészen bizonyos! Vajjon mit művelhetett Smedley emberével? Amolyan régi főfőminden-egyéb volt az, mint Smedley mondotta róla, tizenkét éve szolgálta urát és Norvégiából származott, a norvég cseléd pedig oly hűséges. Vajjon meggyilkolta volna? Nem valószínű, de a dolog mégis nevezetes.

Kenyon úr megkapta az első fogást — halragout-t gombával, kagylóhéjban — és felpillantott. Az öreg olasz fizetett és a mosdóhoz billegett, leöblíteni a kezét. Kenyon látta, hogy lassan felveszi a felöltőjét és széleskarmájú kalapja alatt eltűnik a kijárónál. Kenyon kezdett idegessé válni.

No persze, hogy ma nem jön ide a gazember, gondolta magában. Pedig csak nem gyaníthatja, hogy itt vagyok. A levelet, vajjon, csakugyan ma tette volna oda? Lehetetlen megmondani, hiszen gépen írták. Gyaníthatólag már rég ott hevert. Miért kellett megmondanom azt arról a pénzhamisítóesetről! Nem lesz nap, hogy az emberek ne hallják emlegetni Canetól. Az az ördögös Pelotard! Legalább jönne ide az az átkozott fickó, dühöngött magában, mikor egyszerre léptek zavarták fel gondolataiból. Felpillantott s előtte állt, nyájasan mosolyogva, Pelotard tanár.

Kenyon dühében reszketve ugrott fel, félrelökte az asztalt s egy szökéssel Fülöp elé topant. De mielőtt jóformán észrevette volna, érezte, hogy ellensége oly keményen fogja a kezét, mint a csavarfogó, a válla felett pedig megpillantotta egy londoni Bobbie jól ismert vonásait.

— Mire véljem? — bömbölte Kenyon magánkívül felháborodásában. — Rendőr, tegye kötelességét! Tartóztassa le ezt az embert! Ez az ember Pelotard tanár. Nálam a letartóztatási parancs. Hallja-e, rendőr?

A szóbanforgó rendőr óriási testalkotású, kevésbé értelmes képű és tejfeles-harcsabajuszú fiatalember volt. Egész külsejével elárulta, hogy olyan ember ő, ki nem érti a tréfát, s ezt árulta el a hangja is, mikor nyersen így szólt:

— Kérem, ne komédiázzon! Ismerem én a kötelességemet, mely abból áll, hogy letartóztassam önt, jó uram. Ön Pelotard tanár, s felszólítom, jöjjön velem tüstént a rendőrszobába.

— De h-hallja, r-rendőr, r... — kiáltotta Kenyon, dadogva felindulásában — mire véljem ezt? Hol a parancsa? Honnan tudja, hogy Pelotard tanár vagyok?

A rendőr vigyorgott.

— Honnan tudom, hogy Pelotard tanár? Az ár most, úgy-e, elszólta magát? Tudom, mert hallottam ettől az úrtól, aki Kenyon detektív és azzal a paranccsal jött, hogy elfogja magát.

— Úgy, úgy, most pedig elég a rókalkodásból, tanár úr, — harsogta az áldetektív. — Eljátszotta a kis játékait, s mondhatom, nem

korán játszotta el. Aleghihetetlenebb szélhámos, kivel egyhamar dolgunk akadt Londonban: előbb a szórakozottak és Isaacs úr, aztán ez az újabb eset Bradford Mansionsban. De most kezünkben van, s itt az elfogatóparancs, melyet elolvashat.

Kenyon nem volt messze a szélütéstől, mikor látta, hogy a tanár előveszi zsebéből a parancsot, melyet ő szerzett magának délelőtt, s megmutatja a rendőrnek, s neki magának is. Néma elkeseredésében csak az az egy gondolat foglalkoztatta: hogyan lehetséges?

Egyszerre megtalálta a magyarázatot: az olasz ember! Álöltözet! A saját felöltője! Hiszen benne felejtette a meghatalmazást. Oh, én átkozott barom, én átkozott barom! — Rendőr, — kiáltotta. — Megloptak. Az elfogatóparancs az enyém. A zsebemből lopták ki ez a fickó. Mert ő a Pelotard. Én vagyok Kenyon detektív, nem pedig ő. Rendőr, tartóztassa le, értse meg, amit mondok!

A rendőr már nem is hallgatta a szóáradatát, erős markolással karonragadta és így szólt:

— Elég az ostobaságból! Jöjjön most nyugodtan velem, s gondolja meg, hogy azt, amit mond, később a rovására írhatják.

És nem hallgatva kérésre, fenyegetésre, kivezette az ajtón Kenyont. Fülöp néhány shillinget dobott a vendéglősnek az asztalra, s maga vitte még el Kenyon felöltőjét, aztán a rendőrhöz ment, ki a legközelebbi utcában várt foglyával.

— Vegye csak el, tanár, a felöltőjét — mondotta. — Ő pedig, rendőr, várjon itt egy pillanatig, a sarkon majd fogadok egy cabot.

— Az ördögbe, rendőr, hallgassa már, amit mondok. Ha most elszalasztja, örök időre szerencsétlenné teszi magát. Ő a Pelotard tanár és megszökik — ah, az ember meghal dühében! Nem hallja, rendőr?

A rendőr azzal felelt, hogy jól megrázta s felszólította, hogy hallgasson. Körülöttük népcsofolyás támadt és hirtelen megállt egy autó Kenyon mögött. A detektív igyekezett hátrafordulni, s megpillantotta Isaacs Ernő urat, ki bámulva nézte.

— Mi történt itt? — kérdezte a tözsdemágnás egészen elképedve. — Letartóztatták, Kenyon úr?

— Ez a marha rendőr, — kiáltotta Kenyon egészen magánkívül — engem tartóztatott le, a tanárt pedig elszalasztotta.

— Letartóztatta önt, a tanárt meg elszalasztotta? — Isaacs úr nevettében fuldokolva dőlt hátra autójában. — Gondolhattam volna, gondolhattam volna, nem, mégis csak sok, amit ez a tanár művel!

A rendőr elvörösödött és aggódva kaparta a fejét. Nem ismerte Isaacs urat, de egy autóban járó úr mindenestre... és az a detektív sem jön vissza.

— Hát nem ön volna a Pelotard tanár? — kérdezte megszeppenve Kenyontól.

Kenyon lángoló pillantást vetett reá, s alig érthető hangon kiáltotta:

— Hát nem azt akarom tizenöt perc óta beleverni a buta koponyájába? Én vagyok Kenyon detektív, a parancsot tőlem lopták el, s maga most elszalasztotta a gonosztevőt.

Karonragadta a rendőrt és futólépésben húzta magával a rakodópart felé. Nevettében fuldokolva követte őket Isaacs úr.

De a tanárt hiába keresték, elpárolgott az már s Kenyon csak azt érthette el, hogy egy rendőrőrmester felismerte és szabadonbocsátotta. Verejtékében fürödve, s egérszen elbágyadva dühében, ott állt Kenyon az utca sarkán, s mellette a még mindig hahotázó Isaacs, ki egyszerre így szólt:

— Leejtett egy levelet, Kenyon úr.

Kenyon a földre nézett s észrevette, hogy kicsúszott egy levél a felöltője zsebéből, — abból az átkozott felöltőből, mely a bajnak félig-meddig okozója volt! Egy pillantást vetett reá s elsápadt.

— A tanártól való, — rebegte.

— Oh, a tanártól, — kiáltotta Isaacs úr hévvel. — Olvassuk el, olvassuk el!

Félig határozva bontotta fel Kenyon a levelet és — mellette Isaacs úrral — a következő sorokat olvasta:

Dear mr. Kenyon. Még egy jóakaró figyelmeztetés. Soha se kezdjen a rendőrséggel. Láthatja: javíthatatlan nép az. Tegyen úgy, mint én, tartóztassa le a gonosztevőit maga — és csak akkor vegye igénybe a rendőrök ostobaságát, mikor a nyers erővel jár együtt.

Mellesleg szólva, legyen óvatosabb a le-
tartóztatási parancsaival. Ha csak úgy vigyáz
reájuk, könnyen eshetik még tisztességtelen
emberek kezébe. Au revoir. Siet

barátja

Pelotard tanár.

HETEDIK FEJEZET.

A KÉKSZEMŰ HAZUGSAG.

Collin úr, kinek élményeit leírni megkísérlet-
tem e történetekben, multjával és bohémszerű
életével ellentétben, nagyon rendszeres szoká-
soknak hódoló férfiú volt. Ha nem akadályozta
valami különösebb érdekességű eset vagy más
fontos terv, épp oly pontosan kelt, evett, ivott
és feküdt le, mint akármely öreg udvari taná-
csos. Úgy vélte, hogy az ember alkosson magá-
nak bizonyos életszabályokat és éljen szerintök,
ha másért nem, azért, mert megszegni azokat
annál nagyobb gyönyörűség. Azon kívül, hogy az
ember mindig elvhű maradjon, szokta mondani,
csak egy unalmasabb dolog van: mindig elv-
telenül élni. Ennek következtében Collin úr
szem előtt tartotta, ha nem is éppen az állami
törvényt, de annál inkább a saját, magára rótt
életszabályait, és senki nála nagyobb buzgalom-
mal nem ünnepelhette meg a minden évi
emléknapokat. Számontartotta a saját emlék-

napjait is, ha — mint Fogg Fileász mondotta — ráért, egyet pedig sohasem mulasztott el közülök. Ez a nap szeptember 29-ike volt.

Szeptember 29-ike vajjon Collin úr születésnapja volt?

Nem, az a nap volt, amelyen, 1904-ben, balul sikerült spekulációk után, a büntetőtörvénykönyv öt paragrafusától beárnyékolva, odahagyta Svédországot. Azóta minden esztendőben párbeszédet folytatott önmagával és poharat kocintott multjával ezen a napon. S mióta Londonban telepedett meg, amaz éttermek egyikében ülte meg e napot, melyekben legtöbb valószínűséggel láthatta honfitársait, némelykor Oddenino Imperial-jában a Regent-streeten, máskor Frascatinál az Oxford-streeten.

1910 szeptember 29-ikének estéjén Collin úr a Tottenham Court-roadon lassú léptekkel az Oxford-street felé tartott. Nyári felöltő és szmoking volt rajta, mert Frascatihoz készült, hogy megtartsa szokott emlék-istentiszteletét. Hogy jobb étvágya legyen, sétált egyet a Regent Parkban. Azt remélte, hogy valamelyik kapu előtt talál egy taxit, de reménye hiúnak bizonyult, szombat este volt és nem csak taxit, de még egy közönséges omnibuszt sem fedezhetett fel sehol. Forróság volt, mint a Szaharában, a por szárazan és égetően kavargott körülötte, dohányfüst, pecsenyezsír és benzin büze szaglott mindenütt. Az estilapok tartalmát hirdető plakátok tarka sorozatban lebegtek a gyalogjáró szélén. Itt-ott, a kis

utcák keresztezésénél, megszólaltak az orrhangjai egy-egy kintornának, mely a Dollárhercegnő melódiáit nyaggatta.

A sétában kissé elfáradva, Fülöp a széles kockaköveken bandukolt s déli irányba fordult. Gondolatai messze-messze jártak a bús londoni estalkonyattól. Lelki szemei elé felvarázsolta az ősi Kristianshamn képét, amint elmúlt szeptemberi napokon előtte állt bágyadt napfényében, ködös egével, könnyű, nyugtalanul szálló felhőivel. A parkban lángoltak a jávorfák és nyirkosan zúgtak a sötétzöld fenyvek. A köröskörül levő erdők alja tele volt gombával, s a hepehupás országutakon az aratók szekerei döcögtek, roskadásig megrakva borzas kévékkel. Oly világosan látta mindezt, hogy mosolyognia kellett. A kis város felfelé szálló füstoszlopok alatt a nap ködében szunnyadt, a folyóparti malmok visszatükröződtek az ősziessen sötét vízben, s a cséplőgépek bűgása emelkedve és megint alábbszállva hatolt be hozzá, amint irodájában a nyitott ablaknál ült...

Egyszerre kiragadták álmodozásából. Jóformán minden vigyázat nélkül, a lelkében feltámadó emlékektől hipnotizálva, az Oxfordstreet sarkáig jutott el, s kicsibe mult, hogy áldozatául nem esett egy alattomos autóbussznak. Szolgálatkészen vágott át hozzá egy taxi a gyalogjáró mellé, de ő mosolyogva rázta fejét és balra kanyarodott. Még néhány lépés, s már Frascati vörös nyerstéglahomlokzata előtt állt, és elhaladva a meghajló portás előtt,

belépett az étterembe, hogy megünnepelje emlékezésének hatodik miséjét.

Az órára nézett, hét óra volt, de még nem volt igazán éhes. Szólította a főpincért, megrendelte vacsoráját, melyet háromnegyed óra múlva kért, s belépett a kávéházba, hogy valami ízelítővel étvágyat teremtsen magának.

A zenekar új melódiába fogott, ő pedig megint gondolataiba mélyedt Svédországról.

Svédország, Svédország, Svédország, hazám, — hogyan is mondotta csak a költő? — vágyaim otthona, mindenem e földön... Hm, ezt még sem írná alá, sokkal inkább világpolgár a születésénél és megszokottságánál fogva, a honvágy pedig, a szónak közönséges értelmében, ritkán bántotta. De az embert sok szál fűzi össze régi hazájával és vannak pillanatok, mikor forrón vágyódhatik ege, túlevelű erdőinek zúgása, egy nyárfaliget délutáni félhomálya után és szeretné hallani az anyanyelv zengését... »Vonz magához a föld, vonzanak a kövek, hol gyermekjátékaimat úztem...« A gyermekkora, nem, piha. Az Strindberg-féle világításban állt előtte... De ifjúkorának évei! E verőfényes, dicső, bolondos éveket csakugyan visszavágta, ez évek Svédország legszebb képét varázsolták eléje. Felemelte poharát, köszönteni a feledett és mégis feledhetetlen órákat és a régi cimborákat: nemes anyák, tiszteletreméltó családapák, köszöntlek beneteket. Mit szólnátok egyébként hozzá, az elveszett fekete báránnyhoz, mit mondottatok rólam? Azt hiszem, semmi jót! Eszébe

jutottak az eltűnésekor megjelent újsághírek, melyeket a külföldi kávéházakban olvasott: Sajnálatos eset Kristianshamnban — ifjú, nagyraihivatott jogász, ki csúffá tett minden hozzáfűzött reményt — háromezer koronát minden közlésért, mely Collin Fülöp hollétére vonatkozik (vajjon érvényben van-e még?) — az elmenekült szélhámosnak nincs nyoma sehol...

Fülöp mosolygott magában: Nyoma... A zenekar, anélkül, hogy észrevette volna, a Quand l'amour meurt dallamába fogott, s éppoly észrevétlenül siklottak át más irányokba az ő gondolatai is. Újra feléledtek ifjúkorának otthonról, hitvesről szőtt ábrándjai, s a zenekar kéjesen zokogó hangjai közben a boldogságról szőtt saját külön álmára gondolt. Alkonyat táján nagy szalonban ült, a falakról a képek jóféle, kissé ódivatú bútorra tekintetek alá, minden előkelő, jól megalapozott polgári otthonra vallott. A vásártérre néző ablakok nyitva voltak. Ősz elejének ege benézett a szobába és könnyű szellő játszadozott a zongorán lévő hangjegyfüzet lapjaival. Fiatal leány ült a zongoránál és játszott; karcsú, barna leány volt, a karja fedetlen, fehér. Ujjai végig-siklottak a billentyűkön és bágyadt mosoly játszadozott szájának szögletei körül. Néha egy-egy pillantást vetett reá, lágysággal teljeset, félig mélabúsan, félig mosolyogva... A szeme sötétkék volt, némi árnyéklattal, az arca halovány, a szája piros...

Fülöpöt, ki fejét kezére hajtva, ez ábrándokba

merült, hirtelen felrázta egy bátortalan hang, mely így szólt svédül:

— Bocsánat, nem Collin ügyvéd úr Stockholmból?

Fülöp oly biztosan szokott uralkodni magán, hogy külsejével ritkán, vagy sohasem árulta el, mi történik belsejében. De mikor azt a hat egyszerű szót hallotta, megremegett csontjában és velejében. Ezer ijedt kérdés kavardott fel a lelkében egy pillantásnál rövidebb idő alatt: Ki lehet az? Mit tegyek? Collin Fülöp! Mennyi idő mult el azóta, hogy annak hívták! Minden lelkierejének megfeszítésével sikerült teljesen uralkodnia arcán, s majdnem közvetlenül a végzetes kérdés után nyugodtan felemelte s a kérdezőre vetette pillantását. Amit e pillantással látott, alkalmas volt arra, hogy másodszor is megrázkódtassa.

Szürke utcai ruhában sötéthajú, sötét szemöldökű, haloványképű és fenségesen kék szemű karcsú, magas ifjú leány állt előtte. Az utcai kosztüm kigombolt kabátja alatt kivágott fehér blúz tündöklött, melyből kifogástalan gömbölydedségű, ékes rajzolatú nyak emelkedett elő. A kék szempár kérdő pillantással nézett Fülöpre, s a szép ajkat bátortalan mosoly játszotta körül. Elragadó, elragadó te remtés, kiáltotta egy hang Fülöp belsejében. Minden elszállt ifjúkori álma hússá és vérré vált. S éppen ma este jön hozzám, mikor ez álmok emlékét ünnepelem. És Collin Fülöp vagyok-e? Valóban, ha azt mondanám, hogy nem vagyok az, nem érdemelném meg, hogy

valamikor az voltam! És ha örök időkhig »Longholmen«-ben kell is vezekelnem büneimért, e pillanatban mégis újra Collin Fülöp vagyok.

Gyors elhatározással felállt, meghajolt és mosolyogva mondotta:

— Valóban úgy van. Collin Fülöp vagyok, és Stockholmban valamikor ügyvédnek mondtak. De egy megbocsáthatatlan vallomást kell tennem... nem emlékszem... tehát már találkoztunk valamikor?

A kisasszony, egy fejbőlintással, kezét nyújtott neki:

— Nem emlékszik? No, nem is csodálom. Hiszen már évek multak azóta, hogy találkoztunk egyszer Bloch konzul bálján.

— De hiszen akkor még valóságos gyermek lehetett!

— Tizenhét éves, — felelte az mosolyogva. Fülöp agyveleje másodperces gyorsaságú számvetést csinált. Stockholm 1899-től 1900-ig... 1910. Micsoda, huszonhét éves? Hihetetlen,

de nyilván igaz! A leány gyorsan folytatta:

— Bizonyára csúf dolognak tartja, hogy így megszóítom, — de hiszen tudja, a svéd nő külföldön! S oly végtelenül hosszú ideje már, hogy nem beszéltem svédül. Azonkívül pedig tényleg ismertük egymást, ha ön el is felejtette.

— Sohasem bocsátom meg magamnak, — mondotta Fülöp. — Holnap vezeklőinget öltök magamra és forró viaszt csepegtetek a karomra. De még nem tértem magamhoz

csodálkozásomból. Hogyan emlékezhetett reám annyi év elmúltával?

— Mindig jó emlékezetemben őriztem önt, — felelte a leány nyugodtan, és Fülöp megrázkódott. Időt sem hagyva neki, hogy felelhessen, a leány így folytatta:

— Látom, hogy megdöbbsz! Természetesen fel van háborodva a tolakodásom miatt?

Fülöp körömszakadtáig tiltakozott. Hirtelen érezni kezdte, hogy nagyon különös lehet ez az állva, egy asztal előtt folytatott beszélgetés, s gyorsan így szólt:

— Egyedül van, Holten kisasszony?

A leány kacagott.

— Olyan egészen rosszul mégsem áll a dolog. Néhány penzióbeli angol barátommal vagyok itt az asztalnál. Kővé meredtek ijedtükben a vakmerőségem miatt...

Egy pillanatig habozott, aztán sebesen hozzátette:

— Oly kedves volna egyedül csevegni önnel, de nem lehet. Nem... nem foglalna helyet nálunk?

Fülöp gyanakvó szíve a tiltakozások egész dobpergését verte ki. Ne rohanj fölösleges kalandokba! Félj az asszonyoktól, még ha ajándékkal jönnek is! Félj tőlük, Collin Fülöp, ha a férfiaktól nem is félsz.

Öt perc óta egyetlenegy csábító gondolat zümögött máskor oly tiszta, élesenlátó agyában: Lehetséges volna? Csakugyan nem tudja, ki vagyok? Van még teremtettségem, akinek Collin ügyvéd vagyok — nem pedig a meg-

szökött szélhámos és hamisító? És ez a valaki ő volna? A szeme oly őszinte — egész lényében semmi, de semmi sem vall arra, hogy tud valamit — de ugyan! Nevetséges! Kellett hallania, — tudnia kell... Egész Svédország beszélhetett róla... de ő még oly fiatal volt... hiszen a leányok nem szoktak újságot olvasni... Talán mégsem hallott semmit, talán az ő számára még Collin ügyvéd vagyok, akivel Bloch konzul bálján táncolt...

A gondolatoknak e szökőárja közben szeme hirtelen összetalálkozott Holten kisasszony szemével, mely csodálkozó mosollyal nézte: meghívta, hogy üljön asztalukhoz, mondotta e pillantás minden szónál világosabban, s ő még nem mondott igent.

Fülöp kissé elpirult és sietett felelni:

— Holten kisasszony, én a világ legnevetlenebb embere vagyok, de kegyed hirtelen visszavarázsolt a tíz év előtti időbe s már-már ottfeledkeztem. Csakugyan meg akar hívni asztalához? Meri így kockára tenni tekintélyét a barátainál? Természetes, hogy jövök — ha magára vállalja a felelősséget.

— Csak jöjjön, — mondotta a leány nyugodtan s az asztalhoz vezette, hol barátai ültek. S nem kevésbé fesztelenül végezte a bemutatást:

— Régi barátom Svédországból, Collin úr — White kisasszony, Armstrong kisasszony, Philpott úr.

Fülöp könnyeden meghajolt, az asztaltársaság még könnyedebben. Aztán belsőleg moso-

lyogva foglalt helyet. Amennyiben Holten kisasszony újszerű és meglepő volt, nem lehetett ugyanazt állítani barátairól. Fülöp ugyanabban a másodpercben, mikor megpillantotta őket, felismerte bennük azt a három típust, mely arra van kárhoztatva, hogy örökös tölteléke legyen az angol penzióknak: az öregecske, szögletes miss két vörös folttal az arcán — a férjvadász; a kis naiva, kecses, korlátolt, önfejű; végül a korosabb úr, ki egész vacsorákon át egyforma hozzáértéssel — az aznapi *Daily Mail*, vagy *Daily News* hozzáértésével — perorál politikáról, tőzsdei kérdésekről és botrányokról. Az adott esetben a férjvadászt White kisasszonynak, a naivát Armstrong kisasszonynak hívták, Philpott úr pedig nyomban tárgytalanná tett minden kétséget személyazonossága felől, amennyiben beszélgetést kezdett különböző szempontokból a nem várt viszonttalálkozásokról.

A beszélgetés lassankint általánossá vált és Fülöp résztvett benne legjobb tehetsége szerint. De még nem nyerte vissza egyensúlyát: a nem várt viszontlátásoknak bármely csodálatos eseteit sorolta fel Philpott úr, mégis ez az egy viszontlátás volt a legcsodálatosabb, melyet megérnie adatott. Ki lehet ez az ifjú svéd leány? Az-e, akinek mordja magát? Annyi év elmúltával ismerte volna fel? Igaz, hogy Londonba való megérkezése óta levetette minden álöltözetét, s jobbára igazi külsejében mutatkozott az emberek között, de mégis, mindenesetre... és lehetséges-e, hogy... agyveleje ezredszer vetette fel magában azokat a

kérdéseket, amelyek negyedórája szakadatlanul vívták. Nem vette le róla a szemét. Ha színjátszás volt, mint bizalmatlan szíve mondotta és erősítette, akkor elsőrendű színjátszás volt. Egyetlenegy vonásával sem árulta el, hogy másnak veszi Fülöpöt, mint ifjúkori ismerősének, kit viszontlátnia öröme szolgál. Ifjúkori ismerőse . . . mindig is kedves emlékezetében tartotta . . . Fülöp akaratlanul megremegett. De persze, hogy alakoskodás az egész. S éppen ma este jött ide, mikor emlékeinek körében a helyrehozhatatlan multat ünnepelte, mikor terítve volt az asztal, melyhez ifjúkorának árnyait várta! Egyszerre egy gondolata támadt. Azt szokták mondani: in vino veritas — s az est, melyet vele tölt együtt, mindenestre mást érdemel, mint azokat a szerény italokat, melyekkel Philpott úr tartja a társaságot. Felemelte poharát és nyájas kémozdulattal mondotta:

— Hölgyeim és ön, Philpott úr! A nem várt viszontlátásnak sok nevezetes esetét mondotta el ön nekem. Magam is annyi mindent értem meg ebben az irányban, és nem reméltem már sokat azoktól, melyek még reám várnak. (Belsőleg mosolygott arra a gondolatra, hogy a viszontlátás mely nemét érti e szavaival.) Bizonyára elismerik, hogy annál kellemesebb a magamféle csalódott cinikusnak, mikor váratlanul olyelragadó ismerőseivel találkozik viszont, mint Holten kisasszony. Ha nem veszi rossznéven a tisztelt társaság, arra kérem önöket, hogy valami különösebb módon ünnepelhes-

sem meg ezt a napot. Magam is azzal a szándékkal jártam, hogy itt költöm el vacsorámat — szabad-e kérnem, hogy vendégül láthassam önöket? Holten kisasszony, ha csakugyan oly öröme szolgál, hogy viszontlátja régi barátját, mr. Collint, — pillanatig szünetet tartott és reánézett...

— Felkerestem volna másképp az asztalánál? — mondotta Holten kisasszony svédül, s kissé felvonta a szemöldökét. Fülöp némileg világosabbnak várhatta volna a választ saját személyére nézve, de könnyen meghajolt, s folytatta:

— ...akkor arra kérem, mondjon egy jó szót érdekenben a hölgyeknél és Philpott úrnál. Egyébként oly bizonyos vagyok sikerében, hogy egy percre mindjárt bocsánatot kérek, hogy beszélhessek a főpincérrel.

Fülöp eltűnt, s egy perc múlva visszatért a társasághoz, mely látható vonakodás nélkül fogadta el oly kedves úrnak meghívását, mint Fülöp. A penziójukban lévő koszt, gondolta magában Fülöp, nyilván abból a fajtából való, melyet ismerek. Mindjárt azután jelentették, hogy tálalva van, és Fülöp átkísérte vendégeit saját fenntartott asztalához.

Belső mosollyal nézte gyorsan szerzett asztaltársait. White kisasszony — a sovány miss White — kezdte elárasztani aszkóros flirtjével; Armstrong kisasszony — a naiva — pazarul szórta szemérmes pillantásait; és Philpott úr éles bírálatba fogott Lloyd-George délután mondott beszédéről. Holten Szigrid

olyan volt ebben a környezetben, mint egy ifjú istennő, büszke, bátor és magában biza-kodó. Mikor a pillantása történetesen össze-találkozott Fülöp szemével, oly fesztelenül és megértően mosolygott, hogy Fülöp szíve egy pillanatilag felhagyott óvó figyelmeztetéseivel. Az a pillantás akkor sem lehetett volna őszin-tébb, ha a testvérbátyjára veti.

A vacsora elkezdődött. Frascati túltett ön-magán; mellékételek, osztriga, pisztráng és szalonka, mind kitűnő volt, és Fülöp inté-sére szakadatlanul töltögették a pezsgőt. A beszélgetés elevenné, szinte zajossá fordult. White kisasszony szemének flirtje gigászi mé-reteket öltött, Armstrong kisasszony szünet-lenül vihogott és csevegett, Philpott úr be-érte azzal, hogy néha egy-egy súlyos szenten-ciát vetett közbe. Fülöp mindegyre Holten kisasszonyt kereste pillantásával. White kis-asszony flirtjének hullámcsapásai közben az ő tiszta, okos szemei voltak a mentőgerenda, s az ő lassú kissé fontolgtató válaszai voltak az oázis Armstrong kisasszony fecsegése köz-ben. A beszélgetés egy bizonyos idő múlva, Fülöp legjobban tudta, hogyan, erre a témára fordult: a gonosztevők és kézrekerítésük. Észrevétlenül adva a beszélgetésnek azt az irányt, melyet ő maga kívánt, Fülöp alattom-ban figyelemmel kísérte az ifjú svéd hon-leányt.

— Forró kívánságom, hogy minden gonosz-tevőt leleplezzenek, — kiáltotta White kis-asszony. — Nem borzasztó, elgondolni is, hogy

hányszor megmenekülnek? Képzelve csak, ha Crippen ...

Eppen az Atlanti-oceánon folyó gonosztevő-hajsa részleteit kísérte feszült érdeklődéssel mindenki.

— Igen, képzelve csak, mily könnyen elkerülhetne volna örökre, hogy felfedezzék, — mondotta Armstrong kisasszony.

— A csakugyan ügyes gonosztevő mindig elkerülheti, — mondotta Philpott úr határozottan. Ezt a nézetet aznap reggel mondotta ki a *Daily Mail*.

— Mi a véleménye kegyednek, Holten kisasszony? — mondotta Fülöp, a hüvelyk- és mutatóujja közt forgatva a pezsgőspoharát.

— Nem tudom, — felelte a kisasszony mosolyogva. — Külföldön nem kísértem figyelemmel ezeket a dolgokat, nálunk otthon pedig nincsenek gonosztevők.

— Oh, mily remek ország lehet Svédország, — mondotta White kisasszony sóhajtva s egy pillantást vetett Fülöpre.

— Legalább olyan igazi gonosztevők, akiknek hírét hallottam volna, nem, — tette hozzá Holten kisasszony, és Fülöp hiába kereste hangjában a hamis hangsúlyozásnak árnyékát is. — A külföldön pedig igazán nem kísértem figyelemmel az efélét. Egyébként nem tudom, hogy osztozhatom e kívánságában White kisasszony.

— Hogyan? — kiáltotta White kisasszony megdöbbenve. — Nem kívánja, hogy leleplezzenek minden gonosztevőt?

— Nem tudom, nem gondolkoztam e kér-

désről. De azt hiszem, hogy ha igyekeznének új életet kezdeni . . .

— Új életet, új életet ! — ismételte gúnyosan White kisasszony és kiürítette pezsgőspoharát. — Eszerint nem követne el minden tőle telhetőt, hogy segítsen az igazságszolgáltatásnak, ha tudna ? (White kisasszonyt a pezsgő kissé elkábította, s ez ártott a mondat-szerkezetének.)

Holten kisasszony, egy szőlőfürtöt tartva a kezében, pillanatig gondolkozott. Aztán mosolygott és a vállát vontá :

— Mindig oly lusta voltam, White kisasszony. Alig hiszem, hogy fárasztanám magam vele.

Néhány pillanatig hallgattak, és Fülöp szeme Holten kisasszony arcán pihent. Van-e valami szándékosság a válaszában ? Lehetetlen állítani, de a dolog nem festett úgy. A beszélgetés aztán más tárgyakra fordult, (következett az indulás ideje, s a vendégek pohárral a kezökben mondtak köszönetet házigazdájoknak. Holten kisasszony kocintott Fülöppel, svédül ejtve ki címét, minden elfogódottság nélkül, kék szemének derült pillantásával. Újra megremegett Fülöp, mikor régi nevét hallotta — bizalmatlan szívének hangja félig-meddig elnémult, félig-meddig kezdte hinni, hogy a csuda megtörténhetik. És mindenesetre . . .)

Mikor elindultak, úgy intézte, hogy ő kísérté a kijáráshoz. White kisasszony és Armstrong kisasszony mentek elől Philpott úrral.

— Csak nem akarja . . ., — szólalt meg Fülöp tétova hangon.

— Nem, — felelte miss Holten kacérul. — Akkor nem kerestem volna fel. Mondjuk: holnapután délután félháromkor a Marble Archnál?

Fülöp meghajlással felelt, s pillantással, mely, úgy érezte, nagyon is sokat árult el. Nevetséges dolog, oly ember, mint ő, megigézve egy leánytól, kit nem ismer, kit ma este látott először — Stockholm tíz év előtt csak nem tehet számot. A közös haza tette volna? A kaland érdessége? A leány nyíltszívűsége, a lehetőség, hogy még bízik benne? A szépsége? Hogy testté vált álomként merült fel a multjából — s éppen ma este, mikor a mult árnyékának áldozott? Valószínűleg mindez együttvéve. Akármint volt, mikor elhelyezte vendégeit egy autóban, Collin Fülöp ügyvéd úr hazafelé ballagott és fejében száz dolog zengett: kék szem-pár... az örök nőiség magasba von... halovány, lelkes arc... sohasem láttam oly haját, mely oly szemet árnyékol be... az ember volta-képpen csak saját népének asszonyait szereti...

De Collin úr. Jusson eszébe Sámson!

*

Mámorító őszi álomként mult el azután Fülöpnek két nap. Mert másnap, a Frascatinál eltöltött nap után, véletlenül-e, vagy a sors rendeléséből, ismét találkozott Holten kisasszonnyal.

A Westminster-apátságba tartott, egyedül, és Fülöp, kiben reggel hirtelen lobot vetett az óvatosság, nem kevésbé gyorsan érezte most

kialudni azt, mikor megpillantotta. Együtt hallgatták a délutáni misét az ősi székesegyházban, mikor pedig utána végigmentek az utcán, a leány csendesebb volt, mint az este, de a lénye oly kedves, oly őszinte, oly igézetes volt, hogy Fülöpnek szíve percről percre gyöngébben tiltakozott. És lelke mélyén azt gondolta: Ki tudja? Talán már tud mindent, s mégsem vet meg érte! Nem lehet hamisság az ily kék szempárban!

Már jóval félhárom előtt ott állt másnap délután a Marble-arch előtt, számlálva a percek s csak attól reszketve, hogy az utolsó pillanatban mégis mást gondolhatott. Végre jött, kissé megkésve, és Fülöp indítványára kihajtottak Kewbe, a pálmaházáról híres régi főnemes parkba. Bámulatos nap volt. Nyirkos, hamvaskék őszi köd terjengett a fákon és a sík pázsitokon, a fölöttük húzó szél a mulandóság finom illatait hozta magával, s az ágak közt a megolvadt arany nehéz özönét árasztotta alá a napsugár. Holten kisasszony és Fülöp bebarangolták a parkot meg a pálmaházat, s mikor Fülöp éppen hebegve akarta megvallani, hogy nincs a pálmaházban pálma, mely karcsúbb volna, mint ő, s nincs növény, mely oly kék virágot hajtana, mint az ő szeme, a leány egy kis fintorral elhallgattatta és közölte vele, hogy éhes.

Istenek, ti, éhes! Ez a bűbajos teremtés, nincs pálma, mely karcsúbb, nincs fa vagy cserje, mely kékebb virágot hajt, ez a kis teremtés éhes! Gazember vagy, ordította Fülöp

lelkiismerete a tulajdonosának, ki töredelmesen vállalta bűnét s félszeg mentségeket rebegve azon a hangon, melynek édes zengzete valamikor elbűvölte ügyvédkollégáit, visszakísérte az autóhoz. »Carlton«, indítványozta, de a leány mindjárt tiltakozott.

— Túlnagy! Nincs olyan, ahol kissé jobban magunkra lehetnénk?

Kissé jobban magunkra, ujjongott Fülöp szíve, igen, igen. »Café Dauphin«, kiáltotta a sofőrnek és elrobogtak.

Es délután hat óra tájban ott ültek most a kávéház egyik kicsiny külön fülkéjében. Karcsú viaszgyertyák küzdöttek a félhomállyal s tükröződtek a lakkozott japán ellenzőkben, melyek elzárták őket a világtól. Bágyadtan fénylő gyümölcsféle, barack, nagy sárga körte és óriásszemű kék szőlő festői háttérrel adtak a választékos ebédnek, melyet Fülöp szép szóval és kézszorításokkal varázsolt elő — mert korántsem volt még ebéd ideje. Végre a kávénál és a likőröknél tartottak, Fülöp elővett egy cigarettát és habozva nyújtotta át cigarettatárcáját az átellenes szomszédjának.

— Köszönöm, — felelt az — így kettesben igen. — S mikor Fülöp odanyújtott neki egy kis viaszgyertyát, hogy rágyújthasson, ujjakkal egy pillanatra megérintették egymást és édesen szűrő kard hatotta át Fülöp lelkét.

Fülöp bizalmatlansága mélyen szunnyadt és Fülöp maga szerelmes, örülden szerelmes volt.

A leány hirtelen egy kérdéssel fordult hozzá, mely visszatérítette a valósághoz.

— Ügy-e, borzasztóan tolakodónak tart, — mondotta. — Előbb Frascatinál keresem fel, aztán minden kerülgetés nélkül meghívatom magam vacsorára.

— Inkább elragadónak, — mondotta Fülöp ábrándos pillantással.

— Pedig az ok, legalább az utóbbira nézve, fölöttébb egyszerű, — mondotta Holten kissasszony.

— Éhes volt, — mondotta Fülöp. — Sohasem fogom megbocsátani magamnak, hogy nem jutott eszembe.

— Akkor hát két megbocsáthatatlan dolog nyomja a lelkiismeretét. Hiszen, mint tegnapelőtt bevallotta, nem is emlékezett reám.

— Ami éppoly hihetetlen, mint amilyen megbocsáthatatlan bűn.

— Igen, de most hadd mondok el még, miért voltam éhes. Mielőtt találkoztunk volna, hosszú sétát tettem. Bizonyára nem találja el, hova.

— A Bond-streetre? — találgatta Fülöp.

— Igen, előbb oda, aztán a Scotland Yardra, azaz hogy nem találtam oda.

Fülöp visszahökkent, mintha pofonütöttek volna, egy pillanat alatt felébredt benne minden szunnyadó sejtelem. Megvolt az az irigylésreméltó tehetsége, hogy ritkán aludt vagy szeretett mind a két szemével, bár e most átélt napokban oly közel állt az utóbbi esethez, amily közel csak lehetett. Scotland Yard, ismételte magában egyre-másra, gúnyosan hangsúlyozva a három sokat jelentő szótagot. De

az arca csak udvarias csodálkozást fejezett ki, a kisasszony pedig sebesen folytatta :

— Mert, tudja, ma reggel közben, hogy vásároltam egyet-mást, megloptak. Peter Robinsonnál s a Bond-streeten jártam és megálltam egynéhány kirakat előtt is. Ezt az alkalmat ragadhatta meg valaki, hogy kiraboljon, mert egyszerre, mikor az erszényemet néztem, látom, hogy üres.

— Egészen kiürítették ! Anélkül hogy észrevette volna ! — mondotta Fülöp részvétellel.

— Nem, semmit sem vettem észre. Nem vittek el mindent, csak egypár ékszerdarabot, mely benne volt ... meg egy órát ... Borzasztó ügyesen nyithatták ki, hogy észre sem vettem.

— Itt Londonban, — mondotta Fülöp szórakozottan — minden lehetséges.

— No, de most úgy beszél, mint Philpott úr. De ez csakugyan megesett ...

Kegyeden ? gondolta Fülöp, aztán a szavába vágott :

— De miért nem szólt akkor, mikor találkoztunk ? Talán segítségére lehettem volna, legalább hogy odataláljon a Scotland Yardra.

— Nem, nem akartam fárasztani, — mondotta. Holten kisasszony kissé ügyetlenül.

Fülöp színlelt szemrehányással nézte, ő pedig folyton cigarettázva, hévvel folytatta :

— Azért akartam a Scotland Yardra menni, mert szeretnék kapni egy igazi detektívet. Mert úgy-e, hogy igazi detektivre volna szükségem ?

— Hogyne, — mondotta Fülöp fátyolozott gúnnnyal — egészen bizonyos.

A gondolatok csak úgy átzúgtak a fején: meglopták az utcán, anélkül hogy észrevette volna — lehet; anélkül hogy mindjárt elmondotta volna nekem — nem valószínű; ékszerféle és egy óra a retikülben — még kevésbé valószínű. Mért nem inkább pénz? Hja, pénzt megkeresni alig érdemes, tehát ékszert megórát, amiért nyomozni lehet — a Scotland Yard segítségével. És a Scotland Yard el is foghatja a tolvajt — vagy a találkozóhelyen engem. Hiszen nem tudja c memet. De miért nem közönséges rendőr segítségével? Hm, talán azt hiszi, nem lehet, vagy nagyon is feltűnőnek tartja... Vagy talán úgy van, amint mondja? Igaztalan vagyok hozzá? Senki őszintébben nem remélhetné, mint én. Ha igazam van, miért nekem még Scotland Yardról beszélni? Tudja — az aszszony! Igazam van? Lehetséges? Oh, az én hamis szívem azt mondja nekem, hogy nagyon is lehetséges — s hogy az én viszonyaim közt nem szabad kockáztatni túlsokat. Ha igaztalan vagyok kegyedhez, Holten kisasszony, akkor alázatosan bocsánatot kérek kegyedtől. Ha pedig igazam van, akkor... háromezer korona! Mindenkinek a magáét! Ha a háromezer még érvényben van, igazán nem sajnálom kegyedtől a próbát, hogy megkaph ssa.

Nem árulva el gondolatát, még néhány kérdést intézett hozzá a titokzatos lopásról. Egy gondolata támadt hirtelen s így szólt:

— Hát igen, okvetlenül egy igazi detektívre van szüksége, Holten kisasszony, ha meg akarja fogni a tolvajt. Tudja mit? Ne a Scotland Yardra menjen — azoknak annyi a dolguk, hogy öt percet sem fordíthatnak ügyére. A kegyed helyében egy ügyes magádetektívet keresnék fel. Sokat emlegettek előttem egy ír embert, egy bizonyos Kenyon urat, ki mesés dolgokat vitt végbe. A többi közt ő leplezte le 1908-ban azt a hamispénzverőbandát, mely három hétnél hosszabb ideig dacolt a Scotland Yarddal.

— Nem gondolja, hogy nagyon drága lesz?
— kérdezte Holten kisasszony.

— Oh nem, bizonyára nem. Inkább műkedvelőként űzi a mesterségét, egy érdekes esetért pedig talán nem is fogad el semmit. Meg vagyok győződve, hogy a kegyed esete iránt érdeklődni fog, Holten kisasszony. Az utcán lopták meg — anélkül hogy észrevette volna, anélkül hogy kikapták volna kezéből a retiküljét. Nem rossz eset.

— És letartóztathatja a tolvajomat, ha megtalálja?

— Hogyne, abban nyugodt lehet, Holten kisasszony. Ő is épp oly igazi detektív, mint akármelyik a Scotland Yardon. Fel is írhatom a címét egy kis papírra.

— Köszönöm, ha volna oly szíves...

Fülöp kitépett egy lapot a blokkönyveskéjéből és felírta reá ékes betűvel: Kenyon J. úr W. Bradford Mansions 5., és átnyújtotta Holten kisasszonynak, ki a retiküljébe tette.

— Ha ajánlást kívánna — az ember végre nem tudhatja, — hivatkozzék csak Pelotard tanárra.

— De hiszen nem ismerek ilyenű urat, — vetette ellene Holten kisasszony.

— Nem baj. Én ismerem jól. És bátorkodom felhatalmazni kegyedet az ő nevében. Tudom azt is, hogy Kenyon borzasztó nagyra van a tanárral.

— Köszönöm, — mondotta Holten kisasszony és szürcsölt egyet a kávéjából, míg Fülöp kissé sápadtan mosolygott befelé.

— Megadhatja az eltűnt tárgyak leírását, Holten kisasszony?

A kisasszony, nyilván kiragadtatva tépelődéséből, meghökkent.

— A leírásukat? Igen, hogyne.

Fülöp nézte néhány pillanatig s közben másodpercnyi gyorsasággal váltogatták egymást belsejében a keserű és reményteli gondolatok. Lehetséges volna? Hát ha igaztalan vele szemben? Képes volna oly kitűnően játszani felvett szerepét? Oh, asszony, asszony... No de majd meglátjuk. A következményekből elég hamar ki fog tűnni, hogy igazam van-e, vagy sem, és ne halaszd holnapra, amit meg kell tenned ma.

— Mit gondol, Holten kisasszony? Lehetek oly szerencsés, hogy meghívhatom egy kis színházi szórakozásra? Úgy mondják, a Garrickban érdekes darabot adnak. A címe: »Keresd az asszonyt.«

— Köszönöm, — mondotta a kisasszony és észrevétlenül mosolygott a címen. — Elhalmoz

kedvességeivel, Collin úr, de utcai ruhában csak nem mehetek el?

— Páholyt veszünk, — mondotta Fülöp. — Igazán azt hiszem, nyolc óra már. Pincér, a számlámat, meg egy cabot.

*

Későn este, mielőtt elbúcsúztak volna egymástól Holten kisasszony otthona előtt, Fülöpnek egy ötlete támadt. Aközben, hogy kifizette a soffőrt, s még az autó jelzőlámpáinak éles világosságában állt, így szólt elfogulatlanul:

— Ápropos! Nemsokára visszautazom Svédországba.

Semmi habozás! Oh, semmi habozás! Holten kisasszony megrázkódott félre nem ismerhető csodálkozásában és hebegve mondta:

— Hogyan... vissza Svédországba... Visszamegy Svédországba?

— Ne féljen, — mondotta Fülöp kacagva — holnap még bizonyosan nem hagyom el.

Mikor Svédországba való utazását említette, Holten kisasszony megrázkódott bizalmatlanságában, tehát ismeri otthoni helyzetét, tehát sejtelmei nem voltak ok nélkül valók. Vagy... talán azért, mert nem akarja elveszteni? Mégis remegés futotta át e gondolatra, és gyors elhatározásra szánta magát.

— Ejnye, igaz, — mondotta, mikor az autó elrobogott. — Kérhetem-e valamire, Holten kisasszony?

— Hogyne.

— Megigéri-e, hogy értesít, ha valamikép-

pen segítségére lehetek abban a rendőri historiában? Itt van a címem — bocsásson meg, nincs névjegyem.

Töltőtollával gyorsan leírt néhány sort zsebeli blokkjára.

— Délután öt óra tájban mindig otthon vagyok, de sokszor tovább is és mindig rendelkezésre állok, Holten kisasszony.

Collin F., NW., Iverness Crescent 19., olvasta Holten kisasszony és retiküljébe tette a papirlapot Kenyon úr címe mellé.

— Köszönöm, — mondotta — de máris túlságosan szíves volt, Collin úr. Oh, hiszen szégyelnem kellene magam, ha...

— Ha igénybe venne, — egészítette ki gyorsan Fülöp. — Ellenkezőleg, kérem, tegye meg. Örülni fogok, ha szükség esetében felkeres, vagy ír nekem.

— Járjunk még egy pillanatig az utcán, — vágott a szavába Holten kisasszony. — Szükségem van egy kis levegőre.

Fülöp sietett beleegyezni és szótlanul tettek néhány lépést a fák alatt, melyek átnyújtották ágaikat a Regent's Park vasrácsa fölött.

Holten kisasszony hirtelen megállt és hozzáfordult.

— Nagyon kedves volt hozzám — mondotta. — Oly egészen másnak képzeltem kegyedet...

— Oh, Holten kisasszony, hiszen alig ismert, egyszer Stockholmban, tíz évvel ezelőtt, hiszen az semmi. De mennyiben képzelt másnak? — kérdezte Fülöp dobogó szívvel. Oh asszony! asszony!

— Nem tudom, — felelte Holten kisasszony erőtlenül, s minden átmenet nélkül hirtelen hozzátette:

— Csókoljon meg ... de csak egyetlenegyszer...

Szédülő fejjel, szenvedélyesen vonta magához Fülöp, s ugyanaz a keserű gyönyör remegtette meg, amelyet akkor érzett, mikor — két nappal azelőtt — váratlanul nevéen szólította Frascatinál. De oh, most százszorta nagyobb volt az. Vadul égő két keze közé fogta szép fejét és csókokkal borította el száját, a szemével pedig hosszan nézett a csodálatosan kék szemepárjába. Ifjúkorának minden álmát, multját csókolta reá ez ajakra, mindazt, ami volt, s nem lehet többé soha. A leány a nyakára fonta egyik karját, s Fülöp látta mosolyogni a borongó homályban. Oh, asszony, asszony... s mielőtt a kakas kukorékol...

A leány hirtelen kiragadta magát és lélegzettelen hangon mondotta:

— Nem, jó éjszakát! — S a következő pillanatban eltűnt gyors léptekkel a rezgő lombok árnyékában. Néhány másodperc még, és Fülöp hallotta becsapódni éles csattanással a kapuját.

*

Öt órára járt az idő másnap délután Iverness Crescentben, London északnyugatának jobbára művészek és bohémek lakta kis utcájában. Műtermet és hónapos szobát lehetett ott bérbe kapni mindig. Mindennapos volt arra a beköltözés, anélkül hogy bútorszállító kocsik

állták volna el az utcát, s nem kevésbé volt gyakori a kiköltő; és, de vajmi ritkán a bérlő részéről történt felmondás következtében.

Nem is keltett hát feltűnést e napon, hogy szerényen öltözött, kevéspecdgyászú úr állított be tizenkét óra tájban a 19. számú házba, s két szobát bérelt a harmadik emeleten balra. Csak egy dolog tűnt fel, s keltett némi csodálkozást, nevezetesen az, hogy kísérte is valaki, nyilván a szolgája, már pedig a szolga ritka madár az Iverness Crescentben. Az idegen úr Collin név alatt bérelte a szobákat egy hónapra, s mindjárt felvitette a holmiját. A kapus, ki átvette a bért, visszavonult saját lakásába, s nem érdeklődött tovább az új bérlője iránt.

Most öt óra volt, s a nap sápadt, merőleges sugarakkal világította meg az Iverness Crescentet. Az utca félig nyitott ablakaiból beszélgetés, kacaj hallatszott, a dohányfüst pedig röppenve szállt ki a napfényre. Az őszi délután nyugalma áradt mindenfelől, mikor a csendet hirtelen egy autó éles túlkölése szakította félbe. A gépkocsi bekanyarodott széles gummikerekein az Iverness Crescent ropogó kavicsán. Meglassítva sebességét, végigfutott a házson, míg a 19. szám elé nem ért, ott aztán megállt. Szürke utcai ruhába öltözött haloványképű nő s kifogástalan zakó-öltözetes vöröshaju úr pattant ki gyorsan az autóból, s eltűnt a kapualjában.

— Collin úr? — kérdezte az úr.

— Harmadik emelet balra, úram, — mondotta a kapus és gyors léptekkel siettek fel az idegenek a keskeny, szőnyegtelen lépcsőn.

A harmadik emelet folyosóján megálltak, s a sápadt ifjú hölgy a korláthoz támaszkodott kezével. A szeme természetellenesen kerekre nyílt s a lélegzete pihegve járt. Rendkívüli kedélyhullámozás ejthette rabságába. Egy pillanatilag olyan mozdulatot tett a szájával, mintha mondani akarna valamit, de hang nem jött ki rajta. Végre erőt vett izgatottságán és bocsálatkérő pillantást vetett kísérőjére.

— Bizonyos-e benne, Kenyon ur, — kérdezte — hogy megvan minden írása, mely szükséges a letartóztatáshoz?

— Úgy van, Holten kisasszony, egészen bizonyos. Csengessek?

— Kérem, — felelte a kisasszony bágyadtan, és megint a korláthoz támaszkodott. Ha Kenyon úr tudott volna svédül, hallotta volna, hogy ezt suttogja magában:

— Istenem, mit tettem? Ne gondoljam meg újra? Nem, késő már, és elvégre helyesen tettem...

A csengő szava egészen messziről hallatszott, s alig hogy elhallgatott, az ajtót belülről hirtelen kinyitották, s egy holthalovány ember kidugta a fejét. Mikor megpillantotta az idegnekét, hátrahőkölt, de mielőtt bármit mondhatott volna, Kenyon reákiáltott:

— Lavertisse! By Jove, nem Lavertisse ez? Hogyan a csudába...

De kérdését kettévágta az, hogy Lavertisse hirtelen összeroppant. Görcsösen kapaszkodott meg az ajtó kilincsében, hogy fel ne bukjon, a szabadon maradt kezével pedig a torkához ka-

pott, mintha fojtogatná valami, és csak nagy-sokára sikerült kinyögnie :

— Az úr ... az úr ... a szegény úr ...

— Mi az, mi történt ? — dörögte Kenyon és vállon ragadta. — Ki a beszéddel, Lavertisse ! Mi történt az úrral ?

— Elpusztította magát, — zokogta végre Lavertisse és nagy könnycseppek peregetek végig az arcán. — Ebben a percben ... éppen hazajöttem ... és halva találtam, halva ... levágta borotvával a fél fejét ...

A meglepetéstől dermedten bocsátotta le kezét a válláról Kenyon és meredten nézett Holten kisasszonyra. Az egyszerre fölegyenésedett, némán, holthaloványan állt előtte, lelkében pedig a gondolatok zűrzavara tusázott :

»... elpusztította magát ... gyanította volna ? Nem lehet ... mit tettem ? Istenem, mit tettem. Nem, nem lehet ...«

Végre megmozdult az ajka, és esdő pillantást vetve Kenyonra, hogy tartson vele, elhaladt a zokogó Lavertisse előtt, s bement a lakásba. Kenyon nyomon követte egymást vívó gondolataival. Mi van itt a bokor mögött ? Kora reggel látogatta meg ez az elragadó ifjú hölgy, ki sápadtan, de hideg, tiszta pillantással adta elő kérelmét. Egy letartóztatásról van szó. Történetesen felismert Londonban egy megszökött svéd szélhámost, egy földijét, ki több bankot csalt meg nagy összegek erejéig, régóta keresik már és díjat tűztek ki letartóztatására, de mindeddig hihetetlen vakmerőséggel játszott ki minden üldözést. Kenyon néhány ellenve-

tést tett — a dolog nem vág a szakmájába, jobb lesz Scotland Yardra menni, de a kisasszony nagyon határozott, valósággal makacs volt. A Scotland Yard, mondotta, nagyon lassan dolgozik, s közvetlenül azután öntudatlan gúnnyal kérdezte, hogy igazi detektív-e, tudniillik olyan, aki le is tartóztathatja az embereket? Sértődötten s a leány szépségétől is megejtve, Kenyon, vonakodva bár, mégis kötélnék állt. Egész nap az után járt, hogy megszerezze a szükséges írásokat — akaraterével, s a kisasszony hevétől sarkalva, rövid idő alatt meg is szerezte. Mihelyt a letartóztatási parancs kezökben volt, autón az Iverness Crescentbe hajtottak — hogy a gonosztevő címét mi úton-módon szerezte meg, arról a kisasszony nem akart nyilatkozni. Éles pillantásával gyanította Kenyon, hogy több lappang a dolog mögött, mint amennyit a kisasszony beismerni hajlandó. És most, mikor ideérnek, látják, hogy az áldozat kitér előlük — öngyilkossággal. Különös történet, dünnyögte Kenyon, mikor követve a karcsú alakot, az elhúnyt dolgozószobájába lépett.

— Annyi bizonyos, hogy nagy fényűzést nem engedett meg magának, — jegyezte meg halalkan Kenyon.

A szoba tágas volt, ablakai a ház két oldalán nyitlak, de nem volt benne más, mint egy íróasztal, pár dohányzó-asztalka, egy félig telt könyvvállvány és néhány szék. A redők valamennyi ablakon le voltak bocsátva, a világítás bágyadt volt. A szoba végében az egyik

széken, egy nagy zsöllyében, homályosan felismerhető alak ült, mely ijesztő lankadtsággal lógatta fejét a féloldalára, tőlük háttal, az ablak felé volt fordulva, melynek közelében ült — mintha végső pillantásával is fel akarta volna fogni egy sugarát a nap fényének, melytől a halálba menekült. Egy légy dongott a szoba halálos csendjében és rövid időközökben behallatszott Lavertisse zokogása. Egyszerre, ahogy még egészen a csodálatos jelet igézete alatt álltak, Kenyon megrázkódott egy hangra, melyet nem értett meg egészen, de aztán mindjárt utána elsápadt: egy csöppenés volt, mely a lelógó fejről lassan hullott alá a viaszkosvászon szőnyegre. Kenyon egyszerre elviselhetetlennek érezte a szoba fülledt levegőjét — micsoda ötlet is volt attól a Lavertissetől, becsukni az ablakokat és lebocsátani a redőket? Attól tartva, hogy Holten kisasszony elájul, a legközelebbi ablakhoz sietett és egy rándítással felhúzta a faredőt. Ő maga sem érezte magát a legkedvesebben a szoba különös félhomályában, s a szőnyegről hallott cseppenés leírhatatlan undorral töltötte el. Mikor kinyitotta az ablakot és hátrafordult, hogy lássa, hogyan érzi magát Holten kisasszony, az még mindig a klubszölyében ülő homályos alakot nézte meredten. Kenyon egy pillanatra elfordította szemét a leányról, s pillantása az íróasztalra esett, hol egy fehér boríték volt egy álló arcképramához támasztva. Kezébe vette, és Holten kisasszonyt egy halk felkiáltás rázta fel tompa hallgatásából.

— Holten kisasszony, — mondotta elfojtott hangon — önnek egy levél!

A leány összerezzent, mintha megütötték volna. Kinyújtva kezét, mely úgy reszketett, hogy alig mozdíthatta, átvette a borítékot, a keze aztán erőtlenül megint lehanyatlott.

— Nem bírom, nem bírom, — mormolta.

Kenyon aggódva nézett reá. — Hivjak orvost? — kérdezte. Talán segíthet valamit azon is, akarta hozzátenni, de félbeszakította gondolatát, mert eszébe jutott Lavertisse szava: levágta a fél fejét.

Holten kisasszony hirtelen mozdulattal és a klubzsöllyére vetett rémült pillantással visszatartotta.

— Várjon, — mondotta — majd aztán... előbb még...

Be sem fejezve mondatát, feltépte a borítékot s kivett belőle egy fehér ívet. Tétova pillantásával végre sikerült kibetűznie, mi van benne. A tintának vöröses ibolyaszíne volt — mint a vérnek, úgy rémlett neki.

Kedves Holten kisasszony, — olvasta. — Kegyedhez szállnak végső gondolataim, mikor most önként búcsút mondok egy beszenynezett életnek — Istenhozzád és köszönet szól belőlük önnek.

Mert seconda primaverám, második tavaszom volt ön nekem; azon a két remek őszi napon, mikor megismertem önt, újra-ébredett meghalt ifjúkorom — ifjúkorom, mikor a világ telve volt reménnyel, mikor

még volt jogom élni más emberek között és megnyerni egy tiszta, jó nő szerelmét. Fogadja érte végső köszönetemet!

Mert oh... Szigrid (annak nevezlek és talán nem baj, hogy az Ismeretlennek meggyéjén megtenni merem anélkül, hogy megengedné), ha nem is tudod, rég ideje már, hogy elvesztettem azt a jogot, a jogot, hogy rettegetés nélkül nézzek az emberek szemébe, s megnyerjem majdan egy ártatlan, jó nő szerelmét — olyan nőét, mint te vagy, Szigrid. Életem a botorságok láncolata volt, a büntettek láncolata, mondja a törvény, s nem szabadkozom ellene. Mikor reámtaláltál, sokkal mélyebben álltam, semhogy rád gondolhattam volna, s mikor ezt felismertem, először értettem át mély gyalázatomat. És ekkor jutottam meg nem rendíthető elhatározásomra. Mikor láttam, mily vidáman és gyanutlanul bízod reám magad, reszkettem, s úgy éreztem magam, mint akit kiűztek a paradicsomból. Valahányszor a szemembe néztél, valahányszor hallottam vidám leánykacajodat, megrázkódtam és azt gondoltam magamban: ha tudná, ha tudná! És tegnap, Szigrid, mikor megcsókoltalak, elhatározásom készen állt. Egész valóm téged szomjazott! De nem volt szabad megtörténnie, nem akartam beszenyyezni tisztaságodat az én gyalázatommal. Mikor arra gondoltam, hogy te, ki nélkül nem akarok élni, megszerethetnél, aztán egyszer megtudnád, mi vagyok én — szél-

hámos, nyomozólevéllel körözött ügyvéd, hogy díj, háromezer koronás, nevetséges díj van kitűzve fejemre — mikor erre gondoltam, Szigrid, fellázadt egész belső valóm, s azt mondtam magamban: Nem, nem szabad megtörténnie! Eleget éltél!

Mielőtt megtenném a végzetes metszést, még egyszer búcsúzómon tőled, a te tiszta, ragyogó, ártatlan nőiségedtől. Isten hozzád! Óvjanak meg az istenek és felejtsd el, hogy megismerkedtél és beszéltél a hozzád méltatlannal, aki szeretett.

Collin Fülöp.

Tétova szemmel olvasta végig a levelet, melynek minden egyes szava ostorcsapásként égette, s éppen vissza akarta tenni a borítékba, mikor egyszerre észrevette, hogy van abban még egy kisebb boríték is. Reszkető kézzel vette elő és legnagyobb csodálkozására látta, hogy a címe Kenyon úr nevére szól. Megfordult, hogy szóljon neki, s látta, hogy az éppen akkor csúszik lábujjhegyen a zsöllye és rémes tartalma felé. Egy szóra sem képesen, látta, hogy felhúzza az ablakredőt, s hirtelen megrázkódott egy dühösen elkiáltott, harsogó ír káromkodás hallatára.

— Kenyon úr, — kiáltotta oly hangon, mely könnytől reszketett — hogyan teheti, hogyan teheti, a halál jelenlétében!

— No persze! — kiáltotta Kenyon úr. — Micso-da viccek ezek, Holten kisasszony? A saját kis tréfája ez, vagy talán segítségére volt Collin barátja is, hogy idebőlondítsonebbe az expedícióba?

— Nem értem önt, — mondotta Holten kis-

asszony fagyos megvetéssel — nem értem, mit akar mondani, vagy hogyan merészel ily hangon beszélni velem, hozzá még a halott közelében.

A halott közelében, — kiáltotta Kenyon úr magánkívül dühében. — Itt van a halottja, Holten kisasszony. — S kiragadta és magasra dobta az összeroskadtt testet a zsöllyeszékből. Az métermagas ívet írt le a levegőben és tompa zuhanással esett Holten kisasszony lába elé. Közben a vörös cseppek esője loccsant ki a fejéből. Majdnem görcsös dermedtséggel nézte Holten kisasszony a petyhüdt testet, a tehetetlenül kalimpázó kezeket, lábakat és az alak-talan fejet, aztán metsző kacajjal borult hirtelen az íróasztalra : egy bábú, egy közönséges művészbábú, melynek fejéből lassan szivárgott a beléje itatott vörös olajfesték s folyt kövér cseppekben a padlóra.

— Egy bábú, egy bábú . . . tehát nem öngyilkosság, tehát . . . — a leány haragtól vörösen szökött fel, de azért nagy megkönnyebbültséget érzett. Oh, tehát csak tréfát űzött belőle — a tiszta, ártatlan nőiségeből. Tehát átlátott rajta, holott még ő hitte, hogy oly szépen léprecsalta őt. Csak azért rendezte ezt az egész melodramát, azért számított ki minden hatást, s töltötte el megbánással, lelki furdalással, könnyekkel, hogy megalázza ezzel a nevetséges jelenettel.

— Oh, gyűlölöm, megvetem őt ! — kiáltotta Holten kisasszony és éles kacajjal dobta a saját borítékában talált levelet Kenyon úr elé.

— Önnek egy levél, Kenyon úr, olvassa már ! — kiáltotta és Kenyon úr, ki megsem-

misítő pillantásokkal kísérte lelkének viharát, kezébe vette és rá sem nézve, feltépte a levelet. De alig hogy egy pillantást vetett reá, valósággal ugorva egyet, Holten kisasszony elé topant, s inkább kiáltotta, mint mondotta :

— Oh, eszembe jut valami. Kezdem sejteni, miért rémlett előttem oly ismerősnek ennek a Collin úrnak a neve. Egész nap az az érzésem volt, mintha már hallottam volna valahol. Hiszen önnek ajánlása volt valakitől, akiről elfelejtettem kérdezősködni, hogyan hívták csak ? Feleljen.

Holten kisasszony egy ideig bámészul nézett reá, aztán eszébe jutott :

— Ajánlásom . . . igen, Pelotard tanártól, azaz hogy . . .

— Pelotard tanár, áh, szép kis dolog ! Legyen oly szíves, olvassa, kisasszonyom ! Olvassa ezt !

Holten kisasszony elvette a fehér lapot és olvasta :

Dear mr. Kenyon. Bátorkodtam elküldeni önhöz ifjú barátnőmet, a svédországi Holten kisasszonyt, ki le akart tartóztatni az ön segítségével. Kérem, kövessen el minden öntől telhetőt, hogy megfelelhessen kívánságának és biztosítom, nincs szavamban a legkisebb gúny sem, mikor azt mondom, hogy valószínűleg úgy fog beérkezni, mint az a bizonyos karabiniere-őrjárat — mindig későn. Mert régóta gondolok én már arra, hogy megelőzőm az igazságszolgáltatást, mint az újságok szokták mondani, hiszen egyébként

is egyike volt életem csekélyszámú vezéreszméinek, hogy mindig azt cselekedjem. Ma este véget vetek egy méltatlan földi létnek, amelyben ön, kedves Kenyon, a gyérszámú fénypontok egyike volt. Kívánok önnek boldog jövőt, szenteljen olykor egy gondolatot szerencsétlen barátjának

Pelotard tanárnak,
másnéven : *Collin Fülöpnek*.

Aztán néhány sornyi üres hely következett, utána pedig egy csinosan kicirkalmazott *U. I.*

Kívánom, hogy poraim a Mälar-tó partján pihenjenek, a svéd nép közt, melyet oly forrón szerettem.

Holten kisasszony gyorsan felpillantott, mert Kenyon úregy tigris-szökéssel az ajtónál termett.
— Lavertisse, — ordította — az ördögbe, legalább azt lefülelem !

Jelentékeny zajt ütve robogott le a lépcsőn, üldözni Lavertisse urat. De már késő volt. A hű szolga fégg követte urának példáját s vele együtt sietett el Kenyon úr s bilincsei elől, ismeretlen sorsfordulatok és asszonyok felé.

Az egész vonalon megverve, nyakig vörösen elkeseredésében, Kenyon úr visszatért a csodálatosképpen még levert Holten kisasszonyhoz.

— Most pedig, Holten kisasszony, — mondotta nyersen — legyen oly szíves és szálljon fel erre az autóra. Lesz még egymással néhány szavunk a Collin-esetről.

(Vége.)

